

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך ז -

לך לך - וירא

דף פ"ה ע"ב - דף ק"ב ע"ב

מבאר בלשון הקודש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

אחר כך. והזווג לא נתן לאחר, אלא לקדוש-ברוך-הוא לבדו, שהוא יודע את זווגם לחבר אותם כראוי.

אשרי האיש שזוכה במעשיו והולך בדרך האמת כדי שתחבר נפש בנפש כמו שהיה בתולה. שהרי אם הוא זוכה במעשיו, זהו אדם שלם כראוי. ומשום כך כתוב ופריו מתוק לחכי, שהוא בתקון מברך שיתברך ממנו העולם, משום שהכל תלוי במעשיו האדם אם זוכה ואם לא זוכה. אמר רבי חזקיה, כך שמעתי,

שכתוב (הושע יד) ממני פריך נמצא. הקדוש ברוך הוא אמר לכנסת ישראל, ודאי ממני פריך נמצא. לא כתוב פריי נמצא, אלא פריך. אותה תשוקת הנקבה שעושה נפש ונכללת בכח הזכר, ונכללת נפש בנפש, ונעשות אחת כוללת זו בזו, כפי שאמרנו. לאחר מכן נמצאים שניהם בעולם, ודאי בכח הזכר נמצא פרי הנקבה.

דבר אחר, בתשוקת הנקבה נמצא פרי הזכר, שאם לא תשוקת הנקבה לזכר, לא נעשו פרות לעולמים. זהו שכתוב ממני פריך נמצא.

ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו'. את הפסוק הזה בארו החכמים. אבל הפסוק הזה הוא בסוד של החכמה, שהרי שנינו, שבעה רקיעים עשה הקדוש ברוך הוא למעלה, וכלם להודיע את כבוד הקדוש ברוך הוא, וכלם עומדים להודיע את סוד האמונה העליונה.

דא, וקדשא בריך הוא מזווג לון לבתר. ולא אתייהיב זווגא לאחרא אלא לקדשא בריך הוא בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא לון כדקא יאות.

זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט בגין דאתחבר נפש בנפש כמה דהוה מעיקרא, דהא אי זכי בעובדוי דא הוא בר נש שלים כדקא יאות. ובגין כך פתיב ופריו מתוק לחכי. דהוא בתקונא מברך לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא אי זכי אי לא זכי.

אמר רבי חזקיה הכי שמענא דכתיב, (הושע יד) ממני פריך נמצא. קדשא בריך הוא אמר ליה לכנסת ישראל ממני ודאי פריך נמצא. פריי נמצא לא כתיב אלא פריך. ההוא תיאובתא דנוקבא דעביד נפש ואתפליל בתוקפא דדכורא ואתפליל נפש בנפש ואתעבידו חד פליל דא כדאמרן. לבתר אשתפחו תרווייהו בעלמא, ודא בחילא דדכורא אשתכח איבא דנוקבא.

דבר אחר בתיאובתא דנוקבא אשתכח איבא דדכורא. דאי לאו תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לא אתעבידו פירין לעלמין הדא הוא דכתיב ממני פריך נמצא:

ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו'. האי קרא אוקמוה חבריאי. אבל האי קרא ברזא דחכמתא איהו. דהא תנינן שבעה רקיעין עבד קדשא בריך הוא לעילא, וכלהו לאשתמודע יקרא דקדשא בריך הוא, וכלהו קיימין לאודעא רזא דמהימנותא עלאה.

תא חזי, אית רקייעא עלאה סתים לעילא
מנייהו דאנון שבעה, ודא הוא רקייעא
דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע,
וקיימא בשאלתא דלא ידיעא, בגין דאיהו
סתים ועמיק, וכלא תוהין עליה, ובגין כף
אקרי מ"י, כמה דאוקמוה דכתיב, (איוב לח)
מבטן מי יצא הקרח ואתמר, והאי הוא
רקייעא עלאה (דף 99 ע"א) דקיימא על כל אנון
שבעה.

בא ראה, יש רקייע עליון נסתר
למעלה מאותם השבעה, וזה
הוא הרקייע שמנהיגם ומאיר
לכלם, וזה אינו נודע, ועומד
בשאלה שלא ידועה, משום
שהוא נסתר ועמוק, וכלם תמהים
עליו. ומשום כף נקרא מ"י, כמו
שפרשונה שכתוב (איוב לח) מבטן
מי יצא הקרח, ונאמר. וזה הוא
הרקייע העליון שעומד על כל
אותם השבעה.

ויש למטה רקייע שהוא תחתון
מכלם ולא מאיר. ומשום שהוא
תחתון שלא מאיר, אותו הרקייע
שעליהם מתחבר עמו, ושתי
האותיות הללו הוא כוללם
בתוכו, ונקרא ים, שאותו הרקייע
העליון שנקרא מ"י.

משום שכל אותם הרקייעים
האחרים נעשים נחלים ונכנסים
אליו, ואז הוא היס העליון,
ועושה פרות ודגים למיניהם.
ועל זה אמר דוד (תהלים קד) זה היס
גדול ורחב ידים שם רמש ואין
מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל זה כתוב (ישעיה מא) מי העיר
ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי
העיר ממזרח - זה אברהם. צדק
יקראהו לרגלו - [נ"א זו שרה, ד"א צדק
יקראהו לרגלו וגו'] זה הוא הרקייע
התחתון של כל הרקייעים
שנעשה ים.

יתן לפניו גוים, מי זה? הוא
הרקייע התחתון שאמרנו,
שעושה נקמות ומפיל שונאים.

ובנה השתבח דוד ואמר (תהלים יח)
ואיבי נתת לי ערף ומשנאי
אצמיתם. (ישעיה מא) יתן לפניו
גוים - אלו הם העמים שהיה
אברהם רודף אחריהם, והקדוש
ברוך הוא היה הורג אותם. [ומלכים
יחד, (מה זה ירד? אלא) אלו המלכים שממנם
למעלה עליהם. יתן לפניו גוים - אלו העמים
שלמטה] ומלכים יחד - אלו

ואית לתפא רקייעא דאיהו תתאה מפלהו
ולא נהיר, ובגין דאיהו תתאה דלא
נהיר, ההוא רקייעא דעלייהו אתחבר ביה,
ואלין תרין אתוון כליל לון בגויה ואקרי ים,
דההוא רקייעא עלאה דאקרי מ"י.

בגין דכל אנון רקייעין אחרנין אתעבידו
נחלין ועאלין לגביה, וכדין איהו ים
עלאה ועבד איבין ונונין לזנייהו, ועל דא
אמר דוד (תהלים קד) זה היס גדול ורחב ידים שם
רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל דא כתיב, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק
יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח. דא
אברהם. צדק יקראהו לרגלו. (נ"א דא שרה, ד"א צדק
יקראהו לרגלו וגו') דא הוא רקייעא תתאה דכלהו
רקייעין דאתעביד ים.

יתן לפניו גוים. מאן האי, הוא רקייעא
תתאה דאמרן דעביד נוקמין ואפיל

שנאיין. ובהאי אשתבח דוד ואמר (תהלים יח)
ואיבי נתת לי ערף ומשנאי אצמיתם. (ישעיה

מא) יתן לפניו גוים. אלין אנון עמין דהנה
רדיף עליהון אברהם וקדשא בריה הוא הנה

קטיל לון. (ומלכים יחד. (פאי יחד אלא) אלון מלכים רמסנו לעילא
עליהו. יתן לפניו גוים, אלון עמין דלתתא) ומלכים יחד אלין

ממנן רברבן דלעילא. דכד עביד קדשא בריה

הממנים הגדולים שלמעלה.
שפאשר הקדוש ברוך הוא עושה
דין בעולם [ר"א בעם], הוא עושה
דין בכל, במעלה ובמטה.

(ישעיה מא א) ירדפם יעבור שלום
ארח ברגליו לא יבוא, (ישעיה מא א).
ירדפם - זה אברהם, שאברהם
היה רודף אותם, והקדוש ברוך
הוא היה עובר לפניו והורג
אותם, שפתיב יעבור שלום. זה
הקדוש ברוך הוא שנקרא שלום.
ארח ברגליו לא יבוא, וכי עולה
על דעתך שאברהם היה הולך
בתוך העננים או בתוך סוסים
ומרכבות? אלא ארח ברגליו לא
יבוא, שלא היה הולך לפני
אברהם לא מלאך ולא שליח,
אלא הקדוש ברוך הוא לבדו,
שפתיב ארח ברגליו. מי זה
רגליו? אלו המלאכים שפתחו
של הקדוש ברוך הוא, כמו
שנאמר (זכריה יד) ועמדו רגליו
ביום ההוא וגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח - בא
ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא
העיר את העולם להביא את
אברהם ולקרב אותו אליו,
ההתעוררות הזו משום שעתיד
היה לצאת ממנו יעקב ולהעמיד
שנים עשר שבטים כלם צדיקים
לפני הקדוש ברוך הוא. צדק
יקראהו לרגלו, שהקדוש ברוך
הוא היה תמיד קורא לו מיום
שנברא העולם, כמו שנאמר
(ישעיה מא) קרא הדרות מראש.
ומשום כך, צדק יקראהו ודאי.
לרגלו - להתחבר בו בעבודתו
ולקרב אותו אליו, כמו שנאמר
(שמות יא) העם אשר ברגלך.

דבר אחר מי העיר ממזרח -
שמשם ראשית האור להאיר.
משום שהדרום, אותו החזק של
האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור של הדרום. ממזרח - משום שהוא

הוא דינא בעלמא (ר"א בעמא) בכלא עביד דינא
בעילא ותפא.

ירדפם יעבור שלום ארח ברגליו לא יבוא
(ישעיה מא א). ירדפם דא אברהם.

דאברהם הוה רדיף לון, וקודשא בריך הוא
הוה עבר קמיה וקטיל לון. דכתיב יעבור
שלום דא קדשא בריך הוא דאקרי שלום.

ארח ברגליו לא יבוא. וכי סלקא דעתך
דהוה אברהם אזיל פגו ענני או פגו
סוסון ורתיכין. אלא ארח ברגליו לא יבוא,

דלא הוה אזיל קמיה דאברהם לא מלאכא
ולא שליחא אלא קדשא בריך הוא בלחודוי
דכתיב ארח ברגליו. מאן רגליו אלין מלאכין

דאנן תחותוי דקדשא בריך הוא כמה דאת
אמר, (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח. תא חזי,
בשעתא דקודשא בריך הוא אתער
עלמא לאייתאה לאברהם ולקרבא ליה

לגביה, האי אתערותא בגין דזמין יעקב
למיפק מניה ולקיימא תריסר שבטין פלהו
זפאין קמיה דקודשא בריך הוא. צדק

יקראהו לרגלו. דקדשא בריך הוא הוה קרי
ליה תדיר מן יומא דאתברי עלמא כמה דאת
אמר, (ישעיה מא) קורא הדרות מראש, ובגין כך

צדק יקראהו ודאי. לרגלו, לאתחברא ביה
בפולחניה ולקרבא ליה לגביה. כמה דאת
אמר, (שמות יא) העם אשר ברגלך.

דבר אחר מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא
דנהורא לאנהרא. בגין דדרום ההוא
תקפא דנהורא דיליה פגו מזרח איהו. ועל

דא מי העיר ההוא נהורא דדרום. ממזרח,
האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר - אותו האור של הדרום. ממזרח - משום שהוא

נוסע ונזון בראשונה, ותשוקתו של אותו הרקיע העליון לתת למזרח.

צדק יקראהו לרגלו - זה המערב, שהוא תמיד קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, משום שהמערב תמיד מתעורר אליו. יתן לפניו גוים ומלכים ירך, שהרי מננו מקבל את החזק להכניע את כל אותם העמים של העולם.

רבי יהודה אמר, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח - זה אברהם, שלא נטל התעוררות אל הקדוש ברוך הוא אלא ממזרח. משום שראה את השמש שיוצאת בבקר מצד המזרח, נטל התעוררות לנפשו שהוא הקדוש ברוך הוא. אמר, זה הוא המלך שברא אותי. עבד לו כל היום ההוא. לערב ראה השמש שנאסף (הלכה יוצאת) והלכה מאירה. אמר, זה הוא ודאי ששולט על אותה העבודה שעבדתי כל היום הזה, שהנה נחשף לפניו ולא מאיר. עבד לו כל הלילה ההוא.

לבקר ראה שהלכה החשכה והאיר צד המזרח. אמר, ודאי כל אלו יש עליהם מלך ושליט שמנהיג אותם. כיון שראה הקדוש ברוך הוא את תשוקתו של אברהם אליו, אזי התגלה אליו ודבר עמו, שפתוב צדק יקראהו לרגלו, שדבר עמו והתגלה עליו.

רבי יצחק פתח, (שם מה) דבר צדק מגיד משרים. כל דברי הקדוש ברוך הוא הם אמת ועושה משרים. במה הוא עושה משרים? משום שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא היה עומד, והיה מתמוטט לכאן ולכאן. אמר הקדוש ברוך

בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא, ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה למיהב ליה למזרח.

צדק יקראהו לרגלו. דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכין כמה דאת אמר (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דמערב אתער תדיר לגביה. יתן לפניו גוים ומלכים ירך. דהא מניה קביל תקפא לאכנעא כל אנון עמין דעלמא.

רבי יהודה אמר (ישעיה מא) מי העיר ממזרח, דא אברהם דלא נטיל אתערותא לגבי קדשא בריך הוא אלא ממזרח, בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא מסטרא דמזרח, נטיל אתערותא לנפשיה דאיהו קדשא בריך הוא. אמר דא הוא מלכא דברא יתי. פלח ליה כל ההוא יומא, לרמשא חמא שמשא דאתכניש (וירחא נפקת) וסיהרא נהרא. אמר דא הוא ודאי דשליט על ההוא פולחנא דפלחית כל האי יומא, דהא אתחשף קמיה ולא נהיר. פלח ליה כל ההוא ליליא.

לצפרא חמא דאזלא חשוכא ואתנהיר סטרא דמזרח. אמר ודאי כל אלין מלכא אית עלייהו ושליט דאנהיג לון. כיון דחמא קדשא בריך הוא תיאובתא דאברהם לגביה, פדין אתגלי עלוי ומליל עמיה, דכתיב צדק יקראהו לרגלו. דמליל עמיה ואתגלי עליה.

רבי יצחק פתח (ישעיה מה) דובר צדק מגיד משרים. (דף פ"ב ע"ב) קדשא בריך הוא כל מלוי אנון בקושטא, ועביד משרים, במה עביד משרים. בגין דכד ברא קדשא בריך הוא עלמא, לא הוה קאים והוה מתמוטט להכא ולהכא. אמר ליה קדשא בריך הוא לעלמא, מה לך דאת מתמוטט. אמר ליה,

רבונו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי
יסודא על מה דאתקיים. אמר ליה הא אנא
זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די
ירחים לי. מיד קאים עלמא בקיומיה הדא
הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם אל תקרא בהבראם אלא
באברהם. באברהם מתקיים עלמא.

אמר רבי חייא (ישעיה מה) מגיד מישרים. דהא
אתיב ליה עלמא לקדשא ברין הוא
ההוא אברהם זמין הוא דיפקון מניה בנין
דיחריבו מקדשא ויוקידו אורייתא. (נ"א לנפקא
מניה ושמעאל, אמר ליה הא יצחק, אמר ליה זמין למיפק מניה עשו חייבא
דיתרב בן מקדשא ויוקיד אורייתא), אמר ליה זמין חד בר
נש למיפק מניה דאיהו יעקב ויפקון מניה
תריסר שבטין פלהו זפאין. מיד אתקיים
עלמא בגיניה הדא הוא דכתיב מגיד
מישרים.

רבי אלעזר אמר הא אתערנא וידבר ויגד
ויאמר פלהו לטעמייהו מתפרשן.
וידבר איהו באתגליא דרגא לבר, דלא איהו
דרגא פנימאה כאנון דרגין עלאין, ודא איהו
(ישעיה מה) דובר צדק. ויגד איהו רמז לדרגא
פנימאה עלאה דשלטאה על דבור, ודא הוא
מגיד מישרים. מאן מישרים דא דרגא עלאה
דיעקב שרייא ביה הדא הוא דכתיב, (תהלים צט)
אתה כוננת מישרים. ובגין כך מגיד פתיב,
ולא כתיב דובר.

אמר רבי יצחק והא כתיב, (דברים ד) ויגד לכם
את בריתו. אמר ליה הכי הוא ודאי
איהו דרגא דשלטא על תתאה דאיהו דובר
צדק. וכלא (פה) איהו (נ"א לאשתלא איבא) לאסתכלא

הוא לעולם: מה לך שאתה
מתמוטט? אמר לו: רבונו של
עולם, איני יכול לעמד, שאין בי
יסוד על מה שאתקיים. אמר לו:
הרי אני עתיד להעמיד בך צדיק
אחד שהוא אברהם שיאהב
אותי. מיד עמד העולם בקיומו.
זהו שכתוב (בראשית ב) אלה
תולדות השמים והארץ
בהבראם. אל תקרי בהבראם
אלא באברהם. באברהם מתקיים
העולם.

אמר רבי חייא, (ישעיה מה) מגיד
מישרים, שהנה השיב העולם
לקדוש-ברוך-הוא: אותו
אברהם עתיד הוא שיצאו ממני
בנים שיחריבו את המקדש
וישרפו את התורה. [נ"א לצאת ממנו
ישמעאל, אמר לו: הנה יצחק! אמר לו: עתיד לצאת
ממנו עשו הרשע שיחריב את בית המקדש וישרף
התורה.] אמר לו: עתיד אדם אחד
לצאת ממנו שהוא יעקב, ויצאו
ממנו שנים עשר שבטים כלם
צדיקים. מיד התקיים העולם
בשבילו. זהו שכתוב מגיד
מישרים.

רבי אלעזר אומר, הרי הערנו,
וידבר, ויגד, ויאמר - כלם
לטעמם מתפרשים. וידבר הוא
בגלוי, דרגה חיצונית, שאינה
דרגה פנימית כמו אותן הדרגות
העליונות. וזהו דבר צדק. ויגד,
הוא רמז לדרגה פנימית עליונה
ששולטת על הדבור, וזהו מגיד
מישרים. מי המישרים? זו
הדרגה העליונה שיעקב שרוי
בה. זהו שכתוב (תהלים צט) אתה
כוננת מישרים. ומשום כך כתוב
מגיד ולא כתוב דובר.

אמר רבי יצחק, והרי כתוב (דברים
ד) ויגד לכם את בריתו? אמר לו,
כך הוא ודאי, היא הדרגה

ששולטת על התחתונה שהיא דבר צדק, והכל [בה] הוא [נ"א לשהל הפרי] להתבונן [יש] כאן. בא ראה,
שאף על גב שהדבור הוא תחתון, אל תאמר שאינו עליון, אלא ודאי הדבור הוא מלא מן הכל

והוא דרָגָה עֲלִיּוֹנָה, וְסִימֵן לְדָבָר - (שם לב) כִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִכֶּם. רַבִּי אֶלְעָזָר הִיָּה הוֹלֵךְ לְבֵית חַמַּיּוֹ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִנֵּה רְאִיתִי שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעְלָה אֵינָה אֶלָּא כְּשִׁמְתְּעוֹרֵר לְמַטָּה, שֶׁהָרִי הַהֵתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעְלָה תִּלְוִיָּה בְּתַשׁוּקָה שֶׁל מַטָּה [וְהַדְּבָר].

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחְרֹשׁ וְאֵל תִּשְׁקוּט אֵל. זֶה הִיא הַהֵתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַטָּה כְּדִי לְשַׁלֵּט. אָמַר דּוֹד, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְהַעִיר אֶל הָעֲלִיּוֹן וְלְהַתְּחַבֵּר אֶל הַיְמִיִן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם (שם) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיִימוּן וְגו'. [וְכַתּוּב] כִּי נוֹעְצוּ לִב יַחְדָּו עֲלֶיךָ בְּרִית יְכַרְתּוּ. וּמִשּׁוּם כֵּן, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ לְהַעִיר כִּלְפֵי מַעְלָה, שֶׁהָרִי אֵז מִתְּעוֹרֵר הַיְמִיִן וְקוֹשֵׁר אוֹתָהּ עִמָּה. וְכֹאשֵׁר נִקְשְׁרַת בְּיָמִין, אֵז נִשְׁפָּרִים הַשּׁוֹנְאִים, שְׁפָתוֹב (שמות טו) 'מִינְךָ ה' נֹאדְרֵי בִּפְתַח יָמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וְכֹא וְרָאָה, בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב עַל אַבְרָהָם, הַתִּיַעְצוּ לְהַעֲבִירוּ מִן הָעוֹלָם, וְכִיּוֹן שֶׁשְׁלֵטוֹ בְּלוֹט בֶּן אַחִיו שֶׁל אַבְרָהָם, מִיַּד הַלְכוּ, שְׁפָתוֹב וְיִקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אַחִי אַבְרָם וְיִלְכוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁדְּמוּתוֹ שֶׁל לוֹט הִיָּתָה דוֹמָה לְאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כֵּן וְיִלְכוּ, שֶׁכָּל אוֹתוֹ הַקָּרֵב הִיָּה בְּשִׁבְלֵוֹ.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם הִיָּה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם מִעֲבוּדָה זָרָה וּמְכַנְּסֵם אוֹתָם לְעֲבוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר אוֹתָם בְּעוֹלָם כְּדִי לְגַדֵּל אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וְלִקְרַב אוֹתוֹ לְעֲבוּדָתוֹ. וְסוּד הַדְּבָר

(איבא) הָכֵא. (נ"א אהניא). תָּא חֲזִי, דָּאָף עַל גַּב דְּדַבּוּר אִיהוּ תַתְּאָה, לָא תִימָא דְלָא עֲלָאָה אִיהוּ, אֶלָּא וְדָאִי דַבּוּר מְלִיָּיא אִיהוּ מִכְּלָא וְדַרְגָּא עֲלָאָה אִיהוּ. וְסִימְנִיךָ (דברים לב) כִּי לֹא דָבָר רַק הוּא מִכֶּם.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אֲזִיל לְבֵי חַמַּיּוֹ, וְהָיוּ עִמָּיה רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָא חַמַּיְנָא דְאִתְּעוֹרוּתָא דְלַעֲלִיא לָאו אִיהוּ אֶלָּא כַּד אִתְּעַר לְתַתְּא, דְהָא אִתְּעוֹרוּתָא דְלַעֲלִיא בְּתִיאּוּבְתָא דְלַתְּתָא תִּלְוִיָּא (מלתא).

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים עַל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחְרֹשׁ וְאֵל תִּשְׁקוּט אֵל. דָּא הוּא אִתְּעוֹרוּתָא דְלַתְּתָא בְּגִין לְשַׁלְטָאָה. אָמַר דּוֹד, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְאִתְּעָרָא לְגַבִּי עֲלָאָה וְלְאִתְּחַבְּרָא גַבִּי יְמִינָא. מָאִי טַעְמָא בְּגִין (תהלים פג) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיִימוּן וְגו' (וְכַתּוּב) כִּי נוֹעְצוּ לִב יַחְדָּו עֲלֶיךָ בְּרִית יְכַרְתּוּ, וּבְגִין כֵּן אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ לְאִתְּעָרָא לְגַבִּי עֲלִיא, דְהָא כְּדִין אִתְּעַרַת יְמִינָא וְקִטְרִית לָהּ בְּהַדְּהָ. וְכַד אִתְּקַשְׁרַת בְּיָמִינָא כְּדִין אִתְּבַר שְׁנֵאִין דְכַתִּיב (שמות טו) 'מִינְךָ יִי נֹאדְרֵי בִּפְתַח יָמִינְךָ יִי תִרְעֵץ אוֹיֵב.

וְתָא חֲזִי בְּשַׁעַתָּא דְאִתְּחַבְּרוּ כָּל אַנּוּן מְלָכִין לְאַגְחָא קְרָבָא עֲלִיָּה דְאַבְרָהָם, אִתְּיַעֲטוּ לְאַעֲבָרָא לִיָּה מִן עֲלָמָא, וְכִיּוֹן דְשְׁלֵטוֹ בְּלוֹט בַּר אַחוּיָה דְאַבְרָהָם מִיַּד אֲזִלוּ, דְכַתִּיב וְיִקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אַחִי אַבְרָם וְיִלְכוּ. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְדִיּוּקְנִיָּה דְלוֹט הָוָה דְמִי לְאַבְרָהָם, וּבְגִין כֵּן וְיִלְכוּ, דְכָל הַהוּא קְרָבָא בְּגִינִיָּה הָוָה.

מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְהָוָה אַבְרָהָם אִפִּיק בְּנֵי עֲלָמָא מִפּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה וְאַעֲלִיל לוֹן בְּפּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתוּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא

אתער לון בעלמא בגין לגדלא שמא
 דאברהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה.
 ורזא דמלה כיון דאברהם אתער למרדף
 אבתריהו כדין אלהים אל דמי לך עד
 דאתקשר פלא באברהם, וכד אתקשר פלא
 באברהם פדין אתברו כלהו מלכין מקמיה
 פדקא אמרן דכתיב ימינך יי תרעץ אויב וגו':
 ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין. רבי
 שמעון פתח ואמר (תהלים עו) ויהי
 בשלם ספו וגו'. תא חזי פד סליק ברעותא
 דקדשא בריך הוא למברי עלמא, אפיק חד
 שלהובא דכוצינא דקרדינותא. ונשף זיקא
 בזיקא חשכאת ואוקידת. ואפיק מגו (ד תי טו ע"א)
 סטרי תהומא חד טיף וחבר לון פחד וברא
 בהו עלמא.

ההוא שלהובא סליק ואתעטרא בשמאלא,
 וההוא טיף סליק ואתעטר בזמינא,
 סלקו חד בחד אחלפו דוכתי דא לסטרא דא
 ודא לסטרא דא, דנחית סליק ודסליק נחית.
 אתקטרו דא בדא, נפיק מבינייהו רוח שלים.
 פדין אנון תרין סטרין אתעבידו חד ואתייהב
 בינייהו ואתעטרו חד בחד. פדין אשתכח
 שלם לעילא ושלם לתתא, ודרגא אתקייים.
 אתעטרת ה"א בוא"ו וא"ו בה"א, פדין
 סלקא ה"א ואתקשרא בקשורא
 שלים. פדין ומלפי צדק מלך שלם. מלך
 שלם ודאי מלך איהו דשליט בשלימו,
 אימתי איהו מלך שלם ביומא דכפורי דכל
 אנפין נהירין.

(דבר אחר מלבי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון בעא קדשא בריך הוא
 למיפך בהונתא משם כמה דאת אמר ברוך אברהם לאל עליון, כיון
 דאקדים לברכתא דאברהם לברכתא דמריה, אמר ליה אברהם וכי מקדימין
 לברכתא דעבדא לברכתא דמריה, מנד אתיהיבת בהונתא לאברהם דכתיב,

- כיון שאברהם התעורר לרדף
 אחריהם, אז אלהים אל דמי לך,
 עד שהפל נקשר לאברהם.
 וכשהפל נקשר לאברהם, אז
 נשברו כל המלכים מלפניו, כמו
 שאמרנו, שפתיב ימינך ה' תרעץ
 אויב וגו'.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא
 לחם ויין. רבי שמעון פתח
 ואמר, (תהלים עו) ויהי בשלם סופו
 וגו'. בא ראה, כשעלה ברוח
 הקדוש ברוך הוא לברא את
 העולם, הוציא שלהבת אחת של
 המאור של הניצוץ הקשה, ונשף
 רוח ברוח חשוכה ושורפת.
 והוציא מתוך צדדי התהום טפה
 אחת, וחבר אותם יחד, וברא
 בהם את העולם.

אותה השלהבת עלתה
 והתעטרה בשמאל, ואותה
 הטפה עלתה והתעטרה בזמין.
 עלו אחד עם אחד, החליפו
 מקומות, זה לצד זה וזה לצד זה.
 זה שירד עלה, וזה שעלה ירד.
 נקשרו זה עם זה ויצאה מביניהם
 רוח שלמה, ואז אותם שני
 הצדדים נעשו אחד, ונתנה
 ביניהם (הרוח) והתעטרו האחד עם
 האחד. ואז נמצא שלום למעלה
 ושלום למטה, והדרגה התקיימה.
 התעטרה ה"א עם וא"ו, וא"ו
 עם ה"א, ואז עלתה ה"א
 ונקשרה בקשר שלם. ואז ומלפי
 צדק מלך שלם. מלך שלם הוא
 ודאי מלך ששולט בשלמות.
 מתי הוא מלך שלם? ביום
 הכפורים, כשכל הפנים מאירות.

(דבר אחר מלבי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון,
 רצה הקדוש ברוך הוא להוציא בהנה משם, כמו
 שנאמר ברוך אברהם לאל עליון. כיון שהקדים לברכת
 אברהם לברכת רבונו, אמר לו אברהם: וכי

(תהלים קז) נאם יי לארני שב לימיני. וכתוב

מקדמים ברבת העבר לכרבת רבו? מיד נתנה
הכהנה לאברהם, שכתוב (תהלים קי) [נאם ה'
לאדני שב לימיני. וכתוב אחריו, נשבע ה' ולא ינחם
אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. שכתוב
(והוא כהן לאל עליון, ואין זרעו כהן).

דבר אחר ומלפי צדק - זה
העולם האחרון. מלף שלם - זה
העולם העליון. שהתעטר אחד
עם אחד בלי פרווד שני עולמות
יחד, ואפלו העולם הפחתון הוא
הפל, והוא דבר אחד. הוציא
לחם ויין - שבו שני אלו. והוא
כהן לאל עליון - משמש עולם
נגד עולם. והוא כהן - זה הימין.
לאל עליון - העולם העליון,
ומשום כף צריך הפהן לכרף את
העולם.

בא ראה, הברכות נוטל העולם
הפחתון הזה, פשמתחבר עם
הפהן הגדול, ואז ויברכהו
ויאמר ברוף אברם לאל עליון.
כף זה ודאי. כמו כן צריך הפהן
למטה לקשר קשרים ולכרף את
המקום הזה, כדי שיתקשר הימין
לקשר שני עולמות יחד. ברוף
אברם - סוד הדבר הוא תקון
הברכות.

ברוף אברם - כמו שאמרנו,
ברוף אתה. לאל עליון - ה'
אלהינו. קנה שמים וארץ - מלף
העולם. והפסוק הזה הוא סוד
הברכות. [ומשום כף] ויברכהו -
ממטה למעלה. וברוף אל עליון
[אשר מנו צריך כבוד], וברוף אל עליון -
ממעלה למטה. ויתן לו מעשר
מכל - להתדבק במקום שהקשר
נקשר למטה.

בעולם הולכים פגש בהם רבי
ייסא ויהודי אחד עמו. והיה
אותו היהודי אומר, (שם כה) לָדוּד
אליך ה' נפשי אשא. לָדוּד, וכי
למה לא כתוב מזמור לָדוּד או

לָדוּד מזמור? אלא בשביל דרגתו אמר דוד את התשפחת שאמר בשבילו. אליך ה' נפשי אשא,
אליך ה' למעלה. נפשי, מי זו נפשי? [אשא] זה דוד, [והוא] הדרגה הראשונה שאמרנו. אשא - אעלה,

בתריה נשבע וי ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק, דכתיב
(והוא כהן לאל עליון, ואין זרעו כהן)

דבר אחר ומלפי צדק. דא עלמא בתראה.
מלף שלם, דא עלמא עלאה. דאתעטר
חד בחד בלא פירוודא תרין עלמין כחדא,
ואפילו עלמא תתאה כלא הוא. וחד מלה
איהו. הוציא לחם ויין דתרין אלין ביה. והוא
כהן לאל עליון משמש עלמא לקבל עלמא.
והוא כהן דא ימינא. לאל עליון עלמא
עלאה. ובגין כף בעי כהנא לברכא עלמא.

תא חזי, ברכאן (ד"א ל"ג כד) נטיל האי עלמא
תתאה כד אתחבר בכהנא רבא כדין
ויברכהו ויאמר ברוף אברם (ויג') לאל עליון
הכי הוא ודאי. כגוונא דא בעי כהנא לתתא
לקשרא קשרין ולברכא האי דוכתא בגין
דיתקשר בימינא לאתקשרא תרין עלמין
כחד. ברוף אברם רזא דמלה תקוונא דברכאן
איהו.

ברוף אברם כמה דאמרין ברוף אתה. לאל
עליון. יי אלהינו. קונה שמים וארץ.
מלף העולם. והאי קרא רזא דברכאן איהו.
(ובגין כף) ויברכהו מתתא לעילא. וברוף אל
עליון (אשר מנו צריך כבוד). מעילא לתתא. ויתן לו
מעשר מכל לאתדבקא באתר דקשורא
אתקשר לתתא.

עד דהוו אזלי, אערע בהו רבי ייסא וחד
יודאי בהדיה. והוה אמר ההוא יודאי
(תהלים כה) לָדוּד אליך יי נפשי אשא. לָדוּד. וכי
אמאי לא כתיב מזמור לָדוּד או לָדוּד מזמור.
אלא בגין דרגיה קאמר לָדוּד תושבחתא
דאמר בגיניה אליך יי נפשי אשא. אליך יי

לָדוּד מזמור? אלא בשביל דרגתו אמר דוד את התשפחת שאמר בשבילו. אליך ה' נפשי אשא,
אליך ה' למעלה. נפשי, מי זו נפשי? [אשא] זה דוד, [והוא] הדרגה הראשונה שאמרנו. אשא - אעלה,

כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמָר (שם קבא) אֲשָׁא עֵינֵי
אֶל הַהָרִים. מִשּׁוֹם שְׁדוּד הָיָה
מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת
דְּרָגָתוֹ לְהַתְעַטֵּר לְמַעַלָּה
וּלְהַתְקַשֵּׁר שֵׁם בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם
כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ כֵּן (שם קג) לְדוּד בְּרַכֵּי נַפְשִׁי
אֵת ה'. מִשּׁוֹם דְּרָגָתוֹ אָמַר. וּמָה
אָמַר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֵת ה'? אֵת -
לְהַתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר לְמַעַלָּה. וְכָל
קְרִבִי, מִי הֵם קְרִבִי? אֵלּוֹ שְׂאֵר
חַיּוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁנִּקְרְאוֹת קְרִבִּים,
כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמָר (שיר ה) וּמַעֲי הִמוֹ
עָלָיו. דְּבָר אַחֵר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי -
בְּשִׁבְלֵוֹ הוּא אָמַר. אֵת ה' - זו
שְׁלָמוֹת הַכֹּל. אֵת ה' - הַכֹּלֵל שֶׁל
הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא,
רְאִיתִי אוֹתְךָ שֹׁבֵאת עִם הַשְּׂכִינָה
וְהַתְּחַבְּרָת. אָמַר לוֹ, כִּף זֶה וְדָאִי.
וְשִׁלַּשׁ פְּרָסוֹת שֶׁהִלְכְתִּי עִמָּה
וְאָמַרָה לִי כַּמָּה דְּבָרִים מְעֻלִּים,
וְאֲנִי שִׁמְרָתִי אוֹתָם לְיוֹם הַזֶּה,
וְלֹא יִדְעַתִּי שֶׁהוּא הַמְּאֹר שֶׁמְאִיר
כְּמוֹ שְׂרָאִיתִי כְּעַתָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְיִהוּדֵי הַהוּא,
מַה שְּׁמַךְ? אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר. אָמַר
לוֹ, יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר [דְּבַר אַחֵר]
יוֹשְׁבִים יַחַד. יוֹשְׁבוֹ עַל סִלְעַ אֶחָד
בְּשָׂדֶה הַהוּא. פֶּתַח אוֹתוֹ הִיְהוּדִי
וְאָמַר, (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא
מִחָה פְּשַׁעֲיָךְ לְמַעַנִי וְחַטְאֲתֵיךְ
לֹא אֲזַכֵּר. מַה הַטַּעַם פְּעַמִּים
אֲנֹכִי אֲנֹכִי?.

אָרְאָ אֶחָד בְּסִינֵי, וְאֶחָד בְּשַׁעָה
שֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁפְּתוּב (שמות
ט) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה הוּא בְּסִינֵי.
וְאֶחָד כְּשֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם,
שֶׁפְּתוּב (ישעיה מדה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי
אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. הוּא
כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין
מַעַלָּה וּמַטָּה.

לְעִילָא. נַפְשִׁי, מֵאֵן נַפְשִׁי, (אֲשָׁא) דָּא דוּד (הוּא)
דְּרָגָא קְדָמָא דְקֶאֱמָרֵן. אֲשָׁא, אֶסְלַק. כַּמָּה
דָּאֵת אָמַר, (תהלים קבא) אֲשָׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים.
בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי דְדוּד הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְסִלְקָא
דְּרָגִיָּה לְאַתְעֻטְרָא לְעִילָא וּלְאַתְקֻשְׂרָא תַּמָּן
בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם פְּדָקָא יְאוּת.

בְּגוּוֹנָא דָּא (תהלים קג) לְדוּד בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֵת יִי
בְּגִין דְּרָגִיָּה קֶאֱמַר, וּמֵאִי אָמַר בְּרַכֵּי
נַפְשִׁי אֵת יִי. אֵת לְאַתְקֻשְׂרָא בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם לְעִילָא.
וְכָל קְרִבִי, מֵאֵן קְרִבִי. אֵלּוֹן שְׂאֵר חַיּוֹן בְּרָא.
דְּאֶקְרוּן קְרִבִּים כַּמָּה דָּאֵת אָמַר, (שיר השירים ה)
וּמַעֲי הִמוֹ עָלָיו. דְּבָר אַחֵר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי,
בְּגִינֵיהָ קֶאֱמַר. אֵת יִי דָּא שְׁלִימוֹ דְכֹלָא, אֵת יִי
כֹּלְלָא דְכֹלָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא חֲמִינָא לָךְ
דְּהָא עִם שְׂכִינְתָא קְאֵתִית וְאַתְחַבְּרָת.
אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאִי, וְתִלַּת פְּרָסֵי הוּא
דְּאֶזִּילְנָא בְּהַדְיָה וְאָמַר לִי כַּמָּה מְלִי מַעֲלִיָּיתָא
וְאֲנָא אֲגִירְנָא לִיָּה לְיוֹמָא דָּא וְלֹא יִדְעֵנָא
דְּאִיָּהוּ בּוֹצִינָא דְנָהִיר פְּדַחְמִינָא הַשְּׁתָּא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי מַה
שְּׁמַךְ, אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר. אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר
וְאֶלְעָזָר (מלך תדא) יְתִיבֵן כְּחָדָא, יְתִבוּ גַבֵּי חַד
טְנָרָא (דף ע"ב) בְּהַהוּא חֲקֵל. פֶּתַח הַהוּא יוֹדָאִי
וְאָמַר (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעֲיָךְ
לְמַעַנִי וְחַטְאֲתֵיךְ לֹא אֲזַכֵּר. מֵאִי טַעְמָא תְּרִי
זְמַנֵּי אֲנֹכִי אֲנֹכִי.

אָרְאָ חַד בְּסִינֵי וְחַד בְּשַׁעָתָא דְבְּרָא עֲלָמָא,
דְּכְתִיב (שמות כ) אֲנֹכִי יִי אֱלֹהֶיךָ דָּא הוּא
בְּסִינֵי. וְחַד כַּד בְּרָא עֲלָמָא דְכְתִיב, (ישעיה מדה)
אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. הוּא,
בְּגִין לְאַחְזָאָה דְלֹא הוּי פִּירוּדָא בֵּין עִילָא
וְתַתָּא.

מוֹחָה פִּשְׁעִידָּהּ. מַעֲבִיר פִּשְׁעִידָּהּ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא מוֹחָה. בְּגִין דְּלֹא יִתְחַזֵּין לְעֵלְמִין. לְמַעַנִּי. מְאִי לְמַעַנִּי, בְּגִין אֲנוּן רַחֲמִין דְּתַלְיִין בִּי דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי אֶל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

דְּבַר אַחַר מוֹחָה פִּשְׁעִידָּהּ לְמַעַנִּי - בֵּא רְאָה, הֲרֻשְׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה, שְׂפָאֲשֵׁר אוֹתָם חֲטָאִים עוֹלִים, רַחֲמִים וְאוֹר עֲלִיּוֹן וַיִּנְיֶקֶת הַבְּרֻכּוֹת לֹא יוֹרְדוֹת לְמַטָּה, וְהַדְרָגָה הַזֹּאת אֵינָה נוֹטֶלֶת בְּרֻכּוֹת שְׁלַמְעֵלָה לְהִנְיֵק לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם כֶּף לְמַעַנִּי, כְּדִי שְׁלֵא יִמְנְעוּ בְּרֻכּוֹת לְהִנְיֵק (ו) לְכָל. כְּמוֹ כֵּן, (שם לב) רְאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. לְהִרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר.

בֵּא רְאָה, כְּמוֹ זֶה כְּשֶׁנִּמְצְאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם, מִתְעוֹרְרוֹת בְּרֻכּוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּיּוֹן שְׂבֵא אַבְרָהָם, הִתְעוֹרְרוּ בְּרֻכּוֹת לְעוֹלָם, שְׂכַתוֹב וְאַבְרָכָךָ וְהָיָה בְּרָכָה. מַה זֶה וְהָיָה בְּרָכָה? רְמִז שְׂיִמְצְאוּ בְּגִלְלוֹ בְּרֻכּוֹת לְמַעְלָה וּמַטָּה, שְׂכַתוֹב וְנִבְרַכּוּ בְּךָ וְגו', וְכַתוּב וְאַבְרָכָה מִבְּרַכְיָךָ.

בֵּא יִצְחָק וְהוֹדִיעַ לְכָל שֵׁישׁ דִּין וַיֵּשׁ דִּין לְמַעְלָה לְהַפְרֵעַ מִן הַרְשָׁעִים, וְהוּא עוֹרֵר אֶת הַדִּין בְּעוֹלָם כְּדִי שְׂיִירְאוּ מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בֵּא יַעֲקֹב וְעוֹרֵר רַחֲמִים בְּעוֹלָם, וְהַשְׁלִים אֶת הָאֲמוּנָה בְּעוֹלָם כְּרָאוּי.

בִּימֵי אַבְרָהָם מַה כְּתוּב? וּמִלְכֵי צֶדֶק מְלֶכֶךְ שְׁלָם. שֶׁהִתְעַטַּר הַכֶּסֶף בְּמִקְוָמוֹ, וְאִז נִמְצָא מְלֶכֶךְ שְׁלָם לֹא פָגַם כָּלֵל. הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזֵּן - שֶׁהוֹצִיא מְזוֹנוֹת וּבְרֻכּוֹת לְעוֹלָמוֹת כָּלֵם כְּרָאוּי. הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזֵּן - שְׁלֵא יִמְנְעוּ הַבְּרֻכּוֹת

מוֹחָה פִּשְׁעִידָּהּ. מַעֲבִיר פִּשְׁעִידָּהּ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא מוֹחָה. בְּגִין דְּלֹא יִתְחַזֵּין לְעֵלְמִין. לְמַעַנִּי. מְאִי לְמַעַנִּי, בְּגִין אֲנוּן רַחֲמִין דְּתַלְיִין בִּי דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי אֶל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

דְּבַר אַחַר מוֹחָה פִּשְׁעִידָּהּ לְמַעַנִּי. תָּא חֲזִי חֲיִיבֵי עֲלָמָא עֲבָדִין פְּגִימוֹתָא לְעֵילָא, דְּכַד אֲנוּן חוֹבִין סְלֶקִין רַחֲמִין וְנִהִירוּ עֲלָאָה וַיִּנְיֶקוּ דְּבֻרְכָאן לֹא נַחִית לְתַתָּא, וְהָאִי דְרָגָא לֹא נָטִיל בְּרֻכָאן דְּלְעֵילָא לְיַנְקָא לְתַתָּא. וּבְגִין כֶּף לְמַעַנִּי בְּגִין דְּלֹא יִתְמַנְעוּן בְּרֻכָאן לְיַנְקָא (ליה) לְכָלֵא. פְּגוּוֹנָא דָּא (דברים לב) רְאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. לְאַחֲזָאָה דְּלֹא הוּי פִּירוּדָא בֵּין עֵילָא וְתַתָּא כְּמָה דְאַתְמָר.

תָּא חֲזִי, פְּגוּוֹנָא דָּא כַד אֲשַׁתְּפַחוּ זְכָאִין בְּעֲלָמָא אֲתַעְרוּ בְּרֻכָאן לְעֵלְמִין כְּלָהוּ. כִּיּוֹן דְאַתָּא אַבְרָהָם אֲתַעַר בְּרֻכָאן לְעֵלְמָא דְכְּתִיב וְאַבְרָכָךָ וְהָיָה בְּרָכָה. מְאִי וְהָיָה בְּרָכָה. רְמִז דִּישְׁתַּפְּחוּן בְּגִינֵיהּ בְּרֻכָאן לְעֵילָא וְתַתָּא דְכְּתִיב וְנִבְרַכּוּ בְּךָ וְגו' וְכַתִּיב וְאַבְרָכָה מִבְּרַכְיָךָ.

אַתָּא יִצְחָק אוֹדַע לְכָלֵא דְאִית דִּין וְאִית דִּיּוֹן לְעֵילָא לְאַתְפְּרַעָא מִרְשִׁיעֵיא, וְאִיהוּ אֲתַעַר דִּינָא בְּעֲלָמָא בְּגִין דִּידְחִלוֹן לִיָּה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא. אַתָּא יַעֲקֹב וְאַתְעַר רַחֲמֵי בְּעֲלָמָא וְאַשְׁלִים מְהִימְנוֹתָא בְּעֲלָמָא כְּדָקָא חֲזִי.

בִּיּוֹמֵי דְאַבְרָהָם מַה כְּתִיב וּמִלְכֵי צֶדֶק מְלֶכֶךְ שְׁלָם, דְאַתְעַטַּרַת כְּרִסְיָא בְּדוּכְתִיָּה, וְכַדִּין אֲשַׁתְּכַח מְלֶכֶךְ שְׁלָם בְּלֹא פְגִימוֹ כָּלֵל. הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזֵּן דְאַפִּיק מְזוֹנִין לְעֵלְמִין כְּלָהוּ כְּדָקָא חֲזִי. הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזֵּן דְלֹא אֲתַמְנְעוּ בְּרֻכָאן מִכְּלָהוּ עֲלָמִין. הוֹצִיא כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ מִדְּרָגִין

מכל העולמות. הוציא - כמו שנאמר תוצא הארץ, מהדרגות שלמעלה מוציא מזונות וברכות לכל העולמות.

והוא כהן לאל עליון - שהכל נמצא בשלמות עליונה פראוי. להראות, כמו שהרשעים עושים פגם בעולם ומזנעים ברכות, כך גם בשביל הצדיקים באות ברכות לעולם, ובגללם מתברכים כל בני העולם.

ויתן לו מעשר מכל, מה זה מעשר מכל? מאותם הברכות שיוצאות מכל, משום שהוא המקום שכל הברכות שיורדות לעולם יוצאות משם. דבר אחר ויתן לו מעשר מכל - הקדוש ברוך הוא נתן לו מעשר, ומה הוא? זו הדרגה שכל פתחי האמונה והברכות של העולם עומדות בה, והיא מעשר, והיא אחת מעשרה, והיא עשרה ממאה. מכאן והלאה נכנס אברהם בקיום שלמעלה פראוי.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת. אמר לו רבי אלעזר, מה מעשיך? אמר לו, מלמד תינוקות במקומי. פעת בא רבי יוסי מכפר חנין לעיר, וסלקו אותם מאצלי, והושיבו אותם אצלו. והיו נותנים לי כל בני העיר שְכר כמו אותו הזמן שהתינוקות היו אצלי, והסתפלתי בעצמי שלא ראוי לי להנות מהם בחנם, והשפירתי עצמי עם החכם (ההוא) הזה. אמר רבי אלעזר, כאן צריך את הברכות של אבא.

קמו. הלכו לפני רבי שמעון ואחר כך, והיה יושב ולומד כל יום לפני רבי שמעון. ויום אחד היה עסוק בנטילת ידים לפניו. אמר, כל מי שלא נוטל ידיו פראוי, אף על גב שיענש למעלה - ויענש למטה. ומה ענשו למטה?

דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעלמין פלהו. והוא כהן לאל עליון דאשתכח פלא בשלימו עלאה בדקא חזי. לאתחזאה כמה דחייביא עבדי פגימו בעלמא ומנעי ברכאן. הכי נמי בגין זפאין אתיין ברכאן לעלמא, ובגייניהו אתברכאן כל בני עלמא: ויתן לו מעשר מכל. מאי מעשר מכל מאנון ברכאן דנפקי מכל. בגין דאיהו אתר דכל ברכאן דנחתי לעלמא מתמן נפקי. דבר אחר ויתן לו מעשר מכל. קדשא בריה הוא יתב ליה מעשרא. ומאן איהו, דא דרגא דכל פתחין דמהימנותא וברכאן דעלמא ביה קיימי ואיהו מעשר ואיהו חד מעשרה ואיהו עשרה ממאה. מכאן ולהלאה עאל אברהם בקיומא דלעילא בדקא חזי.

אמר ליה רבי אלעזר שפיר קא אמרת. אמר ליה רבי אלעזר מאי עבדתך, אמר ליה קרינא דרדקי באתרי, השתא אתא רבי יוסי דכפר חנין למתא וסליקו לון מגבאי ואותבו לון לגביה. והווי יהבין לי כל בני מתא אנרא כההוא זמנא דדרדקי הווי גבאי. ואסתפלנא בנפשאי דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא, ואגירנא גרמאי בהדי (דהוא) דהאי חפיים. אמר רבי אלעזר ברכאן דאבא אצטריכו הכא.

קמו. אתו קמיה דרבי שמעון (לבתר), והוה יתיב ולעי כל יומא קמיה דרבי שמעון. ויומא חד הוה עסיק בנטילת ידים קמיה. אמר כל מאן דלא נוטיל ידוי כדקא יאות, אף על גב דאתענש לעילא אתענש לתתא, ומאי עונשיה לתתא, דגרים ליה לגרמיה מספנותא. כמה דעונשיה כן, הכי הוא זכי מאן דנטיל ידוי כדקא יאות דגרים

שגורם לעצמו עני. כמו שעשנו
כף - כף זוכה מי שנוטל ידיו
כראוי, שגורם לעצמו ברכות
שלמעלה, ששורות הברכות על
ידו כראוי ומתברך בעשר.

אחר כף הקדים רבי שמעון,
וראה אותו שנוטל ידיו במים,
ונוטל ידיו בשעור רב של מים.
אמר רבי שמעון, מלא ידיו
מברכותיך. וכך היה. מאותו
היום והלאה התעשר ומצא
אוצר, והיה עוסק בתורה ונותן
מזון לעניים כל יום, והיה שמח
עמהם, ומסביר להם בפנים
מאירות. קרא עליו רבי שמעון,
(ישעיה נא) ואתה תגיל בה' בקדוש
וגו'.

אחר הדברים האלה היה דבר ה'
אל אברם וגו'. רבי יהודה פתח,
(שיר ז) אני לדודי ועלי תשוקתו.
הרי פרושה, אבל בהתעוררות
שלמטה תמצא ההתעוררות
שלמעלה, שהרי אין מתעורר
למעלה עד שמתעורר למטה,
והברכות שלמעלה לא נמצאות
אלא במה שיש בו ממש, ואינו
ריקן.

מנין לנו? מאשת עובדיהו
שאמר לה אלישע (מלכים-ב ד)
הגידי לי מה יש לך בבית. שהרי
הברכות שלמעלה אינן שורות
על שלחן ריק ולא במקום ריק.
מה כתוב? ותאמר אין לשפחתך
כל בבית פי אם אסוף שמן.
מה זה אסוף? אלא אמרה לו,
השעור של השמן הזה אינו אלא
כדי משיחת אצבע קטנה.

אמר לה, נחמתני, שהרי
לא ידעתי איך ישרו הברכות
שלמעלה במקום ריק, אבל
עכשו שיש לך שמן, זהו מקום
שימצאו בו ברכות. מנין לנו?
שכתוב (תהלים קלא) כשמן הטוב
וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צנה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום

לגרמיה ברכאן דלעילא דשראן ברכאן על
ידיי כדקא יאות, ואתברך בעותרא. (דף פ"ט ע"א).

לבתר אקדים רבי שמעון חמא ליה דאנטל
ידוי במיא ונטיל לון בשיעורא סגייא
דמיין. אמר רבי שמעון מלא ידיו מברכותיך.
וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה אתעתר
ואשפח סימא והוה לעי באורייתא ויהיב
מזונא למספני כל יומא, והוה חדי עמהון
ומספר לון אנפין נהירין. קרא עליה רבי
שמעון (ישע' מ"א) ואתה תגיל ביי בקדוש וגו',
(חסר)

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם
וגו'. רבי יהודה פתח (שיר השירים ז) אני

לדודי ועלי תשוקתו. הא אוקמוה, אבל
באתערוותא דלתתא אשתכח אתערוותא
לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער
לתתא. וברכאן דלעילא לא משתכחי אלא
במה דאית ביה ממשא ולא או איהו ריקניא.

מנלן מאשת עובדיהו דאמר לה אלישע
(מלכים ב ד) הגידי לי מה יש לך בבית.

דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא
ריקניא ולא באתר ריקניא. מה כתיב ותאמר
אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן.
מאי אסוף. אלא אמרה ליה שיעורא דהאי
משחא לאו איהי אלא כדי משיחת אצבעא
זעירא.

אמר לה נחמתני. דהא לא ידענא היאך
ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא

ריקניא, אבל השתא דאית לך שמן, דא הוא
אתר לאשתכחא ביה ברכאן. מנלן דכתיב,

(תהלים קלב) כשמן הטוב וגו' וסיפיה מה כתיב,
(תהלים קלב) כי שם צנה יי את הברכה חיים עד

וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צנה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום

העולם. ובאתרא דא שראן ברכאן. (ואתמר).
ואי תימא (תהלים קלג) פטל חרמון שיורד על
הררי ציון ולא כתיב שמן אלא טל.
אלא איהו שמן ואיהו טל. ההוא טל איהו
דאטיל קדשא בריה הוא ממשיחא עלאה.
דההוא שמן נפק לסטרא דימינא.

תרין אנון יין ושמן. ואזלו לתרין סטרין. יין
לסטור שמאלא שמן לסטור ימינא.
ומסטרא דימינא נפקי ברכאן לעלמא ומתמן
אתמשה מלכותא קדישא ובגין דשמן הוה
אתתקן לתתא בקדמיתא, שמן אזדמן לעילא
אריקו דברכאן.

תא חזי, מאתערוותא (דף 99 ע"ב) דהאי שמן
דלעילא קאי לארקא על דוד ושלמה
לאתברכא (על) בנוי. מנא לן דכתיב ויעמד
השמן. כתיב הכא ויעמד. וכתיב התם (ישעיה
8) שורש ישי אשר עומד לגס עמים.

תא חזי, משלחן דלחם הפנים דברכאן
נפקין מתמן ומזונא לעלמא, לא בעי
לאשתפחא ריקניא אפלו רגעא חדא, בגין
דלא יסתלקון ברכאן מתמן, אוף הכי לא
מברכין על שלחן ריקניא, דהא ברכאן
דלעילא לא שריין על שלחן ריקניא.

תא חזי, מה כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו,
אני לדודי בקדמיתא ולבתר ועלי
תשוקתו. אני לדודי לאתקנא ליה דוכתא
בקדמיתא. ולבתר ועלי תשוקתו. דבר אחר
אני לדודי. דהא תנינן שכינתא לא אשתפחת
עמהון דחייביא, פיון דאתי בר נש
לאתדפאה ולמקרב גבי דקדשא בריה הוא
כדין שכינתא שריא עליה. דהא הוא דכתיב
אני לדודי בקדמיתא, ועלי תשוקתו לבתר.
אתי בר נש לאתדפאה מדפאין ליה.

הנה שורות הברכות. (ויחבאר).
ואם תאמר, (שם) פטל חרמון
שיורד על הררי ציון, ולא כתוב
שמן אלא טל? אלא הוא שמן
והוא טל. אותו הטל הוא שהטיל
הקדוש ברוך הוא מהשמן
העליון. שאותו השמן יוצא לצד
הימין.

שנים הם - יין ושמן, והלכו לשני
צדדים - היין לצד שמאל, והשמן
לצד ימין. ומצד הימין יוצאות
ברכות לעולם, ומשם נמשחת
המלכות הקדושה. ומשום
שהשמן היה נתקן למטה
בראשונה, השמן מזמן למעלה
הרקת הברכות.

בא ראה, מההתעוררות של
השמן הנה שלמעלה בא להריק
על דוד ושלמה להתברך (על) בנו.
מנין לנו? שכתוב ויעמד השמן.
כתוב כאן ויעמד, וכתוב שם
(ישעיה יא) שורש ישי אשר עמד לגס
עמים.

בא ראה, משלחן של לחם
הפנים, שמשם יוצאות הברכות
ומזון לעולם, לא צריך שימצא
ריק אפלו רגע אחד, כדי שלא
יסתלקו משם הברכות. אף כף לא
מברכים על שלחן ריק, שהרי
הברכות שלמעלה אין שורות על
שלחן ריק.

בא ראה מה כתוב, אני לדודי
ועלי תשוקתו. אני לדודי
בתחלה, ואחר כף ועלי תשוקתו.
אני לדודי לתקן לו מקום
בתחלה, ואחר כף ועלי תשוקתו.
דבר אחר אני לדודי, שהרי שנינו
ששכינה לא נמצאת עם הרשעים.
פיון שבא האדם להטהר
ולהתקרב לקדוש ברוך הוא, אז
השכינה שורה עליו. והוה שפתיב
אני לדודי - בהתחלה, ועלי
תשוקתו - לאחר מכן. בא האדם
להטהר - מטהרים אותו.

בא ראה, אחר הדברים האלה
שאברהם רדף אחר המלכים
הללו והרג אותם הקדוש ברוך
הוא, היה אברהם תוהה. אמר,
אולי חס וקלילה גרעתי אותו
השכר שהייתי מחזיר בני אדם
אל הקדוש ברוך הוא, ואחזתי
בהם לקרב אותם אליו, וכעת
נהרגו אנשים על ידי. מיד אמר
לו הקדוש ברוך הוא, אל תירא
אברהם אנכי מגן לך שכרף הרבה
מאד וגו'. שכר קבלת עליהם,
שהרי כלם לא יזכו לעולמים.

היה דבר ה' אל אברהם במחזה
לאמר, מה זה במחזה? אלא
באותו המראה, הדרגה שכל
הדמיות נראות בה. אמר רבי
שמעון, בא ראה, טרם שנמול
אברהם, הייתה דרגה אחת
מדברת עמו, ומי המחזה הזה?
שפתוב (במדבר כד) מחזה שדי
יחזה. פיון שנמול, היו כל
הדרגות שורות על הדרגה הזו,
ואז דבר עמו. זהו שפתוב (שמות ו)
וארא אל אברהם אל יצחק ואל
יעקב באל שדי. וטרם שנמול,
לא היו אותן הדרגות שורות
עליו לדבר.

ואם תאמר שהנה בתחלה כתוב
וירא ה' אל אברהם, וכתוב ויסע
אברהם הלוח ונסוע הנגבה,
וכתוב ויבן שם מזבח. הנה כאן
אותן הדרגות העליונות. וכעת
אומרים, שטרם שנמול לא היה
אותן הדרגות העליונות שורות
על הדרגה הזו לדבר עמו?

בא ראה, בתחלה נתן הקדוש
ברוך הוא חכמה לאברהם לדעת
את החכמה להדבק בו, וידע את
סוד האמונה, אבל לדבר עמו לא
הייתה אלא הדרגה התחתונה הזו
לבדה. פיון שנמול, כל הדרגות
העליונות היו שורות על הדרגה
הזו התחתונה כדי לדבר עמו,

תא חזי, אחר הדברים האלה דרדף אברהם
בתר אליו מלכין וקטיל לון קדשא בריך
הוא, הוה אברהם תוהא, אמר דילמא חס
ושלום גרענא ההוא אגרא דהוינא אהדר בני
נשא לגבי קדשא בריך הוא ואחידנא בהו
לקרבא לון לגביה והשתא אתקטילו בני נשא
על ידי. מיד אמר ליה קדשא בריך הוא אל
תירא אברהם אנכי מגן לך שכרף הרבה וגו'.
אגרא קבילת עליהו, דהא כלהו לא יזפון
לעלמין.

היה דבר יי אל אברהם במחזה לאמר, מאי
במחזה, אלא בההוא חזיו דרגא דכל
דיוקנין אתחזיין ביה. אמר רבי שמעון תא
חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה חד דרגא
מליל עמיה, ומאן איהו דא מחזה דכתיב,
(במדבר כד) מחזה שדי יחזה. פיון דאתגזר הו
פלהו דרגין שראן על האי דרגא, וכדין מליל
עמיה דהא הוא דכתיב, (שמות ו) וארא
אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי
ועד לא אתגזר לא הו אנון דרגין שראן עלוי
למלא.

ואי תימא דהא בקדמיתא פתיב וירא יי אל
אברהם וכתוב ויסע אברהם הלוח ונסוע
הנגבה וכתוב ויבן שם מזבח הא הכא אנון
דרגין עלאין. והשתא אמרן דעד לא אתגזר
לא הו אנון דרגין עלאין שראן על האי
דרגא למלא עמיה.

תא חזי, בקדמיתא ירב קדשא בריך הוא
חכמה לאברהם למנדע חכמה
לאתדבקה ביה וידע רזא דמהימנותא, אבל
למלא עמיה לא הוה אלא האי דרגא תתאה
בלחודוי, פיון דאתגזר, פלהו דרגין עלאין
הו שראן על האי דרגא תתאה בגין למלא

עמיה, וכדין אסתלק אברהם בכלא כמה דאתמר.

ואז התעלה אברהם בכל, כמו שנתבאר.

תא חזי, עד לא אתגזר בר נש לא אתאחיד בשמא דקדשא בריך הוא, פיון דאתגזר עאל בשמיה ואתאחיד ביה. ואי תימא אברהם דאתאחיד ביה עד לא אתגזר. הכי הוה דאתאחיד ביה ולא כדקא יאות, דהא מגו רחימותא עלאה דרחים ליה קדשא בריך הוא קריב ליה. לבתר פקיד ליה דיתגזר ואתייהיב ליה ברית. קשורא, דכלהו דרגין עלאין. ברית קשורא לאתקשרא כלא כחדא לאכללא דא בדא, ברית קשורא דכלא אתקשר ביה. ובגין כך אברהם עד לא אתגזר. מלוי לא הוה עמיה אלא במחזה כמה דאתמר.

בא ראה, טרם שנמול האדם, לא נאחז בשמו של הקדוש ברוך הוא. פיון שנמול, נכנס בשמו ונאחז בו. ואם תאמר, אברהם שנאחז בו טרם שנמול? כך היה, שנאחז בו ולא כראוי, שהרי מתוך האהבה העליונה שאהב אותו הקדוש ברוך הוא קרב אותו, אחר כך צנה אותו שימול ונתנה לו הברית, הקשר של כל הדרגות העליונות. הברית - הקשר לקשר הכל יחד להכליל זה עם זה. הברית - הקשר שהכל נקשר בו. ומשום כך, טרם שנמול אברהם, דבורו לא היה עמו אלא במחזה, כמו שנתבאר. בא ראה, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא נברא אלא על הברית, כמו שנאמר ב"ר"א ש"ת, ברא אלהים. והינו [ברית] שעל הברית קים הקדוש ברוך הוא את העולם, וכתוב (ירמיה לב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. שהרי הברית היא הקשר שהיום והלילה לא נפרדים.

תא חזי, בשעתא דברא קדשא בריך הוא עלמא לא אתברי אלא על ברית כמה דאת אמר ב"ר"א ש"ת ברא אלהים, והיינו (ר"א ל"ג ברית) דעל ברית קיים קדשא בריך הוא עלמא, וכתוב, (ירמיה לב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. דהא ברית קשורא איהו דיומא וליליא לא מתפרשאן.

אמר רבי אלעזר, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, על תנאי היה: שפאשר יבאו ישראל, אם יקבלו את התורה - פה, ואם לא - הריני מחזירכם לתהו ובהו. והעולם לא התקיים עד שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו תורה, ואז התקיים העולם. ומאותו היום והלאה, הקדוש ברוך הוא בורא עולמות, ומי הם? זוגי בני האדם. שהרי מאותו הזמן הקדוש ברוך הוא מוזג זוגים ואומר: בת פלוני לפלוני. ואלו הם העולמות שהוא בורא. בא ראה, אנכי מגן לך, אנכי - זו היא הדרגה

אמר רבי אלעזר פד ברא קדשא בריך הוא עלמא על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל אם יקבלון אורייתא יאות. ואם לאו הרי אנא אהדר לכו לתהו ובהו. ועלמא לא אתקיים עד דקיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא וכדין אתקיים עלמא.

ומההוא יומא ולהלאה קדשא בריך הוא ברי עלמין. ומאן אנון, זיוגין דבני נשא. דהא מההוא זמנא קדשא בריך הוא מוזוג זיוגין ואומר בת פלוני לפלוני. ואלין אנון עלמין דהוא ברי. תא חזי, אנכי מגן לך.

אֲנֹכִי דָא הוּא דְרַגְא קְדָמָא דְאֵתְאֲחִיד בִּיהַּ בְּקְדָמִיתָא :

סְתָרֵי תוֹרָה

אחר הדברים האלה וגו'. אליו פתגמי אורייתא, דכתיב, (דברים ה) את הדברים האלה דבר יי אל כל קהלכם. מה להלן פתגמי אורייתא, אוף הכא פתגמי אורייתא. בְּתֵר דְאִשְׁתַּדַּל בַּר נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה, קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא מְבַשֵּׁר לִיהַּ וְאֶקְדִּים לֵהּ לְנִשְׁמַתָּא שְׁלָם (בשורות טובות), הָדָא הוּא דְכָתִיב אֵל תִּירָא אֲבָרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ. מִכָּל זַיִינִין בִּישִׁין דְּגִיְהֻנָּם.

שְׂכָרְךָ הֲרֵבָה מְאֹד בְּגִין דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא בְּהַאי עֲלָמָא זְכִי וְאֲחִסִּין יְרוּתָא אֲחִסְנַתָּא בְּעֲלָמָא דְאֵתִי בְּמָה דְכָתִיב (משלי ח) לְהִנְחִיל אוֹתְבִי יֵשׁ. מְאִי יִ"ש (דא י"ש מֵאִין תֵּלַת עֶשֶׂר נְתָרֵי דְאֶפְרַסְמוּנָא דְכָּא (מכילו) דִּינְתְּבִי לִיהַּ אֲחִסְנַתָּא עֲלָאָה בְּעֲלָמָא דְאֵתִי (נ"א דא עֲלָמָא דְאֵתִי). וְאוֹצְרוּתִיהֶם אֲמַלָּא, בְּהַאי עֲלָמָא מְעוּתָרָא וּמְכָל טִיבּוֹ דְעֲלָמָא.

מֵאִן דְּאִזִּיל לְיִמִּינָא זְכִי לְעֲלָמָא דְאֵתִי, וּמֵאִן דְּאִזִּיל לְשְׂמַאלָא הָא עוּתָרָא בְּעֲלָמָא דִּין, (דאית שְׂמַאלָא קְרִישָׁא וְאִית שְׂמַאלָא מְסַאבָּא, וְדָא הוּא דְאֶמְרִינֵן מֵאִן דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרֵייתָא יִתְבִּי לִיהַּ אֲרַף יָמִים בְּעֲלָמָא דְאֵתִי, וְיִתְבִּי לִיהַּ עֶשֶׂר וּכְבוֹד בְּעֲלָמָא דִּין שְׁנַאמֵר (משלי ג) אֲרַף יָמִים בְּיִמִּינָהּ וְגו', וּמֵאִן דִּיחְרַעֵי דִּיחְתֵּי גוּפָא בְּעֲלָמָא דִּין וְלֹא אֲתַעְסֵק בְּאוֹרֵייתָא וּבְעוֹבְדֵינֵן מִכִּין, יִתְבִּי לִיהַּ עוּתָרָא בְּעֲלָמָא דִּין מְסַטְרָא דְשְׂמַאלָא מְסַטְרָא דְנֹצֵר הָרַע, וּבְעוּתָרָא דָא עֲבִיד בִּישׁ יְרִית גִּיְהֻנָּם. וְאִי תִימָא וְכִי לֹא אִית בְּעֲלָמָא דִּין עוּתָרָא מְסַטְרָא דְקְדוּשָׁה, אִין, דְּכָל חֲמֻנָּים אֵת הַתּוֹרָה מְעוּנֵי סוּפּוֹ לְקִיּוּמָה מְעֶשֶׂר, וְדָא הוּא עוּתָרָא מְכָא דְמְסַטְרָא דְקְדוּשָׁה).

רַבִּי אַבָּא כַּד אָתָּא מֵהֶתֶם, הָוָה מְכָרִיז מָאן בְּעֵי עוּתָרָא וּמֵאִן בְּעֵי אוֹרְכָא דְחַיִּי בְּעֲלָמָא דְאֵתִי יִיתִי וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא. הוּוּ מִתְפַּנְשִׁין כּוּלֵי עֲלָמָא לְגַבִּיָּה. רְוּוּק חַד הָוָה בְּשִׁיבְבוּתִיהַּ. יוּמָא חַד אָתָּא לְגַבִּיָּה, אָמַר לִיהַּ רַבִּי בְּעִינָא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא כְּדִי שִׁיחִיָּה לִי עוּתָרָא. אָמַר לִיהַּ הָא וְדָאִי. אָמַר לִיהַּ מַה שְׂמֵךְ. אָמַר לִיהַּ יוּסִי. אָמַר לוֹן לְתַלְמִידוּי דִּיקְרוּן אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֲנִי רוּצָה לְעַסֵּק בְּתוֹרָה כְּדִי שִׁיחִיָּה לִי עֶשֶׂר.

הָרַא שׁוּנָה שְׁנֵאֲחִזוּ בַּהּ בְּתַתְּלָהּ.
סְתָרֵי תוֹרָה

אחר הדברים האלה וגו' - אלו דברי תורה, שכתוב (דברים ה) את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם. מה להלן דברי תורה - אף כאן דברי תורה. אחר שהשתדל אדם בעולם הזה בדברים האלה, הקדוש ברוך הוא מבשר לו ומקדים לנשמה שלום [בשורות טובות], זהו שכתוב אל תירא אברם אנכי מגן לך, מפל המינים הרעים של הגיהנם. שְׂכָרְךָ הֲרֵבָה מְאֹד, מִשׁוּם שְׂכָל מִי שְׂמַשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֵה וְנוֹחַל יִרְשֵׁת נַחֲלָה בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּפָתוּב (משלי ח) לְהִנְחִיל אוֹתְבִי יֵשׁ. מַה זֶה יִ"ש ? (זה י"ש מֵאִין שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נְהוּתוּ אֶפְרַסְמוּן סְהוּר [מדות] שְׁנוֹתָנִים לוֹ יִרְשָׁה עֲלִיוֹנָה בְּעוֹלָם הַבָּא [נ"א זֶה הָעוֹלָם הַבָּא]. וְאוֹצְרוּתִיהֶם אֲמַלָּא - בְּעוֹלָם הַזֶּה, מְעֶשֶׂר וְכָל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם.

מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְיָמִין - זוֹכֵה לְעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לְשְׂמַאל - הֵנָּה עוֹשֵׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה [שִׁישׁ שְׂמַאל קְדוּשׁ וְיֵשׁ שְׂמַאל מְכָא. וְזֶה הוּא שְׂאמְרֵנוּ, מִי שְׂמַתְעַסֵּק בְּתוֹרָה, נוֹתֵנִים לוֹ אֲרַף יָמִים בְּעוֹלָם הַבָּא וְנוֹתֵנִים לוֹ עֶשֶׂר וּכְבוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁנַאמֵר (משלי ג) אֲרַף יָמִים בְּיִמִּינָהּ וְגו'. וְכִי שְׂרַצָּה שִׁיחֵה הַגּוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מְתַעַסֵּק בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, נוֹתֵנִים לוֹ עֶשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה מְצַד הַשְׂמַאל, מְצַד הַצֵּד הָרַע, וּבְעֶשֶׂר הַזֶּה עוֹשֵׂה רַע וְיֹרֵשׁ גִּיְהֻנָּם. וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אִין בְּעוֹלָם הַזֶּה עֶשֶׂר מְצַד הַקְּדוּשָׁה? כּוֹ, שְׂכָל חֲמֻנָּים אֵת הַתּוֹרָה מְעוּנֵי, סוּפּוֹ לְקִיּוּמָה מְעֶשֶׂר, וְזֶה עֶשֶׂר טוֹב שְׂמַצַּד הַקְּדוּשָׁה].

בְּשָׂבָא מִשָּׁם רַבִּי אַבָּא, הִיָּה מְכָרִיז: מִי רוּצָה עוֹשֵׂר וּמִי רוּצָה אֲרַף חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא, יָבֵא וְיִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה. הִיָּו מִתְפַּנְסִים אֵלָיו כָּל הָעוֹלָם. הִיָּה רְוּוּק אָחִד בְּשִׁכּוּנָתוֹ. יוֹם אָחִד בָּא אֵלָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הֵנָּה וְדָאִי. אָמַר לוֹ: מַה

ש'מך? אָמר לוֹ: יוסי. אָמר לְתַלְמִידוֹ שִׁיקְרָאוּ לוֹ רַבִּי יוֹסִי בְּעַל הָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד. יֵשֵׁב וְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

לְיָמִים הֵנָּה עוֹמֵד לְפָנָיו. אָמר לוֹ: רַבִּי, אֵיפֹה הָעֶשֶׂר? אָמר: נִשְׁמַע מִזֶּה שֶׁלֹּא עָשָׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִכְנס לְחֻדְרוֹ, שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהִזָּה אוֹמֵר: אֵל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ [שׁוֹב אֵלָיו], שִׁיְהִיָּה אִישׁ גְּדוֹל. שָׁב אֵלָיו. אָמר לוֹ: שָׁב, בְּנִי, שָׁב, וְאָנִי נוֹתֵן לְךָ עֶשֶׂר.

בִּינְיָתִים בָּא אִישׁ אֶחָד וְכָלִי שֶׁל פֶּזוּ בִידוֹ. הוֹצִיא אוֹתוֹ וְנָפַל אוֹר בְּבֵיתוֹ. אָמר לוֹ: רַבִּי, אָנִי רוֹצֵה לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאָנִי לֹא זָכִיתִי, וְרוֹצֵה מִי שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּשַׁבִּילִי, שֶׁהָרִי יֵשׁ לִי עֶשֶׂר רַב שֶׁהִשְׁאִיר לִי אָבִי, שֶׁכָּאֲשֶׁר יֵשֵׁב עַל שִׁלְחָנוֹ הִזָּה מְסַדֵּר עָלָיו שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר כּוֹסוֹת מְאֹלוֹ, וְאָנִי רוֹצֵה לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאָנִי נוֹתֵן עֶשֶׂר.

אָמר לְאוֹתוֹ הַרְוֹק: תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן לְךָ עֶשֶׂר. נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל הַפֶּזוּ. קָרָא עָלָיו רַבִּי אַבָּא: (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזַכּוּכִית וְתַמְרוֹרֶתָה פְּלִי פֶזוּ. יֵשֵׁב וְלָמַד בַּתּוֹרָה, וְהֶאֱדָם הֵהוּא הִזָּה נוֹתֵן לוֹ עֶשֶׂר. לְיָמִים נִכְנָסָה חֻמְדַּת הַתּוֹרָה לְמַעְיָו. יוֹם אֶחָד הִזָּה יוֹשֵׁב וְהִזָּה בּוֹכָה. מִצָּא אוֹתוֹ רַבּוֹ שֶׁהִזָּה בּוֹכָה. אָמר לוֹ: עַל מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמר לוֹ: וּמָה אָנִי מַנִּיחַ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבֹּא בְּשַׁבִּיל זֶה? אֵינִי רוֹצֵה אֶלָּא לְזַכּוֹת אֶצְלִי. אָמר: עֲכָשׁוּ מִזֶּה נִשְׁמַע שֶׁהִנֵּה עָשָׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם. קָרָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמר לוֹ: טַל אֶת עֶשְׂרֶךָ וְתֵן אוֹתוֹ לִיתוּמִים וְעֲנִיִּים, וְאָנִי נוֹתֵן לְךָ חֶלֶק יָתֵר

בַּתּוֹרָה בְּכָל מָה שֶׁאָנִי לוֹמֵד. הִחְזִיר לוֹ רַבִּי יוֹסִי אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל פֶּזוּ, וְעַד הַיּוֹם לֹא סָר שְׁמוֹ, וּמִבְּנֵי בֶן פְּזִי, וְהִינּוּ רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּזִי, וְזָכָה לְכַמָּה תּוֹרָה הוּא וּבְנָיו [בְּנֵי דְלָעָא בְּאוֹרֵיהֶּם]. דְּלִית לְךָ אֲגֵר טַב בְּעֶלְמָא כְּמָאן דְּלָעִי בְּאוֹרֵיהֶּם וּמְקַיְיָמָה:

לִיָּה רַבִּי יוֹסִי מְאִרֵי דְעוֹתְרָא וְיִקְרָא. יְתִיב וְאִתְעַסֵּק בְּאוֹרֵיהֶּם.

לְיוֹמִין הָהוּא קָאִים קַמֵּיהּ, אָמר לִיָּה רַבִּי אֵן הוּא עוֹתְרָא. אָמר שְׁמַע מִינָּה דְלֹא לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא עֲבִיד, וְעָאֵל לְאִדְרֵיהּ, שְׁמַע חַד קָלָא דְהוּא אָמר לֹא תַעֲנִישִׁיהּ (תּוֹב לְגַבִּיָּה) דְגַבְרָא רַבָּא לִיהוּי. תָּב לְגַבִּיָּה, אָמר לִיָּה יְתִיב בְּרִי תִיב וְאָנָּא יְהִיבְנָא לְךָ עוֹתְרָא.

אִדְהִכִּי אַתָּא גַבְרָא חַד וּמְאָנָּא דְפֶזוּ בִידֵיהּ, אִפְקִיָּה וּנְפַל נְהוֹרָא בְּבֵיתָא. אָמר לִיָּה רַבִּי בְּעִינָא לְמוֹזְפִי בְּאוֹרֵיהֶּם וְאָנָּא לֹא זָכִינָא, וּבְעִינָא מָאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיהֶּם בְּגִינִי. דְּהָא אִית לִי עוֹתְרָא סְגִי דְקָא שָׁבַק לִי אַבָּא, דְכַד יְתִיב עַל פְּתוּרֵיהּ הָהוּא מְסַדֵּר עָלֵיהּ תְּלִיסַר פְּסִי מְאֵלִין. וּבְעִינָא לְמוֹזְפִי בְּאוֹרֵיהֶּם וְאָנָּא יְהִיבְנָא עוֹתְרָא.

אָמר לִיָּה לְהֵהוּא רְיוּק תִּשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיהֶּם וְדָא יְהִיב לְךָ עוֹתְרָא, יְהִיב לִיָּה הֵהוּא כְּסָא דְפֶזוּ. קָרָא עָלֵיהּ רַבִּי אַבָּא (איוב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זָהָב וְזַכּוּכִית וְתַמְרוֹרֶתָה פְּלִי פֶזוּ. יְתִיב וְלָעָא בְּאוֹרֵיהֶּם וְהֵהוּא בַר נֶשׁ הָהוּא יְהִיב לִיָּה עוֹתְרָא. לְיוֹמִין עָאֵל חֻמְדוֹ דְאוֹרֵיהֶּם בְּמַעְוִי. יוֹמָא חַד הָהוּא יְתִיב וְהוּא כְּכִי. אִשְׁכַּחִיהּ רַבִּיָּה דְהוּא כְּכִי, אָמר לִיָּה עַל מָה קָא בְּכִית. אָמר לִיָּה וּמָה מַנְחָנָא חַיֵּי דְעֶלְמָא דְאִתִּי בְּגִין הָאִי, לֹא בְּעִינָא אֶלָּא לְמוֹזְפִי לְגַבְאִי. אָמר הִשְׁתָּא שְׁמַע מִינָּה דְהָא לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא עֲבִיד.

קָרָא לִיָּה לְהֵהוּא גַבְרָא, אָמר לִיָּה טוֹל עוֹתְרֶךָ וְהִיב לִיָּה לִיתְמִי וְלְמוֹסְפִי, וְאָנָּא יְהִיבְנָא לְךָ חוֹלַק יְתִיר בְּאוֹרֵיהֶּם בְּכָל מָה דְאָנֵן לְעָאן. אַהֲדַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי הֵהוּא כְּסָא דְפֶזוּ, וְעַד יוֹמָא לֹא אַעֲדִי שְׁמִיָּה, וּמִן בְּנָוִי בֶן פְּזִי, וְהִינּוּ רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּזִי, וְזָכָה לְכַמָּה אוֹרֵיהֶּם הוּא וּבְנָוִי [בְּנֵי דְלָעָא בְּאוֹרֵיהֶּם]. דְּלִית לְךָ אֲגֵר טַב בְּעֶלְמָא כְּמָאן דְּלָעִי בְּאוֹרֵיהֶּם וּמְקַיְיָמָה:

בְּאוֹרֵיהֶּם וּמְקַיְיָמָה:

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר וגו'. בכל מקום שכתוב בתורה במחזה, זה השם שהתגלה לאבות, ומי הוא? שד"י, שנאמר (שמות 1) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, כמו שנאמר (במדבר כד) אשר מחזה שדי יחזה. וזה המראה שכל המראות העליונות נראים מתוכו. כמו המראה הזה שכל הדמיות נראות בו והכל אחד. מראה ומחזה הוא אחד. זה תרגום וזה לשון הקדש.

אמר רבי יוסי, רבים הם בתורה, ועל פן היתה רשות לאונקלוס לתרגם באותה הלשון שגלה הקדוש ברוך הוא בתורה, והלשון הזו היא נסתרת מהמלאכים העליונים. במחזה, [שהנה] שהיה נסתר מהמלאכים העליונים שאינם יודעים בזה כשמדבר עם אברהם.

מה הטעם? משום שאברהם לא היה מהול, והיה ערל סתום בשר, ומשום כך היה מסתיר מהם בלשון תרגום. כמו כן בכלעם, שכתוב אשר מחזה שדי יחזה. יחזה, נסתר היה הדבר מתוך מלאכי השרת כדי שלא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא מדבר עם אותו הערל הטמא, שהרי המלאכים הקדושים אינם [קוראים] נזקקים ללשון תרגום.

אם תאמר שלא יודעים - והרי גבריאל למד את יוסף שבעים לשון, והתרגום הוא אחד

משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו, שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

ואם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים העליונים, למה תרגם אונקלוס את התורה בלשון הזו, וינתן בן עזיאל את המקרא? אלא מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל פן תרגום תורה ומקרא כך, ואינו מאוס, שהרי בכמה מקומות כתב הקדוש ברוך הוא בתורה כך.

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם במחזה לאמר וגו', בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה דא שמא דאתגלי לאבְהִן, ומאן איהו, שד"י, שנאמר (שמות 1) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. כמה דאת אמר, (במדבר כד) אשר מחזה שדי יחזה. ודא איהו חייו דכל חזון עלאין אתחזין מגויה, כהאי מראה דכל דיוקנין אתחזין ביה וכלא חד. מראה מחזה חד הוא, דא תרגום ודא לשון הקדש.

אמר רבי יוסי סגי אין אנון באורייתא, ועל דא הוה ליה רשו לאונקלוס לתרגם כההוא לישנא דגלי קדשא בריך הוא באורייתא. ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי עלאה, במחזה (דהא) דהוה סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא כד ממליל ביה באברהם.

מאי טעמא, בגין דאברהם לא הוה מהול והוה ערל סתים בשרא. ובגין כך הוה סתים מנייהו בלשון תרגום. כגוונא דא בלעם דכתיב אשר מחזה שדי יחזה, יחזה. סתים הוה מלה מגו מלאכי השרת בגין דלא יהא לון פטרא דקודשא בריך הוא ממליל כההוא ערל מסאבא דהא מלאכי קדישי לאו (קרו) נזקקין בלשון תרגום.

אי תימא דלא ידעי, והא גבריאל אוליה ליוסף שבעים לשון, ותרגום חד משבעים לשון הוא, אלא מנדע ידעי אבל לא נזקקין תנן, דלא חיישי ולא משגיחין עליה דהא מאיס איהו קמיהו מפל שאר לשון.

ואי תימא הואיל ומאיס איהו ממלאכי עלאי, אמאי תרגם אונקלוס אורייתא כהאי לשון, וינתן בן עזיאל המקרא. אלא מאיס הוא קמיהו והכי אצטריך, דלית קנאה למלאכי עלאי כהדייהו דישאל יתיר, ועל דא תרגום תורה ומקרא כך, ולא מאיס איהו דהא בכמה דוכתי קדשא בריך הוא כתב באורייתא הכי.

משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו, שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

ואם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים העליונים, למה תרגם אונקלוס את התורה בלשון הזו, וינתן בן עזיאל את המקרא? אלא מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל פן תרגום תורה ומקרא כך, ואינו מאוס, שהרי בכמה מקומות כתב הקדוש ברוך הוא בתורה כך.

ובשום כף הוא נסתר מתוך המלאכים העליונים הקדושים. ועל כן התגלה לאברהם בדרך נסתר, שלא ישגיחו בו המלאכים הקדושים, ולא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא התגלה על איש ערל. מתי התגלה לו בהתגלות של מלאכים עליונים? כאשר נתן לו ברית קיום הקדש, שכתוב וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים - השם של הקדש, ולא כתוב במחזה השם בהתגלות.

לאמר, מה זה לאמר? לאמר ולהכריזו בכל לשון שלא תהיה במכסה, לא בלשון אחרת, אלא בלשון שפלים מדברים בה, שיכולים לומר זה לזה ולא יכולים לקטרג ולומר פתחון פה, ועל כן וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה, משום שהיה מכניס אותו לברית קיום הקדש וקרב אותו אליו.

רבי יהודה אמר, משום כף הה"א לא נתנה לו עד שנמול. מה הטעם? שהיא ממש נקראת ברית. ועל כן, כיון ששכנס בברית, אז נתנה לו האות ה"א, שכתוב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד שמך אברהם וגו'.

אחר הדברים האלה. רבי חייא היה הולך לראות את רבי אלעזר. פגש אותו רבי חנאי. אמר לו, הדרך הזו שמתקנת לפני מר, לאן הולכת היא? אמר לו, לראות את רבי אלעזר. אמר לו, וגם אני אלך עמך? אמר לו, אם תוכל להבין להשפיל למה שתשמע - לך, ואם לא - שוב לאחוריה. אמר לו, שלא יחוש מור לזה, שהרי אני שמעתי כמה סודות של תורה ויכלתי לעמד בהן.

פתח רבי חנאי ואמר, מה שכתוב (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי וגו', את קרבני - זה קרבן הבשר שנקרב לכפר דם על דם, בשר על בשר, משום שכל הקרבנות לא נקרבים אלא הבשר לכפר על הבשר.

ובגין כף סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי. ועל דא אתגלי ביה באברהם באורח סתים דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין ולא יהא לון פטרא, דקדשא בריה הוא אתגלי על בר נש ערל. אימתי אתגלי ליה באתגליא דמלאכי עלאי, כד יהיב ליה ברית קיימא קדישא דכתיב וידבר אתו אלהים לאמר, אלהים שמא דקודשא ולא כתיב במחזה. שמא באתגליא.

לאמר מאי לאמר, לאמר ולאכרזא בכל לשון דלא תהא באתפסיא, לאו בלישנא אחרא, אלא בלישנא דכלא משתעין בה דנכלי למימר דא לדא ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרא, ועל דא וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה. בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא וקריב ליה לגביה.

רבי יהודה אמר בגין כף את ה' לא אתיהיב ליה עד דאתגזר, מאי טעמא דאיהי ממש ברית אקרי. ועל דא כיון דעאל בברית כדון אתיהיבת ליה את ה"א. דכתיב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד את שמך אברהם וגו'.

אחר הדברים האלה. רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר, פגע ביה רבי חנאי, אמר ליה האי ארחא דמתקנא קמיה דמר לאן איהו אזיל, אמר ליה למחמי לרבי אלעזר, אמר ליה ואנא נמי אזיל בהך, אמר ליה אי תיכול למספר סברא למאי דתשמע זיל ואי לאו תוב אבתרך, אמר ליה לא ליחוש מר להאי, דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא ויכולנא למיקם בהו.

פתח רבי חנאי ואמר, מאי דכתיב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי (דף פט ע"ב) וגו'. את קרבני דא קרבן בשרא דאתקרב לכפרא דמא על דמא בשרא על בשרא, בגין דכל קרבניו לאו מתקרבינן אלא על בשרא לכפרא על בשרא.

שתשמע - לך, ואם לא - שוב לאחוריה. אמר לו, שלא יחוש מור לזה, שהרי אני שמעתי כמה סודות של תורה ויכלתי לעמד בהן.

פתח רבי חנאי ואמר, מה שכתוב (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי וגו', את קרבני - זה קרבן הבשר שנקרב לכפר דם על דם, בשר על בשר, משום שכל הקרבנות לא נקרבים אלא הבשר לכפר על הבשר.

וְהָיָה שְׁמֵעָנָא אִי בַר נִשְׁ חֲטָא בְּהֵמָה מַה חֲטָאתָ, דְקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן וּגְו'.
 אֲמַאי, אֵלֶּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד רִיחַ בְּנֵי נִשְׂא וְרִיחַ
 הַבְּהֵמָה, וְאַפְרִישׁ דָּא מִן דָּא. וּבְגִין כֶּף (קהלת ג) רִיחַ בְּנֵי
 הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרִיחַ הַבְּהֵמָה וּגְו' וְדָאי מִתְפָּרֵשׁ
 דָּא מִן דָּא.

עַד לָא חֲטָא אָדָם מַה כְּתִיב, וְיֵאמֵר אֱלֹהִים הִנֵּה
 נִתְתִּי לְכֶם אֵת כָּל עֵשֶׁב זֹרַע זֹרַע וּגְו' וְכְתִיב לְכֶם יְהִיֶה
 לְאֹכְלָה וְלֹא נִתִּיר. בִּיּוֹן דְחֲטָא וְיִצָר הָרַע אֲשֶׁתְּאִיב בְּגוּפָא
 דִּילִיָּה, וּבְכָל אַנּוּן תּוֹלְדִין עֲבַד בְּהוּ דִּינָא. וּלְכַתֵּר אֲתָא נַח
 וְחָמָא דְהָא גּוּפָא אֲתַבְּנֵי מֵאֲתָרָא דְיִצָר הָרַע, אֲקָרִיב קִרְבָּן
 כְּמָה דְאֲקָרִיב אָדָם, מַה כְּתִיב, (בראשית ח) וַיִּרַח יי אֵת רִיחַ
 הַנְּיִיחַח וּגְו'. (וּכְתִיב) כִּי יִצָר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעוּרָיו. אָמַר
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְפָאן וְלַהֲלָא הוּאִיל וּגּוּפָא אֲשֶׁתְּאִיב
 מִהֵהוּא יִצָר הָרַע, יִתְעַנֵּג גּוּפָא כְּמָה דְאֲתַחְזִי לִיָּה יִיכוֹל
 בְּשָׂרָא. כִּיִּרַק עֵשֶׁב נִתְתִּי לְכֶם אֵת כָּל.

כַּד אָכִיל בְּשָׂרָא. מִהֵהוּא בְּשָׂרָא אֲתַעַנֵּג בְּשָׂרָא דִּילִיָּה
 וְאֲתַעַרְב דָּא כְּדָא וְאֲתַרְבִּי גּוּפָא מְגִיָּה, וּמִהֵהוּא עֲנָג
 גּוּפָא חֲטָא בְּכְמָה חֲטָאִין. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּפָרָה עַל
 גּוּפָא בְּשָׂרָא. בְּשָׂרָא אָכִיל וּבְשָׂרָא אֲתַרְבִּי מִיָּגִיָּה וּבִיָּה חֲטָא.
 בְּגִין כֶּף לְכַפְרָא עַל גּוּפִיָּה בְּשָׂרָא. וּבְשָׂרָא דְאָכִיל בְּשָׂרָא
 עֲבִיד דְמָא לְגּוּפָא (בְּגִין כֶּף דְמָא דְאֲשֶׁתְּאִר מִהֵהוּא בְּשָׂרָא דְאָכִיל בְּשָׂרָא
 עֲבַד דְמָא לְגּוּפָא) בְּגִין כֶּף דְמָא דְאֲשֶׁתְּאִר מִהֵהוּא בְּשָׂרָא לְכַר
 אֲתַעַתַּד לְכַפְרָא עַל דְמָא דְאֲתַעַבִּיד מִהֵהוּא בְּשָׂרָא דִּילִיָּה
 דְכְּתִיב, (ויקרא יז) כִּי הִדָּם הוּא בְּנַפְשׁ יִכְפֹּר.

כְּתִיב קִרְבָּנִי, וְכְתוּב קִרְבָּנְכֶם, שְׁכַתוּב (שם א) תִּקְרִיבוּ אֵת
 קִרְבָּנְכֶם, מַה בֵּין הָאִי לְהָאִי, אֵלֶּא קִרְבָּנִי. כְּגוֹן שְׁלָמִים
 דְאֲתִיִּין עַל שְׁלוֹם. קִרְבָּנְכֶם, כְּגוֹן חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת דְאֲתִיִּין
 בַּחוּץ, מִתְעַתַּד לְכַפֵּר עַל הַדָּם שְׁנַעֲשֶׂה מֵאוֹתוֹ הַבֶּשֶׂר שְׁלוֹ, שְׁכַתוּב (ויקרא יז) כִּי הִדָּם הוּא בְּנַפְשׁ
 יִכְפֹּר.

כְּתוּב קִרְבָּנִי, וְכְתוּב קִרְבָּנְכֶם, שְׁכַתוּב (שם א) תִּקְרִיבוּ אֵת קִרְבָּנְכֶם. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֶּא קִרְבָּנִי
 - כְּמוֹ שְׁלָמִים שְׁבָאִים עַל שְׁלוֹם. קִרְבָּנְכֶם - כְּמוֹ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת שְׁבָאִים עַל חֲטָא וְאֲשָׁם. מִשּׁוּם

כף, (במדבר כח) אַתְּ קָרַבְנִי - בְּשֶׁר.
לְחִמִּי - לֶחֶם וַיֵּינ. רֵיחַ - זֶה
הַקְטָרֶת. נִיחָחִי - זֶה נִחַת רוּחַ
שְׁעוֹשֶׂה הַכֶּהֵן בְּרִצּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ, וְהַלּוּיִם בְּרִצּוֹן שֶׁל שִׁיר
וּשְׁבַחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ, מֵה
זֶה בְמוֹעֵדוֹ? אִם תֹּאמַר בְּכָל יוֹם
בִּבְקָר וּבְעֶרֶב, מֵה זֶה בְמוֹעֵדוֹ?
[נ"א מֵה אוֹמֵר שְׁהוּא מוֹעֵדוֹ?] אֲלֹא
הַמוֹעֵדוֹ שְׁשׁוּלֵט בְּאוֹתָהּ עַת
רִצּוֹן, הַרִצּוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמַעַלָּה
בְּדַרְגָּה יְרוּעָה. וְעַל כֵּן כְּתוּב
בְמוֹעֵדוֹ.

בְּשִׁנְקָרְבַּי הַקְרָבָן. הַכֹּל נוֹטְלִים
חֶלֶק, וּמִתְפַזְזוֹת הַקְּלִפּוֹת לְכָל
צֵד, וְהַיְחוד נִקְרָב וּמִתְיַחַד,
וְהַמְאֹרוֹת מְאִירִים, וְנִמְצָא רִצּוֹן
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִמְצָא בְּסוּד שֶׁל יְחוד אֶחָד
כְּרֹאֵי. כֹּא רַבִּי חִיָּא וְנִשְׁקֵי אוֹתוֹ.
אָמַר לוֹ, נָא אֲתָהּ, בְּנִי, מִמְּנֵי
לְלַכְתָּ וְלִרְאוֹת אֶת סִבְרַי פְּנֵי
הַיָּמִים. [עוֹד פֶּתַח וְאָמַר דּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁהוּא
רַבִּיעִי, שְׁהוּא אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים] [נ"א לְמַה דּוֹד
הַמְּלָךְ יִרְשׁ הַמְּלָכוֹת? שְׁהוּא הַרַבִּיעִי, שְׁהוּא אֶבֶן
מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים].

הַלְּבוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, רָאָה
אוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל הַשַּׁעַר. אָמַר
לוֹ לְשִׁמְשׁ, לָךְ וְאָמַר לְהֵם, הַכֶּסֶף
הַזֶּה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים מֵה הוּא
כֹּל אֶחָד [הַכֹּל אֶחָד]? אָמְרוּ לוֹ, לָךְ
וְאָמַר לוֹ לְמַר, שְׁלֹא לְחִנָּם אָמַר
דּוֹד הַמְּלָךְ, שְׁהוּא הַרַבִּיעִי, אֶבֶן
מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים. אָמַר לוֹ, לָךְ וְאָמַר
לְהֵם, שְׁאִיפָה מְאֹסוֹ בּוֹ בְּדוֹד
שְׁהוּא אָמַר אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים.
הַחֲזוֹר רַבִּי חִיָּא אֶת רֵאשׁוֹ לְרַבִּי
חֲגַאי, וְאָמַר לוֹ, הַשְּׁמַעְתָּ בְּזֶה
דְּבַר? אָמַר, שְׁמַעְתִּי בְּפִסּוּק הַזֶּה
שְׁכְּתוּב (שִׁיר א) "בְּנֵי "אֲמִי "נִחְרוּ בִי שְׁמוֹנֵי וָגוֹ', שְׁהַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שְׁלֹמֹה, וְעַל דּוֹד הַמְּלָךְ
הוּא נֶאֱמַר, כְּשֶׁדָּחַו אוֹתוֹ הָאֲחִים שְׁלוֹ מֵהֶם.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי, מֵה רָאָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת מְלָכוֹת לִיהוּדָה מִכָּל אֲחֵיו? אֲלֹא אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ
חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן כְּבוֹד לְשְׁמוֹ, וּמְשׁוּם כֵּן יִרְשׁ אֶת הַמְּלָכוֹת. וְעוֹד שְׁמַעְתִּי,

עַל חֲטָא וְאָשָׁם, בְּגִין כֵּן אֶת קָרַבְנֵי בְשָׂרָא. לְחִמִּי נִהְמָא
וּחִמְרָא. רֵיחַ דָּא קְטוּרֶת. נִיחָחִי דָּא נִחַת רוּחַ דְּעַבִּיד כְּהֵנָּא
בְּרַעוּתָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא, וְלִיּוֹאֵי בְרַעוּתָא דְשִׁיר וּשְׁבַחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ. בְמוֹעֵדוֹ מָאי הוּא, אִי תִּימָא בְּכָל
יוֹמָא בִּבְקָר וּבְעֶרֶב, מָאי אִיהוּ בְמוֹעֵדוֹ (נ"א מָאי אִרְיָא
דְאִיהוּ מוֹעֵדוֹ), אֲלֹא מוֹעֵדוֹ דְשִׁלְטָא בְּהוּא זְמַנָּא רַעוּא. רַעוּ
דְאִשְׁתַּכַּח לְעִילָא בְּדַרְגָּא יְרוּעָא. וְעַל דָּא כְּתִיב בְמוֹעֵדוֹ.

כִּד קָרַבֵּן אֲתִקְרִיב. כֹּלָא נְטִלִין חוּלְקָא, וְאֲתִבְדְּרִין קְלִיפִין לְכָל
סְטָרָא, וְיִיחודָא אֲתִקְרִיב וְאֲתִיחַד וּבוֹצִינִין אֲתִנְהַרִין
וְאִשְׁתַּכַּח רַעוּא וְרַעוּ בְכָל עֲלָמִין וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח
בְּרִזָּא דִיחודָא חֲדָא כְּדָא חֲזִי. אֲתָא רַבִּי חִיָּא וּנְשָׁקִיה, אָמַר
לִיה יָאוֹת אֲנִתְּ בְרִי מִינֵי לְמִיְהוּדָא לְמַחְמִי לִיה לְסִבְרַי אֲנִפִין
דִּיּוֹמִין. (תו פֶּתַח וְאָמַר דּוֹד מְלָכָא דְאִיהוּ רַבִּיעֵאָה וְאִיהוּ אֶבֶן מְאֹסוֹ
הַבּוֹנִים) (נ"א אֲמַאי דּוֹד מְלָכָא אַחְסִין מְלָכוֹתָא דְאִיהוּ רַבִּיעֵאָה דְאִיהוּ אֶבֶן
מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים).

אֲזַלוּ, כִּד מְטוֹן לְגַבִּיָּה, חֲמָא לוֹן יְתַבִּי עַל תְּרַעָא, אָמַר לִיה
לְשִׁמְשָׁא זִיל וְאִימָא לוֹן הַאי פְּרַסְיָא דְתַלַּת קְרִימִין
מֵהוּ כֹל אֶחָד (ס"א כֹּלָא חַד). אָמְרוּ לִיה זִיל וְאִימָא לִיה לְמַר
דְּלָאוּ לְמַגְנָא אָמַר דּוֹד מְלָכָא דְאִיהוּ רַבִּיעֵאָה אֶבֶן מְאֹסוֹ
הַבּוֹנִים. אָמַר לִיה זִיל וְאִימָא לוֹן דָּאן גַּעְלוּ בֵּיה בְּדוֹד דְאִיהוּ
אָמַר אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים.

אֲהַדְרֵי רַבִּי חִיָּא רִישִׁיָּה לְגַבִּי רַבִּי חֲגַאי וְאָמַר לִיה שְׁמַעְתָּ
כְּהַאי מִיּוֹדִי. אָמַר שְׁמַעְנָא כְּהַאי קְרָא דְכְּתִיב, (שִׁיר
הַשִּׁירִים א) "בְּנֵי "אֲמִי "נִחְרוּ בִי שְׁמוֹנֵי וָגוֹ'. דְּהַאי קְרָא שְׁלֹמֹה
מְלָכָא אָמְרוּ, וְעַל דּוֹד מְלָכָא אֲתִמַּר כִּד דָּחוּ לִיה אַחוּהִי
מִנִּיְהוּ.

וְתוּ שְׁמַעְנָא מָאי חֲמָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִיְהַב מְלָכוֹתָא
לִיהוּדָה מִכָּל אַחוּהִי, אֲלֹא אֲתוּוֹן דְשְׁמִיָּה חֲקִיקוֹן בֵּיה,
וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהַב יְקָרָא לְשְׁמִיָּה וּבְגִין כֵּן אַחְסִין

שְׁכְּתוּב (שִׁיר א) "בְּנֵי "אֲמִי "נִחְרוּ בִי שְׁמוֹנֵי וָגוֹ', שְׁהַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ הָאֲחִים שְׁלוֹ מֵהֶם.

מלכותא. ותו שמענא יהודה הא אתון דשמייה ודאי, ד' ליתיה אמאי. אלא דא דוד מלכא דאתקשר בשמייה מפל בני עלמא דכתיב, (הושע ג) ובקשו את יי אלהיהם ואת דויד מלכם וגו' הא דוד קשיר בשמייה, תו דאיהו קשר של תפלין ודאי ד' דוד מלכא (ר"א קשר של תפלין ודאי), ובגין כן דוד אתקשר בשמייה.

עאלו, ביון דעאלו יתיבו קמיה, אשתיק רבי אלעזר ואנון אשתיקו. עאל רבי אלעזר לאדריה שמע חד קלא דהיה אמר זיל ואימא לון מה דאנון בעיין דכשרין אנון. אהדר לגבייהו. אמר לון אית מאן דשמע מלה לימא לי. אמרו ליה אנו מחבאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה וסברא (ד' צ ע"א) נסבר. פתח ואמר, (חבוק ב) ויי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כד בעי קדשא בריה הוא למברי עלמא, אסתפל גו מחשבה רזא דאורייתא ורשים רשומין ולא הוה יכיל למיקם, עד דברא תשובה דאיהי היכלא פנימאה עלאה ורזא סתימא ותמן אתרשימו ואתציריו אתון בגלופייהו.

ביון דאתברי דא הוה מסתפל בהאי היכלא ורשים קמיה צירין דכל עלמא דכתיב הס מפניו כל הארץ רשים קמיה רשומין וצירין דכל עלמא. בעי למברי שמים מה עבד אסתפל באור קדמאה ואתעטף ביה וברא שמים. דכתיב, (תהלים קד) עוטה אור בשלמה ואחר כן נוטה שמים פריעה.

אסתפל למעבד עלמא תמאה עבד היכלא אוהרא ועאל ביה ומניה אסתפל ורשים קמיה כל עלמין לתמא וברא לו. הדא הוא דכתיב ויי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. ה"ס מפניו, ה"ס רשים קמיה כל נקודין דכל עלמא דאנון שתין וחמש, כחושבן ה"ס, שתין אנון וחמש אנון, וכלהו רשים קמיה כד ברא עלמא. בגין כן יקרא דקודשא בריה

יהודה - הנה אותיות שמו ודאי. ד' איננה למה? אלא זה דוד המלך שנקשר בשמו מפל בני העולם, שכתוב (הושע ג) ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם וגו'. הנה דוד קשיר בשמו. ועוד, שהוא קשר של תפלין ודאי, ד' דוד המלך (ר"א קשר של תפלין ודאי), ומשום כן דוד נקשר בשמו.

נכנסו. ביון שנכנסו, ישבו לפניו. שתק רבי אלעזר והם שתקו. נכנס רבי אלעזר לתדרו, ושמע קול אחד שהיה אומר: לך ואמר להם מה שהם רוצים, שהרי הם פשרים. חזר אליהם. אמר להם, אם יש מי ששמע דבר - שיאמר לי. אמרו לו, אנו מחכים להיות מוארים מתוך הצחות של המאור העליון, ולהבין ולהשכיל.

פתח ואמר, (חבוק ב) ויהי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. פשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, הסתפל בתוף המחשבה סוד התורה ורשם רשומים, ולא היה יכול לעמד, עד שברא התשובה, שהיא היכל פנימי עליון וסוד נסתר, ושם נרשמו והצטירו האותיות בתקיקותיהן.

ביון שזה נברא, היה מסתפל בהיכל הזה, ורושם לפניו ציורים של כל העולם, שכתוב הס מפניו כל הארץ. רשם לפניו רשומים וציורים של כל העולם. רצה לברא שמים, מה עשה? הסתפל באור הראשון והתעטף בו וברא שמים, שכתוב (תהלים קד) עטה אור בשלמה, ואחר כן נוטה שמים פריעה.

הסתכל לעשות העולם התחתון, עשה היכל אחר ונכנס בו, וממנו הסתפל ורשם לפניו את כל העולמות למטה וברא אותו. זהו שכתוב והי בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. ה"ס מפניו - ה"ס רשם לפניו כל הנקודות של כל העולם, שהם ששים וחמש כחושבון ה"ס. ששים וחמש הן. וכלן רשם לפניו כשברא את העולם.

הוא לאו איהו אלא לאנן דידעין ארחוי ומכהיין בה באורח קשוט בדקא יאות.

אדהכי דהוה משתעי בהדיהו, אתא נורא ואסתר ליה, ואנן יתבו לבר. שמעו חד קלא דהוה אמר אי קדישא הביאני המלך חדריו בכל אנן אידרין דסבא דאנפין עולימא קדישא (נ"א עולימא קדישתא) דאתמסרו מפתחן דלהון בידיה, ובלהו מתקנן לך ולאנן דבגינה. ובחייך קדישא כל חילא דשמא נגילה ונשמחה בך.

כד חמו אליו הכי, אנדעזעו, ודחילו סגי נפל עליהו, אמרי, לית אנן חזיין להאי, נפוק מכאן ובהך לאורחין, (אולי) יתבו תמן כל ההוא יומא ולא זכילו למחמי ליה, ואמרו לית רעותא דקודשא בריך הוא דניתב הכא נפקו מתמן ואזלי.

עד דהוו אזלי פתח רבי חייא ואמר (תהלים קג) ברכו יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. זכאין אנן ישראל מפל שאר עמין דעלמא דקודשא בריך הוא אתרעי בהו מפל שאר עמין ועבד לון חולקיה ואחסנתיה, ועל דא יהיב לון אורייתא קדישא, בגין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו עשיה לשמיצה.

ביון דאקדימו עשיה לשמיצה קרא קדשא בריך הוא לפמליא דיליה אמר לון עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מכאן ולהלאה הא בני בארעא חברים בהדיהו בכלא. לית לכו רשו לקדשא שמי עד דישראל יתחברון בהדיכו בארעא, ובלהו תהוון פחדא חברים לקדשא שמי, בגין דאקדימו עשיה לשמיצה כגוונא דמלאכי עלאי עבדי בקיעא דכתוב ברכו יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא ולכתר לשמע.

חברים עמיהם בכל. אין לכם רשות לקדש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ, וכלכם תהיו יחד חברים לקדש את שמי, משום שהקדימו עשיה לשמיצה כמו שעושים המלאכים העליונים בקיע, שכתוב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עש"י דברו לשמע בקול דברו. עושי דברו בהתחלה, ואחר כך לשמע.

משום כך כבודו של הקדוש ברוך הוא אינו אלא לאותם שיודעים דרכיו והולכים בהם בדרך אמת כראוי.

בינתיים שהיה מדבר עמם, באה אש והקיפה אותו, והם ישבו בחוץ. שמעו קול אחד שהיה אומר: אי קדוש, הביאני המלך חדריו, בכל אותם החדרים של פני הזקן, העלם הקדוש והשלמה הקדושה] שנמסרו המפתחות שלהם בידו, וכלם מתקנים לך ולאותם שבשבילך. ובחייך הקדושים, כל צבא השמים נגילה ונשמחה בך.

כשא"ה ראו כך, הזדעזעו, ופחד רב נפל עליהם. אמרו, איננו ראויים לזה, נצא מכאן ונלך לדרכנו. [הלכו]. ישבו שם כל אותו יום ולא יכלו לראות אותו, ואמרו, אין רצונו של הקדוש ברוך הוא שנגשב כאן. יצאו משם והלכו.

בעודם הולכים, פתח רבי חייא ואמר, (שם קג) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. אשריהם ישראל מפל שאר העמים של העולם, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל שאר העמים ועשה אותם חלקו ונחלתו, ועל כן נתן להם תורה קדושה, משום שכלם היו ברצון אחד על הר סיני והקדימו עשיה לשמיצה.

ביון שהקדימו עשיה לשמיצה, קרא הקדוש ברוך הוא לפמליה שלו. אמר להם, עד כאן אתם הייתם יחידים לפני בעולם, מכאן ולהלאה הנה בני בארץ

חברים עמיהם בכל. אין לכם רשות לקדש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ, וכלכם תהיו יחד חברים לקדש את שמי, משום שהקדימו עשיה לשמיצה כמו שעושים המלאכים העליונים בקיע, שכתוב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עש"י דברו לשמע בקול דברו. עושי דברו בהתחלה, ואחר כך לשמע.

דְּבַר אַחַר בְּרַכּוֹ יי מְלֹאכְיוֹ. אֵלֶיךָ אֲנִי צֹדִיקָא בְּאַרְעָא דְאַנּוּן
חֲשׂוּבִין קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמֹלְאֲכִי עֲלָאי בְּרִקִיעָא,
בְּגִין דְאַנּוּן גְּבוּרֵי כַח דְמִתְגַּבְּרֵי עַל יְצִירֵיהוֹן כְּגַבְרָא טַב
דְּמִתְגַּבְּרַ עַל שְׂנְאֵיהִי. לְשִׁמְעַע בְּקוֹל דְּבָרֵי. דְּזֻכָּאן בְּכָל יוֹמָא
לְמִשְׁמַע קָלָא מְלַעֲיָלָא בְּשַׁעְתָּא דְאַצְטְרִיכוּ.
הַשְׁתָּא מָאן יָכִיל לְמִיקָם בְּהַדְרֵיהוּ דְאַנּוּן קְדִישִׁין עֲלִיוֹנִין,
זְכָאִין אֲנִי דִּיכְלֵי לְמִיקָם קְמִיָּהוּ, זְכָאִין אֲנִי דִּיכְלֵי

(ר"א ל"ג לְמָאן דִּיכְוֹל) לְאַשְׁתְּזַבָּא מְקַמְּיָהוּ, אֲשַׁגְּחֻתָּא
דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהִי כְּכָל יוֹמָא, הִיךְ אֲנִי יָכִיל לְמִיעֵל
קְמִיָּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁפֹּן
חֲצִירֵךְ וּכְתִיב (תהלים פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ כִּף וְגו', (עַד כָּאן
סְתָרֵי תוֹרָה):
זַהַר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִ"ה מַה תַּתֵּן לִי.
אֲדֹנָי אֵל"ף דְּלִית נֹו"ן יו"ד.
אֱלֹהִים יו"ד ה"א וי"ו ה"א. (נ"א אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִיקוּד
אֱלֹהִים) אֵלָא רְזָא דְמִלְּהָ, חַבּוּרָא דְתַרְיִן עֲלִמִין
כְּחֻדָּא עֲלִמָּא תַתָּאָה וְעֲלִמָּא עֲלָאָה.
מַה תַּתֵּן לִי וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. דְלִית לִי בֵר,
וְאוֹלִיפְנָא דְכָל מָאן דְלִית לֵיהּ בְּרָא
כְּהַאי עֲלִמָּא אַקְרִי עֲרִירִי כְּמַה דְאַתְּ אָמַר,
(ויקרא כ) עֲרִירִים יִהְיוּ. וְאַבְרָהָם עַל מַה אָמַר
מִלְּהָ דָּא דְאָמַר מַה תַּתֵּן לִי. כְּבִיכּוֹל כְּפִאִילוּ
לֹא הָאֲמִין בֵּיהּ בְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָרְאָ אָמַר לֵיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָנְכִי מְגִן
לְךָ בְּהַאי עֲלִמָּא. שְׂכָרְךָ הֲרַבְּהָ מְאֹד
בְּעֲלִמָּא דְאַתִּי. מִיָּד אַתְעַר אַבְרָהָם בְּרְזָא
דְחֻכְמָתָא וְאָמַר מַה תַּתֵּן לִי, דְהָא יִדְעֵנָּא דְלֹא
קָבִיל אָגַר לְמִיעֵל בֵּיהּ בְּהַהוּא עֲלִמָּא בֵר נָשׁ
דְלֹא אוֹלִיד בֵר, וְעַל דָּא אָמַר מַה תַּתֵּן לִי
וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, דְהָא לֹא תַתֵּן לִי דְלֹא
זְכִינָא בֵיהּ. מְכָאִין דְבֵר נָשׁ דְלֹא זְכִי כְּבָנִין

בְּעַתָּה מִי יָכֹוֹל לְעַמֵּד עִם אוֹתָם
שְׂהֵם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים? אֲשֶׁרִי
אוֹתָם שְׂיִכּוֹלִים לְעַמֵּד לְפָנֵיהֶם.
אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׂיִכּוֹלִים [לְמִי שְׂיִכּוֹל]
לְהַנְצִיל מִלְּפָנֵיהֶם. הַשְׁגַּחְתּוּ שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּכָל
יוֹם. אֵיךְ אָנוּ יָכֹוֹלִים לְהַפְגִּס
לְפָנֵיהֶם? וְעַל זֶה כְּתוּב (שם סה)
אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב, וְכְתוּב (שם
פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ כִּף וְגו'. (עַד
כָּאן סְתָרֵי תוֹרָה).
זַהַר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִ"ה מַה
תַּתֵּן לִי. אֲדֹנָי - אֵל"ף דְּלִית
נֹו"ן יו"ד. אֱלֹהִים - יו"ד ה"א
וְי"ו ה"א [אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִיקוּד אֱלֹהִים].
אֵלָא סוּד הַדְּבַר - חַבּוּרָא שֶׁל שְׁנֵי
עוֹלָמוֹת יַחַד, הָעוֹלָם הַתַּתְּחוּן
וְהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן.
מַה תַּתֵּן לִי וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי,
שְׂאִין לִי בֵן. וְלְמַדְנּוּ, שְׂכָל מִי
שְׂאִין לוֹ בֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא
עֲרִירִי, כְּמוֹ שְׂנְאָמַר (ויקרא כ)
עֲרִירִים יִהְיוּ. וְאַבְרָהָם, עַל מַה
אָמַר הַדְּבַר הַזֶּה שְׂאֵמַר מַה תַּתֵּן
לִי? כְּבִיכּוֹל לֹא הָאֲמִין בְּקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ הוּא?
אָרְאָ אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אָנְכִי מְגִן לְךָ - בְּעוֹלָם הַזֶּה,
שְׂכָרְךָ הֲרַבְּהָ מְאֹד - בְּעוֹלָם הַבָּא.
מִיָּד הַתְעוֹרַר אַבְרָהָם בְּסוּד
הַחֻכְמָה וְאָמַר מַה תַּתֵּן לִי, שְׂהֵרִי
יִדְעֵתִי שְׂלֹא מְקַבֵּל שְׂכָר לְהַפְגִּס
לְעוֹלָם הַהוּא אָדָם שְׂלֹא מוֹלִיד

בְּהַאי עֲלָמָא לָא זְכִי בְּהֵוּא עֲלָמָא לְאַעְלָא גּוּ פְּרַגּוּדָא.

וְאַבְרָהָם הָוּה חָמִי בְּאַצְטַגְנִינּוּת דִּילִיָּה דִּלְא יוּלִיד. מַה פְּתִיב וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ (ד' צ

ע"ב) **הַחוּצָה וַגּוֹ'. (אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא צֵא מֵאַצְטַגְנִינּוּת דִּילְךָ אַבְרָם אֵינּוּ מוֹלִיד אַבְרָהָם מוֹלִיד).** אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא תִסְתַּפֵּל בְּהַאי אֶלָּא בְּרִזָּא דְשָׁמִי יְהֵא לָךְ בְּרִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב פּוּה יְהִיָּה זְרַעְךָ. רִזָּא דְשָׁמָא קְדִישָׁא דְמִתְּמָן אֲתַקְשֵׁר לִיה בְּדָא (בְּרָא) **וְלֹא מִסְטָרָא אַחְרָא.**

בַּה דְהוּא תְרַעָא לְצִלוּתָא, בַּה יִשְׁפַח בְּרַכָּה, בַּה יִשְׁפַח בְּרִי נֶשׁ שְׂאֵלְתִיָּה. פּוּה הַהוּא סְטָרָא דְאַתְיָא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה, דְהָא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה קָא אָתָא יְצַחֵק. וְהַהוּא סְטָרָא דְגְבוּרָה כַּה אֶקְרִי דְמִתְּמָן אֲתִיָּן אִיבִין וּפִירִי לְעֲלָמָא, וְלֹא מִסְטָרָא דְלִתְמָא דְכְּכַבֵּיא וּמְזֻלוֹת.

בְּדִין וְהָאֲמֵן בֵּינִי. אֲתַדְבַּק לְעִילָא וְלֹא אֲתַדְבַּק לְתַתָּא. וְהָאֲמֵן בֵּינִי וְלֹא בְּכַכְבֵּיא וּמְזֻלִי. וְהָאֲמֵן בֵּינִי, דְאַבְטַח לִיה דִּי־סִגִּי אַגְרִיָּה לְעֲלָמָא דְאַתִּי. וְהָאֲמֵן בֵּינִי, בְּהַהוּא דְרַגָּא דְאַתְיָהִיב לִיה דְמִתְּמָן יִיתִי לִיה זְרַעָא לְאוּלְדָא בְּעֲלָמָא. וַיַּחְשְׁבֵהָ לוֹ צְדָקָה. וַיַּחְשְׁבֵהָ לוֹ דְאַף עַל גַּב דְאַיְהִי דִינָא פְּאִילוֹ הִיא רַחֲמֵי הַאי כַּה. דְבַר אַחַר וַיַּחְשְׁבֵהָ לוֹ צְדָקָה, דְקָשִׁיר קָשְׂרָא עֲלָאָה בְּתַתָּאָה לְחַפְרָא לֹון פְּתָדָא.

הָא חֲזִי, הָא אֲתַעְרוּ אַבְרָהָם מוֹלִיד אַבְרָם אֵינּוּ מוֹלִיד, וְכִי תִימָא דְהָא אוּלִיד יִשְׁמַעְאֵל בְּעוֹד דְאַיְהוּ אַבְרָם. אֶלָּא הַהוּא בְּרָא דְאַבְטַח לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אוּלִיד בְּעוֹד דְאַיְהוּ אַבְרָם, דְהָא בְּעוֹד דְאַיְהוּ אַבְרָם אוּלִיד לְתַתָּא, פִּינּוֹן דְאַתְקַרִי אַבְרָהָם וְעֵאל

בְּן. וְעַל זֶה אָמַר מַה תַּתֵּן לִי וְאֲנִכִי הֲלֵךְ עֲרִירִי. שְׁהֲרִי לֹא תַתֵּן לִי, שְׁלֹא זְכִיתִי בּוֹ. מִכָּאֵן שְׁאַדָּם שְׁלֹא זֹכָה בְּכִנִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא זֹכָה בְּעוֹלָם הַהוּא לְהַפְגֵּס לְתוֹף הַפְּרַגּוּד.

וְאַבְרָהָם הִזִּי רּוּאָה בְּאַצְטַגְנִינּוּת שְׁלוֹ שְׁלֹא יוּלִיד. מַה פְּתוּב? וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַגּוֹ'. [אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא, צֵא מֵאַצְטַגְנִינּוּת שְׁלֵךְ. אַבְרָם אֵינּוּ מוֹלִיד. אַבְרָהָם מוֹלִיד] אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא, אֵל תִּסְתַּפֵּל בְּזֶה, אֶלָּא בְּסוּד שֶׁל שָׁמִי יְהִיָּה לָךְ בְּן. זֶהוּ שְׁפָתוּב פּוּה יְהִיָּה זְרַעְךָ. הַסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שְׁמִשֵּׁם נִקְשֵׁר לוֹ עִם זֶה [בֵּן] וְלֹא מִהֲצַד הָאַחַר.

בַּה - שְׁהוּא הַשְׁעַר לְתַפְלָה, בַּה יִמְצָא בְּרַכָּה, בַּה יִמְצָא אָדָם אֶת בְּקָשְׁתּוֹ. כַּה - אוֹתוֹ הֲצַד שְׁבָא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שְׁהֲרִי מִצַּד הַגְּבוּרָה בָּא יְצַחֵק. וְאוֹתוֹ צַד הַגְּבוּרָה נִקְרָא כ"ה, שְׁמִשֵּׁם בָּאִים פְּרוֹת וּפְרוֹת לְעוֹלָם, וְלֹא מִהֲצַד שְׁלֵמְטָה שֶׁל כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת.

אָז וְהָאֲמֵן בַּה'. נִדְבַק לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבַק לְמַטָּה. וְהָאֲמֵן בַּה', וְלֹא בְּכוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. וְהָאֲמֵן בַּה' - שְׁהַבְטִיחַ לוֹ שְׁיַרְבֶּה אֶת שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. וְהָאֲמֵן בַּה' - בְּאוֹתָהּ הַדְרָגָה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ, שְׁמִשֵּׁם יָבֵא לוֹ זְרַע לְהוּלִיד בְּעוֹלָם. וַיַּחְשְׁבֵהָ לוֹ צְדָקָה. וַיַּחְשְׁבֵהָ לוֹ - שְׂאָף עַל גַּב שְׁהִיא דִין, פְּאִילוֹ הִיא רַחֲמִים ה"כַּה" הַזֹּאת. דְבַר אַחַר וַיַּחְשְׁבֵהָ לוֹ צְדָקָה - שְׁקָשֵׁר קָשֵׁר עֲלִיּוֹן בְּתַתּוֹן לְחַפְרָם יַחַד.

בַּא רָאָה, הִנֵּה הַעִירוּ, אַבְרָהָם מוֹלִיד - אַבְרָם אֵינּוּ מוֹלִיד. וְכִי תֹאמַר שְׁהִנֵּה הוּלִיד אֶת יִשְׁמַעְאֵל בְּעוֹדוֹ אַבְרָם? אֶלָּא הַבֵּן הַהוּא שְׁהַבְטִיחַ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא,

לא הוליד אותו בעודו אברם, שְׁהָרִי בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם הוֹלִיד לְמִטָּה. כִּיּוֹן שְׁנִקְרָא אֲבָרָהֶם וְנִכְנַס בְּבְרִית, אַז הוֹלִיד לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֶּף אֲבָרָם אִינוּ מוֹלִיד בְּקֶשֶׁר עֲלִיּוֹן, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, וְנִקְשֵׁר לְמַעְלָה בִּיצְחָק. וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וָגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (שְׁמוּאֵל ב' כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה, כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - מִי הוּא הַשְּׁלִיט אוֹ הַמְּמַנֶּה שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת דְּבָר מִבְּלַעְדֵי ה'? אֲלֵא מִי שֶׁהֶצְטִיחַ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שְׁפָלָם אֵין עוֹמְדִים בְּרִשְׁוֹתָם וְלֹא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת דְּבָר. וּמִי צוּר - וּמִי הוּא הַתְּקִיף שְׂיִכּוֹל לַעֲשׂוֹת תְּקִיף וּגְבוּרָה מֵעֲצָמוֹ מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ? אֲלֵא כֹלָם בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יְכוּל לַעֲשׂוֹת דְּבָר, רַק מְרִשׁוֹתוֹ.

דְּבָר אַחַר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי ה' - שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכֹּל בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְלֹא כְּמִי שֶׁנִּרְאָה בְּמִרְאֵה הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת, שְׁפָלָם מִרְאִים דְּבָר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַלִּיפוֹ לְגֹן אַחַר. וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ, הָרִי פִּרְשׁוּהָ שְׂאִין צִיר כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צִיר שְׁלָם, עוֹשֶׂה וּמְצִיר דְּמוֹת בְּתוֹךְ דְּמוֹת, וּמִשְׁלִים אֵת אוֹתָהּ הַדְּמוֹת בְּכָל תְּקוּנָה, וּמְכַנֵּס בּוֹ נֶפֶשׁ עֲלִיּוֹנָה, שְׂדוּמָה לְתַקּוּן הַעֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם כֶּף אֵין צִיר כְּמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בֵּא רְאָה, מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרֵת תְּשׁוּקָתוֹ לְנִקְבָתוֹ, וְנִקְבָתוֹ מִתְעוֹרְרֵת אֵלָיו, אַז מִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, וְיוֹצֵא מֵהֶם בֶּן אֶחָד שְׁכֹלֵל מִשְׁתִּי דְּמִיּוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוּר שְׁנִכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צִרִיף אָדָם

בְּבְרִית כְּדִין אוֹלִיד לְעֵילָא, וּבְגִין כֶּף אֲבָרָם אִינוּ מוֹלִיד בְּקֶשֶׁר עֲלָא, אֲבָרָהֶם מוֹלִיד כְּמָה דְאַמְרֵן, וְאַתְקִשֵׁר לְעֵילָא בִּיצְחָק:

וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וָגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח (שְׁמוּאֵל ב' כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד מִלְכָּא אָמַר הָאֵי קָרָא (תְּהִלִּים י"ח) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי. מָאן הוּא שְׁלִיטָא אוֹ מְמַנָּא דִּיכּוֹל לְמַעְבַּד מְדֵי מִבְּלַעְדֵי יי, אֲלֵא מַה דְאַתְפַּקֵּד מֵעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְכִלְהוּ לָא בְּרִשְׁוֹתֵיהוּ קִיּוּמֵי וְלֹא יְכֹלִי לְמַעְבַּד מְדֵי. וּמִי צוּר, וּמָאן אִיהוּ תְקִיף דִּיכּוֹל לְמַעְבַּד תְּקִפָּא וּגְבוּרָה מִגְּרַמִּיהַ מִבְּלַעְדֵי אֱלֹהֵינוּ. אֲלֵא כִלְהוּ בִידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא יְכִיל לְמַעְבַּד מְדֵי בַר בְּרִשְׁוֹתֵיהַ.

דְּבָר אַחַר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעְדֵי יי. דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פִּלְא בְּרִשְׁוֹתֵיהַ וְלֹא כְּמָאן דְאַתְחַזִּי בְּחִיזוֹ דְכִכְבְּיָא וּמְזַלִּי, דְכִלְהוּ אַחַזְיִין מְלָה, וְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלַף לִיהַ לְגוּוֹנָא אַחְרָא. וּמִי צוּר זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ. הָא אוּקְמוּהָ דְלִית צִיּוּר כְּמָה דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ צִיּוּר שְׁלִים עֶבֶד וְצִיּוּר דִּיוּקְנָא גוֹ דִּיוּקְנָא וְאַשְׁלִים לְהַהוּא דִּיוּקְנָא בְּכָל תְּקוּנָה, וְאַעִיל בַּה נֶפֶשׁ עֲלָא דְדְמִי לְתַקּוּנָא עֲלָא, בְּגִין כֶּף לִית צִיּוּר פְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הָא חֲזִי, מַה־הוּא זְרַעָא דְבַר נֶשׁ כַּד אַתְעַר תִּיאוּבְתִיָה לְגַבֵּי נוּקְבִיָה וְנוּקְבִיָה אַתְעַר לְגַבִּיָה כְּדִין מִתְחַבְּרֵן תְּרוּוּיָהוּ כְּחֻדָא וְנִפְק מְנִיָהוּ בַר חַד דְכִלִּיל מְתָרִין דִּיוּקְנִין פְּחַד. בְּגִין דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צִיּוּר לִיהַ בְּצִיּוּרָא דְאַתְפְּלִיל מִתְרוּוּיָהוּ. וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ דְּמִיּוֹת כְּאֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוּר שְׁנִכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל כֵּן צִרִיף אָדָם

לְקַדְּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּזִמְנֵי הַהוּא, כְּדִי שְׂיִמְצֵא הַדְּמוּת הַהִיא בְּצִיּוּר שְׁלֵם כְּרֵאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, בֵּא רְאֵה, כִּמְה גְדוּלִים הֵם מַעֲשֵׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי הָאֲמֵנוֹת וְהַצִּיּוּר שֶׁל הָאָדָם הִיא כְּמוֹ הָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת, וְיִמְוֹג וְיִתּוֹג כֹּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי לוֹ, וְהוּא צִיֵּר אֶת דְּמוּתָם טָרַם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, שְׂאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְכִי סֵפֶר הָיָה לוֹ? אֵלֶּא פֶרְשׁוּהָ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. אֵיךְ הִרְאָה לוֹ? אִם תֹּאמַר שֶׁרְאָה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁהֵם עֲתִידִים לְבֹא לְעוֹלָם כְּמִי שֶׁרְוֹאָה בְּחֻכְמָה מֵה יָבֵא לְעוֹלָם - לֹא כֵּן, אֵלֶּא רְאָה בְּעֵינָיו אֶת כָּלֵם, וְאוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם, אֶת כָּלֵם הוּא רְאָה בְּעֵינָיו. מֵה הִטְעַם? מִשּׁוֹם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כָּל הַנְּפִשׁוֹת הַעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בְּכַנִּי הָאָדָם, כֵּלֵן עוֹמְדוֹת לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת מִמֶּשׁ שֶׁעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים, אַחַר שְׂיִוְצְאִים מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַנְּפִשׁוֹת עוֹלוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהֶם דְּמוּת אַחֲרַת לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהּ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִשּׁוֹם כֵּן כָּלֵם עוֹמְדִים לְפָנָיו, וְרְאָה אוֹתָם אָדָם הַרְאֵשׁוֹן בְּעֵינָיו.

וְאִם תֹּאמַר, שְׂאֵחַר שֶׁרְאָה אוֹתָם לֹא עָמְדוּ בְּקִיּוּמָם - בֵּא וְתִרְאָה, כָּל דִּבְרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם בְּקִיּוּם וְעוֹמְדִים לְפָנָיו עַד שְׂיִוְרְדִים לְעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים כ"ט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה

לְקַדְּשׁ גְּרֵמִיהַ בְּהֵהוּא זְמַנָּא בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח הֵהוּא דִּיוֹקְנָא בְּצִיּוּרָא שְׁלִים כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חֲזִי תֵא חֲזִי, כִּמְה אֲנוּן רַבְרַבִּין עוֹבְדוּי דְקַדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּהָא אוּמְנוּתָא וְצִיּוּרָא דְבַר נָשׁ אִיהוּ כְּגוּוּנָא דְעֵלְמָא, וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קַדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִי עֵלְמָא מְזוּוּג זְוִוּגִין כָּל חַד וְחַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיה, וְהוּא צִיֵּיר דִּיוֹקְנֵיהוּן עַד לֹא יִיתוּן לְעֵלְמָא.

תֵא חֲזִי, דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. וְכִי סֵפֶר הָוָה לִיה. אֵלֶּא אוּקְמוּהָ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַחֲמִי לִיה לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן דִּר דִּר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. הִיאֵךְ אַחֲמִי לִיה, אִי תִימָא דְחֻמָּא בְרוּחַ קַדְּשָׁא דְאֲנוּן זְמִינִין לְמִיתֵי לְעֵלְמָא. כְּמֵאן דְחֻמָּא בְּחֻכְמָתָא מֵה דִּיִּיתֵי לְעֵלְמָא. לָאו הָכִי, אֵלֶּא חֻמָּא בְּעֵינָא כְּלָהוּ. וְהֵהוּא דִּיוֹקְנָא דְזְמִינִין לְמִיקָם בִּיה בְּעֵלְמָא כְּלָהוּ חֻמָּא בְּעֵינָא, מֵאִי טַעֲמָא בְּגִין דְמִיּוּמָא דְאֵתְבָרִי עֵלְמָא כְּלָהוּ נִפְשָׁאן דְזְמִינִין לְמִיקָם בְּכַנִּי נָשׂא כְּלָהוּ קְיִימִין קָמִי קַדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהֵהוּא דִּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ דְזְמִינִין לְמִיקָם בִּיה (דף צא ע"א) בְּעֵלְמָא.

כְּגוּוּנָא דָא כָּל אֲנוּן צְדִיקֵיָא בְּתַר דְנִפְקִין מֵהֵאִי עֵלְמָא כְּלָהוּ נִפְשָׁאן סִלְקִין, וְקַדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזַמִּין לוֹן דִּיוֹקְנָא אַחֲרָא לְאֵתְלַבֵּשׂא בְּהוּ כְּגוּוּנָא דְהוּוּ בְּהֵאִי עֵלְמָא, בְּגִין כֵּן כְּלָהוּ קְיִימִין קָמִיהַ וְחֻמָּא לוֹן אָדָם הַרְאֵשׁוֹן בְּעֵינָא.

וְאִי תִימָא בְּתַר דְחֻמָּא לוֹן לֹא קְיִימִי בְּקִיּוּמֵיהוּ. תֵא חֲזִי כָּל מְלוּי דְקַדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּקִיּוּמָא אֲנוּן וְקְיִימוּ קָמִיהַ עַד דְנִחְתּוּ לְעֵלְמָא. כְּגוּוּנָא דָא כְּתִיב, (דְּבָרִים כ"ט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו', הָא אוּקְמוּהָ דְכְּלָהוּ

וגו'. הרי פרשה, שכל בני האדם שעתידיים להיות בעולם, כלם נמצאו שם.

כאן יש להסתכל, שהרי כתוב את אשר איננו פה וגו', ומשמע אלו [כלם] שיצאו מאותם שעמדו שם, משום שכתוב עמנו היום, ולא כתוב עמנו עומד היום. אלא ודאי [כאן] כלם עמדו שם, אלא שלא נראו לעין, משום כך כתוב עמנו היום אף על גב שלא נראו.

ואם תאמר, מה הטעם לא נראו כאן כמו שנראו לאדם הראשון שראה אותם עין בעין, והרי כאן ראו יותר? אלא כאן, כשנתנה תורה לישראל, מראה אחר ודרגות עליונות. היו רואים ומסתכלים עין בעין, והיו משתוקקים להסתפל ולראות בכבוד רבונם, ומשום כך ראו את הפכוד העליון של הקדוש ברוך הוא לכדו ולא מאחר.

ועל כן, כל בני האדם שעתידיים לעמד בעולם, כלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא באותן הדמיות ממש שעתידיים לעמד בהן. זהו שכתוב (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו'. גלמי ראו עיניך, מה הטעם? משום שדמות אחרת עליונה היתה כזה, ומשום כך כתוב (שם יח) ומי צור זולתי אלהינו, מי הציר הטוב שציר [שכולל] הכל [זה עם זה] כמו הקדוש ברוך הוא?.

דבר אחר פי מי אלוה - זה סוד הדבר, שהרי אל הוא כלל שנקלל מכל הדרגות. ואם תאמר שאל הנה היא דרגה אחרת, משום שכתוב (שם) ואל זעם בכל יום? בא ראה, שהרי אין אל מפלעדי ה' שאינו לבדו, ולא נפרד לעולמים, ועל כן כתוב (שמואל-ב כב) פי מי אל מפלעדי ה' וגו'. ומי צור וגו', שהרי צור

בני נשא דזמינין למהוי בעלמא כלהו אשתכחו תמן.

הכא אית לאסתפל לא דהא כתיב את אשר איננו פה וגו' ומשמע הנהו (בלהו) דיפקון מאנון דקיימו תמן, בגין דכתיב עמנו היום ולא כתיב עמנו עומד היום. אלא ודאי (הכא) בלהו קיימו תמן אלא דלא אתחזו לעינא, בגין כך פתיב עמנו היום אף על גב דלא אתחזון.

ואי תימא מאי טעמא לא אתחזון הכא כמה דאתחזון לאדם הראשון דחמא לון עינא בעינא, והא הכא אתחזי יתיר. אלא הכא כד אתייהיבת אורייתא לישראל חיזו אחרא ודרגין עלאין הוו חמאן ומסתפלאן עינא בעינא והוו תאיבין לאסתפלא ולמחמי ביקרא דמריהון, ובגין כך חמו יקרא עלאה דקדשא בריך הוא בלחודוי ולא מאחרא.

ועל דא כלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא כלהו קיימי קמי קדשא בריך הוא באנון דיוקנאן ממש דזמינין לקיימא ביה הדא הוא דכתיב, (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו'. גלמי ראו עיניך. מאי טעמא בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי כהאי ובגין כך פתיב, (תהלים יח) ומי צור זולתי אלהינו. מאן צייר טב דצייר (דכליל) פלא (דא ברא) כקדשא בריך הוא.

דבר אחר פי מי אלוה, דא רזא דמלה דהא אל פללא הוא דאתפליל מפלהו דרגין, ואי תימא דהא אל איהו דרגא אחרא בגין דכתיב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. תא חזי, דהא לית אל מפלעדי יי דלאו איהו בלחודוי ולא אתפרש לעלמין. ועל דא כתיב, (שמואל ב כב) פי מי אל מפלעדי יי וגו', ומי צור וגו'

אינו לבדו, אלא הכל אחד, כפתיב (דברים ד) וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו'.

בא ראה, שטרם שנמול אברהם, היה מדבר עמו מתוך מחזה לבדו, כמו שנאמר, שכתוב היה דבר ה' אל אברהם במחזה וגו'. במחזה - באותו המראה, הדרגה שכל הדמיות נראות בה, כמו שנאמר. והמחזה הזה הוא סוד הברית.

ואם תאמר שמשום כך נקרא מחזה, משום שהיא הדרגה המראה שכל הדמיות נראות בה ואז נקראת מחזה - הרי אמרת בראשונה, שטרם שנמול אברהם, לא היה מדבר עמו, רק הדרגה הזו שאין שורים עליה הדרגות האחרות, ועכשו אמרת במחזה - המראה של כל הדרגות העליונות הוא, והרי טרם שנמול כתוב היה דבר ה' אל אברהם במחזה?.

א"א הדרגה הזו היא המראה של כל הדרגות העליונות, ובמראה של הדרגות העליונות נתקנה. ואף על גב שפאותו הזמן אברהם לא היה מהול - הדרגה הזו במראה של הדרגות העליונות היא, ובכל אותם הגונים עומדת, והמראה של אותם הגונים עומד תחתיה. אחד מימין - גון לבן, ואחד משמאל - גון אדם, אחד שפלול מכל הגונים. והוא המראה שכל הגונים העליונים עומדים עליו. ועל זה במראה הזה עמד על אברהם ודבר עמו, ואף על גב שלא נמול. פיון שנמול מה פתוב? וירא ה' אל אברהם.

בא ראה, בכלעם [אמר] פתוב

מחזה שדי, ובאברהם פתוב מחזה סתם. מה בין זה לזה? אלא מחזה שדי אלו שלמטה [ושאין] ממנו, והם המראה שלו. מחזה סתם, מחזה זה הוא ה' [של כל המראה] שכל הדמיות העליונות נראות

דהא צור לאו איהו בלחודוי אלא כלא חד פדכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי הוא האלהים וגו'.

הא חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה ממליל עמיה מגו מחזה בלחודוי כמה דאתמר דכתיב היה דבר יי אל אברהם במחזה וגו'. במחזה. בהוא חזו דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה, כמה דאתמר. והאי מחזה איהו רזא דברית.

ואי תימא דבגין כך אקרי מחזה בגין דאיהו דרגא חזו דכל דיוקנין אתחזיין ביה וכדין אקרי מחזה, הא אמרת בקדמיתא דעד לא אתגזר אברהם לא הוה ממליל עמיה בר האי דרגא דלא שראן עלוי דרגין אתרנין, והשתא אמרת במחזה חזו דכל דרגין עלאין (איהו). והא עד לא אתגזר פתיב היה דבר יי אל אברהם במחזה. (דף צא ע"א).

א"א האי דרגא חזו דכל דרגין עלאין איהו ובחזו דדרגין עלאין אתתקן. ואף על גב דבההוא זמנא דאברהם לא הוה גזיר האי דרגא בחזו דדרגין עלאין איהו ובכל אנון גוונין איהו קאים. וחזו דאנון גוונין קיימי תחותיה חד מימינא גוון חור. חד משמאלא גוון סומק. חד דכליל מפל גוונין, ואיהו חזו דכל גוונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא בהאי חזו קאים עליה דאברהם ומליל עמיה ואף על גב דלא אתגזר. פיון דאתגזר מה פתיב וירא יי אל אברהם.

הא חזי, מחזה שדי (אמר) פתיב בכלעם. ובאברהם פתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי. אלא מחזה שדי אליו דלתתא

מחזה שדי, ובאברהם פתוב מחזה סתם. מה בין זה לזה? אלא מחזה שדי אלו שלמטה [ושאין] ממנו, והם המראה שלו. מחזה סתם, מחזה זה הוא ה' [של כל המראה] שכל הדמיות העליונות נראות

בו. ומשום כך פתוב באברהם
מחזה סתם, ובבלעם מחזה שדי.
ועל כן, טרם שנמול אברהם,
היתה לו הדרגה הזו כפי שאמרנו.
פיון שנמול, מיד וירא אליו ה'
וגו'. נראו כל [שאר] הדרגות על
הדרגה הזו, והדרגה הזו דברה
עמו פראוי בשלמות. ואברהם
נקשר מדרגה לדרגה, ונכנס
לברית הקדש פראוי בשלמות.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שכינה נקראת אות ברית מצד של
צדיק יסוד עולם. זאת אות הברית
- בסניני. [בין] העמוד האמצעי, ובין
בני ישראל - נצח הוד. אות - זה
צדיק. היא - זו שכינה. (שמות לא) כי
ששת ימים עשה ה' את השמים -
מכתר עד העמוד האמצעי, שאין
שם בכל מקום אלא מצד האות
ו', ואין שביעי אלא מצד האות י',
עטרה על ראשו. החכמה העליונה
היא אות, החכמה התחתונה היא
אות, ותקנו למול לשמנה ששם
היא חכמה עד היסוד, לקבל בהם
י' קטנה להעלותה עד הכתר
להיות עטרה על ראשם, ותקנו
לשים הערלה בכלי ועפר, לקיים
ונחש עפר לחמו: ע"כ
מההשמטות.

בא ראה, פיון שנמול אברהם,
יצא מהערלה, ונכנס לברית
הקדושה, והתעטר בעטרה
קדושה, ונכנס בברית שהעולם
עומד עליה, ואז התקיים העולם
בגללו, משום שכתוב (ירמיה לג) אם
לא בריתי יומם ולילה חקות
שמים וארץ לא שמתי, וכתוב
(בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם, בה"א בראם,
באברהם, והפל עומד בסוד אחד.

אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וכתוב
(בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בה"א בראם, באברהם.

מניה ואנון חיזו דיליה. מחזה סתם
מחזה דא הוא ה' (דכל חיזו) דכל דיוקננין עלאין
אתחזיין ביה, ובגין כך פתיב באברהם
מחזה סתם ובבלעם מחזה שדי.

ועל דא עד לא אתגזר אברהם הוה ליה
האי דרגא פדאמרן. פיון דאתגזר מיד
וירא אליו יי וגו' אתחזון פלהו (שאר) (דף צא
ע"ב) דרגין על האי דרגא, והאי דרגא מליל
עמיה פדקא חזי בשלימו. ואברהם אתקטר
מדרגא לדרגא ועאל בברית קיימא קדישא
כדקא חזי בשלימו

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שכינה אתקריאת אות ברית מסטרא
דצדיק יסוד עולם זאת אות
הברית בסניני (ס"א בני). עמודא דאמצעייתא.
ובין בני ישראל נצ"ח הו"ד. אות דא צדיק,
היא דא שכינתא (שמות ל"א) כי ששת ימים
עשה יי את השמים מכת"ר עד עמודא
דאמצעייתא. דלית שית בכל אתר אלא
מסטרא דאת ו' ולית שביעי אלא מסטרא
דאת י' עטרה על רישיה חכמ"ה עלאה אות
היא חכמה תפאה אות היא. ותקינו למגזר
לתמנייא דאיהו תמן חכמ"ה עד יסוד
לקבלא בהון יי זעירא לסלקא לה עד פתר
למהוי עטרה על ראשיהון ותקינו לשוייא
ערלה במנא ועפרא לקיים (ישעיה ס"ה) ונחש
עפר לחמו: (עד כאן מההשמטות)

הא חזי, פיון דאתגזר אברהם, נפק מערלה
ועאל בקיימא קדישא ואתעטר בעטרא
קדישא ועאל בקיימא דעלמא קאים עליה,
וכדין אתקיים עלמא בגיניה. בגין דכתיב

(ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וכתוב
(בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. בה"א בראם, באברהם.

וְכֹלֵא בְרִזָּא חֲדָא קָאִים. וּבְשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא אַחְמִי לִיָּה לְאָדָם כֹּל אַנּוּן דְרִין
דְעֻלְמָא, וְחֻמָּא לֹוּן כֹּל חַד וְחַד כֹּל דְרָא
וְדָרָא כִּלְהוּ קִימִי בְּגַנְתָּא דְעֵדָן בְּהֵהוּא
דִּיּוֹקְנָא דְזַמְיָנִין לְקִימָא בְּהַאי עֻלְמָא.

וְתָא חֲזִי, הָא אַתְמָר פִּינּוּן דְחֻמָּא לִיָּה לְדוּד
דְלָאוּ בֵיה חַיִּים כֹּלֵל, תְּוָה, וְאִיהוּ יְהִיב
לִיָּה מְדִילִיָּה שְׁבַעִין שָׁנִין, בְּגִין כֶּף הוּוּ לִיָּה
לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שָׁנִין. וְאַנּוּן
שְׁבַעִין אֶסְתְּלִקוּ לִיָּה לְדוּד. וּמְלָה דָא רִזָּא
דְחֻכְמָתָא אִיהוּ, דְדוּד לִית לִיָּה (יִזְמִין) בְּר
שְׁבַעִין שָׁנִין מֵאָדָם קְדַמָּא, וְכֹלֵא רִזָּא
דְחֻכְמָתָא אִיהוּ. וְכֹל מַה דְלִתְתָּא כֹלֵא אִיהוּ
בְרִזָּא דְלַעִילָא.

וְתָא חֲזִי, בְּכֹל אַנּוּן דִּיּוֹקְנִין דְנִשְׁמָתִין
דְעֻלְמָא כִּלְהוּ זְוִיגִין זְוִיגִין קַמִּיה.
לְבַתָּר פַּד אַתְיִין לְהַאי עֻלְמָא קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא מְזוּוּג זְוִיגִין.

אָמַר רַבִּי (יְהוּדָה) יִצְחָק קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא (מְזוּוּג
זְוִיגִין וְאָמַר) אָמַר בֵּת פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי מַאי קָא מִיִּירִי וְהָא כְּתִיב, (קֹהֶלֶת א) אֵין
כֹּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ פְּתִיב, שְׂאֵנִי לַעִילָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מַאי כְרוּזָא הַכָּא. וְהָא אָמַר
רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי חֵיָּא בְּהֵיָּא
שַׁעְתָּא מִמֶּשׁ דְנִפְיָק בְּרִנְשׁ לְעֻלְמָא בֵּת זְוִיגוּ
אֲזַדְמָנַת לוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא זְכָאִין אַנּוּן
צְדִיקָיָא דְנִשְׁמָתְהוּן מִתְעַטְרִין קַמִּי מְלָפָא
קְדִישָׁא עַד לָא יִיתוּן לְעֻלְמָא, דְהִכִּי תְנִינָן
בְּהֵיָּא שַׁעְתָּא דְאַפִּיק קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
נִשְׁמָתִין לְעֻלְמָא, כֹּל אַנּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין
כִּלְהוּ כְלִילָן דְכַר וְנִיבְקָבָא דְמִתְחַבְרָן כְּחֻדָּא.
וְאַתְמַסְרָן בִּידָא דְהֵהוּא מְמַנָּא שְׁלִיחָא

וּבְשַׁעְתָּא שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֲרָאָה לְאָדָם אֶת כֹּל אוֹתָם
הַדּוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְרָאָה אוֹתָם
כֹּל אֶחָד וְאֶחָד, כֹּל דוֹר וְדוֹר, כֹּלֵם
עוֹמְדִים בְּגֵן הָעֵדֵן בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת
שְׁעֵתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם הַהוּא.
וּבֵא וְרָאָה, הֲרִי נִתְבָּאֵר, פִּינּוּן
שְׂרָאָה אֶת דְּוֹד שְׂאִין בּוֹ חַיִּים
כֹּלֵל, תְּמָה, וְהוּא נִתֵּן לוֹ מִשְׁלוֹ
שְׁבַעִים שָׁנִים. מִשּׁוּם כֶּף הָיוּ לוֹ
לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים,
וְאוֹתָם הַשְּׁבַעִים עָלוּ לוֹ לְדוּד.
וְהַדְּבָר הַהוּא הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה,
שְׁלֵדוּד אֵין [יָמִים] פֶּרֶט לְשְׁבַעִים
הַשָּׁנִים מֵאָדָם הֲרָאִשׁוּן. וְהַכֹּל הוּא
סוּד שֶׁל חֻכְמָה. וְכֹל מַה שְׁלַמְטָה,
הַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל מַעְלָה.

וּבֵא וְרָאָה, בְּכֹל אוֹתָן הַדְּמוּת
שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כֹּלֵם
לְפָנֵינוּ זְוִיגוֹת וְזְוִיגוֹת. לְאַחַר מִכָּן,
כְּשֶׁבָאִים לְעוֹלָם הַהוּא, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזוּוּג זְוִיגִים.

אָמַר רַבִּי (יְהוּדָה) יִצְחָק, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא (מְזוּוּג זְוִיגִים וְאָמַר) בֵּת
פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה
זֶה אוֹמֵר, וְהֲרִי כְּתוּב (קֹהֶלֶת א) אֵין
כֹּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ? אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּתוּב, שׁוּנָה
לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה כָּאֵן הַכְּרוּז,
וְהֲרִי אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי
חֵיָּא, בְּאוֹתָהּ שַׁעְתָּא מִמֶּשׁ שְׁיֻצָּא
אָדָם לְעוֹלָם, בֵּת זְוִיגוּ מְזַמְנָת לוֹ?
אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
שְׁנִשְׁמוּתֵיהֶם מִתְעַטְרוֹת לְפָנֵי
הַמַּלְאָךְ הַקְדוּשׁ טָרַם יְבֹאוּ לְעוֹלָם.
שְׂכָף שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעְתָּא הֵיָּא
שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא
נְשָׁמוֹת לְעוֹלָם, כֹּל אוֹתָן הַרוּחוֹת
וְהַנְּשָׁמוֹת, כֹּלָן כְּלוּלוֹת זְכָר
וְנִבְקָבָה שְׁמַחְבְּרוֹת יַחַד.

וְנִמְסְרוֹת בִּידֵי אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה
הַשְּׁלִיחַ שְׁנִתְמַנָּה עַל הַרְיוּנוֹת בְּנֵי
הָאָדָם, וְשְׁמוֹ לְלָהּ. וּבְשַׁעְתָּא

דא תפקד על עדוֹאִיהוּן דבְּנֵי נְשָׂא. וְלִילָה שְׁמִיָּה, וּבִשְׁעֵתָא דְנַחְתִּין וְאַתְּמַסְרֵן בִּידוּי מִתְּפָרְשִׁין, וְלִזְמַנִּין דָּא אַקְדִּים מִן דָּא וְאַחִית לְהוּ בְּבֵנֵי נְשָׂא. וְכַד (פְּתָא) מְטָא עֵידָן דְזוּוּגָא דְלַהוּן. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא דִידַע אַנּוּן רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין מִחֲבַר לוּן כְּדַבְּקֵדְמִיתָא וּמְכַרְזָא עַלְיֵיהּ. וְכַד אֲתַחֲבְרֵן אֲתַעְבִּידוּ חַד גּוּפָא חַד נִשְׁמַתָּא יְמִינָא וּשְׁמַאֲלָא כְּדָקָא חֲזִי, וּבְגִין כֶּף אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן לִית זְוּוּגָא אֲלָא לְפּוּם עוּבְדוּי וְאַרְחוּי דְבַר נֶשׁ. הֲכִי הוּא וְדָאִי. דָּאִי זְכִי וְעוּבְדוּי אֲתַפְשְׁרֵן, זְכִי לְהֵהוּא דִילֵיהּ לְאַתְחַבְרָא בֵּיה כְּמָה דְנִפְיָא.

שְׂיִוְרֻדוֹת וְנִמְסֻרוֹת בְּיָדוּי, נִפְרְדוֹת, וְלַפְעָמִים זֶה מִקְדִּים לְפָנָי זֶה, וּמִוִּירֵד אוֹתָם בְּבֵנֵי הָאָדָם. וּכְשֶׁמֵּגִיעַ (מִכָּה) זְמַן זְוּוּגָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמַכִּיר אוֹתָן הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מִחֲבַר אוֹתָן כְּבָרָא שׁוֹנָה וּמְכַרִּיז עַלֵיהֶם. וּכְשֶׁמִּתְחַבְרִים, נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד וְנִשְׁמָה אַחַת, יְמִין וּשְׂמָאל כְּרָאוּי, וּמִשׁוּם כֶּף אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִם תֵּאמֶר, הֲרִי שְׁנֵינוּ שְׂאִין זְוּוּג אֲלָא לְפִי מַעֲשֵׂי וְדַרְכֵי הָאָדָם - כֶּף זֶה וְדָאִי! שְׂאִם זֹכָה וּמַעֲשֵׂיו כְּשֵׁרִים, הוּא זֹכָה לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ שְׁלוֹ כְּמוֹ שְׂעִיָּא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִי שְׂמַעֲשֵׂיו כְּשֵׁרִים, בְּאִיזָה מְקוּם יִבְקֶשׁ (וַיִּשָּׁב) אֶת זְוּוּגוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרִי שְׁנֵינוּ, לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם וְכוּ' וַיִּשָּׂא בַת תַּלְמִיד חֲכָם, (ד"א וְכָא רֵאח) שְׂתַלְמִיד חֲכָם פְּקֻדוֹן רַבּוּנוּ נִפְקֵד בְּיָדוּ. שְׁנֵינוּ בְּסוּד הַמְּשָׁנָה, כָּל אוֹתָם שְׂבָאוּ בְּגִלְגוּל שֶׁל נִשְׁמוֹת, יְכוּלִים לְהַקְדִּים בְּרַחֲמִים אֶת זְוּוּגָם. וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲכָמִים, אִין נוֹשְׂאִים נְשִׂים בְּמוֹעֵד, אֲבָל מְקַדְּשִׁים, שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וַיְפָה אָמְרוּ אַחַר בְּדִיוּק. וְעַל כֵּן קָשִׁים הַזְוּוּגִים לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כָּל פְּנִים וְדָאִי כְּתוּב כִּי יִשְׂרָיִם דַּרְכֵי ה'.

רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לְרַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, הֲרִי סוּד הַדְּבָר יִדְעָתִי, אוֹתָם שְׂבָאוּ בְּגִלְגוּל נִשְׁמוֹת - מְאִיזָה מְקוּם לָהֶם יֵשׁ זְוּוּג? שְׁלַח לוֹ, כְּתוּב (שׁוֹפְטִים כ"א) מָה נַעֲשֶׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנִשְׂיָם וְגו'. וְכְתוּב וַחֲטַפְתָּם לָכֶם וְגו'. פְּרֻשֶׁת בְּנֵי בְּנִימִין מוֹכִיחָה, וְעַל זֶה שְׁנֵינוּ שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וְכִי אוֹתוֹ אַחַר אִין לוֹ בַת זְוּוּג, אֲבָל תִּשְׁכַּח דָּא כְּגוֹן כִּרְנֵשׁ דְנִסְיָב בַּת זְוּוּגִיהּ וְלֹא הוּוּ לֵיהּ מְנַח בְּנִין וְנָתַ,

אָמַר רַבִּי חִיָּיא מָאן דְאַתְּפִשְׁרֵן עוּבְדוּי בְּאֵן אֲתַר יִתְבַּע (ס"א וְכָבֵא) הֵהוּא זְוּוּגָא דִילֵיהּ. אָמַר לֵיהּ הָא תְּנִינָן לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם כּוּ' וַיִּשָּׂא בַת תַּלְמִיד חֲכָם (ד"א ל"ג וְכָא חוּ). דְתַלְמִיד חֲכָם פְּקֻדוֹנָא דְמֵאֲרִיָּה אֲתַפְקֵדָן בִּידֵיהּ. תֵּאנָא בְּרָזָא דְמִתְנִיתָא כָּל אַנּוּן דְאֵתוּ בְּגִלְגוּלָא דְנִשְׁמַתִּין יְכַלִּין לְאַקְדֵּמָא בְּרַחֲמֵי זְוּוּגָא דְלַהוּן. וְעַל הָאִי אֲתַעֲרוּ חֲבֵרִיָּיא. אִין נוֹשְׂאִין נְשִׂים בְּמוֹעֵד אֲבָל מְקַדְּשִׁין שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וְשְׂפִיר קְאָמְרוּ אַחַר דִּיִּיקָא, וְעַל כֵּן קָשִׁין זְוּוּגִין קָמִיָּה דְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְעַל כָּלָא (פְּנִים) וְדָאִי כִי יִשְׂרָיִם דַּרְכֵי יְיָ כְּתוּב. רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא רָזָא דְמִלָּה יִדְעָנָא, אַנּוּן דְאֵתוּ בְּגִלְגוּלָא דְנִשְׁמַתִּין מָאן אֲתַר לְהוּ זְוּוּגָא. שְׁלַח לֵיהּ כְּתוּב, (שׁוֹפְטִים כ"א) מָה נַעֲשֶׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנִשְׂיָם וְגו'. וְכְתוּב לָכֶם וַחֲטַפְתָּם לָכֶם וְגו'. פְּרֻשֶׁת דְבְּנֵי בְּנִימִין אֲחַר בְּרַחֲמִים. (כִּי אוֹתוֹ אַחַר אִין לוֹ בַת זְוּוּג, אֲבָל תִּשְׁכַּח דָּא כְּגוֹן כִּרְנֵשׁ דְנִסְיָב בַּת זְוּוּגִיהּ וְלֹא הוּוּ לֵיהּ מְנַח בְּנִין וְנָתַ,

לך לך - צב ע"א

שנשא בת זוגו ולא היו לו ממנה בנים ומת, ובא אחיו ויבס את אשתו ויולד לו ממנה בן. הבן הזה הוא המת שנשמתו חזרה לעולם, זה הוא האחר שאין לו בת זוג אלא אמו. וזה הוא שמא יקדמו אחר ברחמים, שיכול להקדים אחר לשא את אשתו של זה ברחמים ובתפלה. ואף על גב שאמרת לך שיכולים להקדים אחר ברחמים, לא יכול אלא אם (הוא) בעלה הוא רשע והוא צדיק.

אמר רבי יהודה, (בעת) זה הוא ודאי שקשים הזווגים לפני הקדוש ברוך הוא. אשרי חלקם של ישראל שהתורה מלמדת אותם את דרכי הקדוש ברוך הוא, וכל הנספרות והנגזרים שנגזרים לפניו. ודאי כתיב (תהלים) אשרי חלקו של מי שמשתדל בתורה ולא נפרד ממנה, שכל מי שנפרד מן התורה אפלו שעה אחת, כמי שנפרד מחיי העולם, שפתיב (דברים ל) כי היא חייך וארץ ימך, וכתוב (משלי א) ארץ ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך.

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח, (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. אשריהם ישראל מפל שאר העמים, שהקדוש ברוך הוא קרא להם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים (חמש) אלפים בעלי כנפים שהולכים וטסים את כל העולם, ושומעים קול ואוחזים את אותו הקול.

כמו ששינו שצאין לך דבר בעולם שאין לו קול והולך וטס בקרע. ואוחזים בו בעלי כנפים, ומצללים את אותו הקול [לרובם] שאומרים [בעלי הרין] ודנים אותו הן לטוב הן לרע, שפתיב (קהלת י) כי עוף השמים ליה את הקול וגו'. מתי דנים את אותו הקול? רבי חייא אמר, בשעה שכן אדם שוכב וישן ונשמתו יצאה ממנו, והיא מעידה בכן האדם, ואז

יהי אחיה ויבס אתה ויתליד ליה (דף צב ע"א) פנה בר. האי בר הוא מיא דאחדרת נשמתיה לעלמא. דא הוא אחר דאין לו בת זוג אלא אפיה, ודא הוא שמא יקדמו אחר ברחמים דיכול לאקדמא אחרא למיבס אתתיה ודא ברחמי ובצלוחתא ואף על גב דאמינא לך דיכול לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם (הוא) בעלה חייבא איהו ואיהו זכאה)

אמר רבי יהודה (השפת) האי הוא ודאי דקשין זווגין קמי קדשא בריך הוא. זכאה חולקהון דישראל דאורייתא אוליה להו ארחוי דקדשא בריך הוא, וכל טמירין וגניזא דגניזין קמיה. ודאי כתיב, (תהלים ט) תורת יי תמימה וגו'. זכאה חולקיה מאן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מינה, דכל מאן דיתפרש מאורייתא אפלו שעתא חדא כמה דאתפרש מחיי דעלמא דכתיב, (דברים ל) כי היא חייך וארץ ימך. וכתיב, (משלי א) ארץ ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך:

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח (ישעיה ס) ועמך פלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. זכאין אנון ישראל מפל שאר עמין, דקדשא בריך הוא קרא לון צדיקים. דתניא מאה ועשרים (ד"א ל"ג וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדפין דאזלין וטאסין כל עלמא ושמעין קלא ואחדין ליה לההוא קלא.

במה דתנינן לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא, ואזלא וטאסא ברקיעא, ואחדין לה מארי דגדפין וסלקין ההוא קלא (ד"א למאריהון) דאמריין (נ"א דרין) ודיינין לה הן לטב הן לביש דכתיב, (קהלת י) כי עוף השמים יוליה את הקול וגו'.

אימתי דיינין לההוא קלא. רבי חייא אמר בשעתא דבר נש שכיב ונאים, ונשמתיה נפקת מגיה, והיא אסהידת ביה בבר נש, וכדין דיינין לההוא קלא הדא הוא

דְּכַתִּיב, (מיכה ז) מְשַׁכֶּבֶת חִיקָךְ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. מֵאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּהִיא אֲסַהֲיֵדַת בְּבַר נֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כָּל מָה דְּבַר נֶשׁ עֲבִיד בְּכָל יוֹמָא נִשְׁמַתִּיהָ אֲסַהֲיֵדַת בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ בְּלִילְיָא. הֲאֵנָּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּתַחֲלַת שַׁעֲתָא קַמֵּיתָא בְּלִילְיָא כַּד נֶשֶׁף יִמְמָא וְעָאֵל שְׁמָשָׁא מְאָרִי דְּמִפְתָּחֵן דְּמִמְנָן עַל שְׁמָשָׁא עָאֵל בְּתַרִּיסַר תַּרְעִין דְּפִתְיַחִין בֵּימְמָא, בְּתַר דְּעַל בְּכֻלְהוּ, כָּל אַנּוּן תַּרְעִין סְתִימִין (נ"א פִתְחִין), פְּרוּזָא קָאִים וְשָׂרִי לְאַכְרֻזָא, קָאִים מָאן דְּקָאִים וְאַחִיד לְאַנּוּן מִפְתָּחֵן, בְּתַר דְּסִיִּים פְּרוּזָא, כָּל אַנּוּן נְטוּרִי עֲלִמָא מִתְּפֻנְשִׁין וְסֻלְקִין, לִית מָאן דְּפִתַּח (פּוּמָא) פֻּטְרָא כְּלָא מִשְׁתַּפְּכִין. כְּדִין דִּינִין דְּלִתְתָא מִתְּעַרִין וְאַזְלִין וְשֵׁאטִין בְּעֲלִמָא, וְסִיְהֵרָא שְׂאֲרֵי לְאַנְהֵרָא.

וּמְאָרִי דִּיבְבָא תְקַעִין וּמְיֻלְלִין. תְּקַעִין תְּנִינּוֹת כְּדִין מִתְּעַרִי שִׁירְתָא וּמְזוּמְרִין קַמֵּי מְאָרִיהוּן, כַּמָּה מְאָרִי תַרִּיסִין קְזִימוּ בְּקִיּוּמֵיהוּ וְאַתְעַרִין דִּינִין בְּעֲלִמָא, כְּדִין בְּנֵי נֶשׂא נִימִין וְנִשְׁמָתָא נִפְקַת וְאַסַּהֲיֵדַת סְהִדוּתָא וְאַתְחִיִּיבַת בְּדִינָא, וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד חֶסֶד בְּבַר נֶשׁ וְנִשְׁמָתָא תָּבַת לְאַתְרָהּ.

בְּפֻלְגּוֹת לִילְיָא כַּד צְפָרִין מִתְּעַרִין, סְטְרָא דְצָפוֹן אֲתַעַר בְּרוּחָא, קָם בְּקִיּוּמֵיהָ שְׂרַבִּיטָא דְבִסְטַר דְרוּם וּבִטְשׁ בְּהוּא רוּחָא וְשָׂכִיף וְאַתְבַּסָּם, כְּדִין אֲתַעַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִימוּסוּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָא דְעָדָן.

בְּהוּא שַׁעֲתָא זְפָאָה חוּלְקִיָּה דְּבַר נֶשׁ דְּקָאִים לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוּרִייתָא, דְּהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָא דְּבִגְנִתָא דְעָדָן פְּלָהוּ צִייתִין לְקָלִיָּה הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שִׁיר אָדָם שְׁעוּמַד לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בַּתּוֹרָה, שְׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

דְּנִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מיכה ז) מְשַׁכֶּבֶת חִיקָךְ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְעִידָה בְּאָדָם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּל מָה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם, נִשְׁמָתוֹ מְעִידָה בּוֹ בְּאָדָם בְּלִילָה. לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתַחֲלַת הַשַּׁעֲהָ הַרְאִישׁוֹנָה בְּלִילָה, כְּשֶׁנּוֹשֵׁף (שְׁיוּצָא) הַיּוֹם וְנִכְנָס הַשֶּׁמֶשׁ, בְּעַל הַמִּפְתָּחוֹת שְׁמָמְנָה עַל הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנָס בְּתַרִּיסַר שְׁעָרִים שְׁפָתוֹחִים בַּיּוֹם. אַחַר שְׁנִכְנָס בְּכֻלָּם, כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַסְּתוּמִים (הַפְּתוּחִים), הַכְּרוּז עוֹמֵד וּמִתְחִיל לְהַכְרִיז. עוֹמֵד מִי שְׁעוּמַד וְאוּחוּז אוֹתָם הַמִּפְתָּחוֹת. אַחַר שְׁסִים הַכְּרוּז, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם מִתְּפַנְסִים וְעוֹלִים, וְאִין מִי שְׁפּוֹתַח (פַּח) פִּתְחוֹן פֶּה וְהַפֵּל שׁוֹקֵטִים. אֲזַי מִתְּעוֹרְרִים הַדִּינִים שְׁלִמְטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְהִלְבְּנָה מִתְחִילָה לְהֵאִיר.

וּבְעֵלְיָ הַיְבֵבָה תּוֹקְעִים וּמְיֻלְלִים. תּוֹקְעִים שְׁנִית. אֲזַי מִתְּעוֹרְרַת שִׁירָה וּמְזוּמְרִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם. כַּמָּה בְּעֵלֵי מְגַנִּים עוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם וּמְעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם. אֲזַי בְּנֵי הָאָדָם יִשְׁנִים, וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת וּמְעִידָה עֲדוֹת וּמִתְחַיֶּבֶת כְּדִין. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אָדָם, וְהַנְּשָׁמָה שְׂבָה לְמִקּוּמָהּ.

בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה, כְּשֶׁהַצְּפָרִים מִתְּעוֹרְרוֹת, צַד הַצְּפוֹן מִתְּעוֹרֵר בְּרוּחַ, עוֹמֵד בְּמִקּוּמוֹ הַשְּׂרַבִּיט שְׂבָצַד הַדְרוּם, וּמְכַה בְּאוֹתָהּ הַרוּחַ וְשׁוֹקֵט וּמִתְבַּסָּם. אֲזַי מִתְּעוֹרֵר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִנְהִיגוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עָדָן.

בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהָ אֲשָׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל וְכָל הַצְּדִיקִים שְׂבָגָן עָדָן, כְּלָם

מקשיבים לקולו. זהו שפתוב (שיר ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא מושף עליו חוט אחד של חס"ד שיהיה (תמיד) שמור בעולם, שהרי עליונים ותחתונים שומרים אותו. זהו שפתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

אמר רבי חזקיה, כל מי שמשפדל בפעוה הזו בתורה, ודאי יש לו חלק תמיד בעולם הבא. אמר רבי יוסי, מה הטעם תמיד? אמר לו, כף למדנו, שכל חצות לילה, כשמתעורר הקדוש ברוך הוא בגן עדן, כל הנטיעות של הגן משקים יותר מאותו הנחל שנקרא נחל קדומים, נחל עדנים, שאין פוסקים מימיו לעולמים. כפיכול אותו שעומד ומשפדל בתורה, כאלו אותו הנחל מוריק על ראשו ומשקה אותו בתוך אותם הנטיעות שגן עדן. (אמר רבי יוסי) ולא עוד, אלא הואיל וכל הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לו, שמים לו חלק באותה השקאת הנחל. נמצא שיש לו חלק תמיד בעולם הבא.

רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרונאי שלחמיו, ורבי יעקב בנו היה עמו. נפגשו בכפר טרשא. כשרצו לשפכ, אמר רבי אבא לבעל הבית: יש כאן תרנגול? אמר לו בעל הבית: למה? אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש.

אמר לו: לא צריך, שהרי סימן יש לי בבית - שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל (תדבק)

השירים ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד אלא דקדשא בריך הוא משיף עליה חד חוטא דחס"ד למיהוי (ר"א ל"ג תדיר) נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטריין ליה דהא הוא דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי.

אמר רבי חזקיה כל מאן דאשפדל בהאי שעתא באורייתא ודאי אית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי. אמר רבי יוסי מאי טעמא תדיר. אמר ליה הכי אוליפנא דכל פלגות ליליא כד קדשא בריך הוא אתער בגנתא דעדן כל אנון נטיעין דגינתא אשפקיין יתיר מההוא נחלא דאקרי (דף צב ע"ב) נחל קדומים נחל עדנים דלא פסקו מימיו לעלמין, כפיכול ההוא דקאים ואשפדל באורייתא כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה ואשקי ליה בגו אנון נטיעין דבגנתא דעדן. (אמר רבי יוסי) ולא עוד אלא הואיל וכלהו צדיקיא דבגו גנתא דעדן צייתין ליה, חולקא שויין ליה בההוא שקיו דנחלא. אשתכח דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי.

רבי אבא הוה אתי מטבריה לבי טרונאי דחמוי, ורבי יעקב בריה הוה עמיה, אערעו בכפר טרשא. כד בעו למשפכ, אמר רבי אבא למריה דביתא אית הכא תרנגולא. אמר ליה מארא דביתא, אמאי. אמר ליה בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש.

אמר ליה לא אצטריך, דהא סימנא לי בביתא דהדין טקלא דקמי ערסאי מלינא ליה מיא ונטייף טייף טייף, בפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו מיא ואתגלגל האי קיטפא ונהים ואשתמע קלא

הָיָה וְנוֹהֵם, וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּכָל הַבַּיִת. וְאָז הוּא חֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ.

וְזֶכֶן אֶחָד הָיָה לִי שֶׁהָיָה קָם בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וּמִשׁוּם כִּף עֲשָׂה אֶת זֶה. אָמַר רַבִּי אַבָּא: בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁשְׁלַחְנִי לְכַאֵן. בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נָהֵם אוֹתוֹ הַגְּלָגַל [והדבוקן]. קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יַעֲקֹב, וְשָׁמְעוּ אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת וְשָׁנִי בְּנֵי עַמּוֹ, וְהָיָה אוֹמֵר, כְּתוּב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֶי צְדָקָךְ. מָה רָאָה דָּוִד שֶׁהוּא אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה? אֵלֹא חֲצוֹת לַיְלָה - וְדָאֵי לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא אָמַר כֵּן. וְכִי כֵן נִקְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? כֵּן, שֶׁהָרִי חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא וְסִיעֲתוֹ, וְאָז הִיא הַשְּׁעָה שֶׁנִּכְנָס לָגֶן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יַעֲקֹב, וְדָאֵי נִשְׁתַּתַּף עִם הַשְּׂכִינָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. קָרְבוּ וְיִשְׁבוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אָמַר דָּבַר פִּיךָ, שִׁיפָּה אִמְרָתְךָ, מִנֵּיִן לָךְ זֶה? אָמַר לָהֶם, דְּבַר זֶה לְמַדְתִּי מִסְבִּי. וְעוֹד הָיָה אוֹמֵר, שִׁשְׁלֹשׁ [שתחלת] הַשְּׁעוֹת הָרֵאוֹנוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, כֹּל הַדִּינִים שֶׁלְמִטָּה מִתְעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם. וּבְחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּגֵן עֵדֶן, וְהַדִּינִים שֶׁלְמִטָּה אֵינן נִמְצָאִים. וְכָל הַמְּנַהֲגִים שֶׁלְמַעַל בַּלַּיְלָה, אֵינן נִמְצָאִים אֵלֹא בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ. מִנֵּיִן לָנוּ? מֵאֲבָרָהֶם, שֶׁכְּתוּב (בראשית יד) וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם - (שמות יב) וַיְהִי בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה. וּבִמְקוֹמוֹת רַבִּים בַּתּוֹרָה כֵּן נִמְצָא. וְדוֹד הָיָה יוֹדֵעַ. [ומה] וּמִנֵּיִן הָיָה יוֹדֵעַ? אֵלֹא כֵּן

בְּכָל בַּיְתָא, וּכְדִין הוּא פְּלָגוֹת לַיְלָא מִמֶּשׁ. וְחַד סָבָא הָוָה לִי דְהוּוּ קָם בְּכָל פְּלָגוֹת לַיְלָא וְאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא וּבְגִינֵי כֵף עֲבַד הָאִי. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשִׁדְרֵנִי הָכָא. בְּפְלָגוֹת לַיְלָא נָהִים הָהוּא גְּלַגְלָא דְקִיטָפָא, קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יַעֲקֹב, שָׁמְעוּ לְהָהוּא גְּבַרָא דְהוּוּ יְתִיב בְּשַׁפּוּלֵי בַיְתָא וְתָרִין בְּנוֹי עָמִיה וְהוּוּ אָמַר כְּתִיב, (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֶי צְדָקָךְ, מָאִי קָא חֲמָא דָּוִד דְּאִיהוּ אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בְּחֲצוֹת לַיְלָה. אֵלֹא חֲצוֹת לַיְלָה וְדָאִי, לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר הָכִי. וְכִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אֶקְרִי. אֵינן, דְּהָא חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח וְסִיעֲתָא דִּילֵיהּ וּכְדִין הִיא שְׁעֲתָא דְעִיל בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן לְאִשְׁתַּעֲשֵׂא עִם צְדִיקָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי יַעֲקֹב וְדָאִי נִשְׁתַּתַּף בְּשְׂכִינְתָא וְנִתְחַבֵּר כְּחָדָא, קָרִיבוּ וְיִתִּיבוּ עִמִּיה, אָמְרוּ לֵיהּ אִימָא מְלָה דְפּוֹמָךְ דְּשִׁפִּיר קְאָמְרָתְךָ. מָנָא לָךְ הָאִי. אָמַר לוֹן מְלָה דָּא אוֹלִיפְנָא מִסְבָּאִי. וְתוּ הָוָה אָמַר דְתַלְת (נ"א) שְׁעֲתֵי קַמֵּייתָא דְלַיְלָא כָּל דִּינֵין דְלִתְתָא (דתחלת) מִתְעָרִין וְאִזְלִין וְשִׁאטִּין בְּעַלְמָא.

בְּפְלָגוֹת לַיְלָא מִמֶּשׁ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן וְדִינֵין דְלִתְתָא לָא מִשְׁתַּכַּח. וְכָל נִימוּסֵין דְלַעִילָא בְּלַיְלָא לָא אִשְׁתַּכַּחוּ אֵלֹא בְּפְלָגוֹת לַיְלָא מִמֶּשׁ. מְנַלְן מֵאֲבָרָהֶם דְכְּתִיב וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם (שמות יב) וַיְהִי בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה, וּבְאַתְרֵין סְגִיאֵין בְּאוֹרֵייתָא הָכִי אִשְׁתַּכַּח. וְדוֹד הָוָה יוֹדֵעַ.

וּמָנָא הָוָה יוֹדֵעַ. אֵלֹא הָכִי אָמַר סָבָא.

אמר הנזקן, שמלכותו תלויה בזה [הלילה], ועל זה עומד בשעה הזו ואומר שירה, ולכן קרא לקדוש-ברוך הוא חצות לילה [ממש] אקום להודות לך וגו', שהרי כל הדינים תלויים מכאן, ודיני המלכות נמצאים מכאן. ובאותה השעה נקשר דוד בה, וקם ואמר שירה. בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, ודאי כך הוא. ברוך הרחמן ששלחני לכאן.

בא ראה, הלילה הוא דין בכל מקום, והרי הקמנו את הדברים, וכך הוא ודאי, והרי הערתי לפני רבי שמעון. אמר אותו הילד בנו של אותו האיש, אם כך, למה כתוב חצות לילה? אמר לו, הרי נאמר שבחצות הלילה מתעוררת מלכות השמים.

אמר, אני שמעתי דבר. אמר לו רבי אבא, אמר בני טוב, שהרי דבר פיך יהיה קול המאור. אמר, אני שמעתי, שהרי הלילה הוא דין המלכות, ובכל מקום הוא דין. וזה שאמר חצות, משום שיונקת בשני גונים [חצות] - בדין וחסד. ונדאי שהמחצית הראשונה היא דין, שהרי במחצית האחרת היא מאירה פניה בצד החסד, ועל פן חצות לילה כתוב ודאי.

קם רבי אבא ושם ידו בראשו וברך אותו. אמר, ודאי חשבתי שאין נמצאת חכמה, רק באותם הצדיקים שזכו בה. פעת ראיתי שאפלו ילדים בדור של רבי שמעון זכו לחכמה עליונה. אשריך רבי שמעון! אוי לדור שאתה תסתלק ממנו! ישבו עד הבקר והתעסקו בתורה.

פתח רבי אבא ואמר, ועמך כלם צדיקים וגו'. הדבר הזה הרי בארוהו החברים, מה הטעם כתוב (ישעיה ט) ועמך כלם צדיקים,

דמלכותא דיליה בהאי (ליליא) תליא. ועל דא קאים בההיא שעתא ואמר שירתא, ולהכי קרייה לקדשא בריך הוא חצות לילה ממש, אקום להודות לך וגו' דהא כל דינין תליין מהכא, ודינין דמלכותא מהכא משתפחין, וההיא שעתא אתקטיר בה דוד וקם ואמר שירתא. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר ליה ודאי הכי הוא בריך רחמנא דשדרני הכא.

הא חזי, לילה דינא בכל אתר והא אוקימנא מילי, והכי הוא ודאי, והא אתער קמי דרבי שמעון. אמר ההוא ינוקא בריה דההוא גברא אי הכי אמאי כתיב חצות לילה. אמר ליה הא אתמר בפלגות ליליא מלכותא דשמיא אתערת.

אמר אנא שמענא מלה. אמר ליה רבי אבא, אימא ברי טב דהא מלה דפומך קלא דבוצינא להוי. אמר אנא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא איהו ובכל אתר דינא הוא, והאי דקאמר חצות, בגין דינקא בתרי גוויי (חצות) בדינא וחסד, ודאי פלגותא קדמיתא דינא הוא, דהא פלגותא אחרא נהירו אנפיה בסטרא דחסד. ועל דא חצות לילה כתיב ודאי.

קם רבי אבא ושוי ידוי ברישיה וברכיה, אמר ודאי חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באנון זפאי דזכו בה. השתא חמינא דאפילו ינוקי בדרא דרבי שמעון זכו לחכמתא עלאה. זפאה אנת רבי שמעון. ווי דדרא דאנת תסתלק מגייה. יתבו עד (דף צג ע"א) צפרא ואשתדלו באורייתא.

פתח רבי אבא ואמר (ישעיה ט) ועמך כלם צדיקים וגו'. מלה דא הא אוקמוהו חבריאי מאי טעמא כתיב ועמך כלם צדיקים,

וכי כל ישראל הם צדיקים? והרי
כמה רשעים יש בישראל, כמה
חוטאים וכמה רשעים שעוברים
על מצוות התורה.

אלא כף שנה בסוד המשניות:
אשריהם ישראל שעושים קרבן
של רצון לקדוש-ברוך-הוא,
שפקריבים את בניהם לשמונה
ימים לקרבן, וכשנמולים, נכנסים
לחלק הטוב של הקדוש ברוך
הוא, שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד
עולם. וכיון שנקנסו בחלק הזה
של הצדיק, הם נקראים צדיקים.
ודאי כלם צדיקים.

ועל כן לעולם יירשו ארץ, ככתוב
(תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא
בם, וכתוב זה השער לה' צדיקים
יבאו בו, אותם שנמולו ונקראים
צדיקים. נצר מטעי - נצר מאותם
הנטיעות שנטע הקדוש ברוך הוא
בגן עדן. הארץ הזו היא אחת
מהן, ועל כן יש לישראל חלק טוב
לעולם הבא, וכתוב (שם לו) צדיקים
יירשו ארץ. (יסעיה ט) לעולם יירשו
ארץ, מה זה לעולם? כמו שבארנו
במשנתנו, והרי הדבר הזה נתבאר
בין החברים. [ולמרנו, מה ראה הכתוב שלא
נקרא אברהם עד עתה?] [ג"א בא ראה, הקדוש ברוך
הוא לא קרא לאברהם אברהם עד עתה, מה הטעם?
אלא כך בארנו, שעד עתה לא נמול, וכשנמול,
התחברה בו ה"א הזו ושרתה בו]. אלא כף
בארנו, שעד עכשו לא נמול,
וכשנמול, התחבר לה"א הזו
והשכינה שרתה בו, ואז נקרא
אברהם.

והינו מה שכתוב (בראשית ב) אלה
תולדות השמים והארץ בהבראם.
ושנה בה' בראם, ושנה באברהם.
מה אומרים? אלא זה חסד זוז
השכינה, והכל יורד יחד, והדבר
לא קשה, וזה וזה הנה.

אמר רבי יעקב לרבי אבא, ה'

וכי כלו ישראל צדיקי ניהו. והא כמה
חייבין אית בהו בישראל כמה חטאין וכמה
רשיעין דעברין על פקודי אורייתא.

אלא הכי תנא ברזא דמתניתין. זכאין אנון
ישראל דעבדין קרבנא דרעוא
לקדשא בריך הוא דמקריבין בנייהו
לתמניא יומין לקרבנא, וכד אתגזרו עאלו
בהאי חולקא טבא דקדשא בריך הוא
דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. פיון
דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרון צדיקים,
ודאי כלם צדיקים.

ועל כן לעולם יירשו ארץ. כדכתיב, (תהלים
קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם.

וכתיב זה השער ליי צדיקים יבאו בו. אנון
דאתגזרו ואקרון צדיקים. נצר מטעי. נצר
מאנון נטיעין דנטע קדשא בריך הוא בגנתא
דעדן האי ארץ חד מנייהו, ועל כן אית להו
לישראל חולקא טבא בעלמא דאתי וכתיב,
(תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ. (ישעיה ט)
לעולם יירשו ארץ. מהו לעולם. כמה דאוקימנא
במתניתא דילן, והא אתמר האי מלה בין
חברייא. (ותאנא מאי קא חמא קרא דלא אקרי אברהם עד השתא).

(ג"א תא חו, קדשא בריך הוא לא קרא לאברהם אברהם עד השתא מאי
טעמא. אלא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר

בית האי ה"א ושריא ביה), אלא הכי אוקימנא דעד
השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר בהאי
ה' ושכינתא שריא ביה וכדין אקרי אברהם.

והינו דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם. ותאנא בה' בראם.

ותאנא באברהם. מאי קאמרי אלא דא חסד
ודא שכינתא וכלא נחית פחדא, ולא קשיא
מלה והאי והאי הוי.

אמר רבי יעקב לרבי אבא האי ה' דהבראם

הזו של הבראם היא קטנה, וה' של הלה' (דברים לב) - גדולה. מה בין זה לזה? אמר לו, זו שמטה, וזה יובל, [יש ששונים שהכל אחד. שבאשר מארה מהצדיק, אז עומדת בשלמות וה"א גדולה, שהרי מוארת כראוי. ופעמים שלא עומדת בשלמות ויונקת מצד האחר, אז ה"א קטנה]. ומלשום כך לפעמים שהלכנה עומדת בשלמותה, ולפעמים בחסרונה, ובפניה נמצא ונדע, והפל יפה, וזה הוא ברור הדבר.

אמר רבי אבא, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל שאר העמים ונתן להם אות הברית הזו, שכל מי שיש בו אות הברית הזו, אין יורד לגיהנם אם הוא שומר אותו פראוי, שאין מכניס אותו לרשות אחרת ולא משקר בשם המלך. שכל מי שמשקר בזה, כמי שמשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, שכתוב (דושה ה) 'בה' בגדו כי בנים זרים ילדו.

עוד אמר רבי אבא, בזמן שהאדם מעלה את בנו להכניסו לברית הזו, קורא הקדוש ברוך הוא לפמליא שלו ואומר, ראו איזו ברירה עשיתי בעולם! באותה השעה מזדמן [לו] אליהו, וטס את העולם בארבע טיסות ומזדמן לשם, ועל זה שנינו שצריך אדם לתקן פסא אחר לכבודו, ויאמר: זה הפסא של אליהו. ואם לא, אינו שורה שם. והוא עולה ומעיד לפני הקדוש ברוך הוא.

בא ראה, בראשונה פתוב (מלכים-א יט) מה לך פה אליהו וגו', וכתוב קנא קנאתי לה' אלהי צבאות פי עזבו בריתך בני ישראל וגו'. אמר לו, חייך, שפכל מקום שהרשם הקדוש הזה ירשמו אותו בני בכשרם, אתה תזדמן לשם. והפה שהעיד

זעירא, וה' (דברים ל"ב ו) דהליי רברבא, מה בין האי להאי, אמר ליה דא (שבינתא) שמיטה, ודא יובלא (ואית דמתני דכלא מה, דבר מנתרא מצדיק כדון קיימא באשלמותא וה' רברבא, דהא מתנתרא בדקא יאות, ולזמני דלא קיימא באשלמותא ונגא מסטרא אחרא כדון ה"א זעירא) ובגין כך זמנין דסיהרא קיימא באשלמותא וזמנין בפגמיותא, ובאנפאה אשתכח ואשתמודע וכלא שפיר. והאי איהו ברירא דמלה.

אמר רבי אבא זפאין אנון ישראל דקדשא בריך הוא אתרעי בהון מפל שאר עמין, ויהיב לון את קיימא דא, דכל מאן דאית ביה האי את, לא נחית לגיהנם אי איהו נטיר ליה פדקא יאות דלא עייל ליה ברשותא אחרא ולא משקר בשמיה דמלכא, דכל מאן דמשקר בהאי, כמאן דמשקר בשמיה דקדשא בריך הוא דכתיב, (דושה ה) ביי בגדו כי בנים זרים ילדו.

תו אמר רבי אבא בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה להאי ברית, קרי קדשא בריך הוא לפמליא דיליה ואמר חמו מאי בריה עבדית בעלמא. ביה שעתא אזדמן (ליה) אליהו וטאס עלמא בארבע טאסין ואזדמן תמן. ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא אחרא ליקרא דיליה, ויימא דא כרסייא דאליהו, ואי לאו לא שרי תמן. והוא סליק ואסהיד קמי קדשא בריך הוא.

תא חזי, בקדמיתא כתיב, (מלכים א יט) מה לך פה אליהו וגו'. וכתוב קנא קנאתי ליי אלהי צבאות פי עזבו בריתך בני ישראל וגו'. אמר ליה חייך בכל אתר דהאי רשימא קדישא ירשמון ליה בני בכשרהון אנת תזדמן תמן, ופומא דאסהיד דישראל עזבו, הוא יסהיד דישראל מקיימין האי קיימא.

שִׁישְׂרָאֵל עֲזָבוּ, הוּא יַעֲד
שִׁישְׂרָאֵל מְקַיְמִים אֶת הַבְּרִית
הַזֹּה. וְהָרִי שְׁנִינוּ, עַל מָה נַעֲנֵשׁ
אֵלָיֶהוּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
עַל שְׂאֵמֶר לְשׁוֹן הָרַע עַל בְּנֵי.

בִּינְתָיִם בָּא אֹרֵךְ הַיּוֹם, וְהָיוּ
אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה. קָמוּ לְלַכֵּת,
אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּמָה
שְׂעַסְקָתֶם בְּלִילָה הַזֶּה הַשְּׁלִימוּ.
אָמְרוּ, מָה הוּא? אָמַר לוֹ, שְׂתַרְאוּ
לְמַחֵר אֶת פְּנֵינוּ שֶׁל בַּעַל הַבְּרִית,
שְׁהָרִי אֲשֶׁתִּי בִקְשָׁה אֶת הַבְּקָשָׁה
הַזֹּה מִכֶּם, וּמִלַּת הַבְּרִית שֶׁל בְּנֵי
שְׁנוּלְד לִי - לְמַחֵר תִּהְיֶה הַהַלּוּלָא
שְׁלוֹ. אָמַר רַבִּי אַבְא, זֶה הֵיא
בִקְשָׁה שֶׁל מְצוּהָ, וְנֹשֵׁב לְרֵאוֹת
אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

חֲבוּ כָל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ
הַלְלִילָה פְּנֵס אוֹתוֹ הָאִישׁ אֶת כָּל
אוֹהֲבָיו, וְכָל אוֹתוֹ הַלְלִילָה
הַתְּעַסְקוּ בַתּוֹרָה, וְלֹא הִיָּה מִי
שִׁישֵׁן. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאִישׁ,
בִּבְקָשָׁה מִכֶּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד
יֹאמֶר דְּבַר חֲדָשׁ בַּתּוֹרָה.

פְּתַח אֶחָד [רַבִּי אַבְא] וְאָמַר, (שׁוּפְטִים
ה) בְּפָרַע פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל
בַּהֲתַנְדֵּב עִם בְּרַכּוֹ ה'. מָה רָאוּ
דְבוּרָה וּבְרַק שֶׁפְּתַחוּ בְּפֶסוּק
הַזֶּה? אֵלָא כִּף שְׁנִינוּ, אִין הָעוֹלָם
מִתְקַיֵּם אֵלָא עַל הַבְּרִית הַזֹּה,
שְׂפַתּוֹב (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי
יּוֹמֵם וְלִילָה וְגו'. שְׁהָרִי שְׁמִים
וְאַרְצָא עַל זֶה קִימִים. מִשּׁוּם כִּף,
כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מְקַיְמִים אֶת
הַבְּרִית הַזֹּה, חֲקוֹת שְׁמִים וְאַרְצָא
עוֹמְדִים בְּקִימָם. וְכָל זְמַן שְׁחַס
וְשָׁלוֹם מִבְּטָלִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּה,
אִין שְׁמִים וְאַרְצָא מִתְקַיְמִים, וְאִין
נִמְצְאוֹת בְּרִכּוֹת בְּעוֹלָם.

בֹּא רָאָה, לֹא שְׁלִטּוֹ שְׂאָר הָעַמִּים
עַל יִשְׂרָאֵל אֵלָא כְּשֶׁבְטָלוּ מֵהֶם
אֶת הַבְּרִית הַזֹּה. וּמָה בְטָלוּ
מֵהֶם? שְׂלֹא נִפְרְעוּ וְלֹא נִתְגַּלוּ.

בֹּא רָאָה, לֹא שְׁלִטּוֹ שְׂאָר הָעַמִּים
עַל יִשְׂרָאֵל אֵלָא כְּשֶׁבְטָלוּ מֵהֶם
אֶת הַבְּרִית הַזֹּה. וּמָה בְטָלוּ
מֵהֶם? שְׂלֹא נִפְרְעוּ וְלֹא נִתְגַּלוּ.

וְהָא תַנִּינָן עַל מָה אֲתַעֲנֵשׁ אֵלָיֶהוּ קָמִי קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא עַל דְּאָמַר דְּלִטּוּרָא עַל בְּנֵי.

אֲדַהְבֵי הוּא אֶתִי נְהוּרָא דְיוֹמָא וְהוּוּ אֲמָרִי
מְלִי דְאוּרִייתָא. קָמוּ לְמִיזֵל. אָמַר
לִיָּה הֵהוּא גְבָרָא בְּמָה דְעַסְקִיתוּ בְּהָאֵי לִילָא
אֲשְׁלִימוּ. אֲמָרִי מָאִי הוּא. אָמַר לְהוּ דְתַחֲמוּן
לְמַחֵר אֲנַפּוּי דְמָרִיָּה דְקִימָא, דְהָא דְבִיתָאִי
בְעָאֵת בְּעוֹתָא דָא מְנַיִכוּ. וְגַזַּר קִימָא דְבְרִי
דְאֲתִיילִיד לִי, לְמַחֵר לִיְהוּי הַלּוּלָא דִילִיָּה.
אָמַר רַבִּי אַבְא הָאֵי בְעוֹתָא דְמְצוּהָ אִיְהוּ
וְלְמַחֲמִי אֲפִי שְׂכִינְתָא נִיתִיב.

אוּרִיבוּ כָל הֵהוּא יוֹמָא, (ד' טז ע"ב) בַּהֲהוּא
לִילָא כְנֵשׁ הֵהוּא גְבָרָא כָל אֲנוּן
רַחִימוּי, וְכָל הֵהוּא לִילָא אֲשֶׁתְּדִלוּ בְּאוּרִייתָא
וְלֹא הָוָה מָאן דְנָאִים, אָמַר לְהוּ הֵהוּא גְבָרָא
בְמָטוּ מְנַיִכוּ כָל חַד וְחַד לִימָא מְלָה חֲדָתָא
דְאוּרִייתָא:

פְּתַח חַד (רַבִּי אַבְא) וְאָמַר (שׁוּפְטִים ה) בְּפָרַע פְּרַעוֹת
בִּישְׂרָאֵל בַּהֲתַנְדֵּב עִם בְּרַכּוֹ יי. מָאִי קָא
חָמוּ דְבוּרָה וּבְרַק דְפְתַחוּ בְּהָאֵי קָרָא. אֵלָא
הָכִי תַנִּינָן לִית עֲלֵמָא מִתְקַיְמָא אֵלָא עַל הָאֵי
בְרִית דְכְתִיב, (יִרְמִיָּה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יּוֹמֵם
וְלִילָה וְגו'. דְהָא שְׂמִיא וְאַרְעָא עַל דָּא קִימִין.
בְּגִין כִּף כָּל זְמַנָּא דִישְׂרָאֵל מְקַיְמִין הָאֵי
בְרִית, נְמוּסִי שְׂמִיא וְאַרְעָא קִימִין
בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְכָל זְמַנָּא דְחַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל
מִבְטָלִין הָאֵי בְרִית, שְׂמִיא וְאַרְעָא לֹא
מִתְקַיְמִין, וּבְרַכָּאן לֹא מְשַׁתְּפַחִין בְּעֲלֵמָא.

הָא חֲזִי, לֹא שְׁלִטּוֹ שְׂאָר עַמִּין עַל יִשְׂרָאֵל
אֵלָא כַּד בְטָלוּ מְנַיִיהוּ קִימָא דָא. וּמָה
בְטָלוּ מְנַיִיהוּ. דְלֹא אֲתַפְרְעוּן וְלֹא אֲתַגְלִיִין.
וְעַל דָּא כְתִיב וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'.

וְעַל זֶה כְתוּב (שְׁמוּאֵל א-יב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וַיִּמְכְּרוּ

וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא, וַיַּעֲזֹבוּ אֶת יְיָ מֹמְשׁ.
עַד דָּאֲתַת דְּבוּרָה וְאֲתַנְדַּבְתָּ לְכָל יִשְׂרָאֵל
בְּמִלָּה דָּא, כְּדִין אֲתַפְּנֵעוּ שְׁנֵאִיהוּן תְּחוּתֵיהוּ.
וְהֵינְנוּ דְתַנִּינָן דְּאָמַר קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
לִיהוֹשֻׁעַ וְכִי יִשְׂרָאֵל אֲטִימִין אַנּוּן וְלֹא
אֲתַפְּרַעוּ וְלֹא אֲתַגְּלִיֵּיא וְלֹא קִיִּימִין קִיִּימָא
דִּילִי, וְאֲתַּ בְּעֵי לְאֶעְלֵא לְהוּ לְאַרְעָא וְלֹאֲכַנְעָא
שְׁנֵאִיהוּן. (יהושע ה) שׁוּב מוֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁנִית. וְעַד דְּאֲתַפְּרַעוּ וְאֲתַגְּלִיֵּיא הָאִי בְרִית לָא
עָאלוּ לְאַרְעָא וְלֹא אֲתַפְּנֵעוּ שְׁנֵאִיהוּן. אוּף
הָכָא כִּיּוֹן דְּאֲתַנְדְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּהָאִי אֲתַ
אֲתַפְּנֵעוּ שְׁנֵאִיהוּן תְּחוּתֵיהוּ וּבְרַכָּאן אֲתַחֲזְרוּ
לְעֶלְמָא הָדָא הוּא דְכְתִיב בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת
בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב עִם בְּרַכּוּ יְיָ.

מִמֶּשׁ. עַד שְׂפָאָה דְבוּרָה וְנִדְבָה
אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְדַבֵּר הַזֶּה, אֲזַ
נִכְנְעוּ שׁוֹנְאֵיהֶם תְּחוּתֵיהֶם.
וְהֵינּוּ מַה שְּׁשָׁנִינוּ, שְׂאֵמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ, וְכִי יִשְׂרָאֵל
הֵם אֲטוּמִים וְלֹא נִפְרְעוּ וְלֹא
הִתְגַּלּוּ וְלֹא מְקִימִים אֶת בְּרִיתִי,
וְאִתָּה רוּצָה לְהַכְנִיסֵם לְאַרְץ
וְלְהַכְנִיעַ אֶת שׁוֹנְאֵיהֶם? (יהושע ה)
שׁוּב מִלְּאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית.
וְעַד שְׁנִפְרְעוּ וְנִתְגַּלְתָּה הַבְּרִית
הַזֶּה, לֹא נִכְנְסוּ לְאַרְץ וְלֹא נִכְנְעוּ
שׁוֹנְאֵיהֶם. אִף כָּאֵן, כִּיּוֹן
שְׁהַתְּנַדְּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹת הַזֶּה,
נִכְנְעוּ שׁוֹנְאֵיהֶם תְּחוּתֵיהֶם וְחֲזְרוּ
הַבְּרִית לְעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
בְּפְרַע פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב
עִם בְּרַכּוּ ה'.

קָם אַחַר, פִּתַּח וְאָמַר, (שמות ד)
וַיְהִי כִּדְבַרְךָ בְּמִלּוֹן וַיַּפְּגְשֶׁהוּ ה'
וַיִּבְקֹשׁ הַמִּיתוּ. אֶת מִי? אֶת
מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְכִי אִתָּה הוֹלֵךְ לְהוֹצִיא אֶת
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלְהַכְנִיעַ מִלְּךָ
גְּדוֹל וְשְׁלִיט, וְאִתָּה שְׂכַחַת מִמֶּךָ
אֶת הַבְּרִית, שְׂבַנְךָ לֹא נִמּוֹל? מִיָּד
- וַיִּבְקֹשׁ הַמִּיתוּ.

קָם אַחַרָּא פִּתַּח וְאָמַר, (שמות ד)
בְּמִלּוֹן וַיַּפְּגְשֶׁהוּ יְיָ וַיִּבְקֹשׁ הַמִּיתוּ לְמֵאן
לְמֹשֶׁה. אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכִי אֲתַ
אָזִיל לְאַפְקָא נִת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלֹאֲכַנְעָא
מִלְכָּא רַב וְשְׁלִיטָא, וְאֲתַ אַנְשֵׁיית מִנְךָ קִיִּימָא.
דְּבַרְךָ לָא אֲתַגְּזֹר, מִיָּד וַיִּבְקֹשׁ הַמִּיתוּ.

רְמַדְנוּ, יַרְד גְּבְרִיאֵל בְּשִׁלְהוּבָא
שֶׁל אֵשׁ לְשַׂרְף אוֹתוֹ, וְנִרְמַז
לְנַחֵשׁ אַחַד שׁוֹרֵף לְשִׂאֵף אוֹתוֹ
לְתוֹכוֹ. לְמָה נִחֵשׁ? אָמַר לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִתָּה הוֹלֵךְ
לְהַרְגַּ אֶת הַנַּחֵשׁ הַגְּדוֹל וְהַחֲזָק,
וּבְנִיךָ לֹא נִמּוֹל?! מִיָּד נִרְמַז
לְנַחֵשׁ אַחַד לְהַרְגַּ אוֹתוֹ, עַד
שְׂרָאֲתָה צְפוּרָה וּמִלָּה אֶת בְּנָה
וְנִצּוֹל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְתַקַּח צְפוּרָה
צַר. מַה זֶה צַר? אֶלָּא רְפוּאָה.
וּמָה הַרְפוּאָה? שְׂפָתוֹב וְתַכְרַת
אֶת עַרְלַת בְּנָה. שְׁנַצְנָצָה בַּה רוּחַ
הַקְּדוֹשׁ.

הַאֲנָא נַחַת גְּבְרִיאֵל בְּשִׁלְהוּבָא דְאָשָׁא
לְאוּקְדִיָּה, וְאֲתַרְמִיז חַד חִיוּיָא
מִתּוּקְדָא לְשִׂאֵפָא לִיָּה בְּגוּיָה. אֲמַאי חִיוּיָא,
אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַ אָזִיל לְקַטְלָא
חִיוּיָא רַבְרָבָא וְתַקִּיפָא וּבְרַךְ לָא אֲתַגְּזֹר. מִיָּד
אֲתַרְמִיז לְחַד חִיוּיָא לְקַטְלָא לִיָּה, עַד דְּחַמַּת
צְפוּרָה וּגְזַרַת לְבָרָה וְאֲשִׁתִּיזִב הָדָא הוּא
דְכְתִיב וְתַקַּח צְפוּרָה צַר. מַהוּ צַר, אֶלָּא
אֲסוּוֹתָא. וּמַאי אֲסוּוֹתָא דְכְתִיב וְתַכְרַת אֶת
עַרְלַת בְּנָה. דְּנַצְנָצָא בַּה רוּחַ קַדְשָׁא.

קָם אַחַר וְאָמַר, (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
יוֹסֵף אֶל אָחִיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ
וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי לְמָה קָרָא לְהֵם,

קָם אַחַרָּא וְאָמַר (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל
אָחִיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי
אֲמַאי קָרִי לְהוּ וְהָא קָרִיבִין הוּוּ גְבִיָּה. אֶלָּא

בשעתא דאמר לון אני יוסף אחיכם. תוהו ו
דחמו ליה במלכו עלאה. אמר יוסף מלכו דא
בגין דא רוחנא ליה, גשו נא אלי ויגשו,
דאחזי להו האי קיימא דמילה, אמר דא
גרמת לי מלכו דא בגין דנטרית לה.

מבאן אוליפנא מאן דנטיר להאי את קיימא
מלכו אתנטרת ליה. מנלן מבצע
דכתיב, (רות ג) חי יי שכבי עד הבקר דהוה
מקטרג ליה יצריה עד דאומי אומאה ונטיר
להאי ברית, בגין כף זכה דנפקו מניה מלכין
שליטין על כל שאר מלכין, ומלפא משיחא
דאתקרי בשמא דקדשא בריה הוא:

פתח אינדך ואמר כתיב, (תהלים כז) אם תחנה
עלי מחנה וגו'. הכי תאנא בזאת אני
בוטח, מהו בזאת, דא את קיימא דזמינא
תדיר גבי בר נש ואתרמיזא לעילא, ובגיני כף
אתמר בזאת כמה דכתיב זאת אות הברית.
זאת בריתי. וכלא בחד דרגא. ותאנא זה וזאת
בחד דרגא אנון ולא מתפרשן. ואי תימא אי
הכי הא שאר בני עלמא הכי. אמאי דוד
בלחודוי ולא אחרא. אלא בגין דאחידא ביה
ואתרמיזא ביה והוא כתרא דמלכותא.

הא חזי, בגין דהאי זאת לא נטר ליה דוד
מלפא כדקא חזי, מלכותא (דף טז ע"א)
אתעדי מניה פל ההוא זמנא. והכי אוליפנא
האי זאת אתרמיזא במלכותא דלעילא,
ואתרמיזא בירושלם קרתא קדישא. בההיא
שעתא דדוד עבר עליה, נפק קלא ואמר דוד
במה דאתקטרת תשתרי. לך טרדין מירושלם
ומלכותא אתעדי מינה. מנא לן דכתיב, (שמואל
ב יב) הנני מקים עליך רעה מביתך. מביתך
דייקא והכי הוה במה דעבר ביה אתענש,

טורדים מירושלים, והמלכות תוסר ממך. מנין לנו? שפתוב

והרי הם היו קרובים אליו? אלא
בשעה שאמר להם אני יוסף
אחיכם, תמהו שראו אותו
במלכות עליונה. אמר יוסף,
המלכות הזו, משום זה הרוחתי
אותה. גשו נא אלי ויגשו,
שהראה להם את ברית המילה.
אמר, זו גרמה לי את המלכות
הזו, משום ששמרתי אותה.

מבאן למדנו, שמי ששומר את
אות הברית הזו, המלכות
שמונה לו. מנין לנו? מבצע,
שפתוב (רות א) חי ה' שכבי עד
הבקר. שיצרו היה מתגרה בו,
עד שנשבע שבועה ושמר את
הברית הזו, משום כף זכה
שיצאו ממנו מלכים שליטים על
כל שאר המלכים, והמלך
המשיח שנקרא בשמו של
הקדוש ברוך הוא.

פתח אחר ואמר, כתיב (תהלים כז)
אם תחנה עלי מחנה וגו'. כף
שנינו, בזאת אני בוטח, מה זה
בזאת? זו אות הברית המזמנת
תמיד אצל אדם, ונרמזה
למעלה. ומשום כף נאמר בזאת,
כמו שפתוב זאת אות הברית,
זאת בריתי, והפל בדרגה אחת.
ושנינו, זה וזאת הם בדרגה אחת
ולא נפרדים. ואם תאמר, אם כף,
הרי שאר בני האדם כף, למה
דוד בלבדו ולא אחר? אלא
משום שהיא אחרונה בו ונרמזה
בו, והיא פתח המלכות.

בא ראה, משום שאת הזאת הזו
לא שמר אותה דוד המלך כראוי,
המלכות העברה ממנו כל אותו
הזמן. וכף למדנו, הזאת הזו
נרמזה במלכות שלמעלה,
ונרמזה בירושלים, הקריה
הקדושה. באותה השעה שדוד
עבר עליה, יצא קול ואמר: דוד,
במה שנקשרת תותר. אותך
(שמואל ב יב) הנני מקים עליך רעה

ומה דוד מלפא הכי שאר בני עלמא על אחת
כמה וכמה.

פתח אידך ואמר (תהלים צד) לולי יי עזרתה לי
כמעט שכנה דומה נפשי. תאנא במה
זכאן ישראל דלא נחתי לגיהנם פשאר עמין
עובדי עבודת פוכבים ומזלות ולא אתמסרן
בידוי דדומה, (אלא) בהאי את.

דהכי תאנא בשעתא דבר נש נפיק מעלמא
כמה חבילי (מלאכי חבלה) טהירין אתפקדן
עליה. זקפין עינא וחמאן האי את דהוא
קיימא דקודשא, אתפרשן מניה, ולא
אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם, דכל
מאן דאתמסר בידוי נחית לגיהנם ודאי,
ומהאי את דחלין עלאין ותתאין, ודינין
בישין לא שלטין ביה בפר נש אי איהו זכי
לנטורי ליה להאי את, בגין דהוא אתאחיד
בשמא דקדשא ברין הוא.

ביון דדוד מלפא לא נטר את קיימא דא
כדקא חזי, אתעדי מניה מלכותא
ואתטריד מירושלם. מיד דחיל דסבר
דייחתון ליה מיד וימסרון ליה בידוי דדומה
וימות בההוא עלמא, עד דאתבשר ביה
דכתיב, (שמואל ב ב) גם יי העביר חטאתך לא
תמות. ביה שעטא פתח ואמר לולי יי עזרתה
לי כמעט שכנה דומה נפשי.

פתח אידך ואמר מאי האי (דכתיב) דאמר דוד
והראני אותו ואת נהו. (כאי והראני אותו ואחר
כך ואת נהו), מאן יכיל למחמי ליה לקדשא ברין
הוא. אלא הכי תנינן בההיא שעטא דאתגזר
עליה ההוא עונשא, ודוד ידע דעל דלא נטר
האי את פדקא יאות אתענש בהאי, דכלא
כחדא אחידא, וכלא מתרמיז בהאי את, ולא
האות הזו פראוי נענש בזה, שהכל יחד אחוז, והכל נרמז באות הזו, ולא נקרא צדיק מי שאינו

מביתך. מביתך במדיק. וכך
היה. כמה שעבר עליו נענש.
ומה דוד המלך כף - שאר בני
העולם על אחת כמה וכמה.

פתח אחר ואמר, (תהלים צד) לולי
ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה
נפשי. למדנו, כמה זוכים ישראל
שאינם יורדים לגיהנם כמו שאר
העמים עובדי עבודה זרה, ואין
נמסרים בידי דומה? [אלא] באות
הזו.

שכך למדנו, בשעה שאדם יוצא
מן העולם הזה, כמה קבוצות
של (מלאכי חבלה) מחבלים נפקדים
עליו. מרימים עינים ורואים את
האות הזו, שהיא ברית הקדש,
ונפרדים ממנו, ואינו נתן בידי
דומה לרדת לגיהנם. שכל מי
שנמסר בידו, ודאי יורד לגיהנם.
ומהאות הזו פותחים עליונים
ותחתונים, והדינים הרעים אין
שולטים בו באדם אם הוא זוכה
לשמר את הברית הזו, משום
שהוא נאחז בשמו של הקדוש
ברוך הוא.

ביון שדוד המלך לא שמר את
אות הברית הזו פראוי, העברה
ממנו המלכות, ונטרד
מירושלים. מיד פחד, פי סבר
שיורידו אותו מיד, וימסרו אותו
ביד דומה וימות בעולם ההוא,
עד שהתבשר עליו, שכתוב
(שמואל-ב ב) גם ה' העביר חטאתך
לא תמות. באותה השעה פתח
ואמר, לולי ה' עזרתה לי כמעט
שכנה דומה נפשי.

פתח אחר ואמר, מה זה [שכתוב]
שאמר דוד (שם טו) והראני אותו
ואת נהו? [מהו והראני אותו ואחר כך ואת
נהו?] מי יכול לראות את הקדוש
ברוך הוא? אלא כף שנינו,
בשעה ההיא שגזר עליו אותו
הענש, ודוד ידע שעל שלא שמר
האות הזו פראוי נענש בזה, ולא נקרא צדיק מי שאינו

שומר אותו פראוי - הנה מבקש בקשתו ואומר, והראני אתו ואת נהו.

מה זה אתו? [האות שלו, אות הברית, שבריתו אותו של הקב"ה האות שלו] זו אות הברית [שלו] הקדושה, שהרי אני פוחד שאבדה ממני. מה הטעם? משום ששני אלו - המלכות וירושלים - אחוזות בזה. ומשום כך תלה בבקשתו אתו ואת נהו, שפתחור המלכות של האות הזו למקומה, והכל דבר אחד.

פתח אחר ואמר, (איוב יט) ומבשרי אהזה אלוה. מה זה ומבשרי? הנה צריך להיות ומעצמי! אלא מבשרי ממש, ומה היא? שפתח (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך, וכתוב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. ששנינו, בכל זמן שנרשם אדם ברשם הקדוש של האות הזו, ממנה רואה את הקדוש ברוך הוא, ממנו ממש, והנשמה הקדושה נאחזת בו.

ואם לא זוכה, שאינו שומר את האות הזו, מה כתוב? (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו, שהרי הרשם של הקדוש ברוך הוא לא נשמר. ואם זוכה ושומר אותו, אין השכינה נפרדת ממנו. מתי מתקיים בו? כאשר הוא נשא, והאות הזו נכנסת למקומה [ששנינו, מה הטעם וא"ו ה"א הולכות יחד? אלא אחת נכר ואחת נקבה]. משפתפים יחד, ונקרא שם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון. באיזה מקום שורה? בצד הזכר. ומי החסד? חס"ד א"ל שפא יוצא מהחכמה העליונה ומתעטר בזכר. ומשום כך נתבשמת הנקבה. [נ"א ששנינו, הסוד של ו"ו ה"א הולכים יחד כמו שזכר ונקבה משתתפים יחד והם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון, ומתעטר בזכר ונתבשמת הנקבה].

עוד שנינו, אלוה כף הוא. א"ל, אור החכמה. ו' זכר, ה' נקבה.

אקרי צדיק מאן דלא נטר ליה פדקא יאות, הנה בעי בעותיה ואמר (שמואל ב טו) והראני אותו ואת נהו.

מאי אותו, (אות דיליה אות הברית דהא אותו דקדשא ברוך הוא, את דיליה) דא את קיימא (דיליה) קדישא דהא דחילנא דאתאביד מנאי. מאי טעמא בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי אחידן, ובגין כך תלי בבעותיה אותו ואת נהו דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה. וכלא חד מלה.

פתח איך ואמר (איוב יט) ומבשרי אהזה אלוה, מאי ומבשרי, ומעצמי מיבעי ליה. אלא מבשרי ממש. ומאי היא. דכתיב (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך. וכתוב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. דתניא בכל זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשימא קדישא דהאי את, מניה חמי לקדשא ברוך הוא. מניה ממש. ונשמתא קדישא אתאחידת ביה.

ואי לא זכי. דלא נטיר האי את. מה כתיב (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. דהא רשימו דקודשא ברוך הוא לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה, שכנינתא לא אתפרש מניה. אימתי מתקיימא ביה פד אתנסיב והאי את עייל באתריה, (מציון דתניא מאי טעמא וא"ו ה"א אלוין כחדא, אלא חד

דכר וחד נוקבא) אשתתפו כחדא ואקרי חד שמא, פדין חסד עלאה שרייא עלייהו. באן אתר שריא בסטרא דדכורא. ומאן חס"ד חס"ד א"ל דאתי ונפק מחכמה עלאה ואתעטר בדכורא ובגין כך אתבסמת נוקבא. (נ"א דתנו רזא דו"ו ה"א אלוין כחדא כגוונא דדכר ונוקבא אשתתפו כחדא ואנון חד, גדין חסד עלאה שרייא עלייהו ואתעטר בדכורא ואתבסמת נוקבא).

הו תנינן אלוה הכי הוא א"ל נהירו דחכמתא. ו' דכר ה' נוקבא. אשתתפו

כְּשֶׁמִשְׁתַּתְּפִים יחד נקרא אלוה.
והנשמה הקדושה מהמקום הזה
נאחזת, והפל תלוי באות הזו,
ועל כן כתוב ומבשרי אחזה
אלוה. זו היא שלמות הכל,
מבשרי ממש, מהאות הזו ממש.
ועל כן אשריהם ישראל קדושים
שאחוזים בקדוש ברוך הוא,
אשריהם בעולם הזה ובעולם
הבא, עליהם כתוב (דברים ד) ואתם
הדבקים בה' וגו', ומשום כך
חיים פלכם היום.

אמר רבי אבא, ומה בכל כך
אתם חכמים, ואתם יושבים
כאן? אמרו לו, אם הצפרים
יעקרו ממקומם, לא יודעים לאן
טסות. זהו שכתוב (משלי כו)
כצפור נודדת מן קנה בן איש
נודד ממקומו.

והמקום הזה זכה אותנו לתורה,
והדרך הזו שלנו. בכל לילה,
חצי אנו ישנים, וחצי אנו
עוסקים בתורה. וכשאנו עומדים
בבקר, ריחות השדה ונהרות מים
מאירים לנו את התורה, והיא
מתישבת בלבנו. ואת המקום
הזה הרי דנו אותו למעלה פעם
אחת, וכמה שרי מגנים הסתלקו
באותו הדין על ענש התורה, ואז
ההשתדלות שלנו יומם ולילה
היא בתורה, והמקום הזה מסייע
לנו, ומי שנפרד מפאן, כמי
שנפרד מחיי העולם.

הרים ידו רבי אבא וברך אותם.
ישבו עד שהאיר היום. אחר
שהאיר היום, אמרו לאותם
התינוקות שלפניהם: צאו וראו
אם האיר היום, וכל אחד יאמר
דבר חדש בתורה לאיש הגדול
הזה. יצאו וראו שהאיר היום.
אמר אחד מהם, מזמנת ביום
הזה אש מלמעלה. אמר אחר,
ובכפית הזה. אמר אחר, וקן אחד
כאן שעתידי ביום הזה להשרף

כְּחֵדָא אַלוּה אַקְרִי. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא מֵהַאי
אַתְר אַתְּאֲחֵדַת, וְכֻלָּא תִלְיָא בְּהַאי אַת. וְעַל
דָּא כְּתִיב וּמִבְּשָׂרִי אֲחֻזָּה אֱלֹהִים. דָּא
שְׁלִימוּתָא דְכֻלָּא, מִבְּשָׂרִי מִמֶּש, מֵהַאי אַת
מִמֶּש, וְעַל דָּא זְכָאִין אַנוּן יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין
דְּאֲחִידָן בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זְכָאִין אַנוּן
בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי, עֲלִייהו כְּתִיב,
(דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי יְגוֹ', וּבְגִין כִּף
חַיִּים פְּלַכֶּם הַיּוֹם.

אמר רבי אבא ומה בכל כך אתון חכימין
ואתון יתבין הכא, אמרו ליה אי
צפורא יתעקרו מאתרייהו (דף טז ע"ב) לא
יודעין לאן טאסן הדא הוא דכתיב,
כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.
ואתרא דא זכי לן לאורייתא, והאי אורחא
דילן. בכל לילה פלגותא אנו
ננימין, ופלגותא אנו עסקין באורייתא. וכד
אנו קיימין בצפרא ריחי חקלא ונהרי מרא
נהרין לן אורייתא ואתיישבת בלבן ואתר דא
הא דיינוה לעילא זמנא חדא. וכמה סרכי
תריסין אסתלקו בההוא דינא על עונשא
דאורייתא, וכדין אשתדלותא דילן יממא
ולילה באורייתא הוא, ואתרא דא קא
מסייעא לן, ומאן דאתפרש מפאן, כמאן
דאתפרש מחיי עלמא.

זקור ידוי רבי אבא וברך לון. יתבו עד
דנהר יממא. בטר דנהר יממא אמרו
לאנון דרדקי דקמיהו פוקו וחסו אי נהר
יממא, וכל חד לימא מלה חדתא דאורייתא
להאי גברא רבא. נפקו וחסו דנהר יממא.
אמר חד מנייהו זמין האי יומא אשא
מלעילא. אמר אחרא ובהך ביתא. אמר אחרא
חד סבא הכא דזמין האי יומא לאתוקדא

בְּאֵשׁ הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הֲרַחֲמֵן צִילָנוּ.

תָּמָה וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר. אָמַר, עֲשֵׂן הַמַּלְכוּת נִתְפָּס בְּאַרְצָךְ. וְכֵךְ הָיָה, שְׁהִיּוֹם הַהוּא רָאוּ הַחֲבָרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְהִקְפּוּ בְּאֵשׁ, וְרַבִּי אַבָּא לִהְיוֹת פְּנֵיו כְּפֵי אֵשׁ מִשְׁמַחַת הַתּוֹרָה.

שְׁנִינּוּ, כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יֵצְאוּ כָלֵם מִן הַבַּיִת, וְהַבַּיִת נִקְשַׁר בְּעֲשָׂן, וְהָיוּ מְחַדְשִׁים דְּבָרִים בְּתוֹכָם כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַיּוֹם הַהוּא תּוֹרָה מִמֶּהר סִינַי. אַחַר שֶׁהִסְתַּלְקוּ, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הוּא יוֹם וְאִם לַיְלָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּעוֹדֵנוּ עוֹמְדִים, יֹאמַר כָּל אֶחָד מֵעַמָּנוּ דְּבַר חֲדָשׁ שֶׁל חֲכָמָה לְקַשֵּׁר חֶסֶד לְבַעַל הַבַּיִת, בְּעַל הַהִלּוּלָא.

פְּתַח אֶחָד וְאָמַר, (תהלים סח) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ וְגו'.

בְּתַחֲלָה חֲצַרְיָךְ, לְאַחַר מִכָּן בֵּיתְךָ, וְלְאַחַר מִכָּן הַיְכָלְךָ. זֶה פְּנִימֵי מִזְבֵּחַ, וְזֶה (ג"א לתוך) לְמַעְלָה מִזְבֵּחַ. יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְאַחַר מִכָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת. לֹא כְּתוֹב הַחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת. שָׂאֵם הָיָה פְּתוּב פֶּה, מִשְׁמַע שֶׁחֲכָמָה נִקְרָאת בַּיִת. אֲלֵא פְּתוּב בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת, הַיּוֹם מֵה שֶׁפְּתוּב (בראשית ב) וְנִקְרָא יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ לְאַחַר זֶה הוּא שְׁלָמוֹת הַכֹּל. שֶׁפֶךְ שְׁנִינּוּ, מֵה זֶה הַיְכָל? כְּלוּמַר ה"י כ"ל, זֶה וְזֶה, וְהַכֹּל נִשְׁלָם יַחַד. מֵה מוֹכִיחַ רֹאשׁ הַפְּתוּב שֶׁפְּתוּב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ? זֶה מִי שֶׁמְקַרֵּב אֶת בְּנוֹ קֶרְבָן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְצוּנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקֶרְבָן הַהוּא,

בְּנוֹרָא דָא, אָמַר רַבִּי אַבָּא רַחֲמָנָא לִישְׁבֵּן. תְּנוּזָה וְלֹא יָכִיל לְמַלְלָא, אָמַר קוּטְרָא דְהוֹרְמָנָא בְּאַרְעָא אֲתַפְּסַת. וְכֵךְ הָיָה, דְּהָהוּא יוֹמָא חָמוּ חֲבַרְיָא אִפִּי שְׂכִינְתָא וְאִסְתַּחֲרוּ בְּאֵשׁ. וְרַבִּי אַבָּא אֲתַלְהִיטוּ אֲנַפּוּי כְּנוֹרָא מְחַדְוֹתָא דְאוּרִייתָא.

הַתָּאנָא כֹּל הַהוּא יוֹמָא לֹא נִפְקוּ כְלָהוּ מִבֵּיתָא וּבֵיתָא אֲתַקְטַר בְּקוּטְרָא, וְהוּוּ חֲדַתָּאן מְלִי בְּגוּוּיָהוּ, כְּאִלּוּ קִבְּלוּ הַהוּא יוֹמָא אוּרִייתָא מִטּוֹרָא דְסִינַי. בְּתַר דְּאִסְתַּלְקוּ לֹא הוּוּ יוֹדְעֵי אִי הוּא יוֹמָא וְאִי לַיְלָא. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּעוֹד דְּאֲנִן קְיָיִמִין לִימָא כָּל חַד מִיָּנָן מְלָה חֲדַתָּא דְחֲכָמָתָא לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ לְמַאֲרִיָּה דְבֵיתָא מְרִיָּה דְהִלּוּלָא:

פְּתַח חַד וְאָמַר (תהלים סח) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ וְגו'.

בְּקַדְמֵיתָא חֲצַרְיָךְ לְבַתֵּר בֵּיתְךָ וְלְבַתֵּר הַיְכָלְךָ. דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא לְעֵילָא (ג"א לג) מִן דָּא. יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ בְּקַדְמֵיתָא, כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְבַתֵּר כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, (משלי כד) בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת. הַחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת לֹא כְּתִיב, דָּאִי כְּתִיב הָכִי, הָיָה מִשְׁמַע דְּחֲכָמָה בַּיִת אֲקָרִי, אֲלֵא כְּתִיב בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת, הַיּוֹנוֹ דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנִקְרָא יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ לְבַתֵּר דָּא הוּא שְׁלִימוֹ דְכָלָא, דְּהָכִי תְּנִינָן מֵהוּ הַיְכָל. כְּלוּמַר ה"י כ"ל, הָאִי וְהָאִי. וְכָלָא אֲשַׁתְּלִים כְּחַדָּא. רִישָׁא דְקָרָא מֵה מוֹכַח דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ. הָאִי מָאן דְּאֲקָרִיב בְּרִיָּה קְרַבְנָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַעְוָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

ומתרצה בו ומקרב אותו, ושם את מדורו בשני חדרים, ואחז את זה ואת זה, שאותם השנים נקשרו יחד, שכתוב ישפן חצריה, ודאי שני חצריה.

משום כך החסידים הראשונים, זקנינו של פאן, פשםקריבים את בניהם לקרפן הזה, פותחים ואומרים: אשרי תבחר ותקרב ישפן חצריה. אותם שעומדים עליהם אומרים: נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. אחר כך מברך אשר קדשנו במצוותיו וצננו להכניסו בביתו של אברהם אבינו, ואתם שעומדים עליהם אומרים: פשם שהכנסתו לבית וכו'. ושנינו, בתחלה יבקש אדם רחמים עליו, ואחר כך על האחר, שכתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו - בתחלה, ואחר כך - ובעד כל קהל ישראל. ואנו לקחנו את הדרך הזה, וכך יפה וראוי לפנינו.

אמר רבי אבא, ודאי כך הוא ונאה הדבר. ומי שלא אומר כך, הוא מוציא את עצמו מעשרה חפות שעתידי לעשות הקדוש ברוך הוא לצדיקים בעולם הבא. וכלם נקשרים בזה. ומשום כך עשרה דברים של האמונה יש בפסוק הזה אשרי תבחר ותקרב וגו', ומפל דבר ודבר נעשית חפה אחת ממנה. אשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי התורה נקשרת בלבבכם פאלו עמדתם בגופכם בהר סיני בשעה שנתנה תורה לישראל.

פתח אחר ואמר, (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. שנינו, כל מי שמקריב את בנו לקרפן הזה, פאלו הקריב את כל הקרבנות של העולם לפני הקדוש ברוך הוא, וכאלו בנה

הוא בההוא קרבנא ואתרעי ביה וקריב ליה ושני מדוריה בתרין אדרין ואחיד להאי ולהאי דאנון תרין אתקשרו פחדא. דכתיב ישפן חצריה. חצריה ודאי תרי.

בגני כך חסידי קדמאי סבאן דהכא כד מקריבין בנייהו לקרבנא דא. פתחי ואמרי אשרי תבחר ותקרב ישפן חצריה. אנון דקיימי עלייהו אמרי נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. לבתר מברך אשר קדשנו במצוותיו וצננו להכניסו בביתו של אברהם אבינו. ואנון דקיימי עלייהו אמרי כשם שהכנסתו לבית וכו'. ותנינן בקדמיתא לפעי בר נש רחמין עליה ולבתר על אחרא דכתיב, (ויקרא טז) וכפר בעדו בקדמיתא ולבתר ובעד כל קהל ישראל. ואנו אורחא דא נקטינן והכי שפיר וחוזי לקמאן.

אמר רבי אבא ודאי כך הוא ויאות מלה, ומאן דלא אמר הכי אפיק גרמיה מעשרה חפות דזמין קדשא בריך הוא למעבד לצדיקיא בעלמא דאתי, וכלהו מתקשרן בהאי. ובגני כך עשרה מילי דמהימנותא אית בהאי קרא אשרי תבחר ותקרב וגו'. וכל מלה ומלה חד חפה אתעביד מנה. זפאה חולקיכון בעלמא דא ובעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקשרא בלבייכו כאלו קיימיתו (דף צה ע"א) בגופייכו בטורא דסיני בשעתא דאתיהיבת אורייתא לישראל:

פתח אידך ואמר (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. תאנא כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, פאלו אקריב כל קרבנין דעלמא לקמיה דקדשא בריך הוא, וכאילו בני מדבחה

מזבח שלם לפניו. משום כך צריך לסדר מזבח עם כלי אחד מלא עפר למול עליו את הברית הקדוש הזה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא כאלו זבח עליו עולות וקרבנות, צאן ויבקר. ונח לו יותר מכלם, שכתוב וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי? [את] זו המילה, שכתוב בה (תהלים כח) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. מזבח האדמה הזה ודאי כמו שאמרנו, מה כתוב אחריו? ואם מזבח אדמה תעשה לי. רמז לגר כאשר מתגזר, שהם מעם קשה ערף וקשה לב. זה נקרא מזבח אבנים.

לא תבנה אתהן גזית, מה זה? שצריך להכניסו לעבודת הקדוש ברוך הוא, [כדי] ולא ימול אותו, עד שישפח עבודה האחרת שעבד עד עתה, ויסיר ממנו אותו קשי הלב. ואם נמול ולא הוסר ממנו אותו קשי הלב להפגס לעבודת הקדוש של הקדוש ברוך הוא, הרי הוא כפסל האבן הזה שגוזרים אותו מהצד הזה ומן הצד הזה, ונשאר אבן כבראשונה. משום כך לא תבנה אתהן גזית. שאם הוא נשאר בקשיותו - כי חרף הנפת עליה ותחללה. כלומר, אותה המילה שנמול אינה מועילה לו. משום כך, אשרי חלקו של מי שמקריב את הקרבן הזה בשמחה וברצון לפני הקדוש ברוך הוא. וצריך לשמח בחלק הזה כל היום [ההוא], שכתוב (שם ה) וישמחו כל חוסי כף לעולם וינגנו ותסוף עלימו ויעלצו כף אהבי שמך.

פתח אחר ואמר, (בראשית יז) ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע

שלימתא קמיה. בגיני כך בעי לסדרא מדבחה במאנא חד מלייא ארעא למגזר עליה האי קיימא קדישא, ואתחשיב קמי קדשא בריך הוא כאלו אדבח עליה עלוון וקרבנין עאנא ותורי.

וניחא ליה יתיר מפלהו דכתיב וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי (את) דא מילה דכתיב בה (תהלים כח) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. האי מזבח אדמה ודאי כמא דאמינא. בתריה מה כתיב ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא כד אתגיייר דאיהו מעם קשי קדל וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים.

לא תבנה אתהן גזית. מה הוא, דבעי לאעלא ליה בפולחנא דקדשא בריך הוא (ג'י) ולא יגזר יתיה עד דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הקא ויעדי מניה ההוא קשיו דלבא. ואי אתגזר ולא אעדי מניה ההוא קשיא דלבא למיעל בפולחנא קדישא דקודשא בריך הוא, הרי הוא כהאי פסילא דאבנא דגזרי ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא ואשתאר אבנא כדבקדמיתא. בגין כך לא תבנה אתהן גזית. דאי אשתאר בקשיותיה, פי חרף הנפת עליה ותחלליה, כלומר ההוא גזירו דאתגזר לא מהניא ליה.

בגיני כך זפאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדוותא ברעוא קמי קדשא בריך הוא, ובעי למחדי בהאי חולקא כל (ד"א ל"ג תהוא) יומא דכתיב, (תהלים ה) וישמחו כל חוסי כף לעולם וינגנו ותסוף עלימו ויעלצו כף אהבי שמך:

פתח אידך ואמר ויהי אברם בן תשעים שנה

שנים ויִרָא ה' וגו', אָנִי אֵל שְׂדֵי
הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְגו'. בַּפְּסוּק הַזֶּה
יֵשׁ לְעִיֵן בּוֹ, וְקָשָׁה בְּכַמָּה דְרָכִים.
וְכִי עַד עַתָּה לֹא הִתְגַּלָּה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא [עד]
כַּעֲתָּה, כְּשֶׁהִגִּיעַ לַיָּמִים הָאֵלֶּה,
וַיִּרָא ה' אֵלָיו וְלֹא קָדָם? וְהָרִי
כְּתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם. וְה'
אָמַר אֶל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם
יְדוּעַ תְּדַע וְגו', וְכַעֲתָּה מוֹנֶה אֶת
חֲשַׁבּוֹן הַיָּמִים, וְכִשְׁמוֹנֶה אוֹתָם,
כְּתוּב וַיִּרָא ה' אֶל אַבְרָם, נִשְׁמַע
שֶׁעַד עַתָּה לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו!
וְעוֹד, שְׁכַתוּב בֵּין תְּשׁוּעִים שָׁנָה
וְתִשְׁעֵי שָׁנִים. בַּתְּחִלָּה שָׁנָה, וְאַחַר
כֶּף שָׁנִים!.

אֲלֵא כֶּף שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים
לֹא כְּתוּב וַיִּרָא. מַה הַטַּעַם? אֱלֹא
כָּל מַה שֶׁהִיָּה אֲטוּם וְסִתוּם, [כִּי]
לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא פְּרָאוּי. כַּעֲתָּה הִתְגַּלָּה אֵלָיו,
שְׁכַתוּב וַיִּרָא. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת בּוֹ הָאוֹת הַזֹּה,
הַכְּתוּב הַקְּדוּשׁ.

וְעוֹד, כְּשֶׁרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ, וְקְדוּשׁ
לֹא יִהְיֶה כְּשֶׁעֲדִין הוּא בְּכֶשֶׁר
אֲטוּם, אֱלֹא אָמַר, כַּעֲתָּה שְׁהוּא בֵּין
תְּשׁוּעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וְלִזְמַן קְרוּב
הוּא שִׁיצָא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ,
שִׁיְהִיָּה הוּא קְדוֹשׁ בְּהִתְחַלָּה,
וְאַחַר כֶּף יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוֹשׁ.
מִשּׁוּם כֶּף מִנֶּה אֶת יָמָיו בְּזֶה, וְלֹא
בְּכָל הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שְׁבִיהִתְחַלָּה.
עוֹד, תְּשׁוּעִים שָׁנָה - שְׁכָל יָמָיו
הִרְאִישׁוּנִים לֹא הָיוּ שָׁנִים, אֱלֹא
כְּשֶׁנֶּה אַחַת, שְׁלֵא הָיוּ יָמָיו יָמִים.
עַכְשָׁו שֶׁהִגִּיעַ לְזֶה, הֵם שָׁנִים וְלֹא
שָׁנָה.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָנִי אֵל שְׂדֵי. מַה
מִשְׁמִיעַ שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא אָמַר אָנִי
אֵל שְׂדֵי? אֱלֹא כֶּף שָׁנִינוּ, עֲשֵׂה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּתוּבִים
תְּחַתּוֹנִים שְׁאִינָם קְדוּשִׁים לְמִטָּה,

וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וַיִּרָא יי וגו' אָנִי אֵל שְׂדֵי
הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְגו'. הַאִי קָרָא אֵת לְעִיֵּנָא בִּיה
וְקָשָׁא בְּכַמָּה אוֹרְחִין, וְכִי עַד הַשְּׁתָּא לֹא
אִתְגַּלִּי לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא
(עד) הָאִידְנָא כַּד מָטָא לְהַנִּי יוֹמִין וַיִּרָא יי אֵל
אַבְרָם וְלֹא קָדָם. וְהַכְּתִיב וַיֹּאמֶר יי אֵל
אַבְרָם. וַיִּי אָמַר אֶל אַבְרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם
יְדוּעַ תְּדַע וְגו'. וְהָאִידְנָא מְנִי חוּשְׁבֵּן יוֹמִין,
וְכַד מְנִי לְהוֹ כְּתִיב וַיִּרָא יי אֵל אַבְרָם,
אֲשֶׁתְּמַע דְּעַד הַשְּׁתָּא לֹא אִתְגַּלִּי עָלוּי. וְעוֹד
דְּכְתִיב בֵּין תְּשׁוּעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים,
בְּקַדְמִיתָא שָׁנָה וְלְבִסוּף שָׁנִים.

אֲלֵא הֵכִי תֵּאנָא, כָּל אַנּוּן יוֹמִין לֹא כְּתִיב
וַיִּרָא, מְאִי טַעְמָא, אֱלֹא כָּל כְּמָה
דְּהוּה אֲטִים וְסִתִּים (כִּי) קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא
אִתְגַּלִּי עָלֵיהּ כְּדִקְחָזִי. הָאִידְנָא אִתְגַּלִּי עָלֵיהּ
דְּכְתִיב וַיִּרָא. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּבַעַא דְּגַלִּי
בִּיה הַאִי אֶת כְּתָרָא קְדִישָׁא.

וְעוֹד דְּבַעַא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא מְנִיה
זֶרַע קְדִישָׁא, וְקְדִישָׁא לֹא לְהוּי בְּעוֹד
דְּאִיהוּ אֲטִים בְּשָׂרָא, אֱלֹא אָמַר הַשְּׁתָּא דְּהוּא
בֵּין תְּשׁוּעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וְלִזְמַן קְרוּב הוּא
דִּינְפּוּק מְנִיה זֶרַע קְדִישָׁא, לְהוּי הוּא
קְדִישָׁא בְּקַדְמִיתָא וְלְבִתֵּר יִנְפּוּק מְנִיה זֶרַע
קְדִישָׁא. בְּגִין כֶּף מְנִי יוֹמוּי בְּהַאִי וְלֹא בְּכָל
הַנִּי זְמַנִּי קְדִמִיתָא. תּוֹ תְּשׁוּעִים שָׁנָה, דְּכָל
יוֹמוּי קְדִמָּאִי לֹא הוּוּ שָׁנִים אֱלֹא כַּחַד שָׁנָה
דְּלֹא הוּוּ יוֹמוּי יוֹמִין, הַשְּׁתָּא דְּמָטָא לְהַאִי
שָׁנִים, אַנּוּן וְלֹא שָׁנָה:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָנִי אֵל שְׂדֵי. מְאִי מִשְׁמַע דְּעַד
הַשְּׁתָּא לֹא קָאמַר אָנִי אֵל שְׂדֵי. אֱלֹא
הֵכִי תֵּאנָא, עַבְדֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתוּבִין
תְּתַאֲרִין דְּלֹא קְדִישִׁין לְתַתָּא. וְכָל אַנּוּן דְּלֹא

אֲתַגְזְרוּ יִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן.

וְרִשְׁיֹמִין בְּהוֹן, וּמֵאֵי רִשׁוּמָא אֵית בְּהוֹן,
דְּאֲתַחְזִי בְּהוּ שִׁי"ן דְּל"ת וְלֹא יִתִיר,
וּבְגִין כֶּף אִסְתַּאֲבוּן בְּהוּ וְאֲתַדְּבַקוּן בְּהוּ. בְּתַר
דְּאֲתַגְזְרוּ נִפְקִין מֵאֲלִין וְעֲאֲלִין בְּגַדְפוּי
דְּשְׂכִינְתָא וְאֲתַגְלִיא בְּהוּ יו"ד רִשְׁימָא קְדִישָׁא
אֶת קְיִמָא שְׁלִים (דף צה ע"ב) וְאֲתַרְשִׁים בְּהוּ שְׂד"י
וְאֲשְׁתִּלִים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהֵאֵי
אֲנִי אֵל שְׂדִי.

הֲתַהֲלִיךְ לִפְנֵי וְהִיָּה תְּמִים, שְׁלִים, דְּהִשְׁתָּא אֶת
חֶסֶר בְּרִשְׁימָא דְּשִׁי"ן וְדְל"ת, גְּזַר
גְּרַמָּה וְהִוֵּי שְׁלִים בְּרִשְׁימָא דְּיו"ד. וּמֵאַן דְּאִיהוּ
בְּרִשׁוּמָא דָּא אֲתַחְזִי לְאֲתַבְּרַכָּא בְּשִׁמָּא דָּא
דְּכְתִיב, (בראשית כח) וְאֵל שְׂדֵי יִבְרַךְ אוֹתְךָ.

מֵהוּ אֵל שְׂדֵי. הֵהוּא דְּבִרְכָאן נִפְקֵן מִנִּיהּ, הוּא
דְּשְׁלִיט עַל כְּתָרִין תַּתְּאִין, וְכֹלְא מִדְּחַלְתִּיהּ
דְּחַלִין וּמִזְדַּעְזְעִין, בְּגִין כֶּף מָאן דְּאֲתַגְזַר, כֹּל
אֲנוּן דְּלֹא קְדִישִׁין אֲתַרְחֻקוּן מִנִּיהּ וְלֹא שְׁלִטִין
בִּיהּ. וְלֹא עוֹד אֵלָא דְּלֹא נַחִית לְגִיָּהֲנָם דְּכְתִיב,
(ישעיה ס) וְעַמָּה כָּלָם צְדִיקִים וְגו' (כּל אֲנוּן דְּאֲתַגְזְרוּ אֲקִרוּן
צְדִיקִים, וּבְגִין כֶּף לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֲרֵץ, דְּלֹא יִרִית הָאֵי אֲרֵץ אֵלָא הֵהוּא דְּאֲקָרִי
צְדִיקִי, אוּף הֵבֵא וְעַמָּה כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֲרֵץ וְגו')

אָמַר רַבִּי אַבָּא זַפְּאִין אֲתוּן בְּעֲלָמָא דִין
וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, זַפְּאָה חוּלְקֵי דְאַתִּינָא
לְמִשְׁמַע מְלִין אֲלִין מְפוּמִּיכוּן, כֹּלְכוּ קְדִישִׁין,
כֹּלְכוּ בְּנֵי אֱלֹהָא קְדִישָׁא, עֲלִיכוּ כְּתִיב, (ישעיה מד)
זֶה יֹאמֵר לִי אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב
יְדוּ לִי וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כֹּל חַד מִנְּכוּן אַחִיד
וְאֲתַקְשֵׁר בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאֲתוּן רַבְּרָבִין
מִמְּנָן תְּרִיסִין מֵהֵיא אֲרֵץ דְּאֲקָרִי אֲרֵץ הַחַיִּים
דְּרַבְּרַבְּנוּהִי אֲכַלִּין מִמְּנָא דְטִלָּא קְדִישָׁא:

וְכֹל אוֹתָם שְׁלֹא נְמוּלִים,
נְטַמְאִים בְּהֵם.

וְרִשְׁוּמִים בְּהֵם. וּמָה הִרְשׁוּם
שִׁישׁ בְּהֵם? שְׁנַרְאָה בְּהֵם שִׁי"ן
דְּל"ת וְלֹא יוֹתֵר, וּמִשׁוּם כֶּף
נְטַמְאִים בְּהֵם וּנְדַבְּקִים בְּהֵם.
אַחַר שְׁנַמוּלִים יוֹצְאִים מֵאֲלוּ,
וּנְכַנְסִים לְכַנְפֵי הַשְּׂכִינְה,
וּמִתְגַּלְה בְּהֵם יו"ד, הִרְשֵׁם
הַקְדוּשׁ, אוֹת הַפְּרִית הַשְּׁלֵם,
וּנְרַשֵׁם בְּהֵם שְׂד"י, וּנְשַׁלְמִים
בְּקִיּוּם שְׁלֵם, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּזֵה
אֲנִי אֵל שְׂדִי.

הֲתַהֲלִיךְ לִפְנֵי וְהִיָּה תְּמִים.
שְׁלֵם. שְׁפַעַת אוֹת חֶסֶרָה
בְּרַשֵׁם שֶׁל שִׁי"ן וְדְל"ת. מוֹל
אֶת עֲצָמָה, וְהִיָּה שְׁלֵם בְּרַשֵׁם
שֶׁל יו"ד. וּמִי שֶׁהוּא בְּרַשֵׁם
הַזֶּה, רְאוּי לְהַתְּבַרֵךְ בְּשֵׁם הַזֶּה,
שְׁכַתוּב (בראשית כח) וְאֵל שְׂדֵי
יִבְרַךְ אוֹתְךָ.

מֵהוּ זֶה אֵל שְׂדֵי? הֵהוּא שְׁמִמְנוּ
יוֹצְאוֹת הַבְּרֻכּוֹת, הוּא שְׁשׁוּלֵט
עַל כֹּל הַכְּתָרִים הַתַּתְּחוּנִים,
וְהַכֹּל פּוֹחֲדִים מִיִּרְאָתוֹ
וּמִזְדַּעְזְעִים. מִשׁוּם כֶּף, מִי
שְׁנַמוּל, כֹּל אוֹתָם שְׂאִינָם
קְדוּשִׁים מִתְּרַחֲקִים מִמְּנוּ וְלֹא
שׁוּלְטִים בּוֹ, וְלֹא עוֹד, אֵלָא
שְׁלֹא יוֹרֵד לְגִיָּהֲנָם, שְׁכַתוּב
(ישעיה ס) וְעַמָּה כָּלָם צְדִיקִים
וְגו' (כֹּל אוֹתָם שְׁנַמוּלוּ וְנִקְרְאוּ צְדִיקִים,
וּמִשׁוּם כֶּף לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֲרֵץ, שְׂאִין יוֹרֵשׁ אֶת
הָאֲרֵץ הַזֶּה אֵלָא הֵהוּא שְׁנַקְרָא צְדִיק. אִף כֶּף,
[עַמָּה כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֲרֵץ וְגו']

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִיכֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׁבָאתִי לְשִׁמְעָא אֶת
הַדְּבָרִים הַלְלוּ מִפִּיכֶם. כֹּלְכֶם
קְדוּשִׁים, כֹּלְכֶם בְּנֵי הָאֱלֹהִים
הַקְדוּשׁ. עֲלִיכֶם כְּתוּב (שם מד)

זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוּ לֵה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כֹּל אֶחָד מִכֶּם אַחִזוּ
וְקָשׁוּר בְּמִלְךָ הַקְדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאַתֶּם גְּדוּלִים מִמְּנִים מְגִנִּים מְאוֹתָהּ הָאֲרֵץ שְׁנַקְרָאת אֲרֵץ הַחַיִּים,
שְׁגוּדְלֵיהּ אוּכְלִים מִן הַמֶּן שֶׁל הַטַּל הַקְדוּשׁ.

פֶּתַח אֶחָד וְאָמַר, (קהלת י) אֲשֶׁרִיף
אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ בֵּן חוֹרִים וְשִׁרִיף
בְּעֵת יֹאכְלוּ. וְכָתוּב (שם) אִי לֶךָ
אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ נֶעַר וְשִׁרִיף בְּבִקְרָה
יֹאכְלוּ. הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ קָשִׁים
הַדְּדִית, וְלֹא קָשִׁים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ - זו הָאֶרֶץ שְׂלֹמְעֵלָה
שְׂשׁוֹלְטֵת עַל כָּל אוֹתָם הַחַיִּים
שְׂלֹמְעֵלָה, וּמְשׁוּם כֶּךָ נִקְרָאת
אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעֲלֶיהָ כָּתוּב (דברים
יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ
אֶתָּה תְּמִיד. וְכָתוּב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
בְּמִסְפַּנֹּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא
תַּחְסֹר כָּל בָּהּ. לֹא תַּחְסֹר כָּל בָּהּ,
בְּמִדְיָק. וְכָל כֶּךָ לְמָה? מְשׁוּם
שְׂכָתוֹב שְׂמֵלְכֶךָ בֵּן חוֹרִים, זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(שמות ד) בְּנֵי כְּכָרִי יִשְׂרָאֵל.

בֵּן חוֹרִים, מָה זֶה בֵּן חוֹרִים?
כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא
קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם, וְכָתוּב וְקִרְאתֶם
דְּרוֹר בְּאֶרֶץ, שְׁהָרִי כָּל הַחֲרוּת
בָּאָה מִן הַיּוֹבֵל, וּמְשׁוּם כֶּךָ בֵּן
חוֹרִין. וְאִם תֹּאמְרוּ, בֵּן חוֹרִין,
וְלֹא כָּתוּב בֵּן חֲרוּת - כֶּךָ זֶה
בְּיָדָי. בֵּן חֲרוּת הִנֵּה צְרִיף
לְהִיּוֹת!

אֲלֵא בְּמִשְׁנַתְנוּ הַסְּתוּמָה לְמִדְנוּ,
כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת יו"ד ב'ה', אֲזַ כָּתוּב
וְנִקְרָא יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּן. וְאֵל תֹּאמְרוּ כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים,
אֲלֵא וְדָאִי מִתְחַבְּרִים, וּמְשׁוּם כֶּךָ
כָּתוּב בֵּן חוֹרִים. וְעַל כֵּן אֲשֶׁרִיף
אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ בֵּן חוֹרִים, וְשִׁרִיף
בְּעֵת יֹאכְלוּ - בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁלְמוֹת
וּבְרִצּוֹן.

אִי לֶךָ אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ נֶעַר - זו
הָאֶרֶץ שְׂלֹמְעֵלָה. שְׂלֹמְעֵלָה, כָּל
שְׂאָר אַרְצוֹת שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדָה זָרָה, נִתְּנוּ לְגְדוּלִים מְגַנִּים
שְׂמִמִּים עֲלֵיהֶם. וּמֵעַל לְכֻלָּם
הַהוּא שְׂפָתוֹב בּוֹ (תהלים לו) נֶעַר
הַיִּתִּי גַם זְקַנְתִּי וְלִמְדִנּוּ, הַפְּסוּק
הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם,

פֶּתַח אֶיֶךָ וְאָמַר (קהלת י) אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ
בֵּן חוֹרִין וְשִׁרִיף בְּעֵת יֹאכְלוּ. וְכָתִיב אִי
לֶךָ אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ נֶעַר וְשִׁרִיף בְּבִקְרָה יֹאכְלוּ.
הַנִּי קָרָאִי קָשִׁיין אֶהְדִּי. וְלֹא קָשִׁיין, הַאִי
דְּכָתִיב אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ דְּלְעִילָא
דְּשְׂלֹטָא עַל כָּל אַנוּן חַיִּין דְּלְעִילָא. וּבְגִין כֶּךָ
אֶקְרִי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעֲלֶיהָ כָּתִיב, (דברים יא) אֶרֶץ
אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אוֹתָהּ תְּמִיד. וְכָתִיב אֶרֶץ
אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְפַּנֹּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַּחְסֹר
כָּל בָּהּ. לֹא תַּחְסֹר כָּל בָּהּ דִּיִּיקָא. וְכָל כֶּךָ
לְמָה, מְשׁוּם דְּכָתִיב שְׂמֵלְכֶךָ בֵּן חוֹרִים. דָּא
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שמות ד) בְּנֵי
כְּכָרִי יִשְׂרָאֵל.

בֵּן חוֹרִין, מָהוּ בֵּן חוֹרִין כְּמָה דְּאֵת אָמַר,
(ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם. וְכָתִיב
וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ דִּהָא כָּל חִירוֹ מִיּוֹבֵלָא
קָא אֶתִי. בְּגִין כֶּךָ בֵּן חוֹרִין. וְאִי תִימָא בֵּן
חוֹרִין וְלֹא כָּתִיב בֵּן חֲרוּת. הִכִּי הוּא וְדָאִי בֵּן
חֲרוּת מִיבְעִי לִיָּה.

אֲלֵא בְּמִתְנִיתָא סְתִימָאָה דִּילָן תְּנִינָא. כִּד
מִתְחַבְּרִין יו"ד ב'ה' כְּדִין כָּתִיב, (בראשית ב)
וְנִקְרָא יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְלֹא
תִימָא כִּד מִתְחַבְּרִין, אֲלֵא מִתְחַבְּרִין וְדָאִי. וּבְגִין
כֶּךָ בֵּן חוֹרִין כָּתִיב, וְעַל דָּא אֲשֶׁרִיף אֶרֶץ
שְׂמֵלְכֶךָ בֵּן חוֹרִין, וְשִׁרִיף בְּעֵת יֹאכְלוּ
בְּחִדּוּתָא בְּשְׁלִימוֹ בְּרַעְוָא.

אִי לֶךָ אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ נֶעַר, הַאִי אֶרֶץ דְּלְתַתָּא,
דְּתִנְיָא כָּל שְׂאָר אַרְעֵי דְּשְׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת אֶתְהִיבוּ לְרַבְרְבִין
תְּרִיסִין דְּמִמְנָן עֲלֵיהוּ, וְעִילָא מְכַלְהוּ הַהוּא
דְּכָתִיב בִּיָּה (תהלים לו) נֶעַר הַיִּתִּי גַם זְקַנְתִּי.
וְתִאנָא הַאִי קָרָא שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמְרוּ. וְעַל
דָּא כָּתִיב אִי לֶךָ אֶרֶץ שְׂמֵלְכֶךָ נֶעַר. וְוִי

לְעֵלְמָא דְמִסְטָרָא דָא יִנְקָא, וְכֵד יִשְׂרָאֵל
 בְּגִלוּתָא יִנְקִין כְּמָאן דִּינְיָק מִרְשׁוּתָא אַחְרָא.
 וְשִׁרְיָךְ בְּבִקְר יֵאכְלוּ וְלֹא בְכוּלֵי יוּמָא. בְּבִקְר
 וְלֹא בְזִמְנָא אַחְרָא דִּיוּמָא. דִּתְנִיָּא
 בְּשַׁעְתָּא דְחֻמָּה זֹרְחַת וְאַתְיִין וְסַגְדִּין לִיה
 לְשִׁמְשָׁא רוּגְזָא תְלִי בְעֵלְמָא, בְּשַׁעְתָּא דְמִנְחָה
 רוּגְזָא תְלִיָּא בְעֵלְמָא. מָאן גְּרִים הָאִי, מְשׁוּם
 דְמִלְכָךְ נַעַר הֵהוּא דְאַקְרִי נַעַר. וְאַתּוּן זַכְּאִי
 קְשׁוּט קְדִישִׁי עֲלִיוּנִין בְּנֵי מַלְכָּא קְדִישָׁא לֹא
 יִנְקִין מֵהָאִי סְטָרָא, אֶלֶּא מֵהֵהוּא אַתְר קְדִישָׁא
 דְלַעִילָא. עֲלִיכּוּ כְּתִיב, (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
 בְּיָי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם :

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר (יִשְׁעִיה ה) אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי שִׁירַת דְּדוּדֵי לְכַרְמוֹ וְגו' .
 וְיַעֲזֻקְהוּ וְיִסְקַלְהוּ וְגו' . הֲנִי קָרָאִי אִית
 לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ. אַמְאִי כְּתִיב שִׁירָה, תּוֹכְחָה
 מִיבְעֵי לִיה. לִידִידֵי, לְדוּדֵי מִיבְעֵי לִיה. כְּמָה
 דְּכְתִיב שִׁירַת דְּדוּדֵי. כְּרָם הִיָּה לִידִידֵי בְּקֶרֶן בֶּן
 שֶׁמֶן. אֲסַתְּפִלְנָא בְּכָל אֹרִייתָא וְלֹא אֲשַׁכְּחָנָא
 אַתְרָא דְאַקְרִי (דף צו ע"א) קֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן. אֶלֶּא הֲנִי
 קָרָאִי הָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא בְּכַמָּה גְּוֹנִין
 וְכִלְהוּ שְׁפִיר וְהָכִי הוּא, אֲבָל אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי, דָּא יִצְחָק דִּהוּהָ יְדִיד, וְאַקְרִי יְדִיד עַד
 לָא יַפּוּק לְעֵלְמָא.

אַמְאִי יְדִיד, דִּתְנִינָן רַחֲמִימוּ סְגִי הָוּה לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיה דְלֹא אַתְעֵבִיד
 עַד דְלֹא אַתְגְּזֹר אַבְרָהָם אֲבוּהָ וְאַקְרִי שְׁלִים
 וְאַתּוּסַף לִיה ה"א לְאַשְׁלֵמוּתָא. וְכֵן לְשִׁירָה
 הָאִי ה"א אֲתִיְהִיבַת לָהּ. הֵכָא אִית לְאַסְתַּפְּלָא,
 ה' לְשִׁירָה שְׁפִיר, אֲבָל לְאַבְרָהָם אַמְאִי ה"א
 וְלֹא יו"ד, י' מִיבְעֵי לִיה דִּהָא הוּא דְכַר הָוּה.
 אֶלֶּא רְזָא עֲלָאָה הָוּה (ד"א הוּא) סְתִים בְּגִוּוֹן
 הִיָּה זָכַר. אֶלֶּא סוּד עֲלִיוֹן הִיָּה (הוּא) סְתוּם אֲצֻלְנוּ אַבְרָהָם עֲלָה

וְעַל כֵּן כְּתוּב אִי לָךְ אֶרְץ שְׁמִלְכָךְ
 נַעַר. אוּי לְעוֹלָם שְׁיִזְנֵק מֵהַצַּד
 הַזֶּה. וְכַשְׁיִשְׂרָאֵל בְּגִלוּת, יוּנְקִים
 כְּמִי שְׁיִזְנֵק מִרְשׁוּת אַחְרָת.
 וְשִׁרְיָךְ בְּבִקְר יֵאכְלוּ - וְלֹא בְּכָל
 הַיּוֹם. בְּבִקְר - וְלֹא בְּזִמְנָן אַחַר שֶׁל
 הַיּוֹם. שְׁשִׁנְיָנוּ, בְּשַׁעֲה שְׁהַחֲמָה
 זֹרְחַת וּבָאִים וְסוּגְדִים לְשִׁמְשׁ,
 הַרְגוּ תְלִוֵי בְּעוֹלָם. בְּשַׁעֲה
 הַמִּנְחָה הַרְגוּ תְלִוֵי בְּעוֹלָם. מִי
 גְּרַם אֵת זֶה? מְשׁוּם שְׁמִלְכָךְ נַעַר,
 הֵהוּא שְׁנַקְרָא נַעַר. וְאַתֶּם צְדִיקֵי
 הָאֱמֶת, קְדוּשִׁים עֲלִיוּנִים, בְּנֵי
 הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, אֵין יוּנְקִים מִן
 הַצַּד הַזֶּה, אֶלֶּא מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם
 הַקְּדוֹשׁ שְׁלִמְעֵלָה. עֲלִיכֶם כְּתוּב
 (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'
 אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.
 פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (יִשְׁעִיה ה)
 אֲשִׁירָה נָא לִידִידֵי שִׁירַת דְּדוּדֵי
 לְכַרְמוֹ וְגו' , וְיַעֲזֻקְהוּ וְיִסְקַלְהוּ
 וְגו' . בְּפִסְוִקִים הִלְלוּ יֵשׁ
 לְהַתְּבַוְּנָן, לְמָה כְּתוּב שִׁירָה?
 הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת תּוֹכְחָה!
 לִידִידֵי? הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת לְדוּדֵי,
 כְּמוֹ שְׁכְּתוּב שִׁירַת דְּדוּדֵי. כְּרָם
 הִיָּה לִידִידֵי בְּקֶרֶן בֶּן שֶׁמֶן?
 הַסְתַּפְּלִיתִי בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא
 מְצָאתִי מְקוֹם שְׁנַקְרָא בֶּן שֶׁמֶן.
 אֶלֶּא אֵת הַפְּסוּקִים הִלְלוּ בְּאֵרוֹ
 הַחֲבָרִים בְּכַמָּה צוּרוֹת, וְהַפֵּל
 יָפָה וְכָךְ זֶה. אֲבָל אֲשִׁירָה נָא
 לִידִידֵי - זֶה יִצְחָק, שְׁהִיָּה יְדִיד,
 וְנַקְרָא יְדִיד טְרַם שְׁיַצָּא לְעוֹלָם.
 לְמָה יְדִיד? שְׁשִׁנְיָנוּ, אֲהַבָּה רַבָּה
 הִיָּתָה לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּו
 שְׁלֹא נַעֲשֶׂה טְרַם שְׁנִמּוֹל אַבְרָהָם
 אֲבִיו, וְנַקְרָא שְׁלֵם, וְנוֹסְפָה לוֹ
 ה"א לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן לְשִׁירָה הַרִי
 נִתְּנָה לָהּ ה"א הַזֹּאת. כֵּאֵן יֵשׁ
 לְהַתְּבַוְּנָן, ה' לְשִׁירָה זֶה יָפָה, אֲבָל
 לְאַבְרָהָם לְמָה ה"א וְלֹא יו"ד?
 יו"ד הִיָּה צְרִיף לְכַתֵּב, שְׁהַרִי הוּא
 לְמַעֲלָה, וְנִטְל סוּד מֵה"א הַעֲלִיוּנָה

שְׁהִיא הָעוֹלָם שֶׁל הַזְכָּר. ה"א
הַעֲלִינָה וְה"א הַתַּחְתּוּנָה, זו
תְּלוּיָה בְּזָכָר וְזוּ וְדַאי בְּנִקְבָּה.
וּמְשׁוּם כִּף אַבְרָהָם עָלָה בְּה"א
שְׁלֹמְעֵלָה, וְשָׂרָה יִרְדָּה בְּה"א
שְׁלֹמְטָה.

עוֹד, שְׁפָתוֹב פֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ,
וְלִמְדָנוּ זֶרְעֶךָ - זֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ,
שְׁהִיָה מִתְחִיל לְהַפְנִס בְּבְרִית
הַזוּ. וּמִי שְׁמִתְחִיל לְהַפְנִס בְּבְרִית
הַזוּ - נִכְנָס. וּמְשׁוּם כִּף הַגֵּר
שְׁמִתְגִיר נִקְרָא גֵר צָדֵק, מְשׁוּם
שְׁלֹא בָא מִגְזֵעַ קְדוֹשׁ שְׁנִמּוּלוּ.
וְעַל פֶּן, מִי שְׁנִכְנָס בְּזָה - שְׁמוֹ
כְּזָה: אַבְרָהָם. מְשׁוּם כִּף כְּתוּב בּוֹ
פֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ, וְזֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ,
וְנִמְסָר לוֹ ה"א. וְאִם לֹא נִמְסְרָה
ה"א לְשָׂרָה, הִיָּה לוֹ לְאַבְרָהָם
לְהוֹלִיד לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁהִכָּה הַזוּ
מוֹלִידָה לְמִטָּה.

אַחַר שְׁנִמְסְרָה לְשָׂרָה ה"א,
הַתַּחְבְּרוּ שְׁתֵּי הַהִי"ן יַחַד
וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וּמֵה שְׂיָצָא
מֵהֶם הוּא יו"ד. מְשׁוּם כִּף יו"ד
אוֹת הִרְאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק, וְזָכַר. מִכָּאֵן
מִתְחִיל הַזְכָּר לְהִתְפַּשֵּׁט, וְעַל פֶּן
כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית בֵּא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא
לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בְךָ. יִצְחָק
הוֹלִיד לְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב (מִיכָה ז)
תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב הַשְּׁלִים
הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אַבְרָהָם בְּזָה
נִאֲחַז וְלֹא יוֹתֵר, וְהִרִי כְּתוּב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם? אֵלֶּא חֲלָקוּ כִּף הוּא,
מְשׁוּם שְׁעֵשֶׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי
הָעוֹלָם. אֲבָל לְהוֹלִיד - כָּאֵן הוּא
אֲחִיז וּמִכָּאֵן מִתְחִיל, וְעַל פֶּן לֹא
נִמּוּל אַבְרָהָם אֵלֶּא בֵּן תְּשׁוּעִים
וְתִשׁוּעַ שְׁנָה, וְסוּד הַדְּבָר הִרִי
יְדוּעַ, וּבִאֲרֻנוֹהוּ כְּמִשְׁנֵתָנוּ.

וּמְשׁוּם כִּף יִצְחָק, הַדִּין הַקָּשָׁה,
יָצָא לְאֲחִיז לְחֲלָקוּ וּלְהוֹלִיד,
וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל פֶּן יַעֲקֹב
הַשְּׁלִים הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד

אַבְרָהָם סָלִיק לְעֵילָא וְנָטִיל רְזָא מֵה"א עֲלָאָה
דְּאִיהוּ עֲלֵמָא דְדְכוּרָא. ה"א עֲלָאָה וְה"א
תַּתְּאָה, הַאי תַּלְיָא בְּדְכוּרָא, וְהַאי בְּנִיִּקְבָּא
וְדַאי. וּבְגִין כִּף אַבְרָהָם סָלִיק בְּה"א דְעֵילָא,
וְשָׂרָה נִחְתָּא בְּה"א דְלַתְתָּא.

תּוּ דְכְּתִיב פֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ. וְתִנָּא זֶרְעֶךָ, זֶרְעֶךָ
מִמֶּשׁ, דְּהָוָה שְׂאֵרֵי לְמִיעֵל בְּהַאי קַיִים,
וּמָאֵן דְּשְׂאֵרֵי לְמִיעֵל בְּהַאי קַיִים עָאל. וּבְגִינֵי
כִּף גִּיּוֹרָא דְאַתְגְּזוּר גֵּר צָדֵק אִקְרִי בְּגִין דְלֹא
אַתָּא מִגְזֵעָא קְדִישָׁא דְאַתְגְּזוּרוּ, וְעַל דָּא מָאֵן
דְעָאל בְּהַאי שְׁמִיָה כְּהַאי אַבְרָהָם, בְּגִין כִּף
כְּתִיב בִּיָּה פֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ, זֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ.
וְאַתְמָסָר לִיָּה ה"א. וְאִי לֹאֵו דְאַתְמָסָר ה"א
לְשָׂרָה הָוָה לִיָּה לְאַבְרָהָם לְאוֹלִיד לְתַתָּא כְּמָה
דְּהַאי כ"ה אוֹלִידָת לְתַתָּא.

בְּתַר דְאַתְמָסָרָת ה"א לְשָׂרָה אַתְחַבְּרוּ תְרִין
הַהִי"ן כְּחֻדָּא וְאוֹלִידוּ לְעֵילָא, וּמֵאִי
דְנִפְק מִנֵּיהוּ הוּא יו"ד, בְּגִינֵי כִּף יו"ד אֵת
רִישָׁא דְיִצְחָק דְכַר. מִכָּאֵן שְׂאֵרֵי דְכוּרָא
לְאַתְפַּשְׁטָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית בֵּא) כִּי
בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בְךָ. יִצְחָק
אוֹלִיד לְעֵילָא דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.
יַעֲקֹב אֲשָׁלִים כְּלָא.

וְאִי תִימָא וְכִי אַבְרָהָם בְּהַאי אַתְאַחִיד וְלֹא
יִתִיר, וְהָא כְּתִיב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֵלֶּא
חוֹלְקָא דִילִיָּה כִּף הוּא בְּגִין דְעֵבִיד חֶסֶד עִם
בְּנֵי עֲלֵמָא. אֲבָל לְאוֹלִידָא הֵכָּא אַחִיד וּמֵהֵכָּא
שְׂאֵרֵי. וְעַל דָּא לֹא אַתְגְּזוּר אַבְרָהָם אֵלֶּא בֵּן
תְּשׁוּעִים וְתִשׁוּעַ שְׁנָה. וְרְזָא דְמִלָּה הָא אַתְיִידַע
וְאוֹקִימָנָא בְּמִתְנִיתָא דִילָן.

וּבְגִין כִּף יִצְחָק דִּינָא קִשְׂיָא נִפְק לְאַחֻדָּא
לְחוֹלְקִיָּה, וְלְאוֹלִידָא וְחֶסֶד אִקְרִי, וְעַל
דָּא יַעֲקֹב אֲשָׁלִים כְּלָא מֵהַאי סְטָרָא וּמֵהַאי

הזיה. מצד האחיזה אברהם ויצחק לחלקם למעלה היא השלמות. מהצד שנתן להם להוליד מלמטה למעלה היא שלמות. ועל כן כתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בו נאחזו הגונים ממעלה וממטה.

ועל כן כתוב פאן שירה, שכתוב (שם ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי. שזה נקרא להוליד זכר, שהרי נקרא ידו טרם שיבא לעולם. ויש אומרים, (ה) אשירה נא לידידי - זה אברהם, שנאמר (ירמיה יא) מה לידידי בביתי. ואברהם ירש ירשה של נחלת החלק הזה. אבל (על) מה שאמרנו שזה יצחק - כך זה.

שירת דודי לכרמו - זה הקדוש ברוך הוא שנקרא דודי, שכתוב (שיר ה) דודי צח ואדום. ידידי -

אוחז בדודי, זכר, וממנו נטע פרום, שכתוב פרום היה לידידי.

בקרן בן שמן, מה זה בקרן בן שמן? אלא במה יצא הפרם הזה ובמה נטע? חזר ואמר בקרן, מה זה קרן? שכתוב (יהושע ו) בקרן היובל. בקרן היובל מתחיל. והקרן הזו אחוזה באותו הזכר שנקרא בן שמן.

מה זה בן שמן? כמו שנאמר בן חורים, ושניהם דבר אחד. שמן, שמשם שופע שמן וגדלה להדליק המאורות, ומשום כך בן שמן. והשמן והמשחה הללו שופעים ויוצאים ומדליקים מאורות, עד שנוטל אותו וכוונס אותו הקרן הזה. וזה נקרא קרן היובל. משום כך אין משיחת המלכות אלא בקרן, ועל כן נמשכה מלכות דוד, שנמשח בקרן ונאחז בו.

ויעקבה ויסקלהו - כטבעת הזו שמקיפה את כל הצדדים. ויסקלהו - שהסיר ממנו ומחלקו

סטרא, מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לחולקיהון לעילא הוא שלמותא. מסטרא דאתיהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלמותא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. ביה אתאחידו גוונין מעילא ומתתא.

ועל דא כתיב הכא שירה דכתיב, (ישעיה ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי, דהא אקרי לאולדא דכר, דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. ואית דאמרי (דא) אשירה נא לידידי דא אברהם פמה דאת אמר, (ירמיה יא) מה לידידי בביתי. ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא, אבל (על) מה דאמינא דדא יצחק הכי הוא.

שירת דודי לכרמו. דא קדשא בריך הוא דאקרי דודי דכתיב, (שיר השירים ה) דודי צח ואדום. ידידי, אחיד בדודי דכר ומניה אתנטע פרום, דכתיב פרום היה לידידי.

בקרן בן שמן. מאי בקרן בן שמן. אלא במה נפיק האי פרום ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן. מאי קרן דכתיב, (יהושע ו) בקרן היובל. בקרן היובל. שארי. והאי קרן אתאחיד בההוא דכר דאקרי בן שמן.

מהו בן שמן פמה דאת אמר בן חורין. ותרווייהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו לאדלקא בוצינין, ובגין כך בן שמן. ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק בוצינין עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרן, ודא אקרי קרן היובל. בגיני כך לית משיחותא דמלכותא אלא בקרן, ועל דא אתמשך מלכותא דדוד דאתמשח בקרן ואתאחיד ביה.

ויעקבהו, ויסקלהו כהאי עזקא דאסתחר לכל

סְטְרִין. (דף צו ע"ב) וַיִּסְקְלֵהוּ, דְאֶעְדִּי מַנְיָה
וּמְחֻלְקֵיהּ כָּל אַנּוּן רַבְרַבִּין כָּל אַנּוּן תְּרִיסִין
כָּל אַנּוּן כְּתָרִין תְּתַאֲיִן, וְהוּא נָסִיב לֵיהּ לְהָאִי
(גמרא) כָּרָם לְחֻלְקֵיהּ, דְכִתִּיב, (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ
עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אֵת כָּל אוֹתָם שְׂרִים גְּדוּלִים, כָּל
אוֹתָם הַמְגַנִּים, כָּל אוֹתָם
הַכְּתָרִים הַתְּחַתּוֹנִים. וְהוּא לְקַח
לוֹ אֵת [מקרא] הַכָּרָם הַזֶּה לְחֻלְקוֹ,
שְׁפָתוֹב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּטְעֵהוּ שׁוֹרֵק, כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה ב) וְאֶנְכִּי
נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק, כְּלָה זָרַע אָמֵת.
כְּל"ה כְּתִיב בְּה"א. מִכָּאן שְׂאֲרֵי אַבְרָהָם
לְאוֹלָדָא לְעֵילָא, וּמַהֲאִי נָפַק זָרַע אָמֵת. כְּלָה
זָרַע אָמֵת וְדָאִי, הֵיִינוּ דְכִתִּיב כּוֹה יִהְיֶה זָרַעְךָ,
וְכֻלָּא חַד מְלָה. זַכָּאָה חוֹלְקֵהוּן דִּישְׂרָאֵל
דִּירְתוּי יְרוּתָא קְדִישָׁא דָא. סוֹפִיָה דִקְרָא (ישעיה
ה) וַיִּבֶן מַגְדֵּל בְּתוֹכּוֹ. מַהוּ מַגְדֵּל כְּמָה דְאֵת
אָמֵר, (משלי יח) מַגְדֵּל עַז שֵׁם יְיָ, וְנִשְׁגָּב. כּוֹ יְרוּץ
צְדִיק וְדָאִי.

וַיִּטְעֵהוּ שׁוֹרֵק - כְּמֹ שְׁנֵאמֵר (ירמיה
ב) וְאֶנְכִּי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלָה זָרַע
אָמֵת. כְּל"ה כְּתוֹב בְּה"א. מִכָּאן
הַתְּחִיל אַבְרָהָם לְהוֹלִיד לְמַעְלָה,
וּמִזֶּה יֵצֵא זָרַע אָמֵת. כְּלָה זָרַע
אָמֵת וְדָאִי. הֵיִנוּ שְׁפָתוֹב כּוֹה יִהְיֶה
זָרַעְךָ, וְהַפֵּל דְבַר אַחַד. אֲשֶׁרִי
חָלַקְס שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁירְשׁוֹ אֵת
הִירְשָׁה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו. סוֹף
הַפְּסוּק (ישעיה ה) - וַיִּבֶן מַגְדֵּל
בְּתוֹכּוֹ. מַה זֶה מַגְדֵּל? כְּמֹ
שְׁנֵאמֵר (משלי יח) מַגְדֵּל עַז שֵׁם ה'
כּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב. כּוֹ יְרוּץ
צְדִיק וְדָאִי.

וְגַם יָקַב חֶצֶב כּוֹ דָּא תְרַעָא דְצֶדֶק כְּמָה דְאֵת
אָמֵר, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שְׁעָרֵי צֶדֶק. מְאִי
מִשְׁמַע, דְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל דְאֵתְגִזֵּר, עֵייל
בְּתַרוּוּיָהּ וְזָכִי לְתַרוּוּיָהּ. וּמֵאן דְקָרִיב בְּרִיָּה
לְקַרְבְּנָא דָא עֵייל לֵיהּ בְּשִׂמָּא קְדִישָׁא, וְעַל
אֵת דָּא מִתְקִימִין שְׂמִיָּא וְאַרְעָא דְכִתִּיב, (ירמיה
לב) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם
וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וְהֵאִי מְאֲרִיָּה דְהַלּוּלָא דָא
זָכָה לְכָלָא לְמַחְזִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַפִּין
בְּאַנְפִּין בְּהֵאִי יוֹמָא.

וְגַם יָקַב חֶצֶב כּוֹ - זֶה הַשְּׁעַר שֶׁל
הַצֶּדֶק, כְּמֹ שְׁנֵאמֵר (תהלים קיח)
פִּתְחוּ לִי שְׁעָרֵי צֶדֶק. מַה
מִשְׁמַעֵנוּ? שְׁכָל בֶּן יִשְׂרָאֵל
שְׁנַמּוּל, נִכְנַס בְּשִׁנְיָהֶם וְזוֹכֵה
לְשִׁנְיָהֶם. וּמִי שְׁמַקְרִיב אֵת בְּנוֹ
לְקַרְבָּן הַזֶּה, מַכְנִיס אוֹתוֹ לְשֵׁם
הַקְּדוּשׁ. וְעַל הָאוֹת הַזֹּו מִתְקִימִים
שָׁמַיִם וְאָרֶץ, שְׁפָתוֹב (ירמיה לב) אִם
לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת
שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וּבַעַל
הַהַלּוּלָא הַזֶּה זָכָה לְכָל, לְרֵאוֹת
אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּנִים
בְּפְנִים בַּיּוֹם הַזֶּה.

זַכָּאָה חוֹלְקֵנָא דְזַכִּינָא לְהֵאִי יוֹמָא וְזַכָּאָה
חוֹלְקֵךָ עֲמִנָא, וְהֵאִי בְרָא דְאֵתִילִיד
לְךָ קְרִינָא עַלֵּיהּ כָּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמִי וְגוֹ' יִצְרָתִיו
אַף עֲשִׂיתִיו. וְכִתִּיב, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי
יְיָ וְגוֹ'. אוֹזְפוּהָ לְרַבִּי אַבָּא תַלְתַּת מִיְלִין.

אֲשֶׁרִי חָלַקְנוּ שְׁזַכִּינוּ לַיּוֹם הַזֶּה,
וְאֲשֶׁרִי חָלַקְךָ עֲמִנּוּ. וְהַבֵּן הַזֶּה
שְׁנוּלֵד לְךָ, קְרָאנוּ עֲלֵיו (ישעיה מט)
כָּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמִי וְגוֹ', יִצְרָתִיו
אַף עֲשִׂיתִיו. וְכִתוּב (שם נד) וְכָל
בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְגוֹ'. לְהוּ אֵת רַבִּי
אַבָּא שְׁלִשָׁה מִיְלִין.

אַמְרוּ לֵיהּ הֵאִי מְרִיָּה דְהַלּוּלָא, אוֹשְׁפִינְךָ,
זָכָה לְכוּלֵי הֵאִי בְּגִין דְקִיָּים קִיּוּמָא
דְמַצּוּהָ. אָמֵר מְאִי הֵיא. אָמֵר הַהוּא גַבְרָא,

אַמְרוּ לוֹ, בַּעַל הַהַלּוּלָא הַזֶּה
הַמְאָרֵחַ שְׁלָךְ זָכָה לְכָל זֶה מִשּׁוּם
שְׁקִיָּים אֵת קִיּוּם הַמַּצּוּהָ. אָמֵר,

מה היא? אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, אֲשֶׁתִּי, אֲשֶׁת אַחֵי הֵיטְהָ, וְהוּא מֵת בְּלִי בָנִים, וְנִשְׁאַתִּי אוֹתָהּ, וְזֶה הַבֶּן הַרְאִשׁוֹן שֶׁהִיָּה לִי מִמֶּנָּה, וְקָרָאתִי לוֹ בְּשֵׁם אַחֵי שְׁנַפְטָר. אָמַר לוֹ, מִפְּאֵן וְהִלָּאָה קָרָא לוֹ אִידִי, וְזֶה הוּא אִידִי בַר יַעֲקֹב. בְּרַף אוֹתָם רַבִּי אַבָּא וְהִלֵּף לְדַרְכּוֹ.

בְּאֲשֶׁר בָּא, סֵדֵר הַדְּבָרִים לְפָנָי רַבִּי אֶלְעָזָר, וּפְחַד לֹמֵר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹם אֶחָד הָיָה לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל פְּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ? מִשְׁמַע שְׁעַד שְׁלֵא נְמוּל, הָיָה נֹפֵל עַל פְּנָיו וּמְדַבֵּר עִמּוֹ. אַחֵר שְׁנִמּוּל, עָמַד בְּקִיּוּמוֹ וְלֹא פָּחַד. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ, שְׁמַצָּא אֵת עֲצָמוֹ מֵהוּל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם נֹחַ לְפָנָי מֵר שְׁאֵמֵר לְפָנָיו מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְעֲלִים שְׁשִׁמְעֵתִי בְּזֶה? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי פּוֹחַד שְׁלֵא יַעֲנִשׁוּ עַל יָדִי. אָמַר לוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, (תְּהִלִּים קיב) מִשְׁמוּעָה רַעָה לֹא יִירָא נְכוּן לְבִי בְּטוּחַ בֶּה. סֵפֶר לוֹ הַמְעַשָּׂה, וְסֵדֵר לְפָנָיו אֵת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמְעֲלִים הִלְלוּ הָיוּ טְמוּנִים אֶצְלְךָ וְלֹא אִמְרַת אוֹתָם? גּוֹזְרֵנִי עֲלֶיךָ שְׁכָל שְׁלֵשִׁים הַיָּמִים הִלְלוּ תִלְמַד וְתִשְׁפַח, וְלֹא כְּתוּב (מִשְׁלִי א) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בְּהִיּוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת? וְכֵן הָיָה. אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁבַתוֹרָה הַזֹּאת יִגְלוּ לְכָבֵל (וַיִּגְלוּ בְּכָבֵל) בֵּין הַחֲבָרִים.

חֲלִשָּׁה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא. יוֹם אֶחָד רָאָה אוֹתוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפּוּס לְבָבְךָ מִצִּיּוֹ בְּפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שְׁלִי הוּא, אֲלֵא עַל שְׁלָהֶם! אָמַר לוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם

דְּבִיתָאֵי אִתְּת אַחֵי הַוּוֹת, וּמִית בְּלֵא בְּנִין, וְנִסִּיבְנָא לָהּ, וְדָא הוּא בְּרָא קְדָמָא דְהָהּ לִי מִנָּה וְקָרִינָא לִיה בְּשֵׁמָא דְאַחֵי דְאַתְפְּטָר. אָמַר לִיה מִפְּאֵן וְלִהִלָּאָה קָרִי לִיה אִידִי, וְהֵינּוּ אִידִי בַר יַעֲקֹב. בְּרִיף לֹזֵן רַבִּי אַבָּא וְאֶזִּיל לְאַרְחִיהָ.

בַּד אֲתָא סֵדֵר מְלִין קַמִּיה דְרַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַחִיל לְמִימַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹמָא חַד הָהּ קַמִּיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאֵי דְכְּתִיב וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל פְּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ. מִשְׁמַע דְּעַד דְּלֵא אֲתַגְזֹר הָהּ נִפִּיל עַל אַנְפּוּי וּמְלִיל עַמִּיה. בְּתַר דְּאַתְגְזֹר קָאִים בְּקִיּוּמִיה וְלֹא דַחִיל. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ דְאַשְׁפַּח גְּרַמִּיה גְּזִיר.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא אִי נִיחָא קַמִּיה דְמֵר דְלִימָא קַמִּיה מֵאֲנוּן מְלִי מַעֲלִייתָא דְשְׁמַעְנָא בְּהֵאֵי, אָמַר לִיה אִימָא. אָמַר לִיה דְּחִילָנָא דְלֵא יִתְעַנְשׁוּ עַל יְדָאֵי. אָמַר לִיה חֵס וְשְׁלוֹם (תְּהִלִּים קיב) מִשְׁמוּעָה רַעָה לֹא יִירָא נְכוּן לְבוֹ בְּטוּחַ בֵּינִי. סַח לִיה עוֹבְדָא וְסֵדֵר קַמִּיה כָּל אֲנוּן מְלִין.

אָמַר לִיה וְכִי כָּל הַיָּמִי מְלִי מַעֲלִייתָא הוּו טְמִירִין גַּבְּךָ וְלֹא אִמְרַת לְהוּ. גּוֹזְרָנָא עֲלֶיךָ דְכָל תְּלַתִּין יוֹמִין אֵלִין תְּלַעִי וְתַנְשִׁי. וְלֹא כְּתִיב, (מִשְׁלִי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בְּהִיּוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת. וְכֵן הָוָה. אָמַר גּוֹזְרָנָא דְבְּאֹרִייתָא דָּא יִגְלוּן לְכָבֵל (וַיִּגְלוּן בְּכָבֵל) בֵּינִי חֲבָרִיא.

חֲלִישׁ דַּעְתִּיה דְרַבִּי אַבָּא, יוֹמָא חַד חָמָא לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לִיה טוֹפְסָרָא דְלְבָבְךָ בְּאַנְפֶּךָ שְׁכִיחַ. אָמַר לִיה לֹא עַל דִּידִי הוּא אֲלֵא עַל דִּידְהוּ. אָמַר לִיה חֵס וְשְׁלוֹם דְאַתְעַנְשׁוּ, אֲלֵא בְּגִין דְמְלִין

שְׁנַעְנְשׁוּ, אֲלֵא מִשׁוּם שְׂדֵבְרִים
הַתְּגַלּוּ בִּינֵיהֶם כָּל כֹּף. יִגְלוּ לְבִין
הַחֲבֵרִים, וְיִלְמְדוּ אוֹתָם הַדְּרִכִּים,
[וּמִתְמַקְּדִים] וְיִתְכַסּוּ הַדְּרִכִּים
בְּתוֹכָם, שְׁהֵרִי אֵין הַדְּרִכִּים
מִתְגַּלִּים אֲלֵא בִּינֵינוּ, שְׁהֵרִי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסְּכִים עִמָּנוּ,
וְעַל יְדֵינוּ מִתְגַּלִּים הַדְּרִכִּים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (ישעיה נח) אֲז
יִבְקַע פֶּשֶׁחַר אוֹרֶךְ וְגו'. עֲתִיד
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל
בְּנָיו וַיֹּאמֶר, אֲז יִבְקַע פֶּשֶׁחַר
אוֹרֶךְ וַאֲרַכְתָּךְ מְהֵרָה תִצְמַח
וְהִלֵּךְ לְפָנָיִךְ צְדָקָךְ כְּבוֹד ה'
יִאֲסֹפֶךְ.

פִּרְשַׁת וִירָא אֲרִיז

רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח, (שיר ב) הַנְּצָנִים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ. הַנְּצָנִים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כְּשֶׁבְּרָא הַקִּבְ"ה אֶת
הָעוֹלָם, נָתַן בְּאֶרֶץ כָּל הַכֹּחַ
שְׂרָאוּי לָהּ, וְהַכֹּל הָיָה בְּאֶרֶץ, וְלֹא
הוֹצִיאָהּ פְּרוֹת בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא
אָדָם. פִּינּוֹן שֶׁנִּבְרָא אָדָם, הַכֹּל
רְאוּי [ר"א לְצִאת] בְּעוֹלָם, וְהָאֶרֶץ
גִּלְתָּהּ אֶת פְּרוֹתֶיהָ וְכַחַה
שֶׁנִּפְקְדוּ בָּהּ.

כְּמוֹ זֶה הַשְּׂמִים לֹא נָתַנוּ כַּחוֹת
לְאֶרֶץ עַד שֶׁבָּא אָדָם. זֶהוּ שְׂכַתוּב
(בראשית ב) וְכֹל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם
יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה
טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה'
אֱלֹהִים עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין
לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה. נִסְתַּתְרוּ בָּהּ
כָּל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת וְלֹא הַתְּגַלּוּ,
וְהַשְּׂמִים הַתְּעַכְּבוּ, שְׁלֹא הִמְטִירוּ
עַל הָאֶרֶץ מִשׁוּם שְׂאָדָם אֵין,
שְׁלֹא נִמְצָא וְלֹא נִבְרָא, וְהַכֹּל
הַתְּעַכְּבַּ בְּגִלְלוֹ. פִּינּוֹן שֶׁנִּרְאָה
אָדָם, מִיַּד הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ,
וְכֹל הַפְּחוֹת שֶׁנִּסְתַּתְרוּ, הַתְּגַלּוּ
וְנִתְּנוּ בָּהּ.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, דְּאִתְּתַקֵּן תְּקוּנָא דְּתוֹשְׁבַּחַן
הַתְּשַׁבְּחוֹת לְזִמְרָא לְפָנֵי הַקִּבְ"ה

אֲתַגְּלִיין בִּינֵיהוּ כָּל כֹּף. יִגְלוּן בִּינֵי חֲבֵרִיא
יִלְפוּן אֲנוּן אֶרְחִין (ואתחבטין) וְאִתְּכַסִּין מְלִין
בְּגוֹוִיָּיהוּ. דְּהָא מְלִין לֹא אֲתַגְּלִין אֲלֵא בִּינָא
דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּכִים עִמָּנָא וְעַל
יְדָנָא אֲתַגְּלִין מְלִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב, (ישעיה נח) אֲז יִבְקַע פֶּשֶׁחַר
אוֹרֶךְ וְגו'. זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאֶכְרִזָּא עַל בְּנוֹי וַיִּימָא, אֲז יִבְקַע פֶּשֶׁחַר
אוֹרֶךְ וַאֲרַכְתָּךְ מְהֵרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לְפָנָיִךְ
צְדָקָךְ וְכְבוֹד יְיָ יִאֲסֹפֶךְ, (דף צ"א ע"א).

פִּרְשַׁת וִירָא אֲלִיו

רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח (שיר השירים ב) הַנְּצָנִים נִרְאוּ
בְּאֶרֶץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ. הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כִּד בְּרָא
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא. יִהֵב בְּאֶרְעָא כָּל
חִילָא דְּאִתְּחַזִּי לָהּ. וְכֹלֵא הָוָה בְּאֶרְעָא, וְלֹא
אִפִּיקַת אֵיבִין בְּעֲלֵמָא עַד דְּאִתְּבְּרִי אָדָם, פִּינּוֹן
דְּאִתְּבְּרִי אָדָם, כֹּלֵא אִתְּחַזִּי (ר"א ל"ג לְמִפְּק)
בְּעֲלֵמָא, וְאֶרְעָא גִלְיַאת אֵיבְהָא וְחִילְהָא
דְּאִתְּפַקְדוּ בָּהּ.

בְּגוֹוִנָּא דָּא שְׂמִים לֹא יִהֵבוּ חִילִין לְאֶרְעָא עַד
דְּאִתָּא אָדָם. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית
ב) וְכֹל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים
עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה.
אִטְמְרוּ כָּל אֲנוּן תּוֹלְדִין וְלֹא אֲתַגְּלוּן, וְשִׁמְיָא
אִתְּעַכְּבוּ דְּלֹא אִמְטִירוּ עַל אֶרְעָא, בְּגִין דְּאָדָם
אֵין, דְּלֹא אִשְׁתַּכַּח וְלֹא אִתְּבְּרִי, וְכֹלֵא אִתְּעַכְּבַ
בְּגִינֵיהּ, פִּינּוֹן דְּאִתְּחַזִּי אָדָם, מִיַּד הַנְּצָנִים נִרְאוּ
בְּאֶרֶץ וְכֹל חִילִין דְּאִתְּטְמְרוּ אֲתַגְּלִיאוּ
וְאִתְּהִיבוּ בָּהּ.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, דְּאִתְּתַקֵּן תְּקוּנָא דְּתוֹשְׁבַּחַן
לְזִמְרָא קַמֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דְּלֹא

מה שלא נמצא עד שלא נברא
אדם. וקול התור נשמע בארצנו,
שהרי [וה] [כל] דבר של הקדוש
ברוך הוא [ר"א שעה] הקב"ה שלא
נמצא בעולם עד שנברא אדם.
בין שנמצא אדם, הכל נמצא.

אחר שחטא, הכל הסתלק
מהעולם והתקללה הארץ. זהו
שכתוב (בראשית א) ארורה האדמה
בעבורך וגו', וכתוב כי תעבד את
האדמה לא תספ פת כחה לך וגו',
וכתוב וקוץ ודרדר תצמיח לך.

בא נח ותקן קרדמים ופצירות
בעולם. אחר כך, וישת מן היין
וישכר ויתגל בתוך אהלה. באו
בני העולם וחטאו לפני הקב"ה,
והסתלקו צבאות הארץ [של העולם]
כמקדם, והיו עומדים עד שבא
אברהם.

בין שבא אברהם [לעולם], מיד
הנצנים נראו בארץ, התפקנו
והתגלו כל הצבאות בארץ. עת
הזמיר הגיע, בשעה שאמר לו
הקב"ה למול. בין שהגיע אותו
הזמן שברית נמצאה בו באברהם
ונמול, אז התקיים בו כל הפסוק
הזה, והתקיים העולם, ודבר
הקב"ה היה בהתגלות בו. זהו
שכתוב וירא אליו ה'.

רבי אלעזר פתח פתח הפסוק הזה
[בשעה] אחר שנמול אברהם. שעד
שלא נמול, לא דבר עמו אלא
מתוך דרגה תחתונה, והדרגות
העליונות לא היו קיימות על אותה
הדרגה. בין שנמול, מיד הנצנים
נראו בארץ. אלו הדרגות
התחתונות שהוציאה והתקינה
הדרגה התחתונה הזו. עת הזמיר
הגיע - אלו ענפי הערלה. וקול
התור נשמע בארצנו - זהו קול
שיוצא מתוך אותו פנימי של
הכל, ואותו קול נשמע, ונה קול

אשתכח עד לא אתברי אדם. וקול התור
נשמע בארצנו. דהא (ר"א דא) (ר"א ל"ג כל) מלה
דקדשא בריך הוא (ר"א ל"ג דעבר) דלא (דף צו ע"ב)
אשתכח בעלמא עד דאתברי אדם. בין
דאשתכח אדם פולא אשתכח.

בתר דחטא, פולא אסתלק מעלמא
ואתלטיא ארעא. הדא הוא דכתיב,
(בראשית ג) ארורה האדמה בעבורך וגו'. וכתוב
כי תעבד את האדמה לא תספ פת כחה לך
וגו'. וכתוב וקוץ ודרדר תצמיח לך.

אתא נח ותקן קרדומין ופצירי בעלמא.
ולבתר וישת מן היין וישכר ויתגל
בתוך אהלה. אתו בני עלמא וחיבו קמיה
דקודשא בריך הוא. ואסתלקו חילין דארעא
(דעלמא) כמלקדמין, והווי קיימי עד דאתא
אברהם.

בין דאתא אברהם (לעלמא) מיד הנצנים נראו
בארץ, אתפקנו ואתגלו כל חילין
בארעא. עת הזמיר הגיע. בשעתא דאמר
ליה קדשא בריך הוא דיתגזר, בין דמטא
ההוא זמנא דברית אשתכח ביה באברהם
ואתגזר. פדין אתקיים ביה כל האי קרא,
ואתקיים עלמא, ומלה דקדשא בריך הוא
הוה באתגלייא ביה הדא הוא דכתיב וירא
אליו יי.

רבי אלעזר פתח האי קרא (בשעה) פתר
דאתגזר אברהם. דעד לא אתגזר לא
הוה מליל עמיה אלא מגו דרגא תתאה,
ודרגין עלאין לא הוו קיימי על ההיא דרגא.
בין דאתגזר מיד הנצנים נראו בארץ אלין
דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת האי דרגא
תתאה. עת הזמיר הגיע אלין ענפוי דערלה.

וקול התור נשמע בארצנו. דא קול דנפיק מגו (דף צו ע"ב) ההוא פנימא

שגזר דבר לדבר ועושה לה שלמות.

בא ראה שער שלא נמול אברהם לא היתה עליו אלא הדרגה הזו כפי שאמרנו. פיון [אחר] שנמול מה כתוב? וירא אליו ה'. למי? שהרי לא כתוב וירא ה' אל אברהם? שאם לא אברהם אז מה השבח פאן יותר מבהתחלה עד שלא נמול שכתוב וירא ה' אל אברהם? אלא סוד נסתר הוא. וירא אליו ה' - לאותה דרגה שדברה עמו, מה שלא היה מקדם לזה עד שלא נמול. שפעת התגלה הקול והתחבר בדבור כשדבר עמו. והוא ישב פתח האהל. והוא - ולא גלה מי. אלא פאן גלה את החכמה שכל הדרגות שריויות על הדרגה הפתוחה הזו אחר שנמול אברהם.

בא ראה, וירא אליו ה' - זהו הסוד שקול שנשמע שהתחבר בדבור ומתגלה בו. והו"א ישב פתח האהל - זהו העולם העליון שעמד להאיר עליו. פחם היום, שהרי הוואר הימין, הדרגה שאברהם נדבק בו. דבר אחר פחם היום - בפעה שמתקרבת דרגה לדרגה בתשוקה של זה פנגד זה.

וירא אליו. אמר רבי אבא, עד שלא נמול אברהם, היה אטום. פיון שנמול, הכל התגלה, ושרתה עליו שכינה בשלמות פראוי. בא ראה, והוא ישב פתח האהל. והוא - זהו העולם העליון ששורה על עולם הפתוח הזה. אימתי? פחם היום, בזמן שתשוקתו של צדיק אחד לשרות בו.

מיד - וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. מי הם שלשה אנשים? אלו אברהם

דכלא והוא קול נשמע ודא קול דגזר מלה למללא ועביד לה שלימו.

תא חזי, דעד לא אתגזר אברהם לא הוה עליה אלא האי דרגא פדאמרן, פיון (לכתר) דאתגזר מה כתיב וירא אליו יי. למאן, דהא לא כתיב וירא יי אל אברהם. דאי לאברהם מאי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא אתגזר דכתיב וירא יי אל אברהם. אלא רזא סתימא איהו, וירא אליו יי. ליהווא דרגא דמליל עמיה, מה דלא הוה מקדמת דנא עד דלא אתגזר. דהשתא אתגלי קול ואתחבר בדבור פד מליל עמיה. והוא יושב פתח האהל. והוא ולא גלי מאן. אלא הכא גלי חכמתא דכלהו דרגין שרו על האי דרגא תתאה בטר דאתגזר אברהם.

תא חזי, וירא אליו יי. דא הוא רזא דקול דאשתמע דאתחבר בדבור ואתגלי ביה. והו"א יושב פתח האהל, דא עלמא עלאה דקאים לאנהרא עליה. פחום היום. דהא אתנהיר ימינא דרגא דאברהם אתדבק ביה. דבר אחר פחום היום בשעתא דאתקריב דרגא לדרגא בתיאובתא דדא לקבל דא. וירא אליו. אמר רבי אבא עד לא אתגזר אברהם הוה אטים. פיון דאתגזר אתגלי כלא ושרא עליה שכינתא בשלימו פדקא יאות. תא חזי והוא יושב פתח האהל. והוא. דא עלמא עלאה דשרי על האי עלמא תתאה. אימתי פחום היום בזמנא דתיאובתא דחד צדיק למשרי ביה.

מיד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. מאן אנון שלשה אנשים. אלין אברהם יצחק ויעקב דקיימי עליה דהאי דרגא, ומפניהו (דף צט ע"א) זניק (יסודא דעלמא)

יצחק ויעקב, שעומדים על הדרגה הזו, ומקם היא יונקת [יסוד העולם] ונזונית. ואז - וירא וירץ לקראתם. שתשוקת הדרגה המתחננה הזו להתחבר בהם וחדותה להמשך אחריהם. וישתחו ארצה, להתקין להם פסא.

בא ראה, הקב"ה עשה את דוד המלך עמוד אחד מהפסא העליון כמו האבות. ואף על גב שהוא פסא אליהם, אבל בזמן שמתחבר בהם הוא עמוד אחד להתתקן בפסא העליון, ולקבץ נטל את המלכות בחברון דוד המלך שבע שנים להתחבר בהם, וקרי נאמר.

תוספתא

וירא אליו ה' באלני ממרא. למה באלני ממרא ולא במקום אחר? אלא משום שנתן לו עצה על ברית המילה שלו. בשעה שאמר הקב"ה לאברהם להמול, הלך אברהם להמלך עם חבריו. אמר לו ענר: אתה בן תשעים שנה, ואתה מעיק לעצמך?

אמר לו ממרא: הזכרת את היום שזרקו אותך הכשדים לתוף כבשן האש, ואותו רעב שעבר על העולם, שכתוב (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה, ואותם מלכים שרדפו אחריהם והפית אותם, והקב"ה הציל אותך מהפל ולא יכל איש לעשות לך רע? קום ועשה את מצות רבונך! אמר לו הקב"ה: ממרא, אתה נתת לו עצה להמול, חייך איני מתגלה עליו אלא בפלטרין שלך. וזהו שכתוב באלני ממרא. (עד כאן

התוספתא).

ואתון. פדין וירא וירץ לקראתם. דתיאובתא דהאי דרגא תתאה לאתחברא בהו וחדוותא דילה לאתמשכא אבתרייהו. וישתחו ארצה, לאתתקנא פרסייא לגבייהו.

הא חזי, עבד קדשא בריה הוא לדוד מלכא חד סמכא מפרסייא עלאה באבהן. ואף על גב דאיהו פרסייא לגבייהו. אבל בזמנא דאתחבר בהו איהו חד סמכא לאתתקנא בפרסייא עלאה. ובגין כך נטל מלכותא בחברון דוד מלכא שבע שנין לאתחברא בהו. והא אתמר.

תוספתא

וירא אליו יי באלוני ממרא. אמאי באלוני ממרא, ולא באתר אחרא. אלא בגין דיהיב ליה עיטא על גזירו דקיימא דיליה. בשעתא דאמר קדשא בריה הוא לאברהם למגזר אזל אברהם למלך עם חברוי, אמר ליה ענר אנת בן תשעין שנין ואת מעיק גרמך.

אמר ליה ממרא דכרת יומא דרמו לך פשדאי באתון דנורא. וההוא כפנא דעבר על עלמא דכתיב, (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה. ואנון מלכין דרדפו בתריהון ומחית יתהון וקדשא בריה הוא שזבינך מכלא ולא יכיל בר נש למעבד לך ביש. קום עביד פקודא דמרך. אמר ליה קדשא בריה הוא, ממרא אנת יהבת ליה עיטא למגזר, חייך לית אנא מתגלי עליה אלא בפלטרין דילך, הדא הוא דכתיב באלוני ממרא (עד כאן התוספתא):

מדרש הנעלם

רבנן פתחי בהאי קרא (שיר השירים א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. תנו רבנן האי נשמתא דבר אינש בשעתא דסלקא מארעא לרקייעא וקיימא בההוא זיהרא עלאה דאמרן, קדשא בריה הוא מבקר לה.

מדרש הנעלם רבותינו פתחו בפסוק הזה, (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'. שנו רבותינו, נשמה זו של בן האדם, בשעה שעולה מהארץ לרקיע ועומדת באתו זהר עליון שאמרנו, הקב"ה מבקר אותה.

בא תשמע, אמר רבי שמעון בר יוחאי, כל נשמת הצדיקים, כיון שעומדת במקום שכינת הכבוד, שראויה לשבת, הקב"ה קורא לאבות ואומר להם: לכו ובקרו את פלוני הצדיק שבא, והקדימו לו שלום משמי. והם אומרים: רבון העולם, לא ראוי לאבא ללכת לראות את הבן. הבן ראוי לראות ולהראות ולדרש את אביו.

והוא קורא ליעקב ואומר לו: אתה שהיה לך צער בנים, לך וקבל [למדו] פני פלוני הצדיק שבא לכאן, ואני אלך עמך. זהו שכתוב (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. לא נאמר מבקש, אלא מבקשי. אמר רבי חייא, מראש הפסוק משמע, שכתוב זה דור דרשו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א עקיבא), יעקב אבינו הוא פסא הכבוד. וכן תנא דבי אליהו, יעקב אבינו הוא פסא בפני עצמו, שכתוב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. ברית פרת הקב"ה ליעקב לבדו יותר מפל אבותיו, שעשה לו פסא הכבוד, פרט מן הראשון.

רבי אליעזר הנה יושב והנה עוסק בתורה. בא אליו רבי עקיבא ואמר לו, במה מר עוסק? אמר לו, בפסוק הנה שכתוב (שמואל א-ב) וכסא כבוד ינחלם. מהו פסא כבוד ינחלם? זה יעקב אבינו שעשה לו פסא כבוד לבדו לקבל תורה בעד נשמת הצדיק, והקב"ה הולך עמו בכל ראש חדש וחדש, וכשרואה הנשמה את פסא כבוד האספקלריה של

שכינת רבנו, מברכת ומשתחוה לפני הקב"ה. וזהו שכתוב (תהלים קד) ברכי נפשי את ה'. אמר רבי עקיבא, הקב"ה עומד עליו, והנשמה פותחת ואומרת: ה' אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה, עד הסיים שאומר יתמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא זו בלבד, אלא משבחת

תא שמע אמר רבי שמעון בן יוחאי כל נשמתא דצדיקניא כיון דקיימא באתר שכינתא יקרא דחזינא למיתב, קדשא בריה הוא קרי לאבהתא, ואמר לון זילו ובקרו לפלניא צדיקא דאתא, ואקדימו ליה שלמא מן שמי. ואנון אמרין, מארי עלמא, לא אתחזי לאבא למיזל למחמי לברא, ברא אתחזי למיחמי ולמחזי ולמתבע לאבוי.

והוא קרי ליעקב ואמר ליה אנת דהוה לך צערא דבנין זיל וקביל (אולפניה) פני דפלניא צדיקא דאתא הקא, ואנא איזיל עמך. הךא הוא דכתיב, (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. מבקש לא נאמר אלא מבקשי. אמר רבי חייא מרישיה דקרא משמע דכתיב זה דו דורשיו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א עקיבא) יעקב אבינו הוא פסא הכבוד, וכן תנא דבי אליהו יעקב אבינו הוא פסא בפני עצמו, דכתיב, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב, ברית פרת קדשא בריה הוא ליעקב לבדו יותר מפל אבותיו דעביד ליה פסא הכבוד. בר מן קדמא:

רבי אליעזר הנה יתיב והנה לעי באורייתא. אתא לגביה רבי עקיבא אמר ליה במאי קא עסיק מר. אמר ליה בהאי קרא דכתיב, (שמואל א ב) וכסא כבוד ינחילם. מהו פסא כבוד ינחילם. זה יעקב אבינו דעביד ליה פסא יקר בלחודוי לקבלא אולפן נשמתא דצדיקנא. וקודשא בריה הוא אזיל עמיה בכל ריש ירחא וירחא. וכד חמי נשמתא יקר אספקלריאה שכינתא דמאריה, מברכת וסגדת קמי קדשא בריה הוא, הךא הוא דכתיב, (תהלים קד) ברכי נפשי וגו'.

אמר רבי עקיבא קדשא בריה הוא קאים עלוהי. ונשמתא פתח ואמר יי אלהי גדלת מאד וגו' כל שכינת רבנו, מברכת ומשתחוה לפני הקב"ה. וזהו שכתוב (תהלים קד) ברכי נפשי את ה'. אמר רבי עקיבא, הקב"ה עומד עליו, והנשמה פותחת ואומרת: ה' אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה, עד הסיים שאומר יתמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא זו בלבד, אלא משבחת

אותו על הגוף שִׁנְשָׂאָר בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאוֹמֵר (שם קג) בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבֵי וָגו'.
וְהַקְבָּ"ה הוֹלֵךְ מִנֵּין לָנוּ זֶה?

מֵהַפְּסוּק הַזֶּה שִׁכְתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא. זֶה יַעֲקֹב. מֵה זֶה מִמְרָא? מִשּׁוֹם שִׁירֵשׁ מֵאֲתִים עוֹלָמוֹת מַעֲדָן, וְהוּא כֶּסֶא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִמְרָא בְּגִימְטְרִיא מֵאֲתִים שְׁמוּנִים וְאַחַת הֵיחָה. מֵאֲתִים שֶׁל עֲדוֹן, שִׁכְתוּב (שִׁיר ח) וּמֵאֲתִים לְנִטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ, וּשְׁמוּנִים וְאַחַת שֶׁהוּא כֶּסֶא. וְלִכְן נִקְרָא וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מִמְרָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵה זֶה בְּאֵלָנֵי? רְצוֹנוֹ לִזְמַר חֲזוֹן, זֶהוּ שִׁכְתוּב אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ שִׁכְתוּב (תְּהִלִּים טו) ה' מִי יִגוֹר בְּאֵהָלָךְ וָגו'. פַּחַם הַיּוֹם, שִׁכְתוּב (מִלְאכֵי א) וְנִרְחָה לְכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי, בְּאוֹתָהּ שִׁעָה הֵלֵךְ הַקְבָּ"ה, וּמִשּׁוֹם שִׁשּׁוּמְעִים הָאֲבוֹת, אֲבָרְהָם יִצְחָק, שֶׁהַקְבָּ"ה הוֹלֵךְ אֵלָיו, תּוֹבְעִים מֵיַעֲקֹב לְלֶכֶת עִמָּם וְלִהְיוֹת לֹא שְׁלוֹם, וְהֵם עוֹמְדִים עֲלָיו, מִמָּה שִׁכְתוּב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים [שְׁעוּמְרִים] אֵלוֹ הָאֲבוֹת, אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁעוּמְרִים עֲלָיו וְרָאוּ מַעֲשֵׂים טוֹבִים [שְׁעִשְׂהוּ] שְׁעוֹשִׂים. וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה, מִשּׁוֹם שֶׁרָאָה שְׁכִינַת הַכְּבוֹד עִמָּם. זֶהוּ שִׁכְתוּב (שִׁיר א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ [אלו הן הָאֲבוֹת].

דְּבַר אַחַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מִמְרָא, רְבוּתֵינוּ פֶּתַחוּ בְּפִסּוּק הַזֶּה בְּשִׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם. שְׁשִׁנְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשִׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁהַנְּשִׂמָה מִתְפַּרְדֵּת מִן הַגּוּף. וְלֹא נִפְטַר אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שְׂרֹאָה אֶת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שִׁכְתוּב (שְׁמוֹת לב) כִּי לֹא יִרְאֵי הָאָדָם וְחִי. וּבָאִים עִם הַשְּׁכִינָה שְׁלֹשָׁה

הַפְּרָשָׁה עַד סִיּוּמָא דְקָאָמַר יִתְמוּ חֻטָּאִים וָגו'. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב וְלֹא דָא בְּלַחֲדוּדֵי אֵלָא מְשַׁבַּחַת לֵיה עַל גּוּפָא דְאִשְׁתָּאָר בְּעֵלְמָא דִּין וְאָמַר (תְּהִלִּים קג) בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יי וְכָל קִרְבֵי וָגו'.

וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזִיל. מִנָּא לָן הַאי. מֵהַאי קָרָא דְכְּתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלָוֵי מִמְרָא, זֶה יַעֲקֹב. מֵהוּ מִמְרָא. מִשּׁוֹם דְּאַחֲסִין מֵאֲתָן עֲלָמִין מַעֲדָן וְהוּא כֶּסֶא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִמְרָא בְּגִימְטְרִיא מֵאֲתָן וְתַמְנִין וְחַד הָוּה, מֵאֲתָן דְּעֲדוֹן דְּכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) וּמֵאֲתִים לְנִטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ, וְתַמְנִין וְחַד דְּהוּא כֶּסֶא. וּבְגִין כֵּן אֲתִקְרִי וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלָוֵי מִמְרָא. וְעַל שׁוֹם דָּא נִקְרָא מִמְרָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵהוּ בְּאֵלָוֵי. רְצוֹנוֹ לִזְמַר תּוֹקְפוּי הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית מט) אֲבִיר יַעֲקֹב. וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים טו) יי מִי יִגוֹר בְּאֵהָלָךְ וָגו'. פַּחַם הַיּוֹם. דְּכְּתִיב, (מִלְאכֵי א) וְנִרְחָה לְכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

אָמַר רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַפְאִי בְּהַיָּא שִׁעַתָּא אֲזִיל קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבְגִין דְּשְׁמַעִין אֲבָהָתָא אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזִיל לְגַבִּיהָ. תְּבַעִין מִן יַעֲקֹב לְמִיזֵל עֲמַהוֹן וְלֹאֲקִדְמָא לֵיה שְׁלָם וְאִנּוּן קְיִימִין עֲלוּהֵי. מִמְרָא דְכְּתִיב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים (דְּקְיִימִין) אֵלִין אֲבָהָתָא אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב דְּקְיִימִין עֲלוּהֵי וְחִמוּ עוֹבְדִין טְבִין (נִיא דְעַבְד) דְּעַבְדִּין. וַיֵּרָא וַיִּרְץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה. מִשּׁוֹם דְּחִמֵי שְׁכִינַת יִקְרָא עֲמַהוֹן הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ (אלו הן הָאֲבוֹת): דְּבַר אַחַר וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלָוֵי מִמְרָא. רְבִנָן פֶּתַחֵי בְּהַיָּא קָרָא בְּשִׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם. דְּתַנְיָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשִׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁהַנְּשִׂמָה מִתְפַּרְדֵּת מִן הַגּוּף. וְלֹא נִפְטַר אָדָם מִן הָעוֹלָם

מִמְרָא, רְבוּתֵינוּ פֶּתַחוּ בְּפִסּוּק הַזֶּה בְּשִׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם. שְׁשִׁנְנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשִׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם הוּא יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שֶׁהַנְּשִׂמָה מִתְפַּרְדֵּת מִן הַגּוּף. וְלֹא נִפְטַר אָדָם מִן הָעוֹלָם עַד שְׂרֹאָה אֶת הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שִׁכְתוּב (שְׁמוֹת לב) כִּי לֹא יִרְאֵי הָאָדָם וְחִי. וּבָאִים עִם הַשְּׁכִינָה שְׁלֹשָׁה

עד שרואה את השכינה הָדָא הוא דְכָתִיב (שמות לג) **כִּי לֹא יֵרָאֵנִי הָאָדָם וְחַי**. ובאין עם השכינה שלשה מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. הָדָא הוא דְכָתִיב וַיֵּרָא אֵלָיו יי וגו'. כחום היום. זה יום הדין הבוער פתנור להפריד הנשמה מן הגוף.

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים. המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו. וכיון שהנשמה רואה כף, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הבליעה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה. ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה ושמחה על פקדונה. דתאנא אמר רבי יצחק נשמתו של צדיק מתאווה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הבל, כדי להתענג בעולם הבא.

תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר הגדול, ההוא יומא ערב שבת הוה, ואותיב לימיניה הורקנוס בריה, והוה מגלי ליה עמיקתא ומסתרתא, והוא לא הוה מקבל בדעתיה מלייא, דחשיב כמטורף בדעתיה הוה. כיון דחמא דדעתא דאבוי מתישבא עלוי, קביל מגיה מאה ותמנין ותשעה רזין עלאין.

כד מטא לאבני שיש דמתערבי במיא עלאה, בכה רבי אליעזר ופסק למימר, אמר קום התם ברי. אמר ליה אבא למה. אמר ליה חזינא דאוחית חלף מן עלמא. אמר ליה זיל ואימא לאמף דתסתלק תפלאי באתר עלאה, ובתר דאסתלק מן עלמא ואיתי הכא למחמי להון לא תבכי דאנון קריבין עלאין ולא תתאין ודעתא דבר נש לא ידע בהו.

עד דהוו יתבי, עאלו חפימי דרא למבקר ליה, אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה דתנינן גדולה שמושה יותר מלמודה. עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי (דהא אתה עתה

מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. זהו שפתוב וירא אליו ה' וגו'. כחום היום - זה יום הדין הבוער פתנור להפריד את הנשמה מן הגוף.

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים, המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו. וכיון שהנשמה רואה כף, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הבליעה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה. ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה ושמחה על פקדונה. אמר רבי יצחק, נשמתו של צדיק מתאווה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הבל כדי להתענג בעולם הבא.

שנו רבותינו, כשחלה רבי אליעזר הגדול, אותו יום ערב שבת היה, והושיב לימינו את הורקנוס בנו, והיה מגלה לו עמקות ונסתרות, והוא לא היה מקבל דבר בדעתו שחשב שמטורף בדעתו היה. כיון שרואה שדעת אביו מתישבת עליו, קבל ממנו מאה שמונים ותשע סודות עליונים.

כשהגיע לאבני שיש שמתערבים במים העליונים, בכה רבי אליעזר ופסק לומר. אמר, עמד שם בני. אמר לו, אבא, למה? אמר לו, אני רואה שאני ממחר לחלף מן העולם. אמר לו, לך ואמר לאמף שתעלה את התפלין שלי למקום עליון, ואחר שאסתלק מן העולם, ואבא לכאן כדי לראות אותם. לא תבכו, שהם קרובים עליונים ולא מתחונים, ודעת בני אדם לא משיגה אותם.

עד שהיו יושבים, נכנסו חכמי הדור לבקר אותם, וקלל אותם על שלא באו לשמש אותו, ששנינו, גדולה שמושה יותר מלמודה. עד שבא רבי עקיבא, אמר לו, עקיבא, עקיבא, למה לא באת לשמש אותי [שהרי באה העת להצורך]? אמר לו, רבי, לא היה לי פנאי. רתח ואמר, אתמה עליך

אם תמות מיתת עצמך. קללו
שמינתו תהיה קשה מכלם.

בכה רבי עקיבא ואמר לו, רבי,
תלמד אותי תורה. פתח פיו רבי
אליעזר במעשה מרפכה. באה
אש והקיפה את שניהם. אמרו
חכמים, נשמע מזה שאין אנו
ראויים וכדאים לכה. יצאו לפתח
החיצון וישבו שם. היה מה
שקיה, והאש הלכה.

ולמד בבקרת עזה שלש מאות
הלכות פסוקות, ולמד אותו
מאתים וששה עשר טעמים של
פסוקי שיר השירים, והיו עיני
רבי עקיבא זולגות דמעות,
וחזרה האש כבתחלה. כשהגיע
לפסוק (שיר ב) סמכוני באשיות
רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה
אני, לא יכל רבי עקיבא לסבל,
והרים קולו בבכיה. והרים קולו
ולא היה מדבר מיראת השכינה
שקיתה שם.

הורה לו כל עמקות וסודות
עליונים שהיו בשיר השירים,
והשביעו שבועה שלא ישתמש
בשום פסוק ממנו, כדי ששקב"ה
לא יחריב את העולם בגללו,
ולא רוצה לפגוע שהבריות
ישתמשו בו מרב הקדשה שיש
בו. אחר יצא רבי עקיבא ובכה,
ונבעו עיניו מים, והיה אומר, וי
רבי! וי רבי! שהעולם נשאר
יתום ממך. נכנסו אליו כל שאר
החכמים, ושאלו אותו, והשיב
להם.

היתה דחוקה לו [השעה] לרבי
אליעזר. הוציא שתי זרועותיו
ושם אותם על לבו. פתח ואמר,
אוי העולם, העולם העליון חוזר
להתפגס ולהגנוז מן התחתון כל
אור ומאור. אוי לכם שתי

זרועות, אוי לכם שתי תורות שיהיו נשפחים היום הזה מן העולם. שאמר רבי יצחק, כל ימי רבי
אליעזר היתה השמועה מאירה מפיו כיום שנתנה בהר סיני.

לאצרא). אמר ליה רבי לא הוה לי פנאי. ארתח אמר
אתמהה עלך אי תמות מיתת עצמך. לטייה דיהא קשה
מפלהון מיתתיה.

בכי רבי עקיבא ואמר ליה רבי אוליה לי אורייתא.
אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרפכה. אתא
אשא ואסחר לתרוויהון. אמרו חכמיא שמע מינה
דלית אנן חזיין וכדאין לכה, נפקו לפתחא דברא ונתיבו
תמן, הוה מה דהוה ואזל אשא.

ואוליה בבקרת עזה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליה
ליה מאתן ושיתסר טעמים דפסוקי דשיר
השירים. והווי עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא. ואתחזר
אשא פקדמיתא. פד מטא להאי פסוקא (שיר השירים ב)
סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים פי חולת אהבה אני,
לא יכל למסבל רבי עקיבא וארים קליה בבכיייתא וגעי
ולא הוה ממלל מדחילו דשכינתא דהות תמן.

אורי ליה פל עמיקתא ורזין עלאין דהוה ביה בשיר
השירים. ואומי ליה אומא דלא לישתמש בשום
חד פסוק מגיה פי היכי דלא ליחריב עלמא, קדשא
בריה הוא בגיגיה. ולא בעי קמיה דישתמשון ביה (ד
טז ט"א) ברייתי מסגיאנות קדוששתא דאית ביה. לבתר
נפיק רבי עקיבא וגעי ונבעין עינוי מיא, והוה אמר, ווי
רבי, ווי רבי, דאשתאר עלמא יתום מנה. עאלו כל שאר
חכמיא גביה ושאלו ליה ואתיב להון.

הוה דחיק ליה (שעתא) לרבי אליעזר, אפיק תרי זרועי
ושוינון על לביה. פתח ואמר, אי עלמא עלמא
עלאה, חזרת לאעלא ולאגנזא מן תפאה כל נהירו
ובוצינא. ווי לכון תרי דרעי ווי לכון תרי תורות
דישתפחון יומא דין מן עלמא. דאמר רבי יצחק פל
יומוי דרבי אליעזר הוה נהירא שמעתא מפומיה פיומא
דאתיהיבת בטורא דסיני.

זרועות, אוי לכם שתי תורות שיהיו נשפחים היום הזה מן העולם. שאמר רבי יצחק, כל ימי רבי
אליעזר היתה השמועה מאירה מפיו כיום שנתנה בהר סיני.

אָמַר, תּוֹרָה [לְמַדְתִּי וּגְמָרָא] הַבְּנֵי
וְחֻקֵּי לְמַדְתִּי וְשִׁמּוּשׁ עֲשִׂיתִי,
שְׂאֵלוֹ יִהְיוּ כָּל בְּנֵי אָנוּשׁ שֶׁל
הָעוֹלָם סוֹפְרִים, לֹא יוּכְלוּ לְכַתֵּב,
וְלֹא חִסְרוּ תְלִמְיָדִי מִחֻקֵּי אֵלָּא
כְּמִכּוּחַל בְּעִין, וְאֵנִי מְרַבּוֹתִי אֵלָּא
כְּמִי שֶׁשׁוֹתֶה בַּיָּם. וְלֹא הִיָּה אֵלָּא
לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְרַבּוֹתָיו יוֹתֵר
מִמֶּנּוּ.

וְהָיוּ שׂוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ סוֹדֵל
שֶׁל יְבוּם, עַד שֶׁיִּצְאָה נִשְׁמַתּוֹ
וְאָמַר טְהוֹר. וְלֹא הִיָּה שֵׁם רַבִּי
עֲקִיבָא. כְּשֶׁיִּצְאָה הַשֶּׁבֶת, מִצָּא
אוֹתוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שֹׁמֵת. קָרַע
בְּגָדוֹ וְשָׂרַט כָּל בְּשָׂרוֹ, וְדָם יָרַד
וְנִמְשַׁף עַל זָקְנוֹ. הִיָּה צוּחַ
וּבּוֹכָה. יָצָא הַחוּצָה וְאָמַר:
שָׁמַיִם שָׁמַיִם, אָמְרוּ לְשִׁמְשׁ
וְלַלְבָּנָה, שֶׁהָאוֹר שֶׁהִיָּה מֵאִיר
יוֹתֵר מֵהֶם הֵרִי נִחְשָׁף.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעַר שֶׁנִּשְׁמַת
הַצַּדִּיק רוּצָה לְצֵאת - שְׂמִחָה,
וְהַצַּדִּיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדִי
לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וַיִּרְא
וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם, בְּשִׂמְחָה לְקַבֵּל
פְּגִיָּה. מֵאִיזָה מְקוֹם? מִפְּתַח
הָאֵהָל, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וַיִּשְׁתַּחוּ
אֲרָצָה - אֶל הַשְּׂכִינָה.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח וְאָמַר, (שִׁיר ב) עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים סָב
דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעַפְר
הָאֵילִים. עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו'. -
זוֹ אֲזַהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהַרְף עֵינַן. בֵּא רְאָה
מֵה כְּתוּב, (קֵהֶלֶת 1) וְאֵלוֹ חָזָה אֶלֶף
שָׁנִים פְּעַמִּים וְגו'. בַּיּוֹם הַמֵּיתָה,
כָּל מֵה שֶׁחָזָה, נִחְשָׁב כְּיוֹם אֶחָד
אֲצִלוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, נִשְׁמַתוֹ שֶׁל
אָדָם מִתְרָה בּוֹ וְאוֹמְרָת עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם [וְנָסוּ הַצִּלְלִים], וַיִּדְמָה
כְּעִינִיךָ כְּהַרְף עֵינַן בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם
הַזֶּה. וְנָסוּ הַצִּלְלִים, (אֵיּוּב

ח) כִּי צַל יְמִינוֹ עָלֵי אֲרָץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, סָב
דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי וְגו'.

אָמַר אוֹרִיִּיתָא (סְבִרִית גְּמָרָא) וְחֻקֵּי מִתְּאָת
וְשִׁמּוּשָׁא עֲבָדִית. דְּאֵלוֹ יְהוֹן כָּל
בְּנֵי אֵינִישָׁא דְעֻלְמָא סוֹפְרִים לֹא
יְכַלִּין לְמַכְתֵּב וְלֹא חִסְרֵי תְלִמְיָדִי
מִחֻקֵּי אֵלָּא כְּכּוּחַלָּא בְּעִינָא וְאֵנָּא
מְרַבּוֹתִי אֵלָּא כְּמִאֵן דְּשִׁתִּי בִּימָא.
וְלֹא הָוָה, אֵלָּא לְמִיתָן טִיבּוֹתָא
לְרַבּוּהֵי יְתִיר מִנֵּיהּ.

וְהָיוּ שְׂאֵלִין מִנֵּיהּ בְּהָוָה סוֹדֵלָא
דְּיְבוּם עַד דְּנָפַק נִשְׁמַתִּיהּ וְאָמַר
טְהוֹר. וְלֹא הָוָה תְּמָן רַבִּי עֲקִיבָא.
כַּד נָפַק שֶׁבֶתָא אֲשַׁכְחִיה רַבִּי עֲקִיבָא
דְּמִית, בְּזַע מֵאִנִּיָּה וְגָרִיר כָּל
בְּשָׂרִיהּ וְדָמָא נַחִית וְנָגִיד עַל
דִּיקְנִיָּה. הָוָה צוּחַ וּבְכִי, נָפַק
לְבָרָא וְאָמַר, שְׂמִיָּא שְׂמִיָּא, אָמְרוּ
לְשִׁמְשָׁא וְלִסְתִּירָא דְנִהִירוֹתָא דְהוֹת
נְהִיר יְתִיר מִנְהוֹן הָא אֲתַחֲשָׁף.
(דף צט ע"ב).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשַׁעַר שֶׁנִּשְׁמַת
הַצַּדִּיק רוּצָה לְצֵאת שְׂמִחָה
וְהַצַּדִּיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ כְּדִי
לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
וַיִּרְץ וַיִּרְא לְקַרְאֲתָם. בְּשִׂמְחָה,
לְקַבֵּל פְּגִיָּה. מֵאִי זֶה מְקוֹם,
מִפְּתַח הָאֵהָל כְּדִי לְקַבֵּל אֲמָרָן.
וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה לְגַבִּי שְׂכִינָה.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים
הַצִּלְלִים סוֹב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי
לְצַבִּי אוּ לְעַפְר הָאֵילִים. עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו'. זוֹ אֲזַהְרָה
לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
שֶׁהוּא כְּהַרְף עֵינַן. תָּא חֲזִי, מֵה
כְּתִיב, (קֵהֶלֶת 1) וְאֵלוֹ חָזָה אֶלֶף
שָׁנִים פְּעַמִּים וְגו'. בַּיּוֹם הַמֵּיתָה
כָּל מֵה שֶׁחָזָה נִחְשָׁב כְּיוֹם אֶחָד
אֲצִלוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן נִשְׁמַתוֹ שֶׁל
אָדָם מִתְרָה בּוֹ וְאוֹמְרָת עַד
שִׁיפוֹת הַיּוֹם (וְנָסוּ הַצִּלְלִים)
וַיִּדְמָה כְּעִינִיךָ כְּהַרְף עֵינַן
בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְנָסוּ
הַצִּלְלִים הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (אֵיּוּב
ח) כִּי צַל יְמִינוֹ עָלֵי אֲרָץ. בְּבִקְשָׁה
מִמֶּךָ סוֹב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי
וְגו'.

דְּבַר אַחַר עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו'.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, שִׁיפוֹת
הַיּוֹם [וְנָסוּ הַצִּלְלִים], וַיִּדְמָה כְּעִינִיךָ
כְּהַרְף עֵינַן בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְנָסוּ הַצִּלְלִים, (אֵיּוּב ח) כִּי צַל
יְמִינוֹ עָלֵי אֲרָץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ,
סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי וְגו'. דְּבַר
אַחַר עַד שִׁיפוֹת הַיּוֹם וְגו' - אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, זוֹ אֲזַהְרָה לְאָדָם
בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה

זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין. מה הצבי קל ברגליו - אף אתה היה קל בצבי או כעפר האילים לעשות רצון בוראך כדי שתנחל העולם הבא שהוא הרי בשמים הנקרא ה' יי, ה' התענוג ה' הטוב. ע"כ מדרש הנעלם.

שהוא כהרף עין: מה הצבי קל ברגליו - אף אתה היה קל בצבי או כעפר האילים לעשות רצון בוראך כדי שתנחל העולם הבא, שהוא הרי בשמים, הנקרא ה' ה', ה' התענוג, ה' הטוב. ע"כ מדרש הנעלם.

סתרי תורה

סתרי תורה

(חסר) הורמנותא דמלפא אתחזי בתלת גוונים, גוון חד חיזו דאתחזי לעינא מרחיק, ועינא לא יכיל לקיימא בכרירו דחזי בגין דאיהו מרחוק, עד דנטיל עינא חיזו זעיר בקמיטו דיליה. ועל דא כתיב, (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

ממשלת המלך נראית בשלשה גונים, גון אחד - מראה שוראה לעין מרחוק, ואין העין יכולה לעמד בבורר שוראה, משום שהוא מרחוק, עד שנוטלת העין מראה קטן בקמוץ שלה, ועל זה כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

גוון תננין חיזו דהאי (נ"א דחד) עינא בסתימו דיליה, דהאי גוון לא אתחזי לעינא, בר בסתימו זעיר דנקיט ולא קיימא בכרירו, סתים עינא ופתח זעיר ונקיט ההוא חיזו, וגוון דא (נ"א גוון ודא) אצטריך לפתרונא לקיימא על מה דנקיט עינא, ועל דא כתיב, (ירמיה א) מה אתה ראה.

גון שני - מראה של העין הזאת (נ"א של אחד) בסתר שלה, שאין הגון הזה נראה לעין, רק בסתר קטן, שתופס ולא עומד בבורר, סותם העין ופוחת מעט ולקח אותו המראה. והגון הזה (נ"א הגון) צריך לפתרון לעמד על מה שלוקחת העין, ועל זה כתוב (שם) א) מה אתה ראה.

גוון תליתאה הוא זהר אספקלריאה דלא אתחזי ביה כלל, בר בגלגולא דעינא כד איהו סתים בסתימו ומגלגלין ליה בגלגולא ואתחזאי בהאי גלגולא אספקלריאה דנהרא ולא יכיל לקיימא בההוא גוון בר דחזי זהר מנהרא בסתימו דעינא ועל דא כתיב, (יחזקאל לו) היתה עלי יד יי (יחזקאל לג) (נ"א ויד יי היתה אלי) ויד יי עלי חזקה. וכלהו מתפרשן מנביאי קשוט. בר משה מהימנא עלאה דזכה לאסתכלא לעילא במה דלא אתחזי כלל. עליה כתיב, (במדבר יב) לא כן עבדי משה וגו':

הגון השלישי הוא זהר האספקלריה המאירה שלא נראה בו כלל, חוץ מגלגול העין כאשר הוא סתום בסתימות ומגלגלים לו בגלגול ונראה בגלגול הזה אספקלריה המאירה. ולא יכול לעמד באותו הגון, רק שוראה זהר מאיר בסתר העין, ועל זה כתוב (יחזקאל לו) היתה עלי יד ה', (שם לג) [ור ה' היתה עלי] ויד ה' עלי חזקה. וכלם מפרשים מנביאי האמת, פרט למשה הנאמן העליון שזכה להסתכל למעלה במה שלא נראה כלל. עליו כתוב (במדבר יב) לא כן עבדי משה וגו'.

וירא אליו אתחזי ואתגלי ליה שכנתא גו אנון דרגין דאתחברו בסטרוי, מיכאל ל לסטר זמינא. גבריאל ל לסטר שמאלא. רפאל ל לקמא. אוריאל ל לאחורא. ועל דא אתגליא עליה שכנתא בהני אלוני (נ"א צולמי) דעלמא, בגין לאחזאה קמיייהו ברית (ר"א ל"ג קדמאה רשימו) קדישא דהנה ככל עלמא ברזא דמהימנותא.

וירא אליו, נראתה ונתגלתה לי השכינה תוך אותן דרגות שהתחברו בצדו, מיכאל ל לצד ימין, גבריאל ל לצד שמאל, רפאל ל לפנים, אוריאל ל לאחור, ועל זה נגלתה עליו השכינה באלונים (נ"א צלמים) הללו של העולם, כדי להראות לפניהם ברית (ר"א רשם ראשון) הקדש שהיתה בכל העולם בסוד האמונה.

והוא יושב פתח האהל. מאן פתח האהל. מה זה פתח האהל? זה המקום שנקרא ברית, סוד האמונה. כחם היום, זה הסוד שנדבק בו אברהם, החזק של צד הימין, הדרגה שלו. פתח האהל - סוד השער של צדק פתח האמונה, שאז נכנס בו אברהם באותו הרשם הקדוש. כחם היום - זהו צדיק, הדרגה של חבור אחד שנכנס בו מי שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש, שהרי נתבטל מן הערלה ונכנס בקיום של שתי הדרגות הללו שהן סוד האמונה. והנה שלשה אנשים וגו' - אלו שלשה אנשים שלוחים שמתלבשים באור, ויורדים לעולם הזה [נראים] במראה של בן אדם, והשלשה הם כמו שלמעלה, משום שהקשת לא נראית אלא בשלשה גונים - לבן, אדם וירק, וכך הוא בודאי. ושלשת האנשים הללו שלשה גונים. גון לבן, גון אדם, גון ירק (רחמים). הגון הלבן זה מיכאל, שהוא צד הימין. הגון האדם זה גבריאל, הצד של השמאל. הגון הירק זה רפאל, שאין הקשת נראית אלא עמהם. ומשום כך וירא אליו, גלוי שכינה בשלשת הגונים הללו.

ואת כלם הצטרכו. אחד לרפא את המילה, וזהו רפאל, בעל הרפואות. ואחד לבשר את שרה על הבן, וזהו מיכאל, משום שהוא התמנה לימין, וכל הטובות והברכות שבקדו נמסרו מצד הימין. ואחד להפך את סדום, וזהו גבריאל שהוא

לשמאל, והוא ממנה על כל הדינים של העולם מצד (הדין) השמאל לדון ולעשות על ידי מלאך המות, שהוא בעל ההרג של בית המלך.

ובכלם עשו שליחותם, וכל אחד ואחד פראוי לו. והמלאך גבריאל בשליחותו לנשמה הקדושה,

והוא יושב פתח האהל. מאן פתח האהל. דא אתר דאקרי ברית רזא דמהימנותא. כחום היום. דא רזא דאתדבק ביה אברהם תקפא דסטרא דמינא דרגא דיליה. פתח (ד) צח ע"ב) האהל. רזא דתרעא דצדק פתחא דמהימנותא, דכדין עאל ביה אברהם בההוא רשימא קדישא. כחום היום. דא צדי"ק דרגא דחבורא תדא דעאל ביה מאן דאתגזר ואתרשים ביה רשימא קדישא, דהא אתעבר מערלה ועאל בקיומא דתרין דרגין אליו דאנון רזא דמהימנותא:

והנה שלשה אנשים וגו'. אליו תלת מלאכין שליחין דמתלבשין באוריא ונחתי להאי עלמא (ואתחיוו) בחייו דבר נש. ותלת הוו בגוונא דלעילא, בגין דקשת לא אתחזי אלא בגוונין תלתא חוור וסומק וירוק. והכי הוא ודאי.

ואליו אנון שלשה אנשים תלתא גוונין, גוון חוור, גוון סומק, גוון ירוק. גוון חוור דא מיכאל בגין דאיהו סטרא דמינא. גוון סומק דא גבריאל סטרא דשמאלא. גוון ירוק דא רפאל, והני אנון תלת גוונין דקשת דקשת לא אתחזי אלא עמהון, ובגין כך וירא אליו, גלוי שכינה בתלת גוונין אליו.

וכלהו אצטריכו, חד לאסיא מן המילה ודא רפאל מארי דאסוון. וחד לבשרא לשרה על פרא ודא איהו מיכאל בגין דאיהו אתמנא לימינא וכל טבין וברכאן בידיה אתמסרן מסטרא דמינא. וחד להפכא לסדום ודא איהו גבריאל דאיהו לשמאלא. ואיהו ממנא על כל דינין דעלמא מסטרא (דינא) דשמאלא למידן ולמעבד על ידא דמלאך המות דאיהו מארי דקטולא דבי מלכא.

וכלהו עבדו שליחתהון, וכל חד וחד פדקא חזי ליה. מלאך גבריאל בשליחותא לנשמתא קדישא, ומלאך המות

לשמאל, והוא ממנה על כל הדינים של העולם מצד (הדין) השמאל לדון ולעשות על ידי מלאך המות, שהוא בעל ההרג של בית המלך.

ובכלם עשו שליחותם, וכל אחד ואחד פראוי לו. והמלאך גבריאל בשליחותו לנשמה הקדושה,

וּמְלֹאֲךָ הַמּוֹת בְּשִׁלְחֹתוֹ לַנֶּפֶשׁ
שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע. וְעַם כָּל זֶה
הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוּשָׁה לֹא יוֹצֵאת עַד
שִׁרְוֹאָה שְׂכִינָה.

בְּשִׁרְוֹאָה אוֹתָם מְחַבְּרִים כְּאֶחָד,
אִז רָאָה שְׂכִינָה [כְּמוֹ זֶה] בְּגוֹנֵיהָ
וְהִשְׁתַּחֲוָה, שִׁפְתוֹב (בראשית לג)
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶרְצָה, כְּמוֹ אֶצֶל יַעֲקֹב
שֶׁנֶּאֱמַר (שם מז) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל
עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, לְשְׂכִינָה. וְלִגְבֵי
הַשְׂכִּינָה אָמַר בְּשֵׁם אֲדֹנָי, וְלִגְבֵי
הַצַּדִּיק אָדוֹן, שֶׁהָרִי אִז נִקְרָא
אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ כְּשִׁמוֹאֲרֵת
מִצַּדִּיק וּמוֹאֲרֵת בְּגוֹנֵיהָ, שֶׁהָרִי
מִשׁוֹם [וְהוּא כֹּהֵן אִז] זֶה נִשְׁלַם לְמַעְלָה.
מִכַּאֲן שִׁמְרָאָה שְׁלֹמִיטָה מוֹשֵׁף
הַמְשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה, שֶׁהָרִי הַגּוֹנִים
הִלְלוּ מוֹשְׁכִים הַמְשַׁכָּה מְלַמְעֵלָה
מֵאוֹתָם מְקוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. אֲדֹנָי
מוֹשֵׁף מְלַמְעֵלָה בְּשִׁלְשֵׁת הַגּוֹנִים
הִלְלוּ שִׁמְתִּלְבֶּשׁ בָּהֶם, וּבָהֶם
נוֹטֵלֶת כָּל מַה שֶׁנוֹטֵלֶת
מְלַמְעֵלָה. וּמִשׁוֹם שֶׁהֵם חֲבוּר
שְׁלֵה וְתוֹמְכִים שְׁלֵה בְּכַל, נֶאֱמַר
שֵׁם אֲדֹנָי, שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה הַתְּגִלָּה
לוֹ כְּלוּל בְּסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים,
הַתְּגִלָּה לוֹ בְּגִלּוּי מַה שְׁלֵא הָיָה
מִקֶּדֶם לְכֵן כְּשִׁלְשֵׁל הָיָה מְהוּל.
וְעַד שֶׁנִּמְוֹל, לֹא רָצָה הַקְּבִ"ה
לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ קְדוּשָׁה. כִּיּוֹן
שֶׁנִּמְוֹל, מִיָּד יֵצֵא מִמֶּנּוּ הַזֶּרַע
הַקְּדוּשׁ.

וְכֵן הַתְּגִלָּתָה עָלָיו שְׂכִינָה
בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת. (דניאל יב)
וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ כֹּזֵהר הַרְקִיעַ.
זֶה"ר זֹהָר שְׁזוֹהָרִים בְּדִלְקוֹת שֶׁל
זֶה"ר שְׁמַאִיר שֶׁמְדֻלֵּק
וְנוֹצֵץ לְכַמָּה צְדָדִים.

זֶה"ר עוֹלָה יוֹרֵד. זֶה"ר נוֹצֵץ
לְכָל עֵבֶר. זֶה"ר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא.
טְמִיר וְגַנּוּז, הַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל כָּל
הַנִּיצוּצִים וְכָל הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטְמִיר. נִסְתָּר וְגִלּוּי. נֶאֱרָא וְלֹא נֶאֱרָא. [זֶה"ר] סֵפֶר זֶה מְעִין הַבְּאֵר,
יוֹצֵא בְּיוֹם, נִסְתָּר בְּלֵילָה, מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה בַּתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיא.

זֶה"ר שְׁזוֹהָר וּמַאִיר לְכָל, הַכֹּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱרָא, וְכָל הַגּוֹנִים נִסְתָּרִים בּוֹ וְנִקְרָא בְּשֵׁם

בְּשִׁלְחֹתֶיהָ לַנֶּפֶשׁ אֵינֶנּוּ הָרַע. וְעַם כָּל זֶה נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא
לֹא נִפִּיק עַד דְּחַזִּי שְׂכִינָתָא.

כַּד חָמָא לִוְן מִתְחַבְּרִין כְּדִין חָמָא שְׂכִינָתָא (ד' ט' צ"ב)
(כְּגוֹנוֹת דָּא) בְּגוֹנוֹתָא וְסָגִיד דְּכֶתִיב, (בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
אֶרְצָה. כְּגוֹנוֹתָא דִּיעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמִּטָּה לְשְׂכִינָה. וְלִגְבֵי שְׂכִינָתָא אָמַר בְּשֵׁם אֲדֹנָי,
וְלִגְבֵי צַדִּיק אָדוֹן. דְּהָא כְּדִין אֶקְרִי אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ כַּד
אֲתַנְהָרָא מִצַּדִּיק וְאֲתַנְהָרָא בְּגוֹנוֹתָא, דְּהָא בְּגִין [דָּא אִיהוּ כְּגוֹנוֹתָא
דָּא כְּדִין] דָּא אֲשַׁתְּלִים לְעִילָא.

מְהֵבָא, דְּחִיזוּ דְלִתְמָא מְשִׁיף מְשִׁיכוּ מְלַעֲיָלָא, דְּהָא גּוֹנוֹן
אֲלִין מְשִׁכִין מְשִׁכָא מְלַעֲיָלָא מֵאֲנוּן מְקוֹרִין עֲלִאִין.
אֲדֹנָי מְשִׁכָא מְלַעֲיָלָא בְּאִלִין תְּלַת גּוֹנוֹן דְּאֲתִלְבֶּשׁ בְּהוּ,
וּבְהוּ נִטְלָא כָּל מַה דְּנִטְלָי מְלַעֲיָלָא. וּבְגִין דְּאֲנוּן חֲבוּרָא
דִּילָה וְסָמְכִין דִּילָה בְּכֹלָא אֲתַמְר שְׁמָא אֲדֹנָי. דְּהָא שְׁמָא
דָּא אֲתַגְלִי לִיה כְּלִיל בְּרוּזִין עֲלִאִין, אֲתַגְלִי לִיה בְּאֲתַגְלִיָּא מַה
דְּלֹא הָיוֹת מְקַדְמַת דְּנָא דְלֹא הָוָה גְּזִיר. וְעַד דְּאֲתַגְזֵר לֹא בְּעָא
קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא לֹאֲפָקָא מִגִּיה זֶרַע קְדִישָׁא, כִּיּוֹן דְּאֲתַגְזֵר
מִיָּד נִפִּיק מִגִּיה זֶרַע קְדִישָׁא.

וּבְגִין כִּף אֲתַגְלִי עֲלִיהָ שְׂכִינָתָא בְּאֲנוּן דְּרָגִין (ד' ט' ק"א)
קְדִישִׁין. (דניאל יב) וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ כֹּזֵהר הַרְקִיעַ.
זֶה"ר זֹהָר דְּזֹהָרִין בְּדִלְקוֹ זֹהָרָא. זֶה"ר דְּאֲנַהִיר דְּאֲדֻלִּיק
וְנִצִּיץ לְכַמָּה סְטָרִין.

זֶה"ר סֵלִיק וְנִחִית. זֶה"ר נִצִּיץ לְכָל עֵיבֶר. זֶה"ר נִגִּיד וְנִפִּיק.
זֶה"ר דְּלֹא פְּסִיק לְעֲלָמִין. זֶה"ר דְּעֵבִיד תּוֹלְדִין. זֶה"ר
טְמִיר וְגַנּוּז, נִצִּיצוּ דְּכָל נִצִּיצוֹן וְדְרָגִין כְּלָא בִּיהָ, נִפִּיק
וְטְמִיר. סְתִים וְגִלְיָא. חִזִּי וְלֹא חִזִּי. (זֶה"ר) סֵפֶרָא דָּא מִבּוּעָא
דְּבִירָא, נִפִּיק בִּימְמָא טְמִיר בְּלִילָא אֲשַׁתַּעֲשַׁא בְּפִלְגוֹת
לִילָא בְּתוֹלְדִין דְּאֲפִיק.

זֶה"ר דְּזֹהָר וְאֲנַהִיר לְכֹלָא, כְּלָלָא דְּאוֹרֵיָתָא, וְדָא אִיהוּ
זֶה"ר שְׁלֵא פוֹסֵק לְעוֹלָמִים. זֶה"ר שְׁעוֹשָׁה תּוֹלְדוֹת. זֶה"ר טְמִיר וְגַנּוּז, הַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל כָּל
הַנִּיצוּצִים וְכָל הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטְמִיר. נִסְתָּר וְגִלּוּי. נֶאֱרָא וְלֹא נֶאֱרָא. [זֶה"ר] סֵפֶר זֶה מְעִין הַבְּאֵר,
יוֹצֵא בְּיוֹם, נִסְתָּר בְּלֵילָה, מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה בַּתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיא.

דאתחזי, וכל גוונין סתימין ביה, ואתקרי בשמא דאדנ"י. תלת גוונין אתחזי לתפא, מהאי תלת גוונין לעילא, מאלין עלאין אתמשך בלא (ס"א לגבי זהר) (אנון עלאין. זהר) דלא אתחזי. ונציץ בתריסר נציצין, וזהירין דנציצין מגייה. תליסר אנון ברזא דשמא (ד ר ע"ב) קדישא וגו', רזא דאין סוף יהוה אקרי.

של אדנ"י. שלשה גונים נראים למטה מאלו שלשת הגונים שלמעלה. מאלו העליונים הכל נמשך [לגבי זהר] [אותם העליונים. זהר] שלא נראה, ונציץ בשנים עשר נצוצים וזהרים שנוצצים ממנו. שלשה עשר הם בסוד השם הקדוש וגו', הסוד של אין סוף נקרא יהו"ה.

כד אתחבר זהר תפאה אדנ"י בזהר עלאה יהוה, אתעביד שמא סתים. דביה ידעי נביאי קשוט ומסתכלאן לגו זהרא עלאה, ודא יאהרונהי חיוזו טמירין (נ"א חיוזו טמירין) דכתיב, (יחזקאל א) כעין החשמל מתוך האש.

באשר מתחבר זהר תחתון אדנ"י בזהר עליון יהו"ה, נעשה שם נסתר שבו יודעים נביאי האמת ומסתכלים לתוף הזהר העליון, וזה יאהרונהי, מראות טמירים [חיות טמירות], שפתיב (יחזקאל א) כעין החשמל מתוף האש.

מתנתיו, עלאין רמאין טבין דימינא, תשע נקודין דאורייתא נפקין, ומתפלגין באתוון, ואתוון בהו נטלין, (מטללו) מטלנוי דיקיין ברזי. (פלטיו) פליגין, אלין תשע שליטין על אתוון, אתוון מגייהו אתפשטו. אשתארו נקודין לאעלאה לון. לא נטלין בר כד אנון נפקין. אלין אנון ברזא דאין סוף, בלהו אתוון (מטללו) מטלנין ברזא דאין סוף. כמה דאנון נטלי לון הכי נמי נטלי. אלין סתימין אתוון גליין ולא גליין, הגי טמירין על מה דשריין אתוון.

משנה. עליונים גבוהים טובים של הימין, תשע נקודות של התורה יוצאות ונחלקים באותיות, והאותיות בהם נוסעות, [מטללים] מסעותיו דיקקים בסודות. [הקל] חולקים, אלו תשעת השליטים על האותיות, האותיות התפשטו מהם. נשארו נקודים להכניסם להם. לא נוסעים רק כשאלה יוצאים.

תשע שמקון גליפן בעשר, ואנון קדמאה אהיה. (יו"ד ה"א) אהי"ה (ד ר קא ע"א) אשר אהי"ה. יהו"ה, א"ל, אלהיים, יהו"ה, צבאות אדון, שד"י. (ומן דא שמא יוד ה"א וא"ו ה"א מתפשט כ"ב אותיות ורוא דשמא מנצפך חרי כ"ו אותיות, ודא הוא רוא יהו"ה אלהינו יהו"ה אחר. יהוה אלהינו יהו"ה חרי י"ד אותיות, אחר רוא י"ג אתוון ומנהון ותפשטו רמ"ח אברים שם בן מ"ב ושם בן ע"ב מנצפך חמשה גבורות ומניה ותפשטו רוא דחמשין שערי בינה ומנהון ותפשטון ע"ב. חרי רמ"ח אברים עם י"י אלהיכם אמת).

הם בסוד של אין סוף. כל האותיות [נוסעות] מסעות בסוד של אין סוף. כמו שהם נושאים אותם, כף הם נוסעים. אלו הנסתרים אותיות גלויות ולא גלויות. אלו טמירים על מה ששורות האותיות.

אלין אנון עשר שמקון גליפן בסטריהון. וכל הגי שמקון אתגליפו מאתן ותמניא וארבעין אברים ועאלין בחד

תשעה שמות חקוקות עם עשרה, והראשון אהיה. (יו"ד ה"א) אהי"ה אשר אהי"ה, יהו"ה, א"ל, אלהיים, יהו"ה, צבאות,

אדון, שד"י. [ומהשם הנה יוד ה"א וא"ו ה"א מתפשט כ"ב אותיות, וסוד השם מנצפך חרי כ"ו אותיות, ונהו סוד יהו"ה אלהינו יהו"ה אחר. יהו"ה אלהינו יהו"ה - חרי י"ד אותיות. אחר סוד י"ג אותיות, ומהם ותפשטו רמ"ח אברים, שם בן מ"ב ושם בן ע"ב מנצפך חמשה גבורות, וממנו ותפשטו של חמשים שערי בינה, ומהם ותפשטו ע"ב. חרי רמ"ח אברים עם י"י אלהיכם אמת.]

א"ה הם עשרה שמות חקוקים בצדיהם, וכל השמות הללו נחקקו מאתים ארבעים ושמונה אברים ונכנסים בארון הברית האחד, ומיהו? השם שנקרא אדנ"י. וזה [ר"א סוד] התגלה עכשו

אַרְוֹן הַבְּרִית, וּמֵאֵן אִיהוּ, שְׁמָא דְאַתְקָרִי אַדְנִי. וְדָא (ר"א ר"א) אַתְגְּלִי הַשְּׁתָּא לְאַבְרָהָם. (נ"א יְהו"ה צְבָאוֹת וּנ"א אֱלֹהֵי אַדְנִי).
מִיכָאֵל שְׁמָא דְיִמְיָנָא דְקָא אַחִיד וּמְשַׁמְשָׂא לְשְׁמָא דָּא יְתִיר מֵאַנְוִין אַתְרֵינוּן, בְּכַל אַתְר דְרֹזָא דְהָאִי שְׁמָא תַּמָּן **מִיכָאֵל** תַּמָּן, (ד' קא ע"ב) אַסְתְּלִיק הָאִי **מִיכָאֵל** אַסְתְּלִיק אֱלֹהִים בְּהַדִּי שְׂדִי.

לְאַבְרָהָם. [נ"א יְהו"ה צְבָאוֹת, וּנ"א אֱלֹהֵי אַדְנִי]. מִיכָאֵל שֵׁם הַיְמִין שְׂאוּחֹז וּמְשַׁמְשָׂא אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה יוֹתֵר מֵאַתָּם הָאַחֲרִים. בְּכַל מְקוֹם שְׁפוּד הַשֵּׁם הַזֶּה שֵׁם - מִיכָאֵל שֵׁם. אִם הַסְתַּלַּק מִיכָאֵל הַזֶּה - מְסַתַּלַּק אֱלֹהִים עִם שְׂדִי.

בְּהַתְחַלְתָּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים, וְהַתְגַּלְמוּ בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְהָיוּ אוֹכְלִים, אוֹכְלִים וְדָאִי, שְׁהָאֵשׁ שְׁלֵהֶם אוֹכְלַת וּמְכַלָּה הַכֹּל וְעוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְאַבְרָהָם. הֵם אֵשׁ וְדָאִי, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ מִתְכַּסֶּה בְּצִיּוּר שֶׁל אֲוִיר וְלֹא נִרְאִיתָ. וְאוֹתוֹ מְאָכַל אֵשׁ לוֹהֲטָת וְאוֹכְלַת אוֹתוֹ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מְזֵה.

בְּיוֹן שְׁהַסְתַּלַּקָה הַשְּׂכִינָה מֵהַ כְּתוּב? וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִיָּד מְסַתַּלַּק עִמּוֹ מִיכָאֵל, שְׁכַתּוּב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה כְּתוּב בְּהַתְחַלְתָּה, וְעַכְשָׁו שְׁנַיִם. אֵלֶּא מִיכָאֵל שְׁהוּא יְמִין הַסְתַּלַּק עִם הַשְּׂכִינָה.

הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּרְאָה לְמִנּוּחַ יָרֵד וְהַתְגַּלְם [ל"ו] בְּאֲוִיר וְנִרְאָה לוֹ, וְזֵהוּ אוּרִיאֵל. מֵהַ שְׁלֹא יָרֵד עִם אֱלֹהֵי לְאַבְרָהָם - יָרֵד כֵּן לְבִדּוֹ לְבִשְׁר לְמִנּוּחַ שְׂבָא מִדָּן. וּמִשּׁוּם שְׁלֹא חָשׁוּב כְּמוֹ אַבְרָהָם, לֹא כְּתוּב שְׂאָכַל, שְׁהָרִי כְּתוּב (שׁוּפְטִים) אִם תַּעֲצְרֵנִי לֹא אֲכַל בְּלַחְמֶךָ. וְכַתּוּב, וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהב מֵעַל הַמְזֻבָּח, וַיַּעַל מִלְאָךְ ה' בְּלֵהב הַמְזֻבָּח וְגו'. וְכַאֵן וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִשּׁוּם שְׂבוֹ הַסְתַּלַּק מִיכָאֵל, וְנִשְׁאַרוּ רַפְאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה. בְּעַרְב - בְּשַׁעַה שְׁהָדִין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם. אַחַר כֵּן הַסְתַּלַּק אַחַד, וְנִמְצָא שְׁגַבְרִיאֵל לְבִדּוֹ. בְּזִכּוֹת אַבְרָהָם נִצַּל לוֹט, וְהוּא אַף כֵּן זָכָה בָּהֶם, וְעַל זֶה בָּאוּ אֵלָיו. (ע"ב ס"ח).

זֵהר: רַבִּי אַבְא פִּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים כ"ד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר

בְּקַדְמִיתָא שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים וְאַגְלִימוּ בְּצִיּוּרָא דְאַוּרָא וְהָיוּ אָכְלִי, אָכְלִי וְדָאִי, דְאַשָׁא דְלָהוּ אָכַל וְשַׁצִּי כְּלָא וְאַעֲבִיד נַחַת רוּחַ לְאַבְרָהָם. אַנְוִין אֲשָׁא וְדָאִי, וְהָהוּא אֲשָׁא אַתְפְּסִי בְּצִיּוּרָא דְאַוּרָא וְלֹא אַתְחַזִּי, וְהָהוּא מִיכָאֵל אֲשָׁא מְלַהֲטָא וְאַכְלָא לֵיהּ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת רוּחַ מִהָאִי.

בְּיוֹן דְאַסְתַּלַּק שְׂכִינְתָּא מֵהַ כְּתִיב וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, מִיָּד מְסַתַּלַּק בְּהַדִּיה **מִיכָאֵל** דְכְּתִיב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וְהַשְּׁתָּא תְרִין, אֵלֶּא **מִיכָאֵל** דְאִיהוּ יְמִינָא אַסְתְּלִיק בְּהַדִּי שְׂכִינְתָּא.

מִלְאָךְ דְאַתְחַזִּי לְמִנּוּחַ נַחַת וְאִיגְלִים (לֵיה) בְּאַוּרָא וְאַתְחַזִּי לֵיהּ וְדָא אִיהוּ אוּרִיאֵל. מֵהַ דְלֹא נַחַת בְּאַלִּין

דְאַבְרָהָם, נַחַת הָכָא בְּלַחְדוּי לְבִשְׁרָא לְמִנּוּחַ דְאַתִּי מִדָּן. (ד' קב ע"א) וּבְגִין דְלֹא חָשִׁיב כְּאַבְרָהָם לֹא כְּתִיב דְאַכַּל, דְהָא כְּתִיב, (שׁוּפְטִים י"ג) אִם תַּעֲצְרֵנִי לֹא אוֹכַל בְּלַחְמֶךָ. וְכַתִּיב וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהב מֵעַל הַמְזֻבָּח וַיַּעַל מִלְאָךְ יי בְּלֵהב הַמְזֻבָּח וְגו'. וְהָכָא וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. בְּגִין דְבִיה אַסְתְּלִיק **מִיכָאֵל**, וְאַשְׁתָּארוּ רַפְאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וְעַלֵּיהוּ כְּתִיב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה, בְּעַרְב, בְּשַׁעַת דְדִינָא תְלִיא עַל עֲלָמָא, לְבַתֵּר אַסְתַּלַּק חַד וְאַשְׁתַּכַּח גַּבְרִיאֵל בְּלַחְדִּיה. בְּזִכּוֹתֵיה דְאַבְרָהָם אֲשַׁתִּיב לוֹט, וְאִיהוּ אוּף הָכִי זָכָה בְהוּ, וְעַל דָּא אַתּוּ לְגַבִּיּה, (עַד כַּאֵן סַתְרִי תוֹרָה).

זֵהר:

רַבִּי אַבְא פִּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים כ"ד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר

התפון לדבר עליון קדוש, הוא ממשיך אותו הדבר מלמעלה למטה אליו.

ואם רצונו להתדבק בצד האחר ומתפון בו, הוא ממשיך את אותו הדבר מלמעלה למטה אליו. והיו אומרים שעקר הדבר תלוי בדבורים ובמעשה ובכרצון להתדבק, ובזה נמשך מלמעלה למטה אותו הצד שנדבק בו.

ומצאנו בו כל אותם מעשים ועבודות הפוכים והמזלות ודברים שהצטרכו להם, ואיך הרצון להתפון בהם כדי למשך אותם אליהם. כמו זה מי שרוצה להתדבק למעלה ברוח הקדש, שהרי במעשה ובדבורים ובכרצון הלב לכוון באותו הדבר תלוי הדבר למשך אותו אליו מלמעלה למטה ולהדבק באותו הדבר.

והיו אומרים, כמו שפן אדם נמשך בעולם הזה - כך גם מושכים אותו פשיוצא מן העולם הזה. ובמה שנדבק בעולם הזה ונמשך אחריו - כך נדבק באותו העולם. אם בקדש - בקדש, ואם בטמאה - בטמאה. אם בקדש, מושכים אותו לאותו הצד ונדבק בו למעלה ונעשה ממנה שמש לשמש לפני הקב"ה בין אותם שאר מלאכים. כמו שפך נדבק למעלה ועומד בין אותם קדושים, שכתוב (זכריה א) ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה.

כך גם כמו זה. אם בטמאה, מושכים אותו לאותו הצד ונעשה כאחד מהם להתדבק עמם, והם נקראים נזקי בני אדם. ובאותה שעה שיוצא מן העולם הזה, לוקחים אותו ושואבים אותו

מלעילא כגוונא דההוא רעותא דאתדבק ביה, אי רעותיה איכוין במלה עלאה קדישא איהו אמשיך עליה לההיא מלה מלעילא לתתא לגביה.

ואי רעותיה לאתדבקא בסטרא אחרא ואיכוין ביה, איהו אמשיך לההיא מלה מלעילא לתתא לגביה. והווי אמרי דעקרא דמלתא תלייא במלין ובעובדא וברעותא לאתדבקא, ובדא אתמשך מלעילא לתתא ההוא סטרא דאתדבק בה.

ואשבחנא ביה כל אנון עובדין ופולחנין דככבא ומזלי ומלין דאצטריכו

לון והיאך רעותא לאתפונא בהו בגין (ד' ט"ז) לאמשכא לון לגבייהו. כגוונא דא מאן דבעי לאתדבקא לעילא ברוח קדשא דהא בעובדא ובמלין וברעותא דלבא לכונא בההיא מלה תלייא מלתא לאמשכא ליה לגביה מעילא לתתא ולא אתדבקא בההיא מלה.

והווי אמרי פמה דבר נש אתמשך בהאי עלמא הכי נמי משכין ליה פד נפיק מהאי עלמא. ובמה דאתדבק בהאי עלמא ואתמשך אבתריה הכי אתדבק בההוא עלמא, אי בקודשא, בקודשא. ואי במסאבא, במסאבא. אי בקודשא, משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתדבק ביה לעילא, ואתעביד ממנא שמשא, לשמשא קמי קדשא בריך הוא בין אנון שאר מלאכין. פמה דהכי אתדבק לעילא וקאים בין אנון קדישין דכתיב (זכריה א) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.

הכי נמי כגוונא דא. אי במסאבא, משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתעביד פחד מפנייהו לאתדבקא בהו ואנון אקרון נזקי בני נשא.

לגיהנםם באותו מקום שדנים את בני הטמאה שטמאו עצמם ורוחם, ואחר כך נדבק בהם, והוא מזיק כפחות מאותם מזיקי העולם. אמרתי להם, בני, דבר זה קרוב לדברי תורה, אבל יש לכם להתרחק [מתוך] מאותם הספרים [הללו] כדי שלא יסטה לבכם לעבודות הללו ולכל אותם הצדדים שאמר כאן שמא חס ושלום [לא] תסטו מאחר עבודת הקב"ה, שהרי כל הספרים הללו מטעים את בני האדם, משום שבני קדם היו חכמים, וירשת החכמה הזו ירשו מאברהם שנתן לבני הפילגשים, שכתוב (בראשית כה) ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם. ואחר כך נמשכו באותה חכמה לכמה צדדים.

אבל זרע יצחק, חלקו של יעקב, לא כך, שכתוב (שם) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. זהו חלק הקדוש של האמונה שבה נדבק אברהם ויצא מאותו גורל ומאותו הצד. מה כתוב ביעקב? (שם כה) והנה ה' נצב עליו, וכתוב ואתה יעקב עבדי וגו'. משום כך צריך האדם להמשיך אחר הקב"ה ולהדבק בו תמיד, שכתוב (דברים י) ובו תדבק.

בא ראה, (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' וגו'. אחר כך חזר ופרש, נקי כפים. שלא עושה כידיו צלם, ולא מחזיק עמהם במה שלא צריך. ועוד, שלא נטמא בהם ולא מטמא בהם את הגוף כמו אותם שטמאים את עצמם בידיים להטמא, וזה הוא נקי כפים ובר לבב, כמו זה שלא מושך את

לאסתאבא, ודא הוא נקי

ובהיה שעתא דנפיק מהאי עלמא נטלין ליה ושאיבין ליה בגיהנם ביהוה אתר דדייני לון לבני מסאבא דסאיבו גרמייהו ורוחייהו, ולבתר אתדבק בהו. ואיהו נזקא כחד מאנון נזקי דעלמא.

אמינא לון בני קריבא דא למלין דאורייתא. אבל אית לכו אתרחקא (גמ' מאנון ספריין (אליו) בגין דלא (דף ק ע"ב) יסטי לבייכו לאלין פולחנין ולכל אנון סטריין דקאמר הכא דילמא חס ושלום (לא) תסטון מפתר פולחנא דקדשא בריהו הוא. דהא כל ספרים אלין אטעיין לון לבני נשא, בגין דבני קדם חפימין הו, וירותא דחכמתא דא ירתו מאברהם דיהב לבני פלגשים, דכתיב, (בראשית כה) ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם. ולבתר אתמשכו ביהוה חכמה לכמה סטריין.

אבל זרעא דיצחק חולקא דיעקב לאו הכי, דכתיב, (בראשית כה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, דא חולקא קדישא דמהימנותא דאתדבק ביה אברהם, ונפק מההוא עדבא ומההוא סטרא, יעקב מה כתיב ביה (בראשית כח) והנה יי נצב עליו. וכתיב, (ישעיה מא) ואתה יעקב עבדי וגו'. בגיני כך בעי ליה לבר נש לאתמשכא בתר קדשא בריהו הוא ולא אתדבקא ביה תדיר דכתיב, (דברים י) ובו תדבק.

הא חזי, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי וגו'. ולבתר אהדר ופירש נקי כפים. דלא עביד בידוי טופסא ולא אתתקף בהו במה דלא אצטריך. ותו דלא אסתאב בהו ולא סאיב בהו לגופא כאנון דמסאבין גרמייהו בידין

רצונו ולבו לצד האחר אלא להמשך אחר עבודת הקב"ה. אשר לא נשא לשוא נפשו. כתוב נפשו ונקרא נפשי, והרי פרשונה, נפשי - זו נפש דוד, צד האמונה. נפשו - זו נפש האדם ממש. משום שפאשר יצא מן העולם הזה ונפשו תתעלה במעשים ששורים, על מה שיתקיים בהם ללכת בין כל אותם הקדושים, כמו שנאמר (תהלים קטו) אתה להלך לפני ה' בארצות החיים. ומשום שלא נשא לשוא נפשי, ישא ברכה מאת ה' וגו'.

בא ראה, אחר שנמול אברהם, היה יושב וכואב, והקב"ה שלח אליו שלשה מלאכים בגלוי להקדים לו שלום. ואם תאמר, שהרי בנגלה וכי מי יכול לראות מלאכים, והרי כתוב (שם קד) עשה מלאכיו רוחות וגו' ? אלא ודאי שראה אותם שירדו לארץ כמו בני אדם. ולא יקשה לה זה, שהרי הם ודאי רוחות קדושות, ובשעה שירדו לעולם, מתלבשים באוירים וביסודות של גלמים, ונראים לבני אדם ממש כמראה דמותם.

ובא וראה, אברהם ראה אותם כמראה בני אדם, ואף על גב שהיה פואב מן המילה, יצא ורץ אחריהם כדי לא לגרע (מה) שהיה עושה מקדם לבן.

אמר רבי שמעון, ודאי שראה אותם כמראה של מלאכים, ממה שכתוב ויאמר אדני, באל"ף דל"ת השכינה היתה באה, ואלו היו עמודים שלה וכסא אליה, משום שהם שלשת הגונים שפתחיה. וראה כעת משום שנמול מה שלא ראה מקדם לזה עד שלא נמול. בפתחה לא היה יודע, אלא שהם

כפים, ובר לבב, פגוונא דא דלא אמשיך רעותיה ולביה לסטרא אחרא, אלא לאתמשכא בתר פוילחנא דקדשא ברין הוא. אשר לא נשא לשוא נפשו. נפשו כתיב

נפשי קרי, והא אוקמוה (דף קא ע"א) נפשי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא. נפשו דא נפש דבר נש ממש. בגין דכד יפוק מהאי עלמא. ונפשיה יסתלק בעובדין דכשרין על מה דיתקיים בהו למיהו בין כל אנון קדישין כמה דאת אמר, (תהלים קטז) אתה להלך לפני יי בארצות החיים. ובגין דלא נשא לשוא נפשי ישא ברכה מאת יי וגו'.

הא חזי, פתר דאתגזר אברהם הוה יתיב וכאיב, וקדשא ברין הוא שדר לגביה תלת מלאכין באתגליא לאקדמא ליה שלם. ואי תימא דהא באתגליא. וכי מאן יכיל למחמי מלאכין והא כתיב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'. אלא ודאי חמא לון, דנחתי לארעא כגוונא דבני נשא, ולא יקשה לה האי, דהא ודאי אנון רוחין קדישין, ובשעתא דנחתי לעלמא מתלבשין באוירי וביסודי דגולמין, ואתחזו לבני נשא ממש פחזו דיוקנא דלהון.

ותא חזי, אברהם חמא לון פחזו בני נשא. ואף על גב דהוה כאיב ממילה נפק ורהט אבתריהו בגין דלא למגרע (מה) דהוה עביד מקדמת דנא.

אמר רבי שמעון ודאי פחזו דמלאכין חמא לון, ממה דכתיב ויאמר אדני באל"ף דל"ת, שכינתא הוה אתיא, ואלין הוו סמיכין דילה ופרסויא לגבה, בגין דאנון גוונין תלת דתחזתא. וחמא השתא בגין דאתגזר מה דלא הוה חמי מקדמת דנא עד לא (דף קא ע"ב) אתגזר,

בְּגִי אָדָם. אַחַר כֵּן יָדַע שְׂאוֹתָם מִלְּאָכִים קְדוֹשִׁים הֵם וּבָאוּ אֵלָיו בְּשִׁלְיחוֹת, בְּשִׁעָה שְׁאָמְרוּ לוֹ אִי"ה שְׂרָה אֶשְׁתְּךָ וּבִשְׂרׁוּ לֹו בְּשׁוֹרַת יִצְחָק.

אֲלֵיו - הָאוֹתוֹת נְקוּדוֹת אִי"ו, וְסִימָן אִי"ו רָמַז לְמָה שְׁלֹמֶעֱלָה, רָמַז לְקַב"ה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. פְּתוּב פֶּאֶן הִנֵּה בְּאֵהָל, וְכָתוּב שֵׁם (ישעיה לב) אֵהָל בַּל יִצְעַן וְגו'. בֹּא רֵא, פִּינֵן שְׁנִקּוּד אִי"ו, לְמָה פְּתוּב אַחַר כֵּן אִי"ה? אֵלָא מְשׁוּם שְׁחַבּוּר שֶׁל זָכַר וַיִּנְקְבָה פְּאָחַד סוּד הָאָמוּנָה. אַז אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. שֵׁם הוּא הַקָּשֶׁר שֶׁל הַכֵּל וְשֵׁם הוּא נִמְצָא [וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל]. אִי"ה וְגו'. וְכִי לֹא יָדְעוּ הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים שְׂשֵׁרָה הִנֵּה בְּאֵהָל? לְמָה פְּתוּב אִי"ה? אֵלָא שְׁלֹא יוֹדְעִים בְּעוֹלָם הִנֵּה אֵלָא מָה שְׁנִמְסָר לָהֶם לְדַעַת.

בֹּא רֵא, (שמות יב) וְעַבְרָתִי בְּאָרְץ מִצְרַיִם אֲנִי ה'. וְכִי פֶמָה שְׁלִיחִים וּמְלָאכִים יֵשׁ לְקַב"ה? אֵלָא מְשׁוּם שֶׁהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בֵּין טִפְּהָ שֶׁל פְּכוּר לְאוֹתָהּ שְׁלֹא שֶׁל פְּכוּר פֶּרֶט לְקַב"ה לְבַדּוֹ.

כְּמוֹ זֶה (יחזקאל ט) וְהַתּוֹיֹת תּוֹ עַל מִצְחֹת הָאֲנָשִׁים. וְלִמָּה צְרִיכִים? אֵלָא מְשׁוּם שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים אֵלָא רַק מָה שְׁנִמְסָר לָהֶם לְדַעַת [יודעים], כְּמוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׁעֵתִיד הַקַּב"ה לְהִבְיֵא עַל הָעוֹלָם. וְמָה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁהַקַּב"ה מַעְבִּיר פְּרוּז בְּכָל הַרְקִיעִים בְּאוֹתוֹ דְּכָר שְׁעֵתִיד לְהִבְיֵא עַל הָעוֹלָם.

בְּגוֹן זֶה בְּשִׁעָה שְׁהַמְשַׁחִית נִמְצָא בְּעוֹלָם, צְרִיף בֶּן אָדָם לְהַסְתַּתֵּר בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִהְיֶה נִרְאֶה בְּשׁוּק כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁחַת, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מְאֵלוֹ שִׁיכוֹל לְהַסְתַּתֵּר

בְּקַדְמִיתָא לָא הָוָה יָדַע אֵלָא דְאַנּוּן בְּנִי נָשָׂא, וּלְבַתֵּר יָדַע דְאַנּוּן מִלְּאָכִין קְדִישִׁין וְאַתּוּ בְּשִׁלְיחוֹתָא לְגַבִּיָּה. בְּשִׁעָתָא דְאָמְרוּ לִיה אִי"ה שְׂרָה אֶשְׁתְּךָ וּבִשְׂרׁוּ לִיה בְּשׁוֹרַת יִצְחָק.

אֲלֵיו אַתּוּן נְקוּדוֹת אִי"ו, וְסִימָן אִי"ו, רָמַז לְמָה דְלַעֲיֵלָא, רָמַז לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. פְּתִיב הָכָא הִנֵּה בְּאֵהָל וְכָתוּב הָתָם (ישעיה לב) אֵהָל בַּל יִצְעַן וְגו'. תָּא חֲזִי, פִּינֵן דְנִקּוּד אִי"ו אִמְאִי פְּתִיב לְבַתֵּר אִי"ה, אֵלָא בְּגִין דְחַבּוּרָא דְדְכַר וְנוֹקְבָא פְּחֻדָא רָזָא דְמְהִימְנוּתָא. פְּדִין אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל. תְּמָן הוּא קְשׁוּרָא דְכֻלָּא וְתִמָּן אֶשְׁתַּפַּח (וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל). אִי"ה וְגו', וְכִי לֹא הוּוּ יָדְעִי מִלְּאָכִי עַלְאִי דְשְׂרָה הִנֵּה בְּאֵהָל, אִמְאִי כָתִיב אִי"ה. אֵלָא לָא יָדְעִי בְּהִאי עַלְמָא אֵלָא מָה דְאַתְמָסַר לְהוּ לְמַנְדַּע.

תָּא חֲזִי (שמות יב) וְעַבְרָתִי בְּאָרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יי. וְכִי פֶמָה שְׁלִיחִין וּמְלָאכִין אִית לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אֵלָא בְּגִין דְאַנּוּן לָא יָדְעִי בֵּין טִפְּהָ דְבוּכְרָא לְהַהוּא דְלָא בּוּכְרָא בַר קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּלַחֲדוּדֵי.

בְּגוֹנוּתָא דָּא (יחזקאל ט) וְהַתּוֹיֹת תּוֹ עַל מִצְחֹת הָאֲנָשִׁים. וְאַמְאִי צְרִיכִין. אֵלָא בְּגִין דְאַנּוּן לָא יָדְעִי, אֵלָא מָה דְאַתְמָסַר לוֹן לְמַנְדַּע (דע'), פְּגוֹן כָּל אַנּוּן מְלִין דְזַמִּין קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַיְתָתָא עַל עַלְמָא. וּמְאִי טַעַמָא בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַעְבַּר פְּרוּזָא בְּכֻלְהוּ רְקִיעִין בְּהִיָּא מְלָה דְזַמִּין לְאַיְתָתָא עַל עַלְמָא.

בְּגוֹנוּתָא דָּא בְּשִׁעָתָא דְמַחְבְּלָא אֶשְׁתַּכַּח (ד' קב) בְּעַלְמָא בְּעִי בַר נָשׁ לְאַתְכַּסְיָא בְּבֵיתִיהָ וְלֹא יִתְחַזִּי בְּשׁוּקָא בְּגִין דְלָא יִתְחַבֵּל, פֶּמָה דָּאתָ אָמַר, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד

בְּגוֹן זֶה בְּשִׁעָה שְׁהַמְשַׁחִית נִמְצָא בְּעוֹלָם, צְרִיף בֶּן אָדָם לְהַסְתַּתֵּר בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִהְיֶה נִרְאֶה בְּשׁוּק כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁחַת, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מְאֵלוֹ שִׁיכוֹל לְהַסְתַּתֵּר

בְּקָר. מַזְיִיחַו הַיְכִיל לְאַסְתֵּתְרָא, אִין, אָבֵל
מִקְמֵי קִדְשָׁא בְּרִין הוּא לָא (כ"א יביל) בְּעֵי
לְאַסְתֵּתְרָא. מַה כְּתִיב, (יְרֵמִיָּה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ
בְּמִסְתָּרִים וְאִנִּי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי.

מדרש הנעלם

אָמַר רַבִּי חֵיִיא אָמַר רַב אִי הוּינָא מִסְתַּפְּלִין בְּפִרְשָׁתָא
דָּא נִסְתַּפַּל בְּחֻמְתָּא, אִי עֲנִינָא דְנִשְׁמַתָּא הִיא
לָאו רִישָׁא סוּפָא וְלָאו סוּפָא רִישָׁא, (דף ק ע"א) וְאִי עֲנִינָא
לְפִטְרִית אִינִישׁ מַעְלָמָא הִיא, נִסְתוּר קַל פִּרְשָׁתָא או
נֹקִים פִּרְשָׁתָא כְּהִיא או כְּהִיא. מַהוּ יוֹקַח נָא מַעַט מִיָּם
וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְגו' וְאֶקְחָה פֶת לְחֶם וְגו' וַיִּמְהַר אֲבָרְהָם
הָאֵהְלָה אֶל שָׂרָה וְגו' וְאֵל הַבְּקָר רִץ אֲבָרְהָם וְגו' וַיִּקַּח
חֻמְאָה וַחֲלָב וְגו'.

כִּד אֶתָּא רַב דִּימֵי אָמַר לֹא מִצָּאָה הַנְּשֻׁמָּה תוֹעֵלַת לַגּוֹף
אֶלְמָלָא מַה שְׂרַמְזוּ בְּכָאן רַמְזוּ הַקְּרַבְנוֹת. בְּטֵלוּ
הַקְּרַבְנוֹת לֹא בְטֵלָה הַתּוֹרָה, הִיא דְלֹא אַעֲסַק בְּקְרַבְנוֹת
לִיעֲסַק בַּתּוֹרָה וַיִּתְהַנֵּי לִיָּה יְתִיר, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
כְּשִׁפְרֵשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּרַבְנוֹת אָמַר מִשֶּׁה רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם תִּינַח בְּזִמְן שִׁיְהִיּוּ יִשְׂרָאֵל עַל אֲדַמְתָּם, כִּיּוֹן
שִׁיְגָלוּ מֵעַל אֲדַמְתָּם מַה יַּעֲשׂוּ, אָמַר לוֹ מִשֶּׁה, יַעֲסִקוּ
בַּתּוֹרָה וְאִנִּי מוֹחֵל לָהֶם בְּשִׁבְלָה יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרַבְנוֹת
שְׁבַעֲוֹלָם שְׁנֵאמַר (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה
וְגו'. כְּלוּמַר זֹאת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְלֵי עוֹלָה בְּשִׁבְלֵי מִנְחָה
בְּשִׁבְלֵי חֻטָּאת בְּשִׁבְלֵי אִשָּׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפָדָּאי הִיא מֵאן דְּמַדְפַּר בְּפוּמִיָּה בְּכַתִּי
כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מִדְּרָשׁוֹת עֲנִינָא דְקְרַבְנֵי
וְתַקְרוּבָתָא וַיְכוּוֹן בְּהוּ, בְּרִית כְּרוּתָה הוּא דְאֵנוּן מְלֹאכְנָא
דְּמַדְפָּרִין חוּבִיָּה לְאַבְאָשָׁא לִיָּה דְלֹא יְכַלִּין לְמַעַבְדַּ לִיָּה
אֶלְמָלָא טִיבוּ.

וּמֵאן יוֹכַח הִיא פִּרְשָׁתָא יוֹכַח, דְּכִיּוֹן דְּאָמַר וְהִנֵּה
וּמִי יוֹכִיחַ? פִּרְשָׁה זֹו תוֹכִיחַ! שְׁפִינן שְׁאֵמַר וְהִנֵּה שְׁלִשָׁה אַנְשִׁים נִצְבִים עָלָיו, מַה זֶה עָלָיו? לְעִין

כֵּן, אָבֵל מִלְּפָנֵי הַקֶּבֶ"ה לֹא [כ"א
יביל] צָרִיף לְהִסְתַּתֵּר. מַה כְּתוּב? (ירמיה כג)
אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים
וְאִנִּי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

מדרש הנעלם

אָמַר רַבִּי חֵיִיא אָמַר רַב, אִם
הִיִּינוּ מִסְתַּפְּלִים בְּפִרְשָׁה הַזֹּו -
נִסְתַּפַּל בְּחֻמְתָּא אִם עֲנִין הַנְּשֻׁמָּה
הִיא אִין רִישָׁה סוּפָה וְאִין סוּפָה
רִישָׁה, וְאִם הַעֲנִין לְפִטְרִית
הָאֵדָם מִן הָעוֹלָם הִיא, נִסְתַּר אֶת
כָּל הַפִּרְשָׁה או נַעֲמִיד אֶת
הַפִּרְשָׁה בְּזָה או בְּזָה. מַה זֶה יִקַּח
נָא מַעַט מִיָּם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְגו',
וְאֶקְחָה פֶת לְחֶם וְגו', וַיִּמְהַר
אֲבָרְהָם הָאֵהְלָה אֶל שָׂרָה וְגו',
וְאֵל הַבְּקָר רִץ אֲבָרְהָם וְגו', וַיִּקַּח
חֻמְאָה וַחֲלָב וְגו'.

כְּשִׁבָא רַב דִּימֵי, אָמַר, לֹא מִצָּאָה
הַנְּשֻׁמָּה תוֹעֵלַת לַגּוֹף אֶלְמָלָא מַה
שְׂרַמְזוּ בְּכָאן רַמְזוּ הַקְּרַבְנוֹת. בְּטֵלוּ
הַקְּרַבְנוֹת - לֹא בְטֵלָה הַתּוֹרָה. זֶה
שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בְּקְרַבְנוֹת, שִׁיעֲסַק
בַּתּוֹרָה וַיִּוְעִיל לוֹ יוֹתֵר. שְׁאֵמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשִׁפְרֵשׁ הַקֶּבֶ"ה
הַקְּרַבְנוֹת, אָמַר מִשֶּׁה: רַבּוֹנוּ שֶׁל
עוֹלָם, תִּינַח בְּזִמְן שִׁיְהִיּוּ יִשְׂרָאֵל
עַל אֲדַמְתָּם, כִּיּוֹן שִׁיְגָלוּ מֵעַל
אֲדַמְתָּם מַה יַּעֲשׂוּ? אָמַר לוֹ:
מִשֶּׁה, יַעֲסִקוּ בַּתּוֹרָה, וְאִנִּי מוֹחֵל
לָהֶם בְּשִׁבְלָה יוֹתֵר מִכָּל
הַקְּרַבְנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, שְׁנֵאמַר (ויקרא
ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה וְגו'.
כְּלוּמַר, זֹאת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְלֵי
עוֹלָה, בְּשִׁבְלֵי מִנְחָה, בְּשִׁבְלֵי
חֻטָּאת, בְּשִׁבְלֵי אִשָּׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפָדָּאי, זֶה מִי
שְׁמִזְפִּיר בְּפִיו בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת
וּבְכַתִּי מִדְּרָשׁוֹת עֲנִין הַקְּרַבְנוֹת
וְתַקְרוּבָתָם וַיְכוּוֹן בְּהֶם, בְּרִית
כְּרוּתָה הִיא שְׁאוּתָם הַמְּלֹאכִים
הַמְּזַפְרִים חֻטָּאוּ כְּדִי לְהִרְעֵ לוֹ,
שְׁלֹא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אֶלָּא רַק טוֹב.
וּמִי יוֹכִיחַ? פִּרְשָׁה זֹו תוֹכִיחַ! שְׁפִינן שְׁאֵמַר וְהִנֵּה שְׁלִשָׁה אַנְשִׁים נִצְבִים עָלָיו, מַה זֶה עָלָיו? לְעִין

שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נִצְבִּים עָלָיו, מֵהוּ עָלָיו, לְעֵינַי בְּדִינָהּ, בֵּינָם (דף ק ע"ב) דְּחָמָא נִשְׁמַתָּא דְצַדִּיקָא כְּךָ, מַה כְּתִיב וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱהֱלָה וְגו'. מֵהוּ הָאֱהֱלָה בֵּית הַמְּדַרְשׁ. וּמֵהוּ אוֹמֵר מֵהִרִי שְׁלֹשׁ סָאִים, עֲנִנָן הַקְּרָבָנוֹת, וְנִשְׁמַתָּא מִתְּפוּנָת בְּהוּ, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב וְאֵל הַבְּקָר רִץ אַבְרָהָם. וְכַדִּין נִיּוּחָא לְהוּ וְלֹא יִכְלִין לְאַבְרָשָׁא לִיָּהּ.

רַבִּי פְּנַחֵס פֶּתַח קָרָא דְכְּתִיב, (במדבר י"ז) וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם וְכְּתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו' וְכְּתִיב וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. כְּתִיב הֲכֵא מֵהִר וְכְּתִיב הֲתָם מֵהִרִי שְׁלֹשׁ סָאִים. מַה לְהֵלֵן קָרְבָן לְאַשְׁתּוֹבָא אִף כָּאֵן קָרְבָן לְאַשְׁתּוֹבָא.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס זְמַנָּא חֲדָא הוּינָא אֲזִלִּי בְּאַרְחָא וְעַרְעִית בֵּיהּ בְּאַלְיָהוּ, אָמִינָא לִיָּהּ, לִימָא לִי מֵר מְלָה דְמַעְלִי לְבְרִיָּתָא, אָמַר לִיָּהּ, קִיָּים גְּזֵר קְדָשָׁא בְרִיָּהּ הוּא וְעָלוּ קָמִיהּ כָּל אֲלִין מְלֹאכְנָא דְמִמֶּנָן לְאַדְרָכָא חוּבִי דְבַר נָשׁ, דִּי בַעֲדָנָא דִּידְכֻרִין בְּנֵי אַנְשָׁא קְרָבָנָא דְמִנֵּי מֹשֶׁה וְשׁוּי לְבִיהּ וְרַעוּתִיהּ בְּהוּ, דְכֻלְּהוּ יְדְכֻרִין לִיָּהּ לְטַב. וְעוֹד בַּעֲדָנָא דִיעַרַע מוֹתָנָא בְּבִנֵי אַנְשָׁא, קִימָא אַתְגְּזֵר וְכֻרְזָא אַעֲבֵר עַל כָּל חִילָא דְשִׁמְיָא דְאִי יִיעֲלוֹן בְּנוֹהֵי בְּאַרְעָא בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מְדַרְשׁוֹת וַיִּמְרוּן בְּרַעוּת נַפְשָׁא וְלָבָא עֲנִינָא דְקַטְרֵת בּוֹסְמִין דְהוּוּ לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דִּיתַבְטַל מוֹתָנָא מִנֵּיהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בָּא וְרָאָה מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. אָמַר לִיָּהּ אֱהֲרֹן לָמָּה. אָמַר כִּי יִצְא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְיָ וְגו'. מַה כְּתִיב וַיִּרְץ אֶל (דף קא ע"א) תוֹף הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכְּתִיב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכִיל מְלֹאכְא דְמַחְבְּלָא לְשִׁלְטָאָה וְנִתְבַּטְלָא מוֹתָנָא.

רַבִּי אַחָא אָזַל לְכַפֵּר טְרִשָׁא אַתָּא לְגַבִּי אוֹשְׁפִיזִיהּ, אֵל תוֹף הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכְּתִיב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכִיל מְלֹאכְא שֶׁל חֲבֵלָה לְשִׁלְטָא וְנִתְבַּטְלָא הַמּוֹת.

בְּדִינּוּ. בֵּינָם שְׁרׁוּאָה נִשְׁמַת הַצַּדִּיק כְּךָ, מַה כְּתוּב? וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱהֱלָה וְגו'. מַה זֶה הָאֱהֱלָה? בֵּית הַמְּדַרְשׁ. וּמֵהוּ אוֹמֵר? מֵהִרִי שְׁלֹשׁ סָאִים, עֲנִנָן הַקְּרָבָנוֹת, וְהַנְּשָׁמָה מִתְּפוּנָת בְּהֵם. זְהוּ שְׁפָתוֹב וְאֵל הַבְּקָר רִץ אַבְרָהָם. וְאִזּוּ נוּחַ לְהֵם וְלֹא יִכְוִלִים לְהִרַע לוּ.

רַבִּי פְּנַחֵס פֶּתַח פְּסוּק שְׁפָתוֹב (במדבר י"ז) וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם, וְכְּתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו', וְכְּתוּב וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. כְּתוּב כָּאֵן מֵהִר, וְכְּתוּב שֵׁם מֵהִרִי שְׁלֹשׁ סָאִים. מַה לְהֵלֵן קָרְבָן לְהַנְצִל, אִף כָּאֵן קָרְבָן לְהַנְצִל.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, פַּעַם אַחַת הִיִּיתִי מְהֵלֵף בְּדַרְךָ וּפְגַשְׁתִּי אֶת אֱלֹהֵי. אָמַרְתִּי לוּ, יֹאמֵר לִי מֵר דְּבַר שְׁמוּעִיל לְבְרִיָּוֹת. אָמַר לוּ, בְּרִית גְּזֵר הַקְּבָ"ה, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו כָּל הַמְּלֹאכִים שְׁמִמְנִים לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם, שְׁבוּזְמָן שְׁיִזְכִּירוּ בְּנֵי אָדָם הַקְּרָבָנוֹת שְׁצוּהָ מֹשֶׁה, וּמְכֻנָן לְבוּ וּרְצוּנוּ בְּהֵם - שְׁכַלְסֵם זְכִירָו אוֹתוֹ לְטוֹב.

וְעוֹד, בְּזִמְן שְׁיִאָרַע מוֹת בְּבִנֵי אָדָם, הַבְּרִית נִגְזְרָה, וְהַכְּרוֹז עוֹבֵר עַל כָּל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם, דָּאִם יַעֲלוּ בְּנֵי בְּאַרְץ בְּכַתִּי כְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מְדַרְשׁוֹת וַיֹּאמְרוּ בְּרַצוֹן נַפְשׁ וְלָב עֲנִינִים שֶׁל קַטְרֵת בְּשָׁמַיִם שְׁהִיּוּ לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁיִתְבַּטַּל הַמּוֹת מֵהֵם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בָּא רָאָה מַה כְּתוּב, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת. אָמַר לוּ אֱהֲרֹן, לָמָּה? כִּי יִצְא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְיָ וְגו'. מַה כְּתוּב? וַיִּרְץ אֶל תוֹף הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכְּתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכִיל מְלֹאכְא שֶׁל חֲבֵלָה לְשִׁלְטָא וְנִתְבַּטְלָא הַמּוֹת. רַבִּי אַחָא הֵלֵךְ לְכַפֵּר טְרִשָׁא, בָּא אֲצִל הַמְּאַרְחַ שְׁלוּ. לְחֻשׁוּ עָלָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ, אָדָם גְּדוֹל

בא לכאן, גלף אליו. באו אצלו. אמרו לו, לא חושש על אבדתינו? אמר להם, מהו? אמרו לו שיש שבועה ימים שיש מות בעיר, וכל יום מתחזק ולא מתבטל.

אמר להם, גלף לבית הפנסת ונבקש רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא. עד שהיו הולכים, באו ואמרו, פלוני ופלוני מתו, ופלוני ופלוני נוטים למות. אמר להם רבי אחא, אין עת לעמד כף, שהשעה דחוקה.

אבר תפרישו מכם ארבעים בני אדם מאלו היותר זכאים. עשרה עשרה לארבעה חלקים, ואני עמכם, עשרה לקצה העיר ועשרה לקצה העיר, וכן לארבע קצוות העיר, ואמרו בנפש חפצה ענין של קטרת הסמים שהקדוש ברוך הוא נתן למשה, וענין של הקרבנות אתו.

עשו כף שלש פעמים ועברו בכל העיר לארבע קצוות והיו אומרים בן. לבסוף אמר להם, גלף לאלו שנוטים למות, ותפרישו מכם לבתיהם ותאמרו כף, וכאשר תסימו, תאמרו אלו הפסוקים, ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו', ויקח אהרן וגו', ויעמד בין המתים וגו'. וכן עשו והתבטל מהם (המותר).

שמעו אותו קול שאומר: סודי הסודות, הראשונים הנחילוה לנצח, שהרי דין השמים לא שורה כאן, שהרי יודעים לבטלו. חלש לבו של רבי אחא וישן. שמע שאומרים לו: כמו שעשית את זה - תעשה את זה. לך אמר להם שיחזרו בתשובה, שרשעים הם לפני קם והחזירם בתשובה

שלמה, וקבלו עליהם שלא יתבטלו מהתורה לעולם, והחליפו את שם העיר, וקראו לא מתא מחסיא. אמר רבי יהודה, לא די להם לצדיקים שמבטלין את

לחישו עליהו כל בני מתא, אמרו גברא רבא אתא הכא נזיל לגביה, אתו לגביה, אמרו ליה לא חס על אובדנא, אמר להו מהו. אמרו ליה דאית שבועה יומין דשאר מותנא במאתא וכל יומא אתתקף ולא אתבטל.

אמר להו נזיל לבי כנשתא ונתבע רחמי מן קדם קדשא בריך הוא. עד דהוו אזלי, אתו ואמרו פלוני ופלוני מיתו, ופלוני ופלוני נטו למות. אמר להו רבי אחא לית עתא לקיימא הכי דשעתא דחיקא.

אבל אפרישו מנכון ארבעין בני נשא מאנון דזכאין נתיר. עשרה עשרה לארבעה חולקין ואנא עמכון, עשרה לזווייתא דמאתא, ועשרה לזווייתא דמאתא, וכן לארבע זווייתא דמאתא. ואמרו ברעות נפשכון עניינא דקטרת בוסמין. דקודשא בריך הוא יהב למשה ועניינא דקרנא עמיה.

עברו כן תלת זמנין ואעברו בכל מאתא לארבע זווייתא והוו אמריין בן, לבתר אמר להו נזיל לאנון דאשויטו למימת אפרישו מנייכו לבתיהון, ואמרו כדין, וכד תסימו אמרון אלין פסוקיני (במדבר טו) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו' (דף קא ע"ב) ויקח אהרן וגו' ויעמד בין המתים וגו'. וכן עברו ואתבטל מנייהו.

שמעו ההוא קלא דאמר סתרא סתרא קמיייתא אוחילו לעילא דהא דינא דשמיא לא אשרי הכא דהא ידעי לבטלא ליה. חלש לביה דרבי אחא, אדמוף, שמע דאמרי ליה, פד עבדת דא עביד דא, זיל ואימא לון דיחזרון בתשובה דתייבין אנון קמאי. קם ואחזר להו בתשובה שלימתא, וקבילו עליהו דלא יתבטלון מאורייתא לעלם, ואחליפו שמא דקרנא וקארון לה מאתא מחסיא.

אמר רבי יהודה לא די להם לצדיקים שמבטלין את

אָמַר רבי יהודה ברבי סימון פֿינן שְׁהַנְשָׁמָה נִיזוּנָת מַזִּינָה שֶׁל מַעֲלָה, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמְּלָאךָ הַנִּקְרָא דוּמ"ה, לֶךְ וּבִשֶׁר לְגוּף פְּלוּנִי שְׁאַנִּי עֲתִיד לְהַחְיֹתוֹ לְמוֹעֵד שְׁאַנִּי אַחֲרָיָה אֵת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. וְהוּא מְשִׁיב אַחֲרֵי כְלוּתֵי הֵיתָה לִי עֲדָנָה. אַחֲרֵי כְלוּתֵי בְּעָפָר וְשִׁכְנָתִי בְּאֲדָמָה וְאָכַל בְּשָׂרֵי רַמָּה וְגוֹשׁ עָפָר תִּהְיֶה לִי חֲדוּשׁ.

קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר לְנִשְׁמָה, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר יי אֵל אַבְרָהָם וְגו' הִיפְּלֵא מִי דְבָר לְמוֹעֵד הַיְדוּעַ אֲצִלִּי לְהַחְיֹת אֶת הַמֵּתִים, אָשׁוּב אֵלֶיךָ, אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוּא (דף קב ע"ב) קְדוֹשׁ מִחֻדָּשׁ פְּכָרָא שׁוֹנָה לְהַיּוֹתְכֶם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲתִיד לְפָנֵי לְשִׁמְחָ בָּהֶם הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יי לְעוֹלָם יִשְׁמַח יי בַּמַּעֲשָׂיו, (ע"כ מדרש הנעלם)

זהר:

אִיָּה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ, דְּלֵא בְּעוּ לֹאמַר קָמָה, פֿינן דְּאָמַר הִנֵּה בְּאֵהָל מִיָּד וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ פְּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֶן לְשְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וְגו'. תָּא חַזִּי, אֹרַח אֲרַעָא, דְּעַד לֹא אֲזַמִּין אַבְרָהָם קַמִּיִּיהוּ לְמִיכַל לֹא אָמְרוּ לִיה מִיָּדִי, בְּגִין דְּלֹא יִתְחַזִּי דְּבַגִּין הֵיא בְּשׁוֹרָה קֹא אֲזַמִּין לְהוּ לְמִיכַל, בְּתַר דְּכְּתִיב וַיֹּאכְלוּ כֶּדִין אָמְרוּ לִיה הֵיא בְּשׁוֹרָה.

וַיֹּאבְדֵוּ, סְלֵקָא דְעֵתְךָ וְכִי מִלְּאָכִי עֲלֵאִי אָכְלִי, אֵלָא בְּגִין יִקְרָא דְאַבְרָהָם אֲתַחַזִּי הַכִּי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וַיֹּאכְלוּ וַדָּאִי, בְּגִין דְּאֲנֹן אֲשָׂא דְאָכִיל אֲשָׂא וְלֹא אֲתַחַזִּי, וְכָל מָה דִּיְהֵב לֹן אַבְרָהָם אָכְלִי בְּגִין דְּמַסְטָרָא דְאַבְרָהָם אָכְלִי לְעִילָא (דְּאָכְלִי מִתְּהוּא סְטָרָא דְלְעִילָא).

תָּא חַזִּי, כָּל מָה דְאָכִיל אַבְרָהָם בְּטַהֲרָה

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימוֹן, פֿינן שְׁהַנְשָׁמָה נִזְוִנִית מַזִּינָה שֶׁל מַעֲלָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר לְאוֹתוֹ הַמְּלָאךָ הַנִּקְרָא דוּמ"ה: לֶךְ וּבִשֶׁר לְגוּף פְּלוּנִי שְׁאַנִּי עֲתִיד לְהַחְיֹתוֹ לְמוֹעֵד שְׁאַנִּי אַחֲרָיָה אֵת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. וְהוּא מְשִׁיב: אַחֲרֵי כְלוּתֵי הֵיתָה לִי עֲדָנָה? אַחֲרֵי כְלוּתֵי בְּעָפָר וְשִׁכְנָתִי בְּאֲדָמָה, וְאָכַל בְּשָׂרֵי רַמָּה וְגוֹשׁ עָפָר, תִּהְיֶה לִי חֲדוּשׁ?.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר לְנִשְׁמָה: זְהוּ שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָהָם וְגו' הִיפְּלֵא מַה דְּבָר?! לְמוֹעֵד הַיְדוּעַ אֲצִלִּי לְהַחְיֹת אֶת הַמֵּתִים אָשׁוּב אֵלֶיךָ אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוּא קְדוֹשׁ מִחֻדָּשׁ פְּכָרָא שׁוֹנָה לְהַיּוֹתְכֶם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲתִיד לְפָנֵי לְשִׁמְחָ בָּהֶם. זְהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בַּמַּעֲשָׂיו. (ע"כ מדרש הנעלם)

זהר:

אִיָּה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ, שְׁלֵא רְצוּ לֹאמַר לְפָנֶיךָ. פֿינן שְׁאָמַר הִנֵּה בְּאֵהָל, מִיָּד - וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ פְּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בֶן לְשְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וְגו' בַּא רְאָה דְרַךְ אַרְצֵי, שְׁעַד שְׁלֵא הַזְמִין אַבְרָהָם לְפָנֶיךָ לְאָכַל, לֹא אָמְרוּ לוּ דְבָר, כְּדִי שְׁלֵא יִרְאָה שְׁמִשׁוּם אוֹתָהּ בְּשׁוֹרָה הַזְמִין אוֹתָם לְאָכַל. אַחַר שְׁפָתוֹב וַיֹּאכְלוּ, אֲזַ אָמְרוּ לוּ אוֹתָהּ בְּשׁוֹרָה.

וַיֹּאבְדֵוּ?! וְכִי תַעֲלֶה עַל דְּעֵתְךָ שְׁמִלְּאָכִים עֲלִיּוֹנִים אוֹכְלִים? אֵלָא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם נִרְאָה כֵּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיֹּאכְלוּ וַדָּאִי, מִשׁוּם שְׁהֵם אֲשׁ אוֹכְלֵת אֲשׁ וְלֹא נִרְאִים, וְכָל מָה שְׁנַתֵּן לָהֶם אַבְרָהָם אָכְלוּ, מִשׁוּם

שְׁמַצַּד אַבְרָהָם אוֹכְלִים לְמַעַלָּה [שְׁאוֹכְלִים מִאוֹתוֹ צַד שְׁלִמְעֵלָה].

בַּא רְאָה, כָּל מָה שְׁאָכַל אַבְרָהָם, הוּא אָכַל בְּטַהֲרָה, וְלִכְּן הַקְּרִיב לְפָנֶיךָ וְאָכְלוּ, וַאֲבָרְהֵם שְׁמַר

בביתו טמאה וטהרה שאפלו בן אדם שהוא טמא ולא יכל להתקרב לביתו. או ידע אברהם שזה טמא הוא, (ועשה) [לא היה משמש בביתו, עד שעשה] לו טבילה, או עשה לו לשומר שבעה ימים כראוי לו בביתו, וכך זה בודאי.

בא ראה, כתוב (דברים כג) **איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו'.** מה תקנתו? והיה לפנות ערב ירחץ במים. ארעה בו טמאה אחרת, כמו זיבה (מבאת צרעת או נדה) או טמאת נדה שהיו שתי טמאות, לא מספיק לו באותה טבילה (משום) בין שארע לו קרי קדם שקבל טמאה אחרת (משום) בין שארע לו אחר כך.

ואברהם ושרה היו מתקנים טבילה לכלם, הוא לגברים והיא לנשים. מה הטעם עסק אברהם לטהר בני אדם? משום שהוא טהור ונקרא טהור, שכתוב (איוב יד) מי יתן טהור מטמא לא אחד. טהור - זה אברהם שיצא מתרח. רבי שמעון אמר, כדי לתקן את אותה הדרגה של אברהם, ומה? מי"ם (חסד). לכן התקין לטהר בני העולם במים. ובשעה שהזמין את המלאכים, בראשית דבריו מה כתוב? יקח נא מעט מים, כדי להתחזק באותה דרגה שהמים שרויים בה, ומשום כך היה מטהר את כל בני האדם מהכל. מטהר אותם מצד של עבודה זרה, ומטהר אותם מצד הטמאה. וכמו שהוא מטהר את האנשים, כך גם שרה מטהרת את הנשים, ונמצא שכל מי שבא אליהם טהורים מהכל.

בא ראה שאברהם נטע אילן בכל מקום שדיורו שם, ולא היה עולה בכל מקום פראוי, פרט לשעה שדיורו היה בארץ כנען, ובאותו

איהו קא אכיל ובגין כך אקריב קמיייהו ואכלי, ונטיר אברהם בביתיה דכנא ומסאבותא, דאפילו בר נש דאיהו מסאב (לא יכל לקרנא לביתיה ברין ידע אברהם דהא מסאב איהו ועביר) (נ"א לא הוה משמש בביתיה, עד דעביר) ליה טבילה, או עביר ליה לנטרא שבעה יומין כדקא חזי ליה בביתיה, והכי הוא ודאי.

הא חזי כתיב, (דברים כג) **איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו'.** מאי תקנתיה, והיה לפנות ערב ירחץ במים. אערע ביה טמאה (דף קב ע"ב) אחרא כגון זיבה או (נ"א סגירו או נדה) סגירת נדה דהוה תרי מסאבו, לא סגינא ליה בההיא טבילה (גניו) בין דארע ביה קרי קדם דקביל טמאה אחרא (גניו) בין דארע ביה לבתר.

ואברהם ושרה הוו מתקני טבילה לכלהו, איהו לגברי ואיהי לנשי. מאי טעמא אעסק אברהם לדפאה לבני נשא, בגין דאיהו טהור ואקרי טהור. דכתיב, (איוב יד) מי יתן טהור מטמא לא אחד. טהור דא אברהם דנפק מתרח.

רבי שמעון אמר בגין לתקנא ההוא דרגא דאברהם, ומאן איהו מי"ם. בגין כך אתקין לדפאה בני עלמא במיא. ובשעתא דאזמין למלאכין, שירותא דמלוי מה כתיב יוקח נא מעט מים. בגין לאתתקפא בההוא דרגא דמיין שראן פה. ובגניו כך הוה מדפי לכל בני נשא מפלא. מדפי לון מסטרא דעבודה זרה, ומדפי לון מסטרא דמסאבא, וכמה דאיהו מדפי לגוברין הכי נמי שרה מדפאת לנשין, ואשתפחו כלהו דאתיין לגבייהו דכנין מפלא.

הא חזי, אילנא נטע אברהם בכל אתר דידיוריה תמן, ולא הוה סליק

אילן הנה יודע מי שנאחז בקב"ה ומי שנאחז בעבודה זרה.

מי שנאחז בקב"ה, הנה האילן פורש ענפיו ומכסה על ראשו ועושה עליו צל נאה. ומי שנאחז בצל של עבודה זרה, אותו האילן הנה מתעלה, וענפיו היו עולים למעלה. אז הנה יודע אברהם ומזהיר אותו, ולא זו משם עד שנאחז באמונת הקדוש ברוך הוא. וכך מי שהוא טהור (ד"א קר) מקבל אותו האילן, ומי שהוא טמא אינו מקבל אותו. אז ידע אברהם והיה מטהר אותם במים. ומעין מים הנה תחת אותו אילן, ומי שצריך טבילה מיד המים עולים אליו, ועולים ענפי האילן, אז ידע אברהם שהוא טמא וצריך מיד טבילה. ואם לא, יבשו המים, ואז ידע שרוצה להטמא ולהשמר שבועה ימים.

ובא וראה, שאפלו בשעה שהזמין את המלאכים אמר להם והשענו תחת העץ כדי לראות ולבדק אותם, ובאותו אילן הנה בודק את כל בני העולם. והסוד (כנדר) משום הקדוש ברוך הוא (עשה) אמר שהוא עץ החיים לכל, ולכן והשענו תחת העץ, ולא תחת עבודה זרה.

ובא וראה, כשחטא אדם, הוא חטא בעץ הדעת טוב ורע, שפתיב ומעץ הדעת וגו', והוא חטא בו וגרם מות לעולם. מה פתיב? ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו' (וגרם מות לכל בני העולם). וכשבא אברהם, התקין את העולם עם אילן אחר, שהוא עץ החיים, והודיע את האמונה לכל בני העולם.

ביה חב וגרם מותא לעלמא. מה כתיב ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו'. (וגרם מותא לכל בני עלמא) וכד אתא אברהם באילנא אתרא אתקין עלמא דהוא אילנא דחיי ואודע מהימנותא לכל בני עלמא:

בְּכֹל אֶתְר פְּדָקָא יֵאוּת, בַּר בְּשַׁעְתָּא דְדִיּוּרִיָּה בְּאַרְעָא דְכְנָעַן, וּבְהָהוּא אֵילָנָא הָוָה יָדַע מָאן דְּאֶתְאַחִיד בֵּיה בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּמָאן דְּאֶתְאַחִיד בְּעִבּוּדָה זָרָה.

מָאן דְּאֶתְאַחִיד בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֵילָנָא הָוָה פְּרִישׁ עֲנַפּוּי וְחַפֵּי עַל רִישֵׁיהּ וְעֵבִיד עָלֶיהּ צֵלָא יָאָה, וּמָאן דְּאֶתְאַחִיד בְּסִטְרָא דְעִבּוּדָה זָרָה הֵהוּא אֵילָנָא הָוָה אֶסְתַּלַּק וְעֲנַפּוּי הוּוּ סְלִיקִין לְעֵילָא. פְּדִין הָוָה יָדַע אַבְרָהָם וְאֶזְהִיר לֵיה, וְלֹא אַעֲדִי מִתַּמָּן עַד דְּאֶתְאַחִיד בְּמַהִימְנוּתָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהָכִי מָאן דְּאִיהוּ דְכִיָּא (ד"א ל"ג הכי) מְקַבֵּל לֵיה אֵילָנָא. מָאן דְּאִיהוּ מְסַאֲב לָא מְקַבֵּל לֵיה. פְּדִין יָדַע אַבְרָהָם וּמְדַפֵּי לוֹן בְּמִיָּא.

וּמַעֲיִינָא דְמִיָּא הָוָה תְּחוֹת הֵהוּא אֵילָנָא, וּמָאן דְּצָרִיךְ טְבִילָה מִיָּד מִיָּין סְלִיקִין לְגַבִּיָּה, וְאֵילָנָא אֶסְתַּלַּקִין עֲנַפּוּי, פְּדִין יָדַע אַבְרָהָם דְּאִיהוּ מְסַאֲבָא וּבְעֵי טְבִילָה מִיָּד, וְאִם לָאוּ מִיָּא נְגִיבִין פְּדִין יָדַע דְּבְעֵי לְאֶסְתַּאֲבָא וּלְאֶסְתַּמְרָא שְׂבַעָה יוֹמִין.

הָא חֲזִי, דְאַפִּילוּ בְשַׁעְתָּא דְאַזְמִין לוֹן לְמַלְאַכִין אָמַר לוֹן וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ בְּגִין לְמַחְמִי וּלְמַבְדַּק בְּהוּ, וּבְהָהוּא אֵילָנָא הָוָה בְּדִיק לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. וְרִזָּא (לְקַבֵּל) בְּגִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָא (עֲבִד) אָמַר דְּאִיהוּ אֵילָנָא דְחֵי לְכָלָא, וּבְגִין כֵּן וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ וְלֹא תַּחַת עִבּוּדָה זָרָה.

וְהָא חֲזִי, כִּד חֲב אָדָם, בְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע חֲב, דְכַתִּיב וּמַעֲץ הַדְּעַת וְגו' וְאִיהוּ

לג) זהר עבור תקון נשמה

וכן יזהרו בני ותלמידי ללמד כל ימיהם איזה שעור תקוני זהר בעבורי ובכח זה יהיה להם התקשרות, ואם יזכני השם להתקן אזכר להם זו הטובה.

ועוד באתי לבקשך שתחזר בעל פה מסכת ברכות ותראה לגמרו ואל תתרושלו מזה למען השם כי טובה גדולה יצמח לך בנפשך על ידי זה ותאמר בכל יום איזה דפים תקוני זהר.

(ספר הצנאה - שומר אמונים)

לד) מאירים נשמת האדם

שני הספרים הזהר הקדוש ואור החיים הקדוש מאירים את נשמת האדם.

(בעל יסוד העבודה)

לימוד היומי - ו חשון

לה) תקוני הנפש לגמור בכל חודש ספר התקונים לגמור בכל חודש בלי ישנה וזה יועיל לך יותר מכל למודי ספרי מוסר

והנה לרפאות חלאים הפנימיים דהינו להעלות הנפש מבחינת הקטנות הוא להתעורר תמיד בשמחה ישמח ישראל בעושיו אבל לזה צריך גם כן סיעתא דשמיא והנה העצה היעוצה לזה להרבות באמירת תקוני זהר הקדוש ודיקא לומר תקונים שעל זה נתיסד התקונים לתקן בחינת מחין דקטנות כמובא בספר פסא מלך בהקדמתו ולומר אמירה פשוטה בלי שום פרוש כלל בחיות אלקות ובהתעוררות ובאם תרגיל עצמך בזה תראה פלאות וכאן נתתי להחברים תקוני הנפש לגמרו בכל חודש ספר התקונים וקדם תגמור התקונים בשלש פעמים דהינו לומר בפעם ראשון שליש תקונים בפעם אחד וככה שני ושלישית ואחר כך תגמור בכל חודש בלי ישנה וזה יועיל לך יותר מכל למודי ספרי מוסר.

(אגרות שומר אמונים אגרת מה)

לו) הבעל שם טוב: ללמד מאמר אחד מתקוני זהר קדם השנה

מכתב מורנו הבעל שם טוב להרב רבי דוד ממיקאלאיוב עצה שלא לירא בשנה ללמד מאמר אחד מתקוני זהר קדם השנה.
(כתר שם טוב)

לז) אפלו אינו מבין מפל מקום מיגע עצמו בתורה שחביב בעיניו להגות במאמרו יתברך

תלכו: פרש רש"י מתורת פהנים, להיות עמלים בתורה זהו נקרא עמל בתורה להלך בחקיו יתברך, לכן אפלו אינו מבין מפל מקום מיגע עצמו בתורה שחביב בעיניו להגות במאמרו יתברך אפלו שאינו זוכה להשיג הטעם כי התורה נעלמה מעיני כל חי והאדם צריך לעסק בתורה אחר הידיעה שאי אפשר להשיג אחד מני אלף שבה ואז יש לו חלק בשרש התורה לכן כתב המהר"ל שמברכין לעסק בדברי תורה הגם שאין יכול להשיג מפל מקום עוסק הוא בתורה וכך הובא תמיד בזהר הקדוש לאשתדלא באוריתא.

(שפת אמת בחקותי תרמט)

לח) רבינו הבעל שם טוב: כשאדם אומר דברי תורה באהבה השם יתברך אוהבו מאד ואין מדקדק אחר דבריו אם אומרים פראוי או לא

רבי ישראל בעל שם טוב זכרונו לחיי העולם הבא אמר אדם שהוא קורא בתורה ורואה האורות של האותיות שבתורה אף על פי שאין מנגן הטעמים פראוי כיון שהוא קורא באהבה רבה גדולה ובהתלהבות אין השם יתברך מדקדק עמו ואף שאין אמרם פראוי משל לתינוק שאביו אוהבו מאד ומבקש דבר מאביו אף על פי שהוא מגמגם ואין אומר פראוי אביו נהנה מאד לכן כשאדם אומר דברי תורה באהבה השם יתברך אוהבו מאד

וְאִין מְדַקְדַּק אַחַר דְּבָרָיו אִם אוֹמֵרִם פְּרָאוי אוּ לֹא כְמוֹ שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרוֹנָם לְבִרְכָה וְדִגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה אֲמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִגְלוּגוֹ עָלַי אֶהְבֶּה. (לקוטים יקרים אות ג')

— ❧ לימוד היומי - ז חשון ❧ —

לט) וְתַמְהָתִי עַל אַנְשֵׁי דוֹרְנוּ שֶׁהֲצַנוּעִים שְׁבָם מוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶם מִלְּלַמֵּד חֲכַמַת הָאֲמַת

יְדוּעַ וּמִפְרָסִם הוּא גְדֹל הַחַיּוּב הַמְטֵל עַל הָאָדָם לְלַמֵּד חֲכַמַת הָאֲמַת שֶׁהִיא חֲכַמַת הַקְּבֵלָה וְסִתְרֵי הַתּוֹרָה כְּמַבְאָר בְּסִפְרִים קְדָמוֹנִים הֲלֹא הֵמָּה הִזְהַר וְתַקּוּנִים וְזֶהר חֲדָשׁ וּמְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם וְשֵׁנוּי וּמְשַׁלֵּשׁ בְּדַבְרֵיהֶם הָעֵנִין זֶה אִין מִסְפָּר כִּידוּעַ לְלוּמְדִים בְּהֵם אֲשֶׁר כָּל זֶה יוֹרָה גְדֹל הַהֲתַאֲמָצוֹת וְהַזְרִיזוֹת לְלַמֵּד חֲכַמַת הַקְּבֵלָה כְּמַאֲמָרִם זְכוֹרוֹנָם לְבִרְכָה שְׁנָה עָלָיו הַפְּתוּב לְעַכְב, כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֵה לְזַרְזֵי אֵיזָה אָדָם כּוֹפֵל לוֹ הַאֲזַהֲרָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, וְגַם בְּגִמְרָא הַזְּכִירוּ הָעֵנִין הַזֶּה בְּאֲמָרָם שְׁלֹא אַחַר מִיתָה שׁוֹאֲלִין לְאָדָם צְפִיתָ בְּמִרְכְּבָתִי וּבִכְבוֹדִי כִּסָּא הַכְּבוֹד הֵיכָן הוּא עוֹמֵד רַגְלֵי הַחַיּוּת הֵיכָן עוֹמְדִים וְהַאֲחֵרוֹנִים הֲרַבּוּ לְדַבֵּר מְאֹד מִגְדֹל הַחַיּוּב הַזֶּה כְּמוֹ בְּפִסְק הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הֲרַב רַבִּי יִצְחָק דְּלִטְאֵשׁ הַנֶּדְפֵס אֶצֶל הַזֶּהר וְדוֹמָה לוֹ, וּבִקְצַת מְקוֹמוֹת בְּסִפְרִים הַקְּדָמוֹנִים תְּלוּי עֵנִין בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ בְּזֶה כְּדֹאִיתָא בְּתַקּוּנִים בְּסוּף תַּקּוּן ו' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְכְמָה בְּנִי נִשָּׂא לְתַתָּא וְתַפְרִינְסוּן מֵהַאי חַבּוּרָא דִּילָךְ, כִּד יַתְּגַלִּי לְתַתָּא בְּדָרָא בְּתַרְרָה בְּסוּף יוֹמִיא, וּבְגִינְיָה וּקְרֵאתֶם דְּרֹר בְּאַרְץ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְתַמְהָתִי עַל אַנְשֵׁי דוֹרְנוּ שֶׁהֲצַנוּעִים שְׁבָם מוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶם מִלְּלַמֵּד חֲכַמַת הָאֲמַת.

(עמוד העבודה דף א')

מ) גדל הענש העצום והמר על מי שמנע את עצמו מללמוד חכמת הקבלה ועצם השכר והענג בעולם הבא למי שלמדה

ראיתי בספרי מקבלים רבים הרבה גדל הענש העצום והמר על מי שמנע את עצמו מללמוד חכמת הקבלה ועצם השכר והענג בעולם הבא למי שלמדה.

(עמוד העבודה)

מא) לכן נקרא הספר תקונים, פי מדבר ביחודים תקון עולמות לברר וללבן הטוב מן הסיגים והפסלת

תקוני זהר: נראה לי שנקרא ספר התקונים פי מדבר בכאן בזה הספר מיחודים וצנורות הספירות והם נקראים בלשון הקדוש הזה תקונים כמו שאמר בתקון א': "אנת הוא דאפיקת עשר תקוניו, וקרינו להון עשר ספירן", והנה הספירות הם הנה נקדות וכו'. ורב דברי זה הספר הולך על דרך צרופי השמות ויחודים והם עצם עולם התקון ממ"ה וב"ן החדש עשר הספירות התיחדם בצנורי הספירות לאסתכלא אנפין באנפין למתק הדינים לכן נקרא זה הספר תקונים פי מדבר ביחודים תקון עולמות לברר וללבן הטוב מן הסיגים והפסלת על ידי יחודי שמות הקדושים בכלים מכלים שונים לפי הזמן והשעה והעולם אשר הוא מדבר בו הקדוש הזה מה שאין בן ספר הזה שרב דבריו סובב על עצמות המדות בדרך חיים ותוכחות מוסר ואינו מדבר מן יחודים זולת במקומות מועטים ובספרי אדרא.

(בעל העטרת צבי בריש ספר התקונים שלו)

❖ לימוד היומי - ח חשון ❖

מב) אל תמנע בשביל הפחד לכנס בעסק החכמה פי מה נפש חיותך אשר אתה בעולם אם חס ושלום אין בך חכמה ומדע אין חייך חיים

כתיב עת לעשות להג'ה הפרו תורתך יומין זעירון ומרי דחובה דחיק וכו' והנה רבים מן החברים מתיראים לנפשם לעסק בעצ

חיים לטייל בפרדס הגן שלא יארע להם כמעשה אחר חס ושלום
 ובפרט בראותם מה שהזהיר מורנו הרב חיים ויטאל זכרונו לברכה
 בעצמו בהקדמת עץ חיים וכו' ובפרט בדור הזה החלש מכבד הגלות
 ומי יקרב לגשת אל הקדש פנימה **דע לך אחי ידידי נפשי הקורא**
נעים, אמת שהעוסק בחכמה זו מתגרים בו החיצונים ומבקשים
 להחטיאו אחר שכל מגמתו לבערם מן הפרם וכו' **אמנם שמע**
בקולי איעצך ויהי אלקים עמך אל תמנע בשביל הפחד לכנס
בעסק החכמה כי מה נפש חיותך אשר אתה בעולם אם חס
ושלום אין בך חכמה ומדע אין חייך חיים והכתוב אומר ראה
 נתתי לפניך את החיים ובחרת בחיים.

והגע עצמך אם איש יעמיד עליך למנעך מחיים חס ושלום,
 תעמד עמו למלחמה, הן וכו' והן לחיים, או תמשל בו, או חס ושלום
 להפך, **וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו**, ויקלו בעיניו כל הפעלות
 ואיצטדקאות שבעולם לעבר בים ולשמים וכו', עד שיכניע את
 העומד כנגדו ורוצה למנעו מן החיים.

וקל וחומר מה נאמר בחיים הנצחיים הנקראים חיים ולא
 במדמה, על אחת כמה וכמה שמחייב כל אחד להלחם לעמוד על נפש
 חיותו ולמסור נפשו לעסק בחכמה זו, לבער קוצים מן הפרם
 ולהקרית חוחים, אם יזכה טוב, ואם חס ושלום יפל במלחמה הנה
 בשביל זה נקרא מלחמה, כמו שכתב החסיד בעל חובת הלבבות
 בזה נגד מלחמת היצר, בא וראה מלחמת החיצונית הסכנה
 העצומה בו ומכניס עצמו לסכנה בשביל ספק אם ינצח יזכה לשלל
 גדול על אחת כמה וכמה במלחמת היצר ומלחמה גדולה איך תמנע
 עצמך בשביל ספק, **כמה ששון ושמחה וכבוד וחיי נחת יגיע לך**
אם תנצח ותזכה.

ועין בפסק הגאון מהר"י דלאטש ובהקדמת מורנו הרב חיים
 ויטאל זכרונו לברכה בשם האר"י זכרונו לברכה בכתב יד עצמו. **על**
כן אחי אל תיראו ואל תפחדו כי הויה יהיה בכסלך ושמר רגלך
מלכד.

(בעל העטרת צבי בריש ספר התקונים שלו אות ח' עד)

מג) עסק החכמה הצפונה הזאת לבקשה כמטמונים
 ולחפש אחריהם לכתת רגליו מחיל אל חיל וכו' – אף מי
 שאינו יכול למעט בעסקיו כל כך אין אתה פטור
 מפנימיות התורה פי מבלעדה האדם בבהמה שור אוכל
 עשב

אחי בשביל זה שאתה טרוד בעסקים הן בעשר והן בדלי דלות
 חס ושלום, לא תפטר מעסק חכמה זו חס ושלום כי על מה ולמה
 אתה חי ולמה נתגלה לנו זאת ולמה שלח השם לנו להתגלות
 בדורנו מה שלא גלה זולת בדורו של רבי עקיבא ורבי שמעון בן
 יוחאי וחבריו הוא עסק חכמת האר"י זכרוננו לברכה ובדור הזה רבא
 דרבא דעלמא הצריכים לבקש פרנסה למגדול ועד קטן אפלו צדיקי
 הדור אשר כל מגמתם וחפצם בהפשט עצמם במסירות נפש להשם
 בכל עת ובכל רגע אין להם מנוחה מחמת גדל קשי פרנסת עם השם
 ההולכים ודלים מענים ומדכים ממש כל ראש לחלי כו' ובמדה דא
 יתפרקון ומה יעשו הפשוטים מבני עמנו עם השם ולמה נגלה אור
 השם בימים ההם כתבי האר"י זכרוננו לברכה בבאר דברי הזהר.

לימוד היומי - ט חשון

אלא ודאי אף מי שאינו יכול למעט בעסקיו כל כך אמת
 מה שיש בידו וכחו מחיב לעשות ויותר על כחו ואחר זה בודאי
 אינו פטור מעסק החכמה הצפונה הזאת ואדרבה עסק
 החכמה לבקשה כמטמונים ולחפש אחריהם לכתת רגליו
 מחיל אל חיל וכו' אמנם זאת תעשה כגון אם היית רגיל ללמד
 חמש דפין גמרא חמש פרקים משניות וכדומה תקמץ מעט
 בלמוד ותלמד דף אחד או שנים לפי יכולתך וכו' ובספרי
 פרשת ראה אמר רבי יוסי רצונך להפיר קונך עסק באגדה
 למען ישאר לך זמן לעסק בחכמה זו פי הוא יסודי התורה
 ועקרי האמונה ועליה תסובב צירי דלתות התורה והעבודה
 ומבלעדה לא תדע מה הוא תורה לשמה כי לא תדע שרש ציורי
 שמותיו ברוך הוא וברוך שמו ואי אתה בן חורין להבטל ממנה
 בשביל העסק משא ומתן כשם שאין אתה פטור מקביעות עתים

לפְּשׁוּטֵי הַתּוֹרָה וְאֶפְלוּ אִם הָעֵסֶק גָּדוֹל וְצָרִיךְ לַפְּרִנְסָה כִּי עַל זֶה שׁוֹאֲלִים קִבְעַת עֵתִים לַתּוֹרָה קַל וְחֹמֶר שָׂאִין אֶתְּהָ פֶטוּר מִפְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּי מִבְּלַעֲדָה הָאָדָם כְּבִהְמָה שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב כַּנֶּזְכֵּר לְעִיל בְּשֵׁם הַתְּקוּנִים מִפְּסוּק כָּל הַבֶּשֶׂר חָצִיר וְכוּ'.

(בעל העטרת צבי בריש ספר התקונים שלו אות כט: דבור המתחיל תשיעית)

מוד) מִי שִׁיתַּעֲסַק בְּזֹאת הַחֲכָמָה בְּאֵמֶת אֲזִי תִתְקַשֵּׁר נִפְשׁוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ

וְכֹן בְּכָל דּוֹר מִי שִׁיתַּעֲסַק בְּסוּדוֹת אֱלוֹ לֹא יִצְטָרֵךְ לְנִסְיוֹן וְהִשְׁכֵּל יִשְׁפֹּט זֶה בְּצַדֵּק כִּי מִי שִׁיתַּעֲסַק בְּזֹאת הַחֲכָמָה בְּאֵמֶת אֲזִי תִתְקַשֵּׁר נִפְשׁוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּבְכָל עֵת מוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּכַח בְּאֵמֶת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה עֲזָה עַד שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ בְּפֶעַל וּפּוֹק חֲזִי מָה עָלְתָה לְהִשְׁלֵשָׁה חֲבָרִים שֶׁבְּאִדְרָא שְׁנַגְנָנוּ בְּדַבְּקוֹת נִפְלָא.

(הוספות מהרצ"א אות ח')

מה) עֲקָרֵי יְדִיעוֹת אֲמִתִּיּוֹת יַחּוּד הַקְּדוּשָׁה הוּא עַל יְדֵי הַחֲכָמָה הַקְּדוּשָׁה הַלְּזוֹ

וְדוֹד הַמְּלַךְ הַקְּדוּשָׁה, צָנָה לִבְנוֹ הַחֲכָם: "דַּע אֶת אֱלֹקֵי אָבִיךָ וְעַבְדְּהוּ" וְעֲקָרֵי יְדִיעוֹת אֲמִתִּיּוֹת יַחּוּד הַקְּדוּשָׁה הוּא עַל יְדֵי הַחֲכָמָה הַקְּדוּשָׁה הַלְּזוֹ.

(הוספות מהרצ"א מדינוב אות יח)

מו) בְּסֵפֶר הַקְּנָה: אֶפְשָׁר שִׁילְמֵד אָדָם ש"ס וּפּוֹסְקִים וְיַחֲכֵם הַרְבֵּה וַיְהִיָּה עִם הָאָרֶץ גָּמוּר עִם נָבֵל – אַחִי וּבְנֵי נִפְשׁוֹת יְקָרוֹת גְּבוּהִים וְרַמִּים תִּדְבְּקוּ נַפְשְׁכֶם בְּסֵפֶר הַזֹּהָר תְּקוּנִים זֹהָר חֲדָשׁ

או יאמר איזהו חכם כמבאר בספר הקנה שאפשר שילמד אדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה ויהיה עם הארץ גמור עם נבל דקבילו אוריתא [תורה] שהוא נובלות חכמה שלמעלה ואינו לומד ברזין דאוריתא שהוא החיות הפנימי של התורה ומי שאינו

למדן מפלג בקי בכל התורה ועוסק בפלפול של הבל שלא לשמה ואינו לומד לשמה להשיג נעם ערבות? ידידות מתיקות התורה אשר זה אי אפשר להשיג אם לא בהסיר ממנו כל תאוות הזמן וערבות המרגש וללמד בספר הזהר ובכתבי מרון אלקי האר"י בעץ חיים ופרי עץ חיים ושער היחודים במתיקות ונעם זיו השכינה שלזה יקרא חכם וכו' כי אין לה חיים בעולם הזה ובעולם הבא אלא בלמוד גמרא ופוסקים עם חכמת הזהר וכתבי מרון אלקי האר"י על פי הקדמות מרון אלקי הרב רבינו ישראל בעל שם זכר צדיק לברכה וכו', ודבק נפשך תמיד לפי השגתך בספר הזהר ובכתבי מרון האר"י, ודבק נפשך מאד ביראה ואהבה והכנעה שלא תהיה פונתך חלילה להיות רב ורבי, כי זה הוא עבודה זרה ממש וכו' ולכן אחי ובני נפשות יקרות גבוהים ורמים תדבקו נפשכם בספר הזהר תקונים זהר חדש וכו'.

(נוצר חסד פרק ד' משנה א')

לימוד היומי - י חשון

מז) ספר הזהר מלא מוסר וכל אות ואות של ספר הזהר ... הם תקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים

ובפרט שספר הזהר מלא מוסר וכל אות ואות של ספר הזהר וכתבי מרון של הרב חיים ויטאל דוקא וספר שערי אורה הם תקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים.

(נוצר חסד קאמארנא פרק ד' משנה א')

מח) בעסקו במתיקות לשון הזהר ובאור של סודות התורה מתוקים מדבש, מתוקים ודאי, טעמו וראו, בכל אלה יתמתקו הדינים, וממש יתהפך ברגע לאיש אחר בלב רחב ושמח, ובזה ממתיק הדינים, וכורת ומשפית הקלפות, וזהו הנקרא מחצדי חקלא

והענין דהעוסקין בסודות התורה נקראין מחצדי חקלא שקוצרין ומכלין הקוצים, אתה אחי תסבר שבלמוד קבלה קוצרין

הקוצים, לא כן אחי, אלא שהחיות והאור והדבקות והשראות השכינה ונעימות ערבות ידידות אור התורה והיחודים והמשכות נעם אור חיות זיו השכינה הוא ממש מיתה ומות לקלפות מקום חיותו של זה הוא ממש מיתתו של זה ומחצדי חקלא הם עצמן הקוצים הסובבין את האדם מחשבות רעות יש מהם אסורים באסור לאו ורשע מיקרי כגון הרהור נאוף בכונה שזה צריך לדחות בשתי ידיים כי הוא ממש עומד בעת שהוא באש של גיהנם ונפשו מלהטות באש גיהנם והם מכאובי הנפש ובעת מיתה נרגיש הכאב והצער אף גוף ונפש הקטנות שלו שזה עקר הרגש אדם בגשמי ויזכר לעצמו שהוא ממש נעשה מרכבה לקלפות וגורם שפע לשונאי השם שהם אויביו ושונאיו גם כן וכל זה יתרבה אצל הנערים והצעירים על ידי למוד התורה כי צדיק אמת המזכך לא יבוא לו כזה ואם עובר בהרף עין תכף נהפך אצלו לאש קדוש אור ודבקות וחיות אלקות.

אבל אפלו סתם מחשבות הטורדת מקנאת איש על רעהו או מרשעים המחבלים המצערים ומבזים אותו וכיוצא באלו כל המחשבות הטורדות הם דינים השורים על האדם ובלמוד התורה ובפרט בעסקו במתיקות לשון הזהר ובאור של סודות התורה מתוקים מדבש, מתוקים ודאי, טעמו וראו, בכל אלה יתמתקו הדינים, וממש יתהפך ברגע לאיש אחר בלב רחב ושמת, ובזה ממתיק הדינים, וכורת ומשבית הקלפות, וזהו הנקרא מחצדי חקלא.

(נוצר חסד שביל התורה א' אות י')

מט) טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזהר הקדוש המאיר לנפש, עד שמרב אורה תקבל על עצמך כל הרעות והצרות והיסורים ולא יתחלש דעתך ולא תפל ממדרגתך ותתעלה למעלה למעלה עד רום המעלות חזק חזק חזק ואמץ לא תירא ולא תפחד.

דע שבדורות הראשונים היו יכולים להשיג שלמות נפשם להלהיב בזכוף רב ובקדשה להמשיך על עצמם נעם זיו אור השכינה

באור עליון וצח בדבקות ויראה ואהבה והכל על ידי פשטות התורה
 תורה שבעל פה נגלה אבל בדור הזה עקבות דמשיחא שהרע גובר
 ומתנשא וחוצפא יסגי וכו' ומי יגן עלינו מן הקלפות הרעות
 המחשיכים האור והשכל ועל ידי נגלות התורה אי אפשר בדור הזה
 באין פנים להלהיב כל כך נפש המשכלת בדביקה וחשיקה שהרע
 והמקטרגים הרוחניים מתגברים ולא עוד אלא שהם מתלבשים
 בגשמיות בערב רב שהם הרבנים ומושל וגובר אפיקורסות ומינות
 ושנאת חנם ולשון הרע וכל מי שהוא חצוף ביותר גובר ביותר
 ולולא מתיקות ערבות נעם זיו לשון הזהר והתקונים וכתבי
 מרון המאירים לנפש המשכלת ומיישבין הדעת משמחת לב
 ומאירת עינים לא היה באפשרות להאיר מרב הצרות וחלישות
 דעת מרשעים המינים ואפיקורסים.

❧ לימוד היומי - יא חשון ❧

ולכן אחי טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזהר
 הקדוש המאיר לנפש עד שמרב אורה תקבל על עצמך כל
 הרעות והצרות והיסורים ולא יתחלש דעתך ולא תפל
 ממדרגתך ותתעלה למעלה למעלה עד רום המעלות חזק חזק
 חזק ואמץ לא תירא ולא תפחד.

(נוצר חסד קאמארנא שביל התורה אות ל')

(ג) חיוב למוד ספר הזהר הוא מצות עשה לדבקה בו
 ולידע שיש אלוה מצוי

ודע שכל ספר הזהר וחיוב למודו וחיוב למוד של כתבי
 מרון האר"י הכל מצות עשה לדבקה בו ולידע שיש אלוה מצוי
 בידיעה קדושה בפרט וביוחדים ואהבה ויראה ואחדות.

(נוצר חסד שביל התורה שביל ב' אות ג')